

R Ī G A S
CENTRĀLĀS
BIBLIOTĒKAS

GADAGRĀMATA
2020-2021

02(05)
Ri 484

RĪGAS DOMES
IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS
UN SPORTA DEPARTAMENTS

Redkolēģija

Dzidra Šmita (RCB direktore)

Doloresa Veilande (RCB direktora vietniece)

Andra Vīta (RCB direktora vietniece)

Vineta Baško (RCB Bibliotēku dienesta vadītāja)

Inta Sallinene (RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā)

Sastādītāja Inta Sallinene

Redaktore Agra Turlaja

Korektore Zinta Geršmane

Māksliniece Daiga Brinkmane

Vāka noformējumam izmantotas Dainas Ģeibakas, Ineses Vanagas un Vladimira Piņegina fotogrāfijas.

Iespriests tipogrāfijā SIA "Vecpilsētas drukātava"

ISBN 978-9934-8714-8-1

ISSN 1691-1377

© Rīgas Centrālā bibliotēka

SATURA RĀDĪTĀJS

Dzidra Šmita. Ievadvārdi	4
RCB un filiālbibliotēku adreses	6
RCB un filiālbibliotēku izmantojuma rādītāji 2020. gadā	10
• VIEDOKĻOS IEKLAUSOTIES	13
Linda Langenfelde, Vanda Bērziņa. Roka uz bibliotēku nozares pulsa	14
Vija Kilbloka. Tam augstajam mērķim ir jābūt!	24
Jana Dreimane. Pētniecība ir ceļš	29
• PAŠU MĀJĀS	41
Evita Hofmane. Durvis laikā. Ieskats Rīgas Centrālās bibliotēkas projektos	42
Evita Hofmane. Kopā būt un palīdzēt: Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku sociāli atbildīgais darbs	48
Krīze kā iespēja. Apkopoja Inta Sallinene.	56
Vineta Baško. Covid-19 laiks Rīgas skolu bibliotēkās. Ikdiens. Pārmaiņas. Izaicinājumi	62
• SADARBĪBĀ UN VIENOTĪBĀ	77
Dzidra Šmita. METLIB 2021 konference – personāla attīstībai	78
Santa Mūrniece. Starptautiskā konference “Baltu mantojums”	80
Linda Grīnberga. Rainis un Aspazija. Lietuvas kultūras saiknes	87
• RĪGAS CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA UN LKA LATVIJAS KULTŪRAS KOLEDŽA	93
Gīta Mikuda. LKA Latvijas kultūras koledžas īstenotā studijprogramma “Bibliotēkzinātne un informācija”	94
Daina Valeine. LKA Latvijas kultūras koledžas bibliotēka – informācijas centrs	100
Iespaidi un atziņas par studijām LKA Latvijas Kultūras koledžā. RCB darbinieki – LKK studenti par studijām	106
• BIBLIOTĒKU VĒSTURE	113
Gunta Ozola. “Radošās odziņas” dzimšanas dienas kūkā (Sagaidot Rīgas Centrālās bibliotēkas 115 gadu jubileju)	114
Inese Vanaga. RCB filiālbibliotēkai “Avots” – 75 (1946–2021)	118
Inese Vanaga. RCB Biķernieku filiālbibliotēkai – 10 (2011–2021)	125
Baiba Andrejeva. RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka 40 gadu garumā. Tradīcijas un pārmaiņas	131
• KOLĒĢUS UZKLAUSOT	139
Dace Vlasova. Nekas nav neiespējams – vajag tikai gribēt!	140
Ilze Silīņa. Dzīve ar visu, kas tajā lemts	146
• SVARĪGĀKO NOTIKUMU HRONIKA	153
Svarīgāko notikumu hronika. Sastādījusi Aiga Balode	154
• Summary	158

DZIDRA ŠMITA

*Rīgas Centrālās bibliotēkas
direktore*

RCB direktore Dzidra Šmita.

Foto: Sanita Lapiņa

IEVADVĀRDI

“Man šodien astoņpadsmit gadu, pie manis nāks daudz draugu radu...” – var gvilēt Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata. Latvijas bibliotēkārājā pasaulē turpinājumizdevumam tas ir nepieredzēti garš mūžs. Kopš 2003. gada, mainoties un attīstoties, gadagrāmata iet kopsolī ar saviem lasītājiem. Nav vienādu gadu, un nav vienādu gadagrāmatu. Arī šī gadagrāmata ir atšķirīga un īpaša, tāpat kā laika posms no 2020. gada jūlija līdz 2021. gada jūlijam, kuru tā atspoguļo.

Nesena, bet jau iecienīta un lasītāju gaidīta ir gadagrāmatas sadaļa “Viedokļos ieklausoties”. Šoreiz ir uzklauti bibliotēku un grāmatniecības pasaulē nozīmīgu personību – Lindas Langenfeldes, Vandas Bērziņas, Vijas Kilblokas un Janas Dreimanis – viedokļi un dzīves atziņas.

RCB un filiālbibliotēkās aizvadītā laika ritumu – otro gadu Covid-19 zīmē – ietekmēja, bet nespēja apstādināt pandēmija un krīzes. Kā noritēja bibliotēku dzīve, var lasīt gadagrāmatas tradicionālajā sadaļā “Pašu mājās”. Šis laiks deva iespēju īstenot iecerētos un uzsākt jaunus projektus, veikt sociāli atbildīgo darbu – būt kopā un palīdzēt tiem, kuriem šis atbalsts ir vajadzīgs. Ja bibliotēkas durvis bija slēgtas apmeklētājiem, bibliotekāriem atlika vairāk laika pārdomām un mācībām, mūžizglītībai, savu izjūtu analīzei. Lai tad, kad pēc Covid-19 izraisītās pandēmijas un krīzēm bibliotēkas atkal plaši vērs durvis, bibliotekāri būtu apguvuši krīzes un pandēmijas laika mācības – būtu vēl zinošāki, saskatījuši savā darbā jaunas iespējas, novērtējuši tradīcijas un cilvēkus līdzās, bet bibliotēkas būtu vēl spodrākas un to krājumi

bagātāki. Rīgas Centrālās bibliotēkas darbinieki šo krīzi izmantoja kā iespēju profesionāli un garīgi pilnveidoties.

Gadagrāmatā atvērta jauna sadaļa “Sadarbībā un vienotībā”, kurā aplūkota baltu vienotība, Lietuvas kultūras saknes, dots ieskats METLIB konferences atziņās un ieteikumos bibliotēku personāla attīstībai. Bibliotēkas sevi mēdz uzskatīt par sabiedrības spoguļiem, tāpēc to personāla dažādībai ir ne tikai reprezentatīva funkcija, bet tā palīdz piekļūt un veidot attiecīgas programmas un pasākumus dažādām īpaši jutīgām mērķauditorijām. Tomēr kā piesaistīt šādu personālu? Kā to saglabāt, sevišķi gadījumos, kad ir jāsaskaras ar nevēlēšanos sadarboties vai pat ar negatīvu attieksmi no citu kolēģu puses?

Otra jauna gadagrāmatas sadaļa ir “Rīgas Centrālās bibliotēka un LKA Latvijas Kultūras koledža”. Šīm divām iestādēm ir desmitiem gadu ilga sadarbības pieredze. Koledžā izglītību ir ieguvušas jau vairākas RCB bibliotekāru paaudzes. Tā joprojām ir mūsu jauno kolēģu iecienīta mācību iestāde, bet ne viens vien RCB bibliotekārs ir bijis vai ir vieslektors koledžā. Šinī mācību gadā koledžā studē pieci RCB sistēmas bibliotekāri. Publikācijas iepazīstina ar koledžas piedāvājumu, aktualitātēm, studentu atsauksmēm.

Tradicionāla ir gadagrāmatas sadaļa “Bibliotēku vēsture”. Rīgas Centrālā bibliotēka atzīmē jau 115. gadadienu. Par RCB un vēl triju bibliotēku jubilāru vēstures nozīmīgākajiem notikumiem atrodama informācija šajā sadaļā.

Gadagrāmatu, kā ierasts, noslēdz svarīgāko notikumu hronika. Tās ieraksti apliecina – bibliotēkās dzīve turpinās.

Gadagrāmatas veidotāji novēl patīkamu un izzinošu tikšanos ar “Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmatu, 2020–2021”.

RĪGAS CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA

Brīvības iela 49/53, LV-1010
 Tālr.: 67037121, fakss: 67037131
 rcb@riga.lv, www.rcb.lv

NOSAUKUMS	ADRESE	TĀLRUNIS, E-PASTS	VADĪTĀJS
Direktore	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037121 Dzidra.Smita@riga.lv	Dzidra Šmita
Direktora vietniece	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037123 Doloresa.Veilande@riga.lv	Doloresa Veilande
Direktora vietniece	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037129 Andra.Vita@riga.lv	Andra Vita
Direktora vietniece	Graudu iela 59A LV-1058 Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037059 67026677 Linda.Stamere@riga.lv	Linda Štamere
Personāla nodaļa	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037127 rcb.personals@riga.lv	Sanita Lapiņa
Sekretariāta vadītāja	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037121 Sigita.Sile@riga.lv	Sigita Sīle
Bibliotēku dienests	Graudu iela 59A LV-1058	67043617 67848088 - vadītāja rcb.bibliotekudienests@riga.lv	Vineta Baško
Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļa	Graudu iela 59A LV-1058	67181980 rcb.it@riga.lv	p.i. Dace Vlasova
Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļa	Graudu iela 59A LV-1058	67037479 – projektu vadītājs, nodaļas vadītāja rcb.projekti@riga.lv 67037443 – sabiedrisko attiecību vadītājs rcb.sabiedriskasattiecibas@riga.lv	Santa Mūrniece
Komplektēšanas un apstrādes nodaļa	Graudu iela 59A LV-1058	67848090 – Komplektēšanas sektors 67848091 – Klasificēšanas sektors 67848092 – Elektroniskā kataloga sektors 67848089 – vadītāja rcb.kan@riga.lv	Ineta Kaļķe

NOSAUKUMS	ADRESE	TĀLRUNIS, E-PASTS	VADĪTĀJS
Repozitārijs	Graudu iela 59A LV-1058	67848093 – Apmaiņas krājums 67848094 – Aktīvais un pasīvais krājums rcb.repozitarijs@riga.lv	Māra Grigorevska
Saimniecības nodaļa	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037119 Bella.Gavare@riga.lv	Bella Gavare
Pieaugušo literatūras nodaļa	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67181020 – lietotāju reģistrācija, informācija 67037126 – nozaru literatūra 67181017 – daiļliteratūras krā- jums 67181030 – mākslas un mūzikas krājums rcb.pln@riga.lv	Gunta Ozola
Bērnu literatūras nodaļa	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037130 rcb.blm@riga.lv	Natālija Hološa
Filiālbibliotēka “Avots”	Stabu iela 64 k-3 LV-1009	67848060 67848059 – Bērnu literatūras nodaļa 67848058 – vadītāja rcb.avots@riga.lv	Inese Vanaga
Biķernieku filiālbibliotēka	Burtnieku iela 37 LV-1084	67037101 rcb.bikernieki@riga.lv	Inese Vanaga
Bišumuižas filiālbibliotēka	Bauskas iela 88 LV-1004	67037608 rcb.bisumuiza@riga.lv	Anna Dunajevska
Bolderājas filiālbibliotēka	Gaigalas iela 3 LV-1016	67043601 67043602 – Bērnu literatūras nodaļa 67043600 – vadītāja rcb.bolderaja@riga.lv	Zinta Haļzova
Čiekurkalna filiālbibliotēka	Čiekurkalna 1. līni- ja 64 LV-1026	67043605 67043603 – Bērnu literatūras nodaļa rcb.ciekurkalns@riga.lv	Aija Namavīra
Daugavas filiālbibliotēka	Vizlas iela 1 LV-1057	67848995 67848994 – Bērnu literatūras nodaļa 67848992 – vadītāja rcb.daugava@riga.lv	Anna Dunajevska
Griziņkalna filiālbibliotēka	Alauksta iela 10 LV-1009	67037606 rcb.grizinkalns@riga.lv	Līga Bergmane

NOSAUKUMS	ADRESE	TĀLRUNIS, E-PASTS	VADĪTĀJS
Iļģuciema filiālbibliotēka	Lidoņu iela 27 k-2 LV-1055	67043607 67043606 – vadītāja rbc.ilguciems@riga.lv	Tatjana Medne
Imantas filiālbibliotēka	Slokas iela 161 k-1 LV-1067	67181982 67181984 – uzziņas 67181983 – Bērnu literatūras nodaļa 67181981 – vadītāja rbc.imanta@riga.lv	Natalja Minajeva
Jaunciema filiālbibliotēka	Gaiļu iela 5 LV-1023	67037095 rbc.jaunciems@riga.lv	Aija Namavīra
Juglas filiālbibliotēka	Brīvības gatve 430A LV-1024	67026281 67026605 – vadītāja rbc.jugla@riga.lv	Sandra Kokina
Filiālbibliotēka “Kurzeme”	Jūrmalas gatve 78D LV-1029	67043618 rbc.kurzeme@riga.lv	Natalja Minajeva
Ķengaraga filiālbibliotēka	Maskavas iela 271A LV-1063	67105992 67105991 – Bērnu literatūras nodaļa 67105990 – vadītāja rbc.kengarags@riga.lv	Inta Mežeca
Mežciema filiālbibliotēka	Hipokrāta iela 31 LV-1079	67043609 rbc.mezciems@riga.lv	Sandra Kokina
Filiālbibliotēka “Pārdaugava”	Dzirčiema iela 26 LV-1007	67037412 67037423 – informācija 67037424 – Bērnu literatūras nodaļa 67037444 – vadītāja rbc.pardaugava@riga.lv	Inta Eglīte
Plavnieku filiālbibliotēka	Salnas iela 8 LV-1021	67037339 67037343 – Bērnu literatūras nodaļa 67037334 – vadītāja rbc.plavnieki@riga.lv	Līga Bergmane
Filiālbibliotēka “Pūce”	Saharova iela 35 LV-1082	67043612 67043610 – vadītāja rbc.puce@riga.lv	Daina Veide
Filiālbibliotēka “Rēzna”	Lomonosova iela 14 LV-1019	67105943 67026301 - vadītāja rbc.rezna@riga.lv	Natālija Petrāne

NOSAUKUMS	ADRESE	TĀLRUNIS, E-PASTS	VADĪTĀJS
Sarkandaugavas filiālbibliotēka	Aptiekas iela 14A LV-1005	67026109 67026346 – Bērnu literatūras nodaļa 67026633 – vadītāja	Baiba Andrejeva
Filiālbibliotēka “Strazds”	Kvēles iela 15 LV-1024	67043616 67043614 – Bērnu literatūras nodaļa, lasītava 67043613 – vadītāja rbc.strazds@riga.lv	Jeļena Kuzņecova
Šampētera filiālbibliotēka	Lielirbes iela 6 LV-1046	67012297 67012298 – Bērnu literatūras nodaļa 67012299 – vadītāja rbc.sampeteris@riga.lv	Regīna Vēberste
Filiālbibliotēka “Vidzeme”	Brīvības gatve 206 LV-1039	67181217 67181216 – daiļliteratūras krājums 67181214 – Bērnu literatūras nodaļa 67181215 – vadītāja rbc.vidzeme@riga.lv	Antra Spura
Filiālbibliotēka “Zemgale”	Graudu iela 59A LV-1058	67848096 67848095 – vadītāja rbc.zemgale@riga.lv	Sanita Goldšmite
Ziemeļblāzmas filiālbibliotēka	Ziemeļblāzmas iela 36 LV-1015	67848852 67848854 – vadītāja rbc.ziemeļblazma@riga.lv	Elita Ozoliņa
Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskā lasītava	Kaņiera iela 15 LV-1063	67026803 rbc.metodiskalasitas@riga.lv	Ludmila Saulīte
Ārējais apkalpošanas punkts Rīgas patversmes Dienas centrā	Katoļu iela 57 LV-1003	67617207	Natālija Petrāne
Ārējais apkalpošanas punkts “Saulaino dienu bibliotēka” Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā	Vienības gatve 45 LV 1004	67617207 rbc.bkus@riga.lv	Sanita Goldšmite

RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS UN FILIĀLBIBLIOTĒKU IZMANTOJUMA RĀDĪTĀJI 2020. GADĀ

	Lietotāju skaits	T. sk. bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	Apmeklējumu skaits	T. sk. bērnu un jauniešu līdz 18 gadiem apmeklējums	Izsniegums	T. sk. izsniegums bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem
CB	10100	1492	88382	11014	157052	18928
Filiālbibliotēka "Avots"	1431	254	12729	1471	19971	2494
Biķernieku filiālbibliotēka	1583	406	13446	2565	25219	3949
Bišumuižas filiālbibliotēka	730	205	8670	2320	18984	4765
Bolderājas filiālbibliotēka	1372	340	14308	2756	26832	3326
Čiekurkalna filiālbibliotēka	1358	356	12165	2779	24121	4449
Daugavas filiālbibliotēka	1932	605	26332	5161	35276	6444
Grīziņkalna filiālbibliotēka	1307	185	10360	1109	19783	1879
Iļģuciema filiālbibliotēka	2235	593	20508	5120	27562	4969
Imantas filiālbibliotēka	3552	977	33486	8136	55599	10489
Jaunciema filiālbibliotēka	417	129	4355	1092	7887	1213
Juglas filiālbibliotēka	2191	370	21979	2762	29488	2864
Filiālbibliotēka "Kurzeme"	1620	391	13820	2689	25414	4252

Ķengaraga filiālbibliotēka	2271	635	24949	5825	36280	8013
Mežciema filiālbibliotēka	1052	463	9589	3135	14960	3373
Filiālbibliotēka "Pārdaugava"	3782	695	39937	6687	65654	8396
Pļavnieku filiālbibliotēka	2160	691	22918	5661	38345	7913
Filiālbibliotēka "Pūce"	1456	531	13734	4961	23462	6110
Filiālbibliotēka "Rēzna"	1587	276	14147	1719	27326	2313
Sarkandaugavas filiālbibliotēka	1487	441	15002	3837	27786	5778
Filiālbibliotēka "Strazds"	1713	443	16514	2998	18621	3115
Šampētera filiālbibliotēka	1580	412	13969	3420	26132	5457
Filiālbibliotēka "Vidzeme"	4016	1023	30925	7672	67163	14911
Filiālbibliotēka "Zemgale"	2009	565	22096	5324	41619	6831
Ziemeļblāzmas filiālbibliotēka	1589	399	16544	3009	36130	3721
Ārējais apkalpošanas punkts Dienas centrā	182	0	2826	0	3635	0
Ārējais apkalpošanas punkts BKUS	677	321	8072	2452	7357	4644
Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskā lasītava	291	13	1480	33	2815	20
KOPĀ:	55 680	13 211	533 242	105 707	910 473	150 616

Foto: Daina Ģeibaka

VIEDOKĻOS IEKLAUSOTIES

- **LINDA LANGENFELDE, VANDA BĒRZIŅA**
Roka uz bibliotēku nozares pulsa
- **VIJA KILBLOKA**
Tam augstajam mērķim ir jābūt!
- **JANA DREIMANE**
Pētniecība ir ceļš

ROKA UZ BIBLIOTĒKU NOZARES PULSA

Bibliotēku nodaļa: Vanda Bērziņa, Jānis Turlajs, Linda Langenfelde.

Foto no Lindas Langenfeldes personīgā arhīva

Bibliotēku nozares administratīvajā struktūrā galveno lomu spēlē Kultūras ministrijas Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļa. Kultūras ministrija izstrādā bibliotēku nozari reglamentējošo tiesību aktu projektus un valsts politiku bibliotēku jomā atbilstoši bibliotēku nozares attīstības stratēģijai un valsts kultūrpolitikas pamatnostādņem.

Kopš 2020. gada janvāra KM Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļu vada Līga Dimante, bet roku uz bibliotēku nozares pulsa jau ilgu gadu tur divas zinošas bibliotēku nozares speciālistes – eksperte LINDA LANGENFELDE un vecākā referente VANDA BĒRZIŅA.

Vienmēr ir prieks redzēt Lindu un Vandu, piedaloties RCB pasākumos – gan sniedzot profesionālas zināšanas, gan iedvesmojot ar sirsniņiem vārdiem un sveicot ziediem. Tomēr, satiekoties kuplākā pulkā, ne vienmēr ir iespēja aprunāties, uzdot interesējošos jautājumus. Tagad, kad dzīve ir ieguvusi citādu ritmu, ir jāpajautā.

Stāsta KM Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļas eksperte LINDA LANGENFELDE

Kāpēc izvēlējāties bibliotekāra profesiju un kāds bija ceļš uz to? Kāda bija jūsu darba pieredze, pirms sākat strādāt Kultūras ministrijā?

Bibliotēku nozarē esmu jau 38 gadus. Mana pirmā darbavietā bija Jelgavas bērnu bibliotēka, kurā sāku strādāt nedēļu pēc vidusskolas atestāta saņemšanas. Atzīšos, ka līdz tam nebiju lasītāja nevienā bibliotēkā, jo mājās bija

daudz grāmatu gan vecākiem, gan man un visi bijām aizrautīgi lasītāji. Ja skolas laikā bija nepieciešama kāda grāmata, tad to man līdz pat dzīvokļa durvīm piegādāja Jelgavas Zinātniskās bibliotēkas direktore, kura dzīvoja kaimiņos. Atsaucoties viņas aicinājumam, piekritu īsu brīdi pastrādāt bērnu bibliotēkā. Doma bija pastrādāt tikai vasaras periodā, kamēr gatavojos iestājpārbaudījumiem Latvijas Universitātes Pedagoģijas fakultātē. Darbs bibliotēkā ļoti iepatikās, un mani plāni kļūt par latviešu valodas un literatūras skolotāju

radikāli mainījās – turpināju strādāt un neklātienē sāku mācīties Rīgas Kultūras un izglītības darbinieku tehnikumā.

Kad bibliotekāra profesija bija iegūta un tehnikumā iegūtās zināšanas varēju pielietot darbā, manī jau bija nostiprinājusies pārliecība, ka nepieciešamas vēl plašākas un dziļākas zināšanas bibliotēku darbā, tāpēc loģisks turpinājums bija studijas Latvijas Universitātē. Studēju neklātienē, strādāju, auga divi dēli, studiju gadi nebija viegli. Pēc augstskolas beigšanas kļuvi par Jelgavas bērnu bibliotēkas vadītāju. Pēc 15 radoša un aizraujoša darba gadiem Jelgavas bērnu bibliotēkā saņēmu piedāvājumu veidot jaunu bibliotēku Jelgavas izglītības iestāžu pedagogiem un kļūt par šīs vēl neizveidotās bibliotēkas vadītāju. Biju ļoti pārsteigta par šādu negaidītu piedāvājumu, jo izglītības nozare man bija pilnīgi sveša. Taču, tā kā izaicinājums veidot bibliotēku no nulles bija gana vilinošs, es to pieņēmu. Sākās jauns posms manā profesionālajā izaugsmē – bija jāiekārto bibliotēkas telpas, jāveido krājums, kā arī jāorientējas un ātri “jāielec” izglītības nozarē, lai spētu piedāvāt atbilstoša satura informācijas resursus un pakalpojumus izglītības iestāžu speciālistiem. Papildus tam isā laikā bija jāapgūst datorlietošanas prasmes, jo iepriekšējā darba vietā internets un jaunās informācijas tehnoloģijas vēl nebija ieviestas.

Metodiski informatīvajam centram pārtopot par Pieaugušo izglītības centru, paplašinājās mani darba pienākumi un pilnveidojās dažādas prasmes un kompetences. Sāku organizēt informācijpratības praktiskās nodarbes dažādām iedzīvotāju grupām – pedagogiem, policistiem, pašvaldības iestāžu darbiniekiem, mediķiem, uzņēmējiem, senioriem un citiem, kuriem bija nepieciešams apgūt informācijas meklēšanas rīkus un iemācīties ātri un precīzi atrast vajadzīgo informāciju. Līdztekus tiešajiem darba pienākumiem biju kļuvusi par Jelgavas skolu bibliotekāru metodiskās apvienības vadītāju, tiku ievēlēta Latvijas Skolu bibliotekāru asociācijas prezidentes amatā (tagad Skolu bibliotekāru biedrība). Pārstāvēt skolu bibliotēku intereses, tiku ievēlēta Latvijas Bibliotēku padomē.

Šobrīd, atskatoties uz šo laiku, varu teikt, ka tieši Latvijas Bibliotēku padome būtiski ietekmēja manu turpmāko profesionālo darbību. Dalība padomes sastāvā nostiprināja manu izpratni par Latvijas bibliotēku sistēmu un politiku, par publisko, akadēmisko, speciālo bibliotēku darbības virzieniem un nozares normatīvajiem aktiem. Latvijas Bibliotēku padomes sastāvā bija bibliotēku nozares vadošie speciālisti, un daudz varēju gūt arī no viņu bagātīgās darba pieredzes, profesionālajām zināšanām, plašā redzējuma par nozarē

*Linda un Tāivaldis
Langenfeldi Talsu
Galvenajā bibliotēkā.
Foto no Lindas Langenfeldes
personīgā arhīva.*

notiekošajiem procesiem. Latvijas Bibliotēku padomes priekšsēdētāja tolaik bija Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes nodaļas profesore Baiba Sporāne. Ar cieņpilnu apbrīnu vērtēju viņas plašās zināšanas par bibliotēku nozari, viņas spēju analītiski uzvert un izvērtēt nozarē notiekošos procesus kopumā un katrā segmentā atsevišķi, iedziļinoties gan akadēmisko, gan publisko, gan skolu bibliotēku darbības jautājumos.

Kad sākat strādāt Kultūras ministrijā? Vai atceraties savu pirmo darba dienu? Kādas pārmaiņas šinī laikā ministrijā notikušas?

Laiks, kad darbojos Latvijas Bibliotēku padomē, bija kā starts nākamajam posmam manā profesionālajā darbībā. Biju jau desmit gadus nostrādājusi bibliotēkā, kuru bija aicināta izveidot. Tā sekmīgi darbojās un attīstījās, arī skolu bibliotēku darbs bija uzlabojies, pateicoties Latvijas Skolu bibliotekāru biedrības valdes aktīvajai darbībai un sadarbībai gan ar Kultūras ministriju, gan ar Izglītības un zinātnes ministriju. Tādēļ apziņā nostiprinājās pārliecība, ka laiks doties tālāk.

2007. gadā tika izsludināts amata konkurss uz Kultūras ministrijas Bibliotēku nodaļas vecākās referentes amatu, un es iesniedzu dokumentus. Pēc darba intervijas saņēmu ziņu, ka varu sākt darbu Kultūras ministrijā. Savu pirmo darba dienu jaunajā darba vietā atceros ļoti spilgti. Dzīvoju Jelgavā un, lai būtu droša, ka laikus nonākšu Rīgā un nenokavēšu darbu,

devos ceļā vairākas stundas iepriekš, lai gan laiks, kas jāpavada ceļā ir nepilna stunda. Tajā laikā Bibliotēku nodaļa atradās Kaļķu ielā, un atceros, ka jau stundu pirms darba laika sākuma biju pie ēkas un nostaigāju neskaitāmas reizes turp atpakaļ pa Kaļķu ielu, līdz sagaidīju precīzi 8.30 – darba laika sākumu. Mans satraukums pazuda mirkli, kad smaidīdami mani sagaidīja mani jaunie kolēģi – Jānis Turļajs un Vanda Bērziņa. Ļoti augsti novērtēju mūsu savstarpējās koleģiālās attiecības, pozitīvo gaisotni mūsu mazajā kolektīvā – tā ir liela vērtība katrā darbavietā. Deviņus gadus man bija nenovērtējama iespēja strādāt profesionāli kompetenta, erudīta un inteliģenta cilvēka – Bibliotēku nodaļas vadītāja Jāņa Turļaja vadībā. No viņa bijusi iespēja tik daudz mācīties! Vēl aizvien kādās problēmsituācijās sevi pieķeru pie domas – kā šo problēmu risinātu Jānis? Neticami, ka ir pagājuši jau 14 darba gadi Kultūras ministrijā. Pa šo laiku ir nomainījušies seši kultūras ministri, apvienojot kultūras mantojuma nozares, izveidota Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļa.

Kādi šodien ir jūsu darba pienākumi?

Galvenie darba pienākumi saistīti ar bibliotēku politikas plānošanu, politikas dokumentu un tiesību aktu projektu sagatavošanu. Veicu arī Latvijas Bibliotēku padomes sekretāres pienākumus, esmu padomes sastāvā. Pienākumos ietilpst arī Bibliotēku reģistra veidošana un uzturēšana. Piedalos arī dažādās darba grupās, piemēram, tikko darbu noslēdza divas

*Latvijas Bibliotēku padomes sēde.
Foto no Lindas
Langenfeldes
personīgā arhīva*

darba grupas. Viena izstrādāja bibliotēku nozares kvalifikāciju struktūru, otra izstrādāja 4 LKI līmeņa profesijas standartu *Bibliotekārs*.

Jāpiebilst, ka pienākumi nav veicami bez ciešas saziņas ar bibliotēku nozarē iesaistītajiem “spēlētājiem” – bibliotēkām, nozares nevalstiskajām organizācijām, valsts un pašvaldību institūcijām, Kultūras informācijas sistēmas centru. Teju katru dienu notiek komunikācija ar speciālistiem no Latvijas Nacionālās bibliotēkas, reģionu galvenajām bibliotēkām, augstskolu bibliotēkām. Risinot bibliotēku nozares izglītības jautājumus, aktivizējās sadarbība ar Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultāti (SZF) un Latvijas Kultūras koledžu. Veicot Latvijas Bibliotēku padomes sekretāres pienākumus, daudz iznāk komunicēt ar pašvaldību vadītājiem.

Pastāstiet par Latvijas Bibliotēku padomes darbību.

Latvijas Bibliotēku padomei ir svarīga loma, tās kompetences ir noteiktas Bibliotēku likumā. Bibliotēku padome ir sabiedriska konsultatīva institūcija, kas piedalās valsts stratēģijas izstrādē bibliotēku jomā, veicina bibliotēku attīstību un sadarbību, kā arī iesaistās lēmumu pieņemšanā jautājumos, kas attiecas uz bibliotēku darbību. Latvijas Bibliotēku padomes sastāvā ir 17 locekļi – viņi pārstāv reģionu galvenās bibliotēkas, akadēmiskās bibliotēkas, ir pārstāvji no Latvijas Bibliotēkāju biedrības, Latvijas Akadēmisko bibliotēku asociācijas un Latvijas Skolu bibliotēkāju biedrības. Padomes sastāvā ir Latvijas Pašvaldību savienības deleģēts pārstāvis, KISC un Kultūras ministrijas pārstāvis, kā arī Latvijas Universitātes SZF pārstāvis. Latvijas Bibliotēku padomes priekšsēdētāja pienākumus ar augstu atbildības izjūtu veic Rīgas Centrālās bibliotēkas direktore Dzidra Šmita.

Katrs padomes loceklis dod savu ieguldījumu Latvijas Bibliotēku padomes darbā – dažādu atzinumu sagatavošanā, sarežģītu jautājumu risināšanā, normatīvo aktu projektu un bibliotēku nozares politikas plānošanas dokumentu izstrādē. Patlaban ir uzsākta Bibliotēku nozares stratēģijas 2021.–2027. gadam izstrāde, un šī nozīmīgā dokumenta tapšana

nav iedomājama bez bibliotēku nozares vadošo speciālistu iesaistes un līdzdalības. Risinot aktuālus jautājumus, pie Bibliotēku padomes sarunu galda ir tikušies pašvaldību vadītāji, dažādu ministriju pārstāvji, ir uzklauts arī Valsts Drošības dienests un vairākkārt ar Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvjiem diskutēts par pašvaldību publisko bibliotēku tīkla attīstību un darbības ilgtspēju.

Samazinoties novadu iedzīvotāju skaitam, bibliotēkas tiek slēgtas. Vai Latvijas bibliotēku tīkls nav apdraudēts? Kādi ir risinājumi?

Ja paraugāties uz Latvijas bibliotēku tīklu 20 gadu tvērumā, redzams, ka bibliotēku skaits ir samazinājies. 2000. gadā Latvijā bibliotēku kopskaits bija 2220, no tām 924 bija pašvaldību publiskās bibliotēkas. Ievērojamu segmentu – 1195 veidoja skolu bibliotēkas. 2007. gada globālā finanšu krīze, iedzīvotāju depopulācija, skolu tīkla reforma ietekmēja arī bibliotēkas, īpaši skolu bibliotēkas. Pagastos, kuros bija vairākas bibliotēkas, tās tika reorganizētas par ārējiem apkalpošanas punktiem, dažviet arī slēgtas. Divdesmit gadu laikā bibliotēku skaits samazinājās par vairāk nekā 20%, taču arī iedzīvotāju skaits ir sarucis par 20%. 2020. gadā Latvijā darbojās 1505 valsts, pašvaldību un privātās bibliotēkas. No tām 762 ir pašvaldību publiskās bibliotēkas. Tomēr uz citu Eiropas valstu fona Latvijas bibliotēku tīkls joprojām ir gana blīvs un bibliotēku pakalpojumi iedzīvotājiem sasniedzami.

Svarīgi piebilst, ka normatīvais regulējums nosaka – bibliotēkai ir jābūt katrā pagastā. Noteikti nevaru piekrist apgalvojumam, ka pašvaldību publiskās bibliotēkas tiek masveidā slēgtas – šobrīd tie drīzāk ir atsevišķi gadījumi. Pašvaldību vadītāji labi izprot bibliotēku nozīmi kopienas dzīvē, tāpēc, plānojot nodaļa bibliotēku tīkla optimizāciju, meklē labākos risinājumus, lai iedzīvotāji neciestu un bibliotēkārāis pakalpojums tiktu nodrošināts arī pēc bibliotēkas reorganizēšanas. Te vēlos uzsvērt gan bibliotēku akreditācijas ekspertu komisijas, gan Latvijas Bibliotēku padomes iesaisti, kas, rūpīgi iedziļinoties katrā konkrētajā situācijā, pašvaldību vadītājiem iesaka

konstruktīvus un profesionāli pamatotus risinājumus. Ja pagastā ir vairākas bibliotēkas, tad viena noteikti tiek saglabāta, bet otra reorganizēta par nodaļu, kur iedzīvotājiem nodrošināta pieejamība pakalpojumiem vairākas reizes nedēļā. Ir arī risinājumi, kad pašvaldība nodrošina transportu grāmatu piegādei iedzīvotāju dzīvesvietās.

Kas jādara bibliotēkām, lai pierādītu bibliotēkas nepieciešamību? Kādas kļūdas visbiežāk pieļauj bibliotekāri?

Bibliotēkas sabiedrībai un dibinātājiem savu nepieciešamību apliecina ik dienas. Nezaudējot savu galveno identitāti – kultūras mantojuma saglabāšanu, krājuma veidošanu, popularizēšanu un pieejamības nodrošināšanu –, bibliotēkas sevi pozicionē arī kā mūžizglītības un digitālā atbalsta veicinātājas. Bibliotēkām ir nozīmīga loma iedzīvotāju izglītošanā un dažādu prātību veicināšanā. Lai kā, kad sabiedrību no dažādiem medijiem un sociālajiem tīkliem ietekmē informācijas pārbagātība, bibliotēkas piedāvā izglītojošas aktivitātes, kas sekmē cilvēku prasmes atpazīt viltus ziņas un iegūt informāciju no uzticamiem un kvalitatīviem avotiem.

Arvien skaidrāk iezīmējas bibliotēku loma un iesaiste valstī notiekošajā digitālās transformācijas procesā, veicinot iedzīvotājiem iespēju jebkurā dzīves posmā apgūt nepieciešamās digitālās prasmes. Es nesauktu to par kļūdu, bet, manuprāt, bibliotēkām ir nepārtraukti par sevi jāstāsta un jāatgādina. Nevar pašauties uz – mūs visi zina, par mums visi ir dzirdējuši. Zina un pazīst tie, kuri regulāri izmanto bibliotēkas pakalpojumus. Uz jautājumu, kādas mērķgrupas ir jūsu bibliotēkā, atbildē tiek uzskaitīts plašs mērķgrupu klāsts, bet nereti aizmirsta vēl viena nozīmīga mērķgrupa – bibliotēkas nelietotāji. Darbs ar šo mērķgrupu ir tikpat nozīmīgs, varbūt pat vēl nozīmīgāks nekā ar citām. Ir svarīgi aizsniegt arī šo mērķgrupu, to uzrunāt un ieinteresēt. Bibliotēkām ir aktīvi un radoši jāstrādā, lai parādītu, ko tās spēj piedāvāt ikvienam sabiedrības loceklim.

Kādi galvenie izaicinājumi bibliotēkām ir šobrīd? Kā un vai Covid-19 mainīs bibliotēku nākotni?

Uzskatu, ka katram izaicinājumam komplektā nāk līdzī arī iespējas. Pandēmijas laiks ir apliecinājis, ka bibliotēkas ir gatavas pieņemt izaicinājumus un reaģēt uz tiem. Var teikt, ka tieši pandēmijas laiks bibliotēkām pavēra ceļu daudzām iespējām, lai ar paātrinājumu īstenotu darbus, kas, varbūt bija tikai idejas līmenī. Sākoties pandēmijai, bibliotēkām nācās domāt par pilnīgi jaunu pakalpojumu attīstību, apgūt tehnoloģiju rīkus, lai spētu pakalpojumus pārnest uz tiešsaisti, digitālo vidi. 2020. gadā Latvijas bibliotēku virtuālais apmeklējums ir palielinājies par 29%. Pandēmija apliecināja, cik liela nozīme ir bibliotēku informācijas resursiem, jo cilvēku vēlme lasīt un piekļūt informācijai nemazinājās arī šajos apstākļos. Pandēmija lieliski parādīja, cik būtiska ir bibliotēku krājumu digitalizācija, jo laikā, kad piekļuve bibliotēku fiziskajam krājumam bija ierobežota, bija pieejami resursi digitālajā vidē. To apliecina arī statistikas dati par LNB, kur virtuālais apmeklējums aizvadītajā gadā pieaudzis pat par 70%, Nacionālās enciklopēdijas, kas ir nozīmīgs interneta augstticamu zināšanu resurss, izmantošana pandēmijas apstākļos palielinājusies trīs reizes, arī citu digitālo resursu izmantošana ievērojami augusi. Savukārt “3TD e-grāmatu bibliotēkas” e-grāmatu izsniegums 2020. gadā, salīdzinot ar 2019. gadu, ir 2,43 reizes lielāks.

Šodien bibliotēku iespējas piedāvāt daudzveidīgus informācijas resursus ir lielākas nekā jebkad agrāk. Vienlaikus jāsaprot, ka tieši no profesionāli zinoša bibliotekāra būs atkarīgs, vai informācijas resursi nonāks līdz lietotājam. Jebkurš informācijas resurss savu pievienoto vērtību iegūst, kad tas sasniedz savu lietotāju. Mani ļoti uzrunā šis salīdzinājums – bibliotēkas ir tilts, kas savieno sabiedrību un zināšanas. Savienot – tas bibliotēkām ir viens no svarīgākajiem izaicinājumiem. Atbildot uz jautājumu, vai Covid-19 mainīs bibliotēku nākotni, jau tagad var apalvot, ka daudzi radoši un inovatīvi risinājumi bibliotēku ikdienas darbā ir ienākuši uz palikšanu. Un te ir vēl viens izaicinājums – sabalansēt tradicionālo ar inovatīvo tā, lai nepazaudētu klātbūtnes saikni ar saviem lietotājiem.

Kas sniedz gandarījumu? Kā jūs raksturotu mūsdienu bibliotekārus?

Līdztekus tiešajiem darba pienākumiem esmu viena no lektorēm LNB Kompetenču attīstības centrā. Lektora darbs man ļoti patīk, jo tas dod iespēju komunicēt ar bibliotēku darbiniekiem – gan tādiem, kuri tikko sāk darbu bibliotēkā, gan pieredzējušiem speciālistiem ar bagātīgu darba pieredzi un profesionālām zināšanām. Daudzreiz izvēršas dziļas, profesionālas diskusijas. Manas tēmas ir “Bibliotēku sistēma un politika” un “Bibliotēku nozares normatīvie dokumenti”, un mans galvenais izaicinājums ir šos nopietnos jautājumus pasniegt tā, lai tie būtu viegli uztverami un saprotami. Sevišķi normatīvo aktu tēma, jo likumu un Ministru kabineta noteikumus no galvas kā dzejoli iemācīties nevar, bet jāgūst izpratne par to pielietošanu. Gandarījums ir tad, kad studenti pasaka paldies un piebilst, ka vairs nebaidās no Bibliotēku likuma. Būdamā saskarsmē ar bibliotekāriem, varu teikt, ka tie ir cilvēki, kuri vēlas iegūt jaunas zināšanas, ir domājoši, spēj saskatīt kopējos procesus, kādi notiek šajā mainīgajā pasaulē, un sasaistīt tos ar savas bibliotēkas darbību un turpmāko attīstību. Domājoši, vismaz trīs soļus priekšā bibliotēkas lasītājam, redzami un dzirdami –

tādi ir vairums mūsu bibliotekāru. Un ir prieks par to, jo bibliotekāra un bibliotēkas prestižs sabiedrībā ir ievērojami audzis.

Kāda ir reģiona galvenās bibliotēkas loma?

Latvijas bibliotēku sistēma ir veidota trijos līmeņos. Saskaņā ar Bibliotēku likumu valsts un pašvaldību bibliotēkas tiek akreditētas vietējas nozīmes, reģiona galvenās nozīmes un valsts nozīmes bibliotēku statusā. Bibliotēku sistēmas augstākajā līmenī ir Latvijas Nacionālā bibliotēka, kura atbilstoši likumam par Latvijas Nacionālo bibliotēku veic noteiktus uzdevumus valsts bibliotēku sistēmas attīstībā, piemēram, pārzina visu bibliotēku nozari kopumā, sniedz konsultatīvo palīdzību publiskajām bibliotēkām. Reģionu galvenās bibliotēkas ir bibliotēku sistēmas vidējais līmenis, un tās pārzina visu reģiona vietējas nozīmes bibliotēku tīklu, pamana vājās vietas, problēmas un spēj profesionāli reaģēt, sniedzot metodisko palīdzību, tāpat kā Latvijas Nacionālā bibliotēka to veic attiecībā uz reģionu galvenajām bibliotēkām.

Ko jūsu dzīvē nozīmē grāmata?

Vēlmi lasīt jau kopš bērnības ieaudzināja ģimene. Liela nozīme bija arī literatūras skolotājai, kura ieinteresēja lasīt gan latviešu, gan ārzemju rakstnieku darbus. Man kopš skolas gadiem tuva ir dzeja. Pēdējā laikā patīk pārlasīt jaunības, pat bērnības gadus lasīto un uztvert to ar pieauguša cilvēka skatījumu.

Hobiji un brīvais laiks?

Man patīk ceļošana. Pandēmijas radītie ierobežojumi ceļošanai uz ārzemēm pavēra lielisku iespēju Latvijas apceļošanai. Varu droši teikt, ka Latvija ir apceļota no viena gala līdz

Linda Langenfelde, saņemot Kultūras ministrijas prēmiju 2002. gadā par aktīvu darbību skolu bibliotēku sadarbības veicināšanā. Attēlā: Latvijas Kultūras ministre I. Rībena un Bibliotēku nodaļas vadītājs J. Turlajs.

Foto no Lindas Langenfeldes personīgā arhīva

otram, baudot tās skaisto dabu un kultūrvēsturiskās vietas. Lai kurā vietā nāktos būt, vienmēr uzmeklēju vietējo bibliotēku, apskatu tās ēku, apkārtni, un tas nekas, ka ir brīvdiena un durvis slēgtas.

Lūdzu, iepazīstiniet ar savu ģimeni.

Droši vien bija lemts, ka ar Jelgavas bērnu bibliotēku sākās manas darba gaitas, un šī bibliotēka bija arī sākums jaunajai Langenfeldu ģimenei, jo tieši tur pirms 37 gadiem satiku savu vīru. Līdzās bērnu bibliotēkas abonementam atradās telpa, kura bija atvēlēta toreizējās Jelgavas Centralizētās bibliotēku sistēmas māksliniekam noformētājam. Mākslinieks gatavoja bibliotēkām dažādus uzrakstus un noformējumu. Saprotams, ka bērnu bibliotēkā pieprasījums pēc krāsaina noformējuma bija lielāks nekā citās bibliotēkās, tādēļ mākslinieks Tāļivaldis itin bieži iegriezās bērnu bibliotēkā, kur strādāja jaunā bibliotekāre Linda... Tā nu ar bibliotēkām sākās un vēl joprojām turpinās mūsu abu darba gaitas, jo, lai gan vīra nodarbošanās ir vides reklāmas izgatavošanu, viņš ar prieku atsaucas uz aicinājumu izveidot bibliotēkām vizuālo noformējumu, izgatavot norādes, izkārtnes. Latvijas Nacionālajā bibliotēkā viņš vada nodarbības, daloties savā ilggadējā pieredzē par bibliotēku noformējumu un vizuālā tēla veidošanu. Kā jau bibliotekāru bērniem pienākas, mūsu dēli uzauga brīnišķīgajā grāmatu pasaulē. Esam priecīgi, ka dēliem vēl joprojām patīk lasīt grāmatas un arī mazdēls ar lielu interesi ieklausās priekšā lasītājās vakara pasakās.

Ja satiktu zelta zivtiņu, kādas būtu trīs vēlēšanās?

Šobrīd varu teikt, ka ir tikai viena vēlēšanās – lai šajā steigas pilnajā laikmetā mēs spētu saglabāt cieņu citam pret citu un pieņemt savus līdzcilvēkus tādus, kādi viņi ir. Miers, iecietība, pacietība un mīlestība ir tās vērtības, kuras mūsdienu sabiedrībai būtu nepieciešamas visvairāk.

Vai jūsu darbs tiek novērtēts? Kādas atzinības, pateicības apbalvojumi ir saņemti?

2002. gadā par aktīvu darbību skolu bibliotēku sadarbības veicināšanā saņēmu Kultūras ministrijas prēmiju.

Stāsta KM Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļas vecākā referente VANDA BĒRZINA

Kāda bija jūsu darba pieredze, pirms sākt strādāt Kultūras ministrijā?

Pirmā darba pieredze bibliotēku nozarē bija toreizējā Valsts Grāmatu palātā, kas vēlāk pārtapa par Bibliogrāfijas institūtu. Pirms sāku tur strādāt, neko nezināju par šo iestādi. Vispirms ieintriģēja nosaukums, man vienmēr ir bijis interesanti pieņemt jaunus izaicinājumus. Mans darba uzdevums bija kopā ar kolēģēm veidot ikmēneša izdevumu "Latvijas Preses hronika". Esmu absolvējusi Latvijas Valsts universitātes Svešvalodu fakultāti, studēju ģermāņu filoloģiju. Tādēļ vajadzēja ļoti ātri apgūt bibliotēku nozares pamatus: bibliogrāfisko aprakstu, klasifikāciju un citas zināšanas, kuras nozares profesionāļi bija studējuši.

Kolēģi bija ļoti zinoši un prasīgi, bet prata arī ieinteresēt un ieaudzināt lielu atbildības izjūtu par jebkuru darbu, par striktu termiņu ievērošanu, lai ikmēneša izdevums laikus tiktu nodots tipogrāfijā. Strādājot Bibliogrāfijas institūtā, bija arī lieliska iespēja redzēt vienkopus visus jaunus Latvijas izdevumus. Pēc Bibliogrāfijas institūta pievienošanas Latvijas Valsts bibliotēkai (tagad Latvijas Nacionālā bibliotēka) turpināju strādāt tur.

Kad 90. gados Latvijā sāka ieviest informācijas tehnoloģijas, pirmie datori tika iegādāti arī akadēmiskajās bibliotēkās. Ļoti intensīvs un interesants darba posms bija, kad tika ieviesta bibliotēku informācijas sistēma ALISE, pēc tam notika pāreja uz bibliotēku informācijas sistēmu ALEPH 500. Sākās aktīva bibliogrāfisko datu apmaiņa ar reģionu bibliotēkām, pirmie digitalizācijas projekti. Bija nepieciešamas jaunas zināšanas un prasmes, kuras nevarēja apgūt patstāvīgi, tādēļ gāju studēt bibliotēkzinības LU maģistratūrā. Studējot un komunicējot ar kursa biedrēm, radās pilnīgi cita izpratne un interese gan par akadēmisko, gan par pašvaldību publisko bibliotēku iespējām informācijas tehnoloģiju izmantošanā.

Kad sākt strādāt Kultūras ministrijā? Vai atceraties savu pirmo darba dienu? Kādas pārmaiņas šīnī laikā ministrijā notikušas?

Iespēju strādāt Kultūras ministrijā uztvēru kā nopietnu izaicinājumu un jaunu iespēju darboties bibliotēku nozarē, izmantot studiju laikā gūtās zināšanas. Kultūras ministrijā strādāju kopš 2002. gada. Pirmā darba diena ministrijā ir spilgtā atmiņā, bija patīkams pārsteigums par ļoti atvērtiem un pretimnākošiem kolēģiem un vadītāju. Biju iedomājies stīvāku un “ierēdnieciskāku” atmosfēru.

Darba sākumposms ministrijā bija periods, kad Latvijai bija jāveic “mājas darbi”, lai saņemtu Bila un Melindas Geitsu bibliotēku atbalsta projekta līdzekļus, kas ļautu visām Latvijas publiskajām bibliotēkām iegādāties datorus un pieslēgt internetu. Kardināls solis bibliotēku pakalpojumu attīstībā un resursu pieejamībā toreiz bija grozījumi Bibliotēku likumā, kas bibliotēkās noteica bezmaksas pieeju internetam. Projekta īstenošana ļāva pašvaldību publiskajām bibliotēkām turpināt pastāvēt un uzplaukt. Protams, tas bija izaicinājums bibliotekāriem: ļaut bibliotēkas lasītājiem izmantot internetu pēc savas tā laika izpratnes vai pašam paātrināti apgūt interneta iespējas un mācīt lietotājus izmantot to jaunu zināšanu iegūšanai.

Kādi šodien ir jūsu darba pienākumi?

Pamatuzdevums – organizēt bibliotēku akreditācijas procesu un nodrošināt sekmīgu tā norisi. Līdzās tam mūsu nodaļa iesaistās nozares normatīvo aktu izstrādē, tiek veikta bibliotēku rezultātīvo rādītāju apkopošana un analīze, aktīvi sadarbojamies ar citām valsts iestādēm un pašvaldībām bibliotēku darbības un attīstības nodrošināšanā.

Kas no līdz šim paveiktā ir sniedzis īpašu gandarījumu?

Latvijā darbojas ilgtspējīga bibliotēku sistēma ar loģisku hierarhiju, kura sevi ir attaisnojusi dažādos periodos. Bibliotēkas mazajos pagastos nav slēgtas, bet turpina darboties un attīstīties. Uzsākot bibliotēku akreditāciju, bibliotēku dibinātāji, it sevišķi pašvaldību vadītāji, nereti bija skeptiski par bibliotēku ilgtspēju, par to nepieciešamību katrā pilsētā un pagastā, katrā skolā. Iepriecina sakārtotā bibliotēku infrastruktūra, par to īpaša pateicība bibliotēku dibinātājiem – pašvaldību un izglītības iestāžu vadītājiem.

Kādi novērojumi gūti, piedaloties Latvijas bibliotēku akreditācijās?

Bibliotēku akreditācija tika uzsākta 2004. gadā, pašvaldību publisko bibliotēku akreditācija – 2005. gadā. Šajā periodā ir notikusi ļoti strauja un būtiska bibliotēku izaugsme. Bibliotēku akreditācijas prasības ir noteiktas Bibliotēku likumā, bet katrā atkārtotā akreditācijā pieaug bibliotekāro pakalpojumu kvalitātes prasības. Kvalitātes latīņu arvien augstāk ceļ un attīstību rošina pašas bibliotēkas. Piedaloties akreditācijā un apmeklējot bibliotēkas, cenšos raudzīties uz katru bibliotēku vietējā iedzīvotāja acīm, vērtējot, kas mani uzrunā, vai es spētu orientēties bibliotēkas piedāvājumā un vai es vispār gribētu šajā bibliotēkā vēl atgriezties. Darba pienākumus veicot, cieši sadarbojos ar bibliotēku akreditācijas ekspertiem. Viņu pašu darba pieredze un viņu redzējums ir svarīgi, lai akreditācijas procesu virzītu kā bibliotēku darba kvalitātes vērtēšanas rīku.

Kādas kļūdas pieļauj bibliotekāri? Kas no bibliotēku paveiktā jūs patīkami pārsteidzis?

Neteiktu, ka bibliotekāri pieļauj kļūdas. Reizēm ir sastopami bibliotekāru stereotipi par būtiski atšķirīgām lietotāju vajadzībām un interesēm Rīgā un perifērijā. Ne visi bibliotekāri apzinās, cik svarīgas mūsdienās ir informācijas izguves un e-pakalpojumu izmantošanas prasmes, arī ja tās ikdienā lauku bibliotēkā nav pieprasītas.

Informācijas resursi ir bibliotēkas pamatpakalpojums. Vienlīdz svarīgi ir spēt piedāvāt digitālos, e-resursus un tradicionālos iespiestos izdevumus. Dažādas radošas aktivitātes dod bibliotēkai iespēju piesaistīt lasītājus, bet viņus noturēt ilgtermiņā var ar kvalitatīvu, daudzveidīgu krājumu. Reizēm bibliotekārēm, īpaši ar lielāku darba stāžu, pietrūkst pašapziņas un spējas novērtēt bibliotekārā darba svarīgumu šodien un savu ieguldījumu lokālās vēstures saglabāšanā nākotnei. Gan attīstība, gan stagnācija ir atkarīga no cilvēkiem, no bibliotēkas vadītāja un no bibliotēkas dibinātājiem, no viņu savstarpējās sadarbības, no bibliotēkas vadītāja iekšējas nepieciešamības līdzdarboties savas

kopienas vai pilsētas iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanā.

Vislielāko gandarījumu sagādā tikšanās bibliotēkās, kur vadītāji ar savu aizrautību, ar pārdomātu un kvalitatīvu krājumu, ar jaunām darba formām ir pārvērtuši bibliotēkas par vietējām gaismas pilīm un kopienu centriem, kur 60% iedzīvotāju un pat krietni vairāk ir bibliotēkas lasītāji. Patīkami ir pārsteiguši jaunie bibliotēku vadītāji, kuri ar savu entuziasmu un vēlmi kalpot vietējai kopienai ir atdzīvinājuši iepriekš pamirušas bibliotēkas.

Kāda ir reģiona galvenās bibliotēkas loma? Kāda nozīme un galvenās funkcijas ir bibliotēku metodīķu darbam?

Reģiona galvenā bibliotēka pilda Bibliotēku likumā noteiktās funkcijas. Praktiski reģiona galvenā bibliotēka ir reģiona bibliotēku informācijas resursu bāze, tiešais konsultants jebkuram bibliotēkas darbiniekam un paraugs sava reģiona bibliotēku izaugsmei.

Metodīķis nodrošina saikni starp reģiona galveno bibliotēku un bibliotēkām reģionā, bet vispusīga profesionālās pilnveides un konsultatīvā darba nodrošināšanā iesaistās gandrīz visi reģiona galvenās bibliotēkas speciālisti. Reģiona galvenā bibliotēka sadarbojas ar sava novada un citu reģiona novadu pašvaldībām bibliotēku darba jautājumos.

Jums ir iespēja redzēt un salīdzināt ļoti daudz Latvijas bibliotēku darbu, kā šīnī kopskatā vērtējat Rīgas Centrālās bibliotēkas sniegumu?

Rīgas Centrālā bibliotēka ar tās filiālbibliotēkām veido plašu tīklu. Rīgas mikrorajoni ir ļoti atšķirīgi, līdz ar to atšķirīga ir arī bibliotēku darbība. Es augstu vērtēju Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku krājuma veidošanas koncepciju, ar to saprotot gan grāmatu iepirkuma atlases principus, gan centralizēto krātuvi, kas dod iespēju saņemt arī senākus izdevumus. Protams, lielpilsētas bibliotēkas lasītājs nevar saņemt jebkuru jauno grāmatu tūlīt, tikko tā tiek iegādāta bibliotēkā. Savukārt, ja tas būtu iespējams, nepietiktu laika to visu izlasīt. Bet ja gribas “visu un tūlīt”, mums ir lieliski grāmatu veikali.

Rīgas Centrālajai bibliotēkai un tās filiāl-

bibliotēkām ir plašs kultūras pasākumu piedāvājums, kas nepārklājas ar citu kultūras un izglītības iestāžu piedāvājumu. Manuprāt ir ļoti būtiski, ka bibliotēka ir atradusi savu nišu, sadarbojoties, bet nedublējot citu pašvaldības iestāžu piedāvājumus.

Kā jūs raksturotu mūsdienu bibliotēkas? Vai kādi satiktie kolēģi ir īpaši palikuši atmiņā?

Ar katru desmitgadi bibliotekāri kļūst ziņošāki gan profesionālajā jomā, gan kā administratori. Literatūras, informācijas resursu pārzināšana un IT prasmes jau ir ikdiena, taču daudzi bibliotēku vadītāji ir sabiedriski aktīvi, sekmīgi iesaistās pārrobežu un vietējos projektos, piesaistot bibliotēkai līdzekļus un piedāvājot inovatīvus pakalpojumus. Varētu minēt ļoti daudzus bibliotekāru vidē zināmus nozares profesionāļus un entuziastus, no kuriem esmu mācījusies, pie kuriem esmu studējusi, ar kuriem esmu sadarbojusies. Tādi ir gan nacionālajā līmenī, gan mazās pašvaldību bibliotēkās. Es esmu viņiem ļoti pateicīga. Pateicoties augsta līmeņa bibliotēku nozares profesionāļiem, Latvijas bibliotēku sistēma daudzās jomās var būt paraugs starptautiskā mērogā.

Ko jūsu dzīvē nozīmē grāmata?

Es piederu grāmatu lasītāju paaudzei, kad gandrīz katrā ģimenē bija grāmatu plaukti vai bibliotēka. Bija normāli, ka mēs, bērni, sacentāmies, kurš pirmais mājās pagrābs lasīt jaunu grāmatu. Manu literāro gaumi veidoja literatūras skolotājas, vēlāk universitātes pasniedzējas.

Ir bijuši posmi dzīvē, kad laiku lasīšanai kā vaļaspriekam tikpat kā neatlicināju. Tagad atkal esmu aktīva lasītāja, un to ļoti veicina darbīgais Grāmatu klubiņš, kuru organizē multifunkcionālais centrs manā dzīvesvietā Pierīgā. Dažādu paaudžu lasītāji tiekamies reizi mēnesī, uzzinām par jaunākajām grāmatām, dalāmies iespaidos, maināmies ar grāmatām. Tikšanās notiek neformālā gaisotnē pie tējas tases, bet sarunas ir tikai par literatūru, sarunām par citiem vaļaspriekiem ir citas tikšanās. Pandēmijas laikā tikāmies Zoom platformā, kuras izmantošanu bez problēmām apguva arī mūsu seniori.

Vai jums ir mājas bibliotēka un pēc kādiem principiem tā tiek veidota?

Es to nesauktu par bibliotēku, ja ar to saprotam tradicionālās ģimenes bibliotēkas. Pašlaik bibliotēkās ir pieejami vērtīgi un daudzveidīgi krājumi, tādēļ pārku tikai tās grāmatas, kuras ir īpaši uzrunājušas vai kuras gribu izlasīt tūlīt. Pārsvārā ņemu grāmatas no bibliotēkas, kā arī mainos ar draugiem. Līdz ar to es jau iepriekš zinu, kuras grāmatas gribēšu savā grāmatu plauktā.

Hobiji un brīvais laiks?

Grāmatu lasīšanu laikam nevar īsti saukt par hobiju, tā ir dzīves sastāvdaļa, cik nu kurā dzīves posmā tam sanāk atlicināt laika. Hobijs nu jau vairāku gadu garumā mums ar vīru ir dārza veidošana. Atkal jauns izaicinājums – sakārtot kādu Latvijas stūrīti. Kaut arī sākotnēji nebija dārza darbu pieredzes, ar lielu neatlaidību un aizrautību to var izdarīt.

Ja satiktu zelta zivtiņu, kādas būtu trīs vēlēšanās?

Lai Latvijas iedzīvotāji apjaustu, kādas bagātības ir bibliotēku krājumos un steigtos tās izmantot. Lai kultūras darbinieki Latvijā tiktu īpaši augstu novērtēti, arī finansiāli. Lai reģionu galveno bibliotēku elektroniskie kopkatalogi darbotos vienotā platformā, būtiski atvieglojot gan kataloga veidošanu, gan tā izmantošanu.

Skaistākie dzīves mirkļi?

Manā dzīvē ir bijis daudz skaistu mirkļu un notikumu. Bet saistībā ar grāmatām šāds

mirkļis bija, kad mūsu padsmiņiece mazmeita, kura lasīja tikai “sirsniņu un revolveru” romānus, reiz paņēma pašķirstīt Valentīnas Freimanas “Ardievu, Atlantīda!” un ar interesi to izlasīja. Tad rodas apziņa, ka mēs spējam ietekmēt mūsu līdzcilvēku intereses. Es ceru, ka katra bibliotekāre ir piedzīvojusi šādus mirkļus, kad kāds lasītājs, kura gaumi viņa it kā nešaubīgi zina, izvēlas ko pilnīgi negaidītu, piemēram, tā dēvēto “nopietno” literatūru.

Īpašu gandarījumu darbā sniedz pašvaldību vadītāju paustais, ka bibliotēku akreditācija, ko veic nozares profesionāļi, viņiem ir vajadzīga, tā dod iespēju objektīvi apzināt savu bibliotēku darba kvalitāti un vietu Latvijas bibliotēku sistēmā.

Kas jūs uztrauc mūsdienu pasaulē, arī bibliotekārājā? Kā un vai Covid-19 mainīs bibliotēku nākotni?

Mūsdienu pasaulē mēs bieži pieminam globālo informācijas haosu. Bibliotēkām arvien vairāk ir jāspēj ar kvalitatīvajiem, augstvērtīgajiem pakalpojumiem un pasākumiem konkurēt tādu mediju informācijas jūrā, kas neattīsta cilvēka intelektu, kas izplata viltus ziņas. Covid-19 jau ir mainījis bibliotēku darbu. Bibliotēkām bija jārod iespēja sniegt attālos pakalpojumus, un bibliotēkas pamatā ir sekmīgi to apguvušas. Daudzos sociālajos tīklos varējām skatīt virtuālās izstādes, vērot tiešsaistes tikšanās ar literātiem.

Pierakstījusi INTA SALLINENE

*Bibliotēku akreditācijas ekspertu komisija Tukuma bibliotēkā.
Foto no Lindas Langenfeldes personīgā arhīva*

TAM AUGSTAJAM MĒRĶIM IR JĀBŪT!

Saruna ar apgāda "Zvaigzne ABC" vadītāju VIJU KILBLOKU

Vija Kilbloka ar RCB lasītāja karti.

Foto: Daina Ģeibaka

Latvijas pirmās brīvvalsts bibliotekārajā periodikā uzvirvoja diskusijas par bibliotēku un grāmatu izdevēju savstarpējām attiecībām – vai bibliotēkas sekmē grāmatu pārdošanu vai kavē to? Vieni uzskatīja, ka, izlasot grāmatu bibliotēkā, radīsies interese to iegādāties savai mājas bibliotēkai. Citi bija pārliecināti, ka tikai tad, ja grāmatas bibliotēkā nebūtu, cilvēki to pirktu.

Vai mūsdienās bibliotēkas ir draudzīgas grāmatu izdevējiem un kā šīs attiecības var mainīties nākotnē?

Jāteic, ka bibliotēku ietekme uz grāmatu pārdošanu un pirkšanu ir abējāda. Visas skandalozās grāmatas, par kurām es reizēm domāju, ka būtu labāk, ja bibliotēkas netērētu naudu to iegādei, protams, no izdevēja nopirktu vairāk tad, ja bibliotēkās šo grāmatu nebūtu. Ar vērtīgo literatūru ir citādi, tur bibliotēkas var būt liels palīgs. Ne katram ir pietiekami li-

dzekļu, lai nopirktu visu, ko vērts izlasīt, un tad bibliotēka dod šo iespēju un nodrošina, ka cilvēki lasa un izkopj savu literāro gaumi. Arī tikšanās ar autoriem, ko organizē bibliotēkas, ir ļoti svarīgas, tās veicina aktīvu lasīšanu un pieprasījumu grāmatniecās. Jāteic, ka tiešām ir gadījumi, kad pēc grāmatas izlasīšanas bibliotēkā, ja cilvēkam tā ir īpaši vērtīga un palīdzējusi kādā dzīves situācijā, viņš to nopērk ne tikai sev, bet arī dāvināšanai citiem. Pati no savas jaunības atceros, ka es toreiz vienu otru bibliotēkā izlasītu grāmatu būtu gribējusi nopirkt, ja vien tas būtu bijis iespējams. Man ir svarīgi, lai grāmatas, kuras es milu, kuras man ir nozīmīgas, būtu ar mani vienmēr.

Sadarbība starp bibliotēkām un izdevējiem ir izveidojusies ilgā laikposmā un ir kā labi funkcionējošs organisms. Jaunums šajā jomā ir elektroniskās grāmatas. Apgāda "Zvaigzne ABC" speciālisti ir ieguldījuši lielu darbu, lai bibliotēku lasītājiem kļūtu pieejamas grāmatas arī elektroniskā formātā. Šķiet, ka tieši grāmatu ievietošana 3td platformā samazina grāmatu noietu grāmatniecās, bet tā nu reiz ir nodeva laika izvīrītājam prasībām, ar kuru izdevējiem jāsamierinās, vēl jo vairāk tādēļ, ka par elektronisko grāmatu izsniegumiem izdevēji saņem nelielu kompensāciju, bet par parasto grāmatu izsniegumiem bibliotēkās šādas kompensācijas nav.

Kad plānojam jauno grāmatu tirāžas, paturam prātā arī bibliotēkas, rēķinām, kādas grāmatas un cik lielā skaitā bibliotēkas varētu nopirkt. Agrāk skaitļi bija daudz lielāki. Mēs tos diezgan skaidri zinājām. Tagad, kad vairs nav centralizētu iepirkumu, prognozēt bibliotēku vajadzības un varēšanu ir krietni grūtāk, tomēr strādājam ar domu un cerību, ka noteiktu daudzumu vērtīgu grāmatu bibliotēkas iegādāsies.

Mēs zinām, ka Igaunijā ilgu laiku bija spēkā programma, kas paredzēja, ka no katras oriģināl-literatūras izdevuma bibliotēkām jānopērk 400 grāmatu. Igaunijas izdevēji teica, ka tas

ir stabilitātes garants, ar ko var rēķināties, un šāds iepirkums nodrošina tipogrāfijas izmaksu segšanu. Latvijā tā nav un nav bijis nekad, tomēr arī mēs nezaudējam cerības, īpaši tagad, Covid-19 laikā, kad valsts ir iedarbinājusi dažādas atbalsta programmas grāmatniecības jomā.

Es tikai piebildīšu no bibliotekāru viedokļa: agrāk cilvēki vispirms nopirka grāmatu un tad izlasīja, taču tagad ļoti bieži situācija ir pretēja – vispirms cilvēki bibliotēkā izlasa grāmatu un tikai tad nopērk. Kādas Covid laika atziņas guvi, cīnoties par grāmatu veikalu atvēršanu ārkārtas situācijā?

Esmu ārkārtīgi pateicīga mūsu lasītājiem, jo par spīti visiem pandēmijas ierobežojumiem un bailēm interese par grāmatām saglabājas. Kad bija ierobežojumi grāmatu veikalu apmeklēšanai, cilvēki grāmatas pirka interneta grāmatnīcā, rakstīja mums e-pastus, zvanīja un lūdza sameklēt vajadzīgās grāmatas, nāca uz grāmatnīcām, lai saņemtu iepriekš pasūtīto. Pandēmijas grūtākajā laikā, kad daudz kas bija liegts, grāmata bija populāra un ļoti palīdzoša. Izdevniecības darbs un grāmatu apgrozījums būtiski samazinājās tikai 2020. gada Ziemassvētku sezonā, kad negaidīti viss tika pilnībā slēgts, bet jau 2021. gada februāra beigās, kad grāmatnīcām bijām izkarājuši tiesības strādāt, apgrozījums atgriezās pirmspandēmijas līmenī. Kā pateicību saviem uzticīgajiem lasītājiem izdevām īpašu grāmatiņu – aforismu izlasi grāmatas un lasīšanas cildinājumam. Pandēmijas laikā daudzi meklē literatūrā stiprinājumu, atbalstu un gaismu. Tas dod to brīnišķīgo sajūtu, ka mēs, izdevēji, darām ļoti vajadzīgu darbu.

Jā, es arī varu apstiprināt, ka bibliotēkās grāmatu izsniegums nesamazinājās, bet dažās mūsu filiālbibliotēkās pat pieauga, lai gan mēs sniedzām tikai vienu pakalpojumu – izsniedzām un saņēmām grāmatas. Bet parunāsim par apbalvojumiem.

Jā, nu bija divi vareni darbi – “Franču-latviešu vārdnīca” un “Latviešu-poļu vārdnīca”, kas prasīja lielu darbu un lielus materiālos resursus. Tas ieguldījums, un ne tikai mans,

bija tik liels, ka to uz parasto ikdienas darbu fona pamanīja un novērtēja. 2004. gadā esmu saņēmusi Francijas Akadēmiskā Palmas zara ordeni, 2012. gadā man ir piešķirts Polijas Republikas prezidenta Bronislava Komorovska apbalvojums – Zelta krusts par nopelniem starpvalstu kultūras sakaru veicināšanā.

Tu esi saņēmusi arī mūsu valsts augstāko apbalvojumu.

2015. gadā Latvijas valsts mani pagodināja ar Atzinības krustu, par ko esmu pateicīga. Atzinība cilvēkam ir vajadzīga, jo tā dod vairāk spēka. Varbūt tas ir prieka spēks. Lai gan mēs esam latvieši un spējam iztikt visādi. Ļoti bieži atgādinu sev, ka ir jāpaslavē darbinieki, jo to es bieži aizmirstu un labi paveiktu darbu pieņemu kā pašsaprotamu. Toties es ļoti atbalstu jaunos autorus. Varbūt kādreiz pat pārslavēju, bet tas nāk no sirds.

Augstie Latvijas, Francijas un Polijas valstu apbalvojumi nebija pat tik ļoti svarīgi man personīgi, jo es zinu, ko es daru, bet tie bija nozīmīgi kolēģiem un manai ģimenei, sevišķi bērniem. Viņi ļoti priecājās. Atzinība ir svarīga!

Jā, labam darbam ir jābūt standartam, tas it kā ir pats par sevi saprotams, bet tomēr reizēm tā nav. Ir jāprot pateikt paldies par labu darbu. Es vienmēr ar prieku skatos raidījumu “Grāmatu kods”. Protams, mani ļoti interesē informācija un vērtējumi, kas raidījumā izskan, bet es arī ar prieku skatos uz tevi. Atceros, ka jaunībā mēs ar tevi darbojāmies Ogres Kultūras nama jauniešu drāmas studijā. Mūsu režisore Zinaīda Dekšņa saviem audzēkņiem teica, ka pat tad, ja neklūsi par profesionālām aktrisēm un aktieriem, tas, ko esat studijā iemācījušies, jums vienmēr noderēs. Kā tu jūties, sēžot blakus studijā ar Arnoldu Jundzi un runājot kameru priekšā?

Jauniešu drāmas studijā iegūtais ir bijis ļoti noderīgs visā dzīvē. Tolaik režisore Zinaīda Dekšņa (viņas pamatdarbs bija Latvijas Televīzijā) mūs iemācīja nebaidīties no publikas, publiskas uzstāšanās. Bet pats svarīgākais – viņa mūs padarīja par personībām, kas tajos laikos spēja saskatīt savu varēšanu un savas

Skolas gadi.

Pirmajā rindā vidū skolotāja Katrīna Šterna. Otrajā rindā no kreisās trešā Dzidra Šmita, ceturtā Viņa Kilbloka.

Foto no Dzidras Šmitas personīgā arhīva

iespējas, viņa mums pavēra plašāku kultūras skatu ārpus skolas programmas, iemācīja lasīt ne tikai Raini, rosināja analizēt vēsturiskos procesus, veidot savu attieksmi, būt patiesam pret sevi un citiem. Režisore mūs veda uz labām izrādēm, kuras mēs pēc tam pārrunājām, iedziļinoties tēlu rīcības motīvos. Viņa mūs centās iepazīstināt ar Latvijas teātrim nozīmīgiem kultūras darbiniekiem, tā piemēram, absolūti neaizmirstama pēc izrādes “Kuražas māte un viņas bērni” bija tikšanās ar Bernhardu Reihu, kurš mums stāstīja par savu profesionālo līdzgaitnieku un draugu Bertoldu Brehtu. Mums, meitenēm ne gluži no Rīgas, tas bija liels un nozīmīgs notikums.

Zinaīda Dekšņa daudz stāstīja par rakstniekiem, kuru darbi tolaik latviski bija tulkti visai skopi. Viņas ietekmē izlasīju krieviski visus Rabindranata Tagores Kopotos rakstus, kas glabājās Ogres bibliotēkā, lasīju Džeimsu Oldridžu. Lieliski apguvu krievu valodu, kas man lieti noderēja studiju gados, kad visa speciālā literatūra juridiskajās zinātnēs bija tikai krievu valodā.

Ar režisores ieteikto lasāmvielu man saistās arī ne visai jauks bibliotēkas piedzīvojums. Zinaīda Dekšņa bija ļoti pārņemta ar Hruščova laika atkušņa rakstnieku un publicistu Ilju Ērenburgu un nemītīgi stāstīja par viņa cīņu ar tā laika cenzūru un drosmīgajiem tekstiem.

Izrādījās, ka Ogres bibliotēkā ir pieejams viņa dokumentālais cikls “Люди, годы, жизнь”. Lasīju aizgūtnēm, neviens vēl man nebija tā pavēris skatu uz divdesmitā gadsimta pirmās puses kultūras procesiem un personībām Rietumos un arī Padomju Savienībā. Iljas Ērenburga atklātā un filozofiskā valoda radikāli atšķīrās no visa tā, ko Brežņeva stagnācijas laikā biju lasījusi iepriekš. Zinaīda Dekšņa palūdza man to grāmatu, it kā pār-lasīšanai, bet tad pateica, ka man to neatdos, ka šī grāmata praktiski visur jau ir izņemta no aprites un lai es eju uz bibliotēku un saku, ka esmu to pazaudējusi. Man tas bija diezgan traks pārdzīvojums, jo es varu nepateikt taisnību, bet nemeloju. Man bija bail, bet nebija variantu. Ilgi nevarēju saņemt aiziet uz bibliotēku. Neatceros, kā es toreiz izmelojos, bet atceros, ka mani pārsteidza bibliotēkas darbinieces attieksme. Viņa ļoti vienaldzīgi pateica, lai atnesu vietā jebkuru citu grāmatu. Ak Dievs! Tāda grāmata! Absolūts retums. Provokatīva! Jā, bet tā bija grāmata krievu valodā, ko bibliotēkā neviens nebija lasījis un gribējis. Neatceros, ko es aiznesu vietā. Bet man ir žēl, ka iedevu Iljas Ērenburga lielisko grāmatu režisorei, man vajadzēja melot dubultā – gan viņai, gan bibliotekārei teikt, ka grāmata ir pazudusi, un paturēt to sev. Ja jau, tad jau! Ir svarīgi dzīvot

starp grāmatām, kas tevi veido un liek gribēt dzīvot plašu un piepildītu dzīvi.

Tagad tik daudz runā par pedagogiju, par pedagogu personību un ietekmi uz jauniešiem. Man liekas, ka mums bija divi izcili pedagogi. Es tā formulēju “pareizā” un tiem laikiem “nepareizā” puse. Katrīna Šterna un Zinaida Dekšņa. Katrīna Šterna – mūsu klases audzinātāja, latviešu un literatūras valodas skolotāja – bija tā nosacīti “pareizā” puse. Zinaida Dekšņa bija tiem laikiem nosacīti “nepareizā” puse, bet mums tik daudz iemācīja. Tagad daudz runā par tehniskajiem palīgīdzekļiem. Skolotājai Katrīnai Šternai reizēm bija tikai tāfele un krīts, bet viņa spēja mums iemācīt visu. Domāju, ka viņas darbs ir ļoti augstu jāvērtē.

Viņa darīja to, ko šodien diez vai kāds skolotājs darītu. Pēc tam, kad mēs bijām beigušas vidusskolu un gribējām studēt, viņa, sistēmiski ejot cauri visai mācību vielai, sava vasaras atvaļinājuma laikā mūs sagatavoja iestāšanāsmeniem universitātē. Viņa vasarā strādāja ar visiem tiem savas audzināmās klases absolventiem, kuri tēmēja uz augstskolām. To viņa darīja pēc savas iniciatīvas, bez maksas, pēc brīvas gribas. Atceros tās garās stundas viņas darbistabā un dārzā, kad atkārtojām gramatikas likumus, veidojām visu iespējamo sacerējumu plānus, lasījām dzeju un atsvaidzinājām atmiņā rakstnieku biogrāfijas. Bez viņas iedotajām zināšanām, es nebūtu izturējusi lielo konkursu Juridiskajā fakultātē. Iestāšanāsmenos man pat divreiz jautāja kuru skolu esmu beigusi un jautāja arī skolotāju vārdus.

Gribu papildināt tevis teikto par “pareizo” un “nepareizo” pusi. Skolotāja Šterna mūsu skolas laikā bija ārkārtīgi pareiza un reglamentēta. Viņa katru teikumu pārdomāja. Kad pamatskolas beigu eksāmenos rakstījām sacerējumu par brīvo tēmu “Mana Dzimtene”, mēs ar tevi bijām rakstījušas tikai par Latviju, tiesa, citējot arī neaizstājamo Sudrabkalnu. Skolotāja Šterna mums piecnieku (toreiz tā bija augstākā atzīme) bija ielikusi tikai par pareizrakstību, par stilu atzīme bija samazināta uz četri, viņa tādā pavisam jocīgā balsī mums teica, ka uz

Zinaida Dekšņa.

Foto no enciklopēdijas “Teātris un kino biogrāfijās”

Dzimtenes jēdzienu jāskatās plašāk. Citu nepatīkšanu mums toreiz nebija, skolotājai Šternai gan, – kā mēs to zinām tagad, viņai tika pārmests par nepietiekamu patriotisko darbu ar audzināmo klasi.

Mūsu skolotājai Katrīnai Šternai, mūsu sargeņģelim, nu jau ir 90 gadu, un tagad mēs par viņu zinām to, ko nedrīkstējām zināt skolas laikā. Skolotājas ģimene bija smagi cietusi no padomju varas represijām, viņa bija atnākusi strādāt uz Ogri, lai būtu tālāk no dzimtās Kurzemes mežiem, kur bija karojis viņas tēvs. Skolotājai bija jābūt ļoti uzmanīgai, un viņa atbilstoši oficiālās izglītības nostādņēm mācīja mūs ātrāk kļūt pieaugušiem. Būtībā viņa un režisore Zinaida Dekšņa mūsu audzināšanā bija labs tandēms. Skolā mēs bijām kārtīgas teicamnieces, bet drāmas ansamblī mācījāmies buntavnieciskumu, lūkoties uz dzīvi kā uz teātri, saglabāt sevi mūžīgo bērnu: esi bērns – atklāts, impulsīvs, emocionāls, radošs! Tas man dzīvē ir ļoti palīdzējis. Sākot no 8. klases, četrus gadus bijām vienas revolucionāras režisores rokās. Jaunam, augošam cilvēkam tas ir liels un izšķirošs laiks.

Es atceros – 44 Raiņa dzejoļus! “Maijā un Paijā” tu biji Paija.

Spēlējām teātri, dziedājām un braucām pa Ogres rajona kultūras namiem ar izrādēm. Rajona laikrakstā rakstīja, ka es biju laba Paija. Bet man atmiņa saka, ka “Maija un Paija” bija nevis Dekšņas, bet skolotājas Šternas iestudēta! Tieši tāpat kā “Skroderdienas Silmačos”, kur mēs ar Tevi udeņiem lējāmies. Teātri mēs spēlējām gan kultūras namā, gan skolā.

Kas tevi uztrauc mūsdienu grāmatu pasaulē?

Mani, protams, visvairāk uztrauc Latvijā jau gadiem pastāvošais grāmatu pirātisms. Elektroniskā pirātiskā grāmatu vietne, kas maina savus nosaukumus un masveidā tirāžē elektroniskās grāmatas. Tas ir sliktākais, kas var būt, un ļoti kropļo jau tā mazo latviešu oriģinālliteratūras tirgu, ietekmē autoru ieņēmumus. Tiesību sargājošās institūcijas piekropj bezdarbību, un ar izdevēju spēkiem šajā cīņā ir par maz.

Otrs, par ko uztraucos, – nav instrumenta, kas veicinātu un nodrošinātu labu un vērtīgu grāmatu izdošanu uz komerciāliem pamatiem. Mūžīgā finansējuma meklēšana KKF nav mana mīļākā nodarbe. Gribētos, lai ir valsts veicināts pieprasījums. Agrāk tas bija centralizētais bibliotēku iepirkums, tagad katra bibliotēka patstāvīgi izlemj, kādas grāmatas iegādāties. Cilvēki ir dažādi, un ne vienmēr ir pamatota atsaukšanās uz lasītāju pieprasījumu. Mums nevienam nepatīk stingra centralizācija, bet pašlaik pastāvošā sistēma ir otra galējība.

Katrai bibliotēkai ir krājuma kompleksēšanas koncepcija. Bet es piekrītu, ka visi būtu ieguvēji, ja valsts varētu nodrošināt zināmu vērtīgu grāmatu iepirkumu bibliotēkām. Mēs nevaram iztēloties, ka mums būs ideāls lasītājs un ideāls krājums, kas viņam būtu jālasa. Katra bibliotēka, kā nosaka likums, ir tiesīga veidot savu, neatkarīgu krājumu. Katrs lasītājs ir tiesīgs izvēlēties lasīt arī viegla satura izklaidējošu literatūru, taču vērtīgām grāmatām ir jābūt katras bibliotēkas krājumā. Visi būtu ieguvēji, ja valsts finansētu daļu vērtīgu

grāmatu iepirkuma. Atceries krīzes laika iepirkumu, bibliotēkas ļoti augstu novērtēja 300 tūkstošus grāmatu iegādei. Man bija tas gods būt komisijā, kas izraudzījās grāmatas bibliotēkām. Te ir vienādas intereses gan bibliotēkām gan grāmatu izdevējiem. Mēs uzskatām, ka izdevējiem ir jāpopularizē savas grāmatas, ko tu arī dari. Kāda tev ir sajūta par pasākumiem mūsu bibliotēkās?

Man pandēmijas laikā ļoti pietrūkst bibliotēku pasākumu. Ļoti svarīga izdevējiem un grāmatu autoriem ir iespēja satikt savus lasītājus, lasītājiem tikt ar grāmatu izdevējiem un autoriem. Tas ir satikšanās prieks. Tikties virtuāli ir labi, bet tas neatsver klātienē tikšanos bibliotēkā. Bibliotēkas ļoti daudz dara grāmatu popularizēšanā. Man ļoti patīk profesionāli organizētie pasākumi Rīgas Centrālajā bibliotēkā, patīk viss – telpas pasākumiem, izstādes. Rīgas Centrālā bibliotēka ir apjomīga kultūras iestāde.

Ko tu ieteiktu bibliotēkām?

Grāmatu iepirkumu avoti var būt dažādi, bet tie tomēr ir jāvērtē. Ne katrs autora pašizdevums ir jānopērk par pašvaldības budžeta naudu – pat tad, ja rakstītājs ir novadnieks. Par budžeta naudu pirktajam ir jābūt rūpīgi vērtētam. Manuprāt, ļoti pietrūkst bibliotēku atbalsta fondu vai biedrību, kas varētu finansēt savas bibliotēkas lasītāju izvēlēto “iegribu grāmatu” iegādi. Tāda pieeja veicinātu gan bibliotēku krājumu kvalitāti, gan daudzveidību. Izdevējiem savukārt ir atbildība, plānojot savu darbu, ieguldīt resursus vērtīgu grāmatu izdošanā, neskatīties tikai uz komerciālu izdevību. Jā, mums visiem patīk strādāt ar grāmatām, ko lasa visi, pēc kuram stāv rindā, bet te nu mūsu sarunā gribu atgriezties pie Iljas Ērenburga grāmatas Ogres bibliotēkā – to neviens neļāsa, par tās pazušanu neviens neraudāja, bet man tā grāmata mainīja dzīvi. Tam augstajam mērķim ir jābūt! Bibliotekārs, skolotājs un dakteris ir svarīgākie cilvēki katrā apkaimē. Uz viņiem mēs paļaujamies.

Pierakstījusi DZIDRA ŠMITA

PĒTNIECĪBA IR CEĻŠ

Saruna ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas vadošo pētnieci

JANU DREIMANI

Latvijas Nacionālās bibliotēkas vadošo pētnieci filoloģijas doktori Janu Dreimani ar Rīgas Centrālo bibliotēku vieno ilgstoša sadarbība: “RCB simtgades grāmatā” publicēts Janas pētījums par Rīgas pilsētas masu bibliotēku darbu padomju okupācijas gados, RCB gada-grāmatām sagatavoti aizraujoši raksti par RCB vēsturi un darbiniekiem, sniegtas zināšanas un praktiski padomi bibliotēku vēstures izpētē. Jana daudzus mūsu bibliotēku vēstures “pelēkos plankumus” iekrāsojusi spilgtās krāsās, atklājusi iepriekšējo paaudžu kolēģu personības: Zelma Madžīņa, Jūlijs Teodors Krūmiņš, Voldemārs Rubens... Tā pamazām top RCB darbinieku biogrāfiskā vārdnīca.

2021. gada februārī, Covid-19 apstādinātajā pasaulē, atrodam laiku attālinātai sarunai par dzīvi un darbu, kas turpinās.

Februārī pie lasītājiem nonāks jūsu veidotā biogrāfiskā vārdnīca “Valsts bibliotēkas darbinieki, 1919–1944”. Lūdzu, pastāstiet par šo izdevumu. Kā radās iecere? Kā tika veikta personu atlase? Vai ir gandarījums par paveikto? Vai izdevumam plānots turpinājums?

1994. gada septembrī, uzsākot darbu Latvijas Nacionālās bibliotēkas Pētniecības nodaļā, mans pirmais pētniecības temats bija Latvijas bibliotēkas vācu okupācijas gados. Lai labāk izprastu bibliotēku vidi, kuru lielā mērā veido darbinieki, jau toreiz, šķirstot arhīvu dokumentus, sāku fiksēt vācu laikā strādājušo bibliotekāru biogrāfiskos datus. Gaidot Latvijas Nacionālās bibliotēkas simtgadi, ko svinējam 2019. gadā, radās ideja sastādīt tās ievērojamāko darbinieku vārdnīcu. Grūtības radās ar vārdnīcā iekļaujamo

personu atlasī. Simts gadu laikā bibliotēkā strādājuši vairāki tūkstoši bibliotekāru. Ievērojams bibliotekārs, iespējams, savā mūžā nav uzrakstījis nevienu akadēmisku vai populārzinātnisku rakstu, taču iedibinājis un nostiprinājis kādu jaunu virzienu, tradīcijas. Bibliotēkas jubilejā bija svarīgi pieminēt arī tos speciālistus, kas gadu desmitiem apzinīgi un akurāti veikuši savus pienākumus, neraugoties uz dažkārt politiski un ekonomiski nelabvēlīgiem apstākļiem. Visbeidzot nolēmām veidot grāmatu par cilvēkiem, kuri strādājuši

Ar Pētniecības nodaļas kolēģēm darba kabinetā Vāgnera ielā 4 20. gadsimta 90. gados.

No kreisās – J. Dreimane, bibliotēku vēsturniece Aina Štrāle, redaktora darbu veicēja Ilze Kārklīņa un socioloģe Ingrīda Kalinka.

Foto no Janas Dreimanes personīgā arhīva

*Ar savu dvīņu māsu
1972. gada siltajā
rudenī.*

*Pirmā no labās – Jana
sava tēva klēpī.*

*Foto no Janas Dreimanes
personīgā arhīva*

bibliotēkā tās pirmajos 25 gados. Viņi noteica bibliotēkas struktūru, krājuma pamatu, darba virzienus, profesionālās vērtības un ētiskās nostādnes, kas bija spēkā līdz otrajai padomju okupācijai. Okupācija iezīmēja pagrieziena bibliotēkas darbā – daļa “pirmās” paaudzes bija devusies trimdā, savukārt Latvijā palikušie amatus zaudēja.

Apzināmo darbinieku nebija daudz (59), turklāt bija iestrādnes no iepriekšējiem pētījumiem, atlika vien darbu turpināt. Precizēju un papildināju biogrāfisko informāciju, pievienoju nozīmīgāko darbu bibliogrāfiju. Lai lasītājiem būtu saprotamāki bibliotekāru karjeras likloči, grāmatā iekļauts pārskats par bibliotēkas personālpolitiku 1919.–1944. gadā.

Gaisā jau virmo idejas par padomju laikā darbā pieņemto bibliotekāru biogrāfisko vārdnīcu, taču izšķiroša lēmuma vēl nav. Jāņem vērā, ka apzināmo personu loks ir krietni plašāks nekā pirmajā grāmatā, turklāt daudzu darbinieku loma, vismaz okupācijas sākumā, nav viennozīmīgi vērtējama.

Rīgas pilsētas bibliotēkās ir strādājuši daudzi izcili bibliotekāri. RCB un filiālbibliotēku darbinieki arvien vairāk pievēršas savas bibliotēkas vēstures izpētei. Jūsu padomi pētniekam iesācējam? Ar ko sākt biogrāfisko pētījumu? Kādas pētījumu metodes izmantot? Kādu palīdzību var

sniegt LNB, LAB u. c. bibliotēkas, arhīvi, muzeji? Kas jāzina, uzsākot darbu arhīvā? Vai visu uzzināto arhīvu dokumentos ir ētiski publiskot – kādi kritēriji ir jāievēro? Kādi ir iespējamie “klupšanas akmeņi”, pētot bibliotēku vēsturi un bibliotekāru biogrāfijas, ar kādām grūtībām jums nācies saskarties?

Tāpat kā jebkuru pētījumu uzsākot, galvenais ir uzaustīt pirmos pavedienus, lai austu tālāk dzīves stāsta audumu. Sākumā pavediens var būt īsa ziņa laikrakstā par pieņemšanu darbā, pārcelšanu vai atlaišanu (neatkarīgajā Latvijas Republikā Rīgas laikrakstos regulāri ievietoja ziņas par pārmaiņām Rīgas pašvaldības iestāžu personālsastāvā), kāds raksts par pasākumu bibliotēkā un tā rīkotājiem, paša bibliotekāra publikācija. Mūsdienās informācijas meklēšanu padara vieglāku bibliotēku un muzeju elektroniskie katalogi (kas gan nav pilnīgi), Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka ar bagāto preses izdevumu un grāmatu klāstu, LNB pārvaldīto attēlu datubāze “Zudusī Latvija” un apbedījumu datubāze “cemety.lv” (tur atrodama informācija par mirušajiem rīdziniekiem un citu Latvijas lielāko pilsētu iedzīvotājiem). Būtu jāieskatās arī Latvijas Nacionālā arhīva datubāzēs, piemēram, Latvijas Universitātes studentu meklētājā, portālā “Raduraksti”, kur iespējams noskaidrot personas dzimšanas datumu un vietu, tuvākos

radniekus, iegūt informāciju par absolvētajām mācību iestādēm. Ja personu izdodas atrast Latvijas Nacionālā arhīva datubāzēs, tad skaidrs, ka jāaun kājas un jādodas uz arhīvu tālāku pavedienu meklējumos.

Diemžēl mūsdienās piekļuve privātajiem dokumentiem, personāldokumentiem lielākoties ir ierobežota – pētniekam nepieciešams pamatot to izmantošanas nepieciešamību. Arī veidojot rakstu, rūpīgi jāpārdomā, vai apgalvojumiem par personas rīcības motīviem vai darbību ir pietiekams dokumentārs pamats. Taču man kā lasītājam interesanti ir tie darbi, kuru autori uzdrošinās izteikt minējumus jeb hipotēzes par kādu vēl pilnīgi nenoskaidrotu notikumu gaitu vai cilvēka darbību, jo, iespējams, nākamajai pētnieku paaudzei to izdosies noskaidrot. Saistoša ir arī citu vēsturnieku domu gaita, jautājumi, kas viņiem radušies pētniecības gaitā, lai arī tie palikuši bez atbildēm.

19 gadu vecumā.

Foto no Janas Dreimanes personīgā arhīva

Kādus šodienas bibliotēkas dokumentus noteikti vajadzētu saglabāt nākotnes vēstures pētniekiem?

Svarīgāko saglabājamo dokumentu veidus nosaka normatīvie akti, taču ikvienam bibliotekāram, šķirojot savus darba materiālus, jāuzdod jautājums – ko būtu vērts zināt nākamajām paaudzēm? Noteikti saglabājami darba plāni, pārskati, korespondence ar Latvijas un ārvalstu institūcijām un amatpersonām, sadarbības partneriem, lielāku projektu iestrādnes, fotogrāfijas, atmiņas, dienasgrāmatas, pētījumi, nepublicēti manuskripti. Katrai bibliotēkai vajadzētu veidot savu notikumu hroniku, ietverot nozīmīgākos sasniegumus, arī neveiksmes, interesantus faktus, vērojumus. Manā skatījumā būtiskākie materiāli ir tie, kas palīdz atbildēt uz jautājumiem “kāpēc?” un “kā?”. Diemžēl bibliotēku nozarē tādi atrodas reti.

Kādi ir jūsu visinteresantākie un negaidītākie atradumi pētniecības darbā? Ko no līdz šim paveiktā uzskatāt par pašu nozīmīgāko?

Mans interesantākais atklājums ir Rīgas pilsētas bibliotēku darbinieki, kuri izrādījās neparastas, spilgtas, daudzpusīgas, radošas personības ar savu “es”. Piemēram, 9. bibliotēkas pārzinis Jūlijs Krūmiņš neatkarīgās Latvijas Republikas gados neatlaidīgi veidoja pats savu rakstniecības muzeju, kaut gan viņam nebija materiāla atbalsta nedz no pašvaldības, nedz valsts. Padomju laikā, zaudējis darbu Valsts bibliotēkā, viņš pašizliedzīgi turpināja glabāt savāktos materiālus. Daļa viņa vākuma glabājas Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, daļa – Rakstniecības un mūzikas muzejā. Jūlijs Krūmiņš arī pats izmēģinājis spēkus literatūrā: sacerējis stāstiņus bērniem, tulkojis no krievu valodas interesantus darbus.

Apskaužami enerģisks bija 7. bibliotēkas pārzinis Voldemārs Rubenis, kurš panāca, ka grāmatu izsniegšanas punktus atvēra arī pilsētas nomales iedzīvotājiem Zolitūdē, Zaslaukā, Šampēterī, Zaķusalā. Viņam jau 30. gadu sākumā bija ideja par pilsētas bibliotēku kopkataloga veidošanu, diemžēl ekonomiskās krīzes dēļ to nebija iespējams

Saņēmot bakalaura grāda diplomu 1994. gadā Latvijas Universitātes Lielajā aulā. Diplomu izsniedz Filoloģijas fakultātes dekāne Dace Lūse. Foto no Janas Dreimanes personīgā arhīva

īstenot. Savukārt diplomētā pedagoģe, sociāldemokrāte Lidija Kokle, kura sākumā bija bērnu nodaļas vadītāja J. Krūmiņa vadītājā 9. bibliotēkā, vēlāk 2. bibliotēkas pārziņa palīdzēja padomju okupācijas laikā bija viena no Latvijas Centrālās padomes atbalstītājām. Šajā vēsturiskajā dokumentā pausta nepieciešamība atjaunot Latvijas Republikas patstāvību un izveidot Latvijas valdību. Tā bija liela uzdrīkstēšanās. Staļinisma laikā viņa palīdzēja ar naudu, pārtiku un mitekli represētajiem cilvēkiem, kas bija nelegāli atgriezušies Latvijā no Sibīrijas. Tādēļ arī viņa pati kopā ar dzīvesbiedru tika represēta. Rīgas pilsētas bibliotekāru vidū noteikti izceļas liriskā dzejniece Zelma Madžīņa, kas visu darba mūžu aizvadīja Rīgas pilsētas 3. bibliotēkā. Viņa bija liela klasiskās mūzikas cienītāja, rakstīja stāstus un latviešiem neraksturīgās tankas (japāņu dzejas forma). Viņas dzeja publicēta presē (ar pseidonīmu Aglaja), bet vairākas vārsmas komponējis Jēkabs Graubiņš, ar kuru Madžīņa sarakstījās komponista izsūtījuma laikā. Dziesmu cikls tā arī saucas – “Aglajas dziesmas”. Par spīti kariem un materiālajām grūtībām 20. gadsimta pirmajā pusē Latvijas bibliotekāri bija entuziasma pilni, radoši, drosmīgi, atvērti jaunām idejām.

Kā LNB tiek plānotas un izvēlētas pētījumu tēmas? Kādos galvenajos virzienos

strādā LNB vadošie pētnieki? Pie kāda pētījuma jūs šobrīd strādājat?

LNB vadība pētniekiem sniedz radošo brīvību. Mūsu idejas tiek uzklauskātas. Lielo pētniecības virzienu vai projektu ietvaros (piemēram, 2025. gadā svinama pirmās latviešu grāmatas piecsimtgade) mums ir tiesības ierosināt gan apakšprojektus, gan konkrētus pētījumus, ko apspriežam un saskaņojam ar administrāciju. Bibliotēku un grāmatniecības vēstures pētniekiem ir plašs darba lauks, sākot ar atsevišķu bibliotēku darbības izpēti un beidzot ar bibliotekāru biogrāfijām. Mana kolēģe Kristīne Zaļuma patlaban izstrādā promocijas darbu par Vidzemes muižu bibliotēkām – tas būs pirmais tik plaša apjoma pētījums par privātajām grāmatu krātuvēm, sākot no 18. gadsimta līdz 20. gadsimta sākumam. Pati esmu aizstāvējusi promocijas darbu par Latvijas bibliotēkām atkārtotās padomju okupācijas gados. Ik pa laikam Latvijas Universitātē profesora Viestura Zandera vadībā tiek izstrādāti un aizstāvēti maģistra darbi par dažādiem Latvijas bibliotēku vēstures jautājumiem. Tomēr bibliotēku vēstures historiogrāfijā ir daudz neizpētītu lappušu, sevišķi mazpilsētu un lauku bibliotēku darbībā. Kad Viļņas Universitāte mani uzaicināja rakstīt izdevumam “Knygotyra” par Latvijas bērnu bibliotēku sākotni, biju pārsteigta, ka neviens to līdz šim nebija pētījis. Latvijas

bibliotēku vēstures historiogrāfijas galvenā problēma ir apkopojošu monogrāfiju trūkums, ko cenšamies mazināt.

Jūs vadāt Latvijas Bibliotekāru biedrības Grāmatniecības un bibliotēku vēstures sekciju. Lūdzu, pastāstiet par tās darbu, padarīto un ieplānoto. Kā RCB un filiālbibliotēku darbinieki var iesaistīties sekcijas darbā, kādu atbalstu saņemt, ko dot sekcijai?

Sekcijas uzdevums – rosināt grāmatniecības un bibliotēku vēstures izpēti, veicināt ideju un viedokļu apmaiņu. Kādreiz par šiem jautājumiem organizējām diskusijklubu “Gūtenberga galaktika”, kas darbojās vairāk nekā desmit gadus. Ik mēnesi, izņemot vasaras periodu, pulcējām interesentus Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Ievērojām, ka daudz apmeklētāju bija starpdisciplinārajām sanāksmēm, bet specifiski grāmatniecības un bibliotēku vēstures pasākumi tik lielu interesi neizpelnījās. Varbūt efektīvākas būtu neformālas tikšanās, piemēram, Rīgas Centrālās bibliotēkas darbinieku vēstures interešu apaļais galds, kurā pārrunātu, kā katrs pēta savas bibliotēkas vai vietējās izdevniecības vēsturi un kādas problēmas šajā darbā

viņam nākas risināt. Tā varētu noskaidrot, kāds atbalsts bibliotēku vēstures pētniekiem nepieciešams, kādi informācijas resursi izmantoti un kādi paslīdējuši garām. Lielāka problēma: bibliotēku vēstures izpēte nevar būt brīvdienu vaļasprieks, jo nepieciešama pirmavotu apguve arhīvos, muzejos, bibliotēkās, jāiedziļinās grāmatās un rakstos par atbilstošo vēstures periodu, intervējami bijušie kolēģi, lasītāji, sadarbības partneri. Jāiepazīstas ar pētniecības metodēm, jāpārdomā pētniecības stratēģija. Un kur nu vēl laiktīlīgais rakstīšanas process, darba pilnveide, saskaņošana ar redaktoru, maketa lasīšana... Tomēr ceru, ka šis uzskaitījums neatbaidīs Rīgas Centrālās bibliotēkas darbiniekus no bibliotēku vēstures izpētes, jo šis darbs var sniegt daudz interesantu atklājumu.

Daudzi LNB izdevumi iznākuši un iznāk jūsu redakcijā. Kādiem izdevumiem šobrīd esat redaktore?

Patlaban iespēšanai gatavoju Latvijas Nacionālās bibliotēkas “Zinātnisko rakstu” 7. (27.) sējumu, kura atbildīgā redaktore esmu. Tas būs tematisks rakstu krājums, kura autori izceļ jauniegūtas vai maz zināmas vēstures avotu grupas, kas atrodamas

Ziemassvētkos Latvijas Nacionālās bibliotēkas Pētniecības nodaļā 1996. vai 1997. gadā Vāgnera ielā 4. No kreisās: nodaļas vadītāja Anna Mauliņa, nodaļas viešņa Inese Auziņa-Smita, Jana, viņas dzīvesbiedrs Raimonds Dreimanis un Agnese Geslere (vēlāk - Zalāne).

Foto no Janas Dreimanes personīgā arhīva

bibliotēkās un citviet un kuras būtu vērts iepazīt plašākai sabiedrībai. Inta, jums labi zināms, cik sasprindzinājuma un intelektuālās piepūles piepildīts ir sastādītāja, redaktora darbs no grāmatas idejas rašanās brīža līdz iespieddarba nonākšanai lasītāju rokās. Sevišķi sarežģīts tas kļuvis Covid-19 ierobežojumu laikā, jo gandrīz visus procesus nācās organizēt no mājām, arī autoriem nebija viegli sagādāt ilustratīvo materiālu. Tomēr ceram, ka rudenī grāmata nāks klajā.

Jūs bijāt žurnāla “Bibliotēku Pasaule” redaktore. Publiskajās bibliotēkās tas bija ļoti iecienīts izdevums, bet, arī no papīra formāta pārtapis elektroniskajā, pēc kāda laika tas atvadījās no saviem lasītājiem. Kāpēc, jūsuprāt, tā notika? Vai nav iespējama šāda populāra, plašam bibliotekāru lokam adresēta žurnāla atdzimšana LNB paspārnē vai citur? Kādi resursi šādam izdevumam būtu nepieciešami? Vai, jūsuprāt, šobrīd ir vajadzīgs žurnāls Latvijas bibliotekāriem?

Žurnāla “Bibliotēku Pasaule” izdošana tika pārtraukta 2012. gadā, jo valdīja uzskats, ka iespiests žurnāls, kas iznāk pāris reizes gadā, ir novecojis informācijas izplatīšanas formāts, kuru var aizstāt ar daudz operatīvākiem medijiem, piemēram, portālu vai tiešsaistes žurnāliem jeb blogiem. Tam savā ziņā var piekrist, jo rakstīšanas, redaktūras, korrektūras un iespiešanas process ir darbietilpīgs un dārgs. Tomēr, manuprāt, katrai nozarei vajadzētu vismaz vienu iespiestu turpinājumizdevumu, kurā vienkopus būtu analizēti nozares aktuālie procesi profesionāļu acīm. Tas veicinātu diskusijas, domu apmaiņu. Lielā mērā šim uzdevumam kalpo jūsu veidotā “Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata”, kurā bibliotēkas norises tiek atspoguļotas visas nozares procesu kontekstā. Katru jauno gadagrāmatu lasu ar lielu interesi.

Jūs kādu laiku Latvijas kultūras koledžā pasniedzāt bibliotēku vēstures kursu. Vai tagad veicat pedagoģisko darbu? Ņemot vērā jūsu bagāto pētniecības darba pieredzi un publikācijas šīnī jomā, vai neesat domājusi par veidu, kā šo materiālu apkopot un

darīt pieejamu visiem bibliotēku vēstures pētniekiem? Varbūt tā varētu būt rokasgrāmata vai ieteikumi tieši bibliotekāriem, kuri pēta savas bibliotēkas vēsturi, bibliotekāru biogrāfijas? Tāds materiāls būtu ļoti noderīgs bibliotekāriem praktiķiem, kas tikai retumis var pievērsties pētniecībai.

Vairākkārt esmu lasījusi lekcijas par bibliotēku vēsturi LNB Mācību centrā. Domāju, ka bibliotekāru interese par bibliotēku vēsturi nav liela, nozares profesionāļi ir aizņemti ar tagadnes praktisko problēmu risināšanu. Viens otrs kolēģis domā, ka vēstures zināšanas nevar palīdzēt cīņā par izdzīvošanu, jo vairāk tādēļ, ka informācijas atlases, saglabāšanas, popularizēšanas principi un metodes strauji mainās, tām jāseko līdzī un savlaicīgi jāapgūst. Piekritu, ka rokasgrāmata vai ieteikumi bibliotēku vēstures pētniekiem būtu vajadzīgi, taču tiem nepieciešams atrast laiku.

RCB un filiālbibliotēkās jūs uzskata par savējo – “mūsu vēsturnieci”, tāpēc gribas iepazīties arī personiski. Mazliet ielūkosimies biogrāfiskās vārdnīcas “jūsu sadaļā”: vai esat pētījusi savas dzimtas vēsturi?

Kad iznāca Valsts bibliotēkas darbinieku biogrāfiskā vārdnīca, pie sevis domāju – un kā tad ar manu dzimtu? Vai nebūšu kā kurpnieks, kurš taisa apavus citiem, bet pats palicis basām kājām? Vidusskolas gados kopā ar vecmāmiņu (no mātes puses) sastādīju dzimtas koku, viņa daudz stāstīja par saviem brāļiem, māsām, vecākiem, diemžēl toreiz neiedomājos viņas stāstījumu pierakstīt. Par laimi, man ir brālēni, kas ik pa laikam mudina likt lietā bibliotekāra zināšanas un “rakties” dziļāk dzimtas vēsturē. Savus tuvākos radus no mammas puses esmu noskaidrojusi līdz septītajai paaudzei, tas ir, līdz 19. gadsimta 20. gadiem. Tolaik mani priekšteči dzīvoja Cēsu apriņķa Saikavas pagastā. 1851. gadā dzimis manas vecmāmiņas vectēvs Matīss Vīlnītis, kurš, tāpat kā citi zemnieki pēc dzimtbūtniecības atcelšanas, meklēja iespējas tikt pie sava zemes īpašuma. Viņš ar sievu, bērniem un vairākām citām radu ģimenēm devās uz Latgali, Kārsavu, kur varēja strādāt

lauku saimniecībā un sakrāt naudu zemes iegādei. Mana vecmāmiņa dzimusi Balvu pagastā, kur Matisam Vilmītim bija izdevies savu sapni iedzīvināt, proti, nopirkt lielu zemes gabalu. Katrai jaunajai paaudzei tomēr gribas saimniekot patstāvīgi, tādēļ manas vecmāmiņas tēvs – Pirmajā pasaules kara cietis latviešu strēlnieks, feldšeris – 20. gadsimta 30. gados nekavējās izmantot neatkarīgās Latvijas valdības piešķirto iespēju ierīkot jaunsaimniecību Dzirmuižas teritorijā Kurzemē. Tādēļ manas mammas dzimtā puse ir Vāne. Padomju laikā pēc profesijas ieguves viņa tika norīkota darbā uz Ziemeļvidzemi, Limbažiem. Tur viņa iepazinās un nodibināja ģimeni ar manu tēvu, limbažnieku vairākās paaudzēs. Limbažos esmu dzimusi un uzaugusi.

No savas dzimtu pētniecības pieredzes varu teikt – pirms arhīvu dokumentu pētniecības svarīgi ir skrupulozi iztaujāt vecāko paaudzi un dzirdēto pēc iespējas pierakstīt. Protams, ne vienmēr stāsti ir vēsturiski precīzi, tajos mēdz ievīties leģendas, tomēr tie sniedz pirmos orientierus, lai nenāktos meklēt adatu siena kaudzē.

Kādas pamatvērtības jums ieaudzināja ģimenē?

Šajā ziņā noteikti neatšķirāmiejs no citām ģimenēm. Galvenais izdzīvošanas pamats ir darbs (pienākums), laba izglītība un neatlaidība. Tā kā ģimenē bijām četri bērni un mamma strādāja algotu darbu, bērniem bija savi pienākumi mājās un dārzā. Turklāt katru vasaru kopš pusaudža gadiem strādājām kolhozā – ravējām kāpostus, bietes.

LNB un Latvijas Bibliotekāru biedrības kopīgi organizētajā 4. vasaras seminārā “Jaunie laiki bibliotēkās: zināšanas un dzīves kvalitāte” Stāmerienā 2001. gada 13. jūnijā. Pirmajā rindā no kreisās: Limbažu galvenās bibliotēkas direktore Dzintra Justa (vēlāk – Dzene), Gulbenes novada bibliotēkas direktore Antra Sprudzāne un Cēsu LBB Vidzemes nodaļas ilggadējā vadītāja Gunta Romanovska. Otrajā rindā no kreisās – Jana, Pētniecības nodaļas galvenā bibliotekāre, Latvijas Bibliotekāru biedrības sekretāre Daiga Raļļa, Pētniecības nodaļas galvenā bibliotekāre, biedrības priekšsēdētāja Silvija Liniņa, Talsu Galvenās bibliotēkas direktore Vija Nagle un Latvijas Nacionālās bibliotēkas Metodiskā centra galvenā bibliotekāre Inta Sallinene.

Foto no Janas Dreimanes personīgā arhīva

*Kopā ar ģimeni Cēsu
bibliotēkas
90. gadskārtas svinībās
Cēsu bibliotēkā
2011. gada 30. jūnijā.
Foto: Māra Jēkabsons*

Esmu strādājusi par trauku vācēju kafejnīcā un ēdnīcā, mazgājusi grīdas slimnīcā. Starp citu, slimnīcā man patika, jo strādāju Bērnu nodaļā. Tā kā visi bērniņi, pat gadu veci, tur ārstējās bez vecākiem, mums izveidojās jaukas, sirsniņas attiecības, pamanijos pat lasīt viņiem priekšā grāmatas.

Mamma allaž atgādināja, ka sievietei vajag labu izglītību, lai būtu stabils pamats, uz kura būvēt tālāko dzīvi. “Mantu var pazaudēt, bet zināšanas neviens nevar atņemt,” viņa uzsvēra.

Kas noteica profesijas izvēli un kāds bija ceļš uz to?

Kopš skolas sola esmu čakla lasītāja, lasu ļoti ātri. Skolā padevās valodas, literatūra, vēsture. Jau 9. klasē bija skaidrs, ka man vispiemērotākās būtu filoloģijas studijas. Bet biedēja perspektīva, ka būs jāstrādā par skolotāju. Draudzene, kuras mamma bija pedagoģe, brīdināja, ka tas ir spriedzes pilns darbs, tādēļ izvēlējos kompromisu – studēt bibliotēkzinātņi, jo tiku pārliecināta gan no tuviniekiem, gan paziņām, ka bibliotēka būs miera osta, inteliģenta, patikama darba vide. Dzīve starp grāmatām – kas var būt vēl labāks? Ar savu tagadējo pieredzi varu teikt, ka bibliotekāra arods, sevišķi ja tajā nepieciešama pastāvīga intelektuāla piepūle, dažāda veida un līmeņa komunikācija un publicitāte, nav ne par matu vieglāks kā citi darbi.

Mani bija ietekmējuši sabiedrībā valdošie diezgan aplamie stereotipi par bibliotēku. Par laimi, bibliotekāra profesija izrādījās aizraujoša, tajā katru dienu gaida kaut kas jauns – vai nu iepriekš neredzētas grāmatas, vai kāds sarežģīts lasītāja jautājums, publisks pasākums, kas jāorganizē un jāvada, vai kurā vienkārši jāpiedalās. Bibliotekāra profesijā ir daudz darba virzienu, kuros var atrast piepildījumu dažādu raksturu cilvēki.

Kā veidojās jūsu profesionālā karjera? Vai esat ar to apmierināta? Vai viegli būt vadošajam pētniekam mūsdienu bibliotekārajā sabiedrībā? Kādas rakstura īpašības ir nepieciešamas pētniekam?

Pēdējā studiju gadā iestajos darbā Latvijas Universitātes filoloģijas literatūras abonementā Valdemāra ielā 69. Man patika lasītāju apkalpošana, jo vairums lasītāju bija mani vienaudži – studenti. Saskarsme lielākoties bija patikama, šķiet, ka, ienākot bibliotēkā pēc grāmatām, cilvēki cenšas parādīt savas labākās īpašības, būt laipni un saprotoši. Taču man bija grūti orientēties garajos un augstajos grāmatu labirintos – iestājoties darbā nebija ne jausmas, ka aiz šaurajām abonementa sienām atrodas apjomīga krātuve, viena no lielākajām, ja ne vislielākā augstskolas bibliotēku sistēmā. Krājumam bija savs, īpatnējs kārtojums, ko varēja apgūt tikai laika gaitā, turklāt literatūras izsniegšana noritēja pēc

mutiski pieprasījumiem. Diezgan bieži bija jālūdz talkā pieredzējušākas kolēģes. Šķiet, pavasarī tika ieviesta soda nauda par laikus nenodotām grāmatām. Bija neērti prasīt brangu soda naudu par plānām, uz lēta papīra rotaprintētām mācību brošūrām, kas plauktos bija atrodamas simtos eksemplāru. Manā skatījumā soda naudai vajadzētu būt samērīgai ar nozaudētās grāmatas vērtību.

Īsi pirms studiju beigām profesore Baiba Sporāne paziņoja, ka pētnieka darbu piedāvā Latvijas Nacionālās bibliotēkas Pētniecības nodaļa, ko vadīja Anna Mauliņa. Viņas vārds man bija labi pazīstams no publikācijām presē un speciālajā literatūrā, turklāt darbs pētniecībā šķita vilinošs, bez nomācošās rutīnas. Nolēmu pieteikties. Bija iespēja izvēlēties lasīšanas socioloģiju vai bibliotēku vēsturi, kas likās pazīstamāka un man piemērotāka. Kopā ar bibliotēku vēsturi esmu pavadījusi lielāko daļu 28 gadus ilgā darba mūža; pat tad, kad neatlika vaļs

tās sistemātiskai izziņāšanai, centos kādu brīdi atlicināt mazam detaļpētījumam. Vēsturnieks savā ziņā ir līdzīgs izmeklētājam, kas cenšas apzināt visus iespējamās informācijas avotus, taču nekad nevar būt drošs, ka patiesību izdosies noskaidrot. Katrs pētījums ir jauns ceļš ar saviem redzamajiem un neredzamajiem klupšanas akmeņiem. Bieži vien neilgajā laika periodā, kas atvēlēts pētījumam, neizdodas atrast pienācīgus informācijas avotus. Tiem nejausi uzduries krietni vēlāk, dažkārt pat vairākus gadus pēc tam, kad darbs jau publicēts. Ja publikācija izdodas, ir liels prieks, bet parasti tūlīt seko nākamais pārbaudījums. Pētniekam jābūt kritiskam ne tikai pret avotiem, bet arī pret savu darbu, gatavam uz klausīt publisku kritiku, dažkārt nepārdomātu un netaisnu. Jāspēj pilnveidot pētījumu atbilstoši prasībām. Mūs glābj zinātkāre – tā dzen mūs uz priekšu, raisa arvien jaunus jautājumus, uz kuriem gribas atrast atbildes.

Kopā ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas Letonikas un Baltijas centra kolēģi Ināru Bucī Lietuvas lielkņazistes likumu krājuma “Lietuvas statūti” izdevumam veltītā konferencē 2013. gadā Baltkrievijas Nacionālajā bibliotēkā.

Foto no Janas Dreimanes personīgā arhīva

Biogrāfiskās vārdnīcas "Valsts bibliotēkas darbinieki, 1919-1944" vāks.

Foto: Kristians Luhaers

Ziņkātāre un pacietība. Vai esat saņēmusi apbalvojumus par savu darbu, jūtaties novērtēta? Kas jūs uztrauc mūsdienu bibliotekārajā pasaulē? Cilvēki, kuriem gribat pateikt paldies. Skaistākie mirkļi, kurus gribējies apstādināt?

Lielākā balva, ja kāds pasaka neviltotu paldies par publikāciju vai referātu, uzdod jautājumus, kas liecina, ka tavš stāstījums ir sadzirdēts. Tātad grūtais darbs nav bijis velts. Manas profesionālās karjeras sākumā LNB Pētniecības nodaļā pēc konferencēm, publikāciju iznākšanas allaž pārrunājām veiksmes un neveiksmes. Ikdienā pie kafijas tases apspriedām viens otra pētījumus, projektus, bija kolēģi, kas dalījās ar padomiem un idejām. Kopējos komandējumos, garas stundas pavadot ceļā, kolēģi dalījās atmiņās par darba mūžā pieredzēto, stāstīja par savu karjeru, smieklīgiem un skumjiem atgadījumiem, iekrāsoja spilgtākus bibliotekāru tēlus, kuru vārdus zināju tikai no publikācijām vai bibliotēkas lietišķās dokumentācijas. Tā

bija sava veida neformāla mutvārdu vēstures nodošana nākamajām paaudzēm. Šie stāsti, bieži ar krietnu humora devu, kas ceļo no vienas paaudzes uz nākamo, veido un vienlaikus atspoguļo organizācijas kultūru. LNB jaunajā ēkā darbs kļuvis tik intensīvs, ka ilgākām sarunām vairs neatliek laika. Dažkārt sevi pieķeru pie domas, ka iepriekšējo paaudžu stāsti reti kuru vairs interesē.

Mana galvenā darbaudzinātāja bibliotēkā bija Anna Mauliņa, kura rūpējās par labvēlīgu vidi un morālo atbalstu mūsu, jauno darbinieku, profesionālajai izaugsmei. Tāpat kā mani vecāki, viņa allaž mudināja mācīties tālāk, deva iespēju pēcpusdienās apmeklēt lekcijas, vispirms maģistrantūrā, pēc tam doktorantūrā. Tika atvēlēts laiks arī maģistra darba, vēlāk promocijas darba uzrakstīšanai. Te gan jāsaaka, ka lielo studiju darbu tēmas mēs centāmies saistīt ar bibliotēkas vajadzībām pētniecības laukā, lai būtu praktisks ieguvums no mūsu studijām. Anna aicināja pētījumu tematus interpretēt plašāk, pasaules kontekstā, sistemātiski bija jāapgūst nozares literatūra. Šķita, ka kopā ar kolēģi, terminoloģijas speciālisti Silviju Liniņu, kuru no studiju gadiem pazinu kā bibliogrāfijas vēstures lektori, Anna spēja atrisināt visarēžģītākās problēmas, kas radās, organizējot starptautiskas konferences, izstrādājot un īstenojot dažādus projektus. Silvija faktiski vadīja Latvijas Bibliotekāru biedrības biroju, no viņas mācījos apjēgt biedrības nozīmi bibliotekāru sabiedrības saliedēšanā, izglītošanā, aktuālu nozares problēmu risināšanā. Toreiz bibliotēkām bija grūti laiki, trūka naudas telpu uzturēšanai, pienācīgām algām, literatūras iegādei, daudzām draudēja slēgšana. Silvija kā biedrības pārstāve kopā ar citiem LNB kolēģiem centās tām palīdzēt. Savā darba mūžā esmu sastapusi daudz brīnišķīgu bibliotekāru, taču vislielākais paldies Annai un Silvijai – abas taktiski un iejūtīgi ieinteresēja un ievadīja nozares pētniecībā, nekad neliedza atbalstu. No viņām guvu visvairāk stāstu par nodaļas un bibliotēkas vēsturi.

Lūdzu, iepazīstiniet ar savu ģimeni. Kādas ir jūsu ģimenes tradīcijas, atpūta,

hobiji, mīldzīvnieki... Kāda nozīme jūsu dzīvē ir grāmatai un lasīšanai? Kā visvairāk pietrūkst ārkārtas situācijas laikā, kādas mācības tā sniegusi, kas palīdz šo situāciju pārvarēt?

Man ir vidusmēra latviešu ģimene – vīrs, divi bērni. Dēls šopavasār pabeidzis vidusskolu un plāno turpināt izglītību augstskolā, meita vēl mācās ģimnāzijā. Vīrs ir studējis Latvijas Universitātē fiziku un matemātiku un gandrīz divdesmit gadu strādā vien reitajam zināmajā medicīnas fiziķa profesijā. Mums patīk kopā ceļot, visbiežāk pa Latviju un tuvējām kaimiņvalstīm, viesoties pie radiem, draugiem. Nāku no diezgan lielas ģimenes – man ir divas māsas un brālis, daudz māsiņu un brālēnu, satiekamies, cik bieži vien iespējams. Tādēļ Covid-19 laiks, kad nevarējām apmeklēt pat vecākus, bija neierasts. Taču neteiktu, ka būtu bijis garlaicīgi. Vispirms tādēļ, ka mūsu mazā ģimene lielāko daļu laika pavadīja kopā, daudz pūļu prasīja mājas solis, ēst gatavošana. Turklāt mums ir divi četrkājaini mīluļi, divi palaidņi kaķi, kas allaž kaut ko apgāž vai sagrauž, prasa uzmanību un rūpes. Beidzot varēja noskatīties filmas, izlasīt grāmatas, kurām agrāk bija pietrūcis laika (tiesa, lasīju mazāk nekā iepriekš, jo literatūras pasūtīšana bija kļuvusi sarežģīta). Un ir taču tālrūnīs. Ar dažiem tuviniekiem Covid-19 laikā pa tālrūni runājām stundām. Tādēļ, no vienas puses, ārkārtējās situācijas laiks, kad pasaule it kā apstājās savā skrējienā, sniedza katram nepieciešamo atelpu. Tomēr, situācijai ieilgstot, striktie ierobežojumi – slēgtas bibliotēkas, arhīvi, muzeji – vismaz man kļuva apgrūtināši, jo tuvojās vairāku pētījumu iesniegšanas termiņi, bet nebija iespēju iepazīties ar pirmavotiem.

Ne izglītības sistēma, ne kultūras iestādes nebija gatavas ilgstošiem ierobežojumiem. Neliels uzlabojums panākts ar elektroniskās iepriekšēja pieraksta sistēmas ieviešanu medicīnā, arhīvos, bibliotēkās, citās valsts un privātajās iestādēs. Tā ļauj ietaupīt laiku, nestāvot garās rindās. Covid-19 krīze rāda, ka e-pakalpojumiem ir ļoti liela nozīme, nepieciešami ieguldījumi arhīvu, muzeju uzziņu datubāzu attīstībā (šajā ziņā bibliotēkas krietni aizsteigušās priekšā citām atmiņas institūcijām), lai konkrētas lietas varētu pasūtīt attālināti.

Novēlējums bibliotekāriem un pētniekiem.

Pieņemt to, ka pētniecība – patiesības meklējumi – ir ceļš, kuru cilvēks nevar izstāgāt līdz galam. Var censties noiet pēc iespējas lielāku ceļa posmu, bet pilnība nav sasniedzama. Aizvien kāda cilvēka biogrāfijas vai bibliotēkas vēstures posma pētniecībā paliks jautājumi, mīklas (un dažkārt daudz), kuras neizdosies atrisināt.

Jūsu dzīves moto.

Nebūšu oriģināla. Dzīves ritms spiež visu darīt steigā, šķiet, nav laika nedz apstāties, nedz padomāt, nedz iedziļināties problēmās. Tomēr mēģinu sekot izcilā itāļu humanista Alda Manūcija popularizētajam latīņu principam “Steidzies lēnām!” (*Festina lente*). Cenšos strādāt pēc iespējas pamatīgi un rūpīgi, jo tikai tad darbs iegūst jēgu. Paviršība nevienam nav vajadzīga.

Ko vēl es jums nepajautāju?

Paldies, Inta, par aizraujošajiem jautājumiem, to bijis gana! Ceru, ka uz lielāko daļu esmu sniegusi izsmeltošas atbildes.

Pierakstījusi INTA SALLINENE

*Foto: Daina Ģeibaka
Foto no RCB novadpētniecības krājuma*

PAŠU MĀJĀS

- **EVITA HOFMANE**
Durvis laikā. Ieskats Rīgas Centrālās bibliotēkas projektos
- **EVITA HOFMANE**
Kopā būt un palīdzēt: Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku sociāli atbildīgais darbs
- **INTA SALLINENE**
Krīze kā iespēja
- **VINETA BAŠKO**
Covid-19 laiks Rīgas skolu bibliotēkās. Ikdiens. Pārmaiņas. Izaicinājumi

DURVIS LAIKĀ

IESKATS RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS PROJEKTOS

EVITA HOFMANE

RCB Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītājas p. i.

Bibliotēka ir durvis laikā – tā rakstijis argentīniešu rakstnieks Horhe Luiss Borhess. 2020. gada ziemā mēs sākām dzīvot jaunā pasaulē. Bibliotēkas uz laiku slēdza durvis saviem lietotājiem, turpinot sniegt attālinātos pakalpojumus. Daudzas ieceres, tajā skaitā projektu plāni, tika iesaldēti, transformēti vai noglabāti brīdīm, kad ierastās darba formas, cerams, atkal kļūs par mūsu ikdienas sastāvdaļu, nevis ekskluzīvi tveramu mirkli epidemioloģisko ierobežojumu atkušņa laikā. Tiesa, arī 2021. gada jūnijā ir vairāk jautājumu nekā atbilžu par to, kad šis brīdis pienāks. Turpinām darboties un vērot luksoforu, nezinot, kad sarkano un dzelteno gaismu nomainīs zaļā.

Rakstā ielūkosimies vairākos Rīgas Centrālās bibliotēkas projektos, kas uzsākti pirms vairākiem gadiem un kuri turpinājās 2020. gadā. Divi jauni projekti tika uzsākti 2020. gada ziemā.

PROJEKTS “LITERĀRĀS PASTAIGAS”

Projekts uzsākts 2017. gadā. Projektā “Literārās pastaigas” tapa ekskursiju kolekcija, kas veltīta vairāku latviešu autoru daiļradei. Projekts veltīts Latvijas valsts simtgadei. To atbalstīja Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Kultūras pārvalde. Projektu iecerot, tā aktīvā realizācija paredzēta līdz 2021. gadam. Literārās pastaigas kļūs par pastāvīgu bibliotēku piedāvāto pakalpojumu daļu.

2020. gadā un 2021. gada pirmajā pusē literāro pastaigu organizēšanu un norisi ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežojumi. 2020. gada vasaras sākumā kolēģi, kuri piedalījās projektā, tika aicināti aktualizēt piedāvājumu un organizēt pastaigu individuāli aicinātu personu grupām. Trīs no piecām bibliotēkām – Sarkandaugavas, Šampētera filiālbibliotēkas un filiālbibliotēka “Pārdaugava” – rudenī intere-

sentu grupām rīkoja literārās pastaigas. Epidemioloģiskās drošības apsvērumu dēļ tika organizētas nelielas grupas. Daļa pastaigu apmeklētāju bija kolēģi no bibliotēkām.

2020. gada rudenī uzsāktas sarunas ar Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledžas (LKA LKK) administrāciju un pedagogiem par pastaigu filmēšanu. Sadarbībā ar RCB un bibliotēkām plānots izveidot informatīvi aicinošas vizītkartes. Balstoties uz literārās pastaigas maršrutu, scenārija sagatavošana, filmēšanas process un video apstrāde tiktu iekļauta studentu mācību procesā. Valstī spēkā esošā sanitārā protokola bibliotēku darbam un pulcēšanās ierobežojumu dēļ pie ieceres īstenošanas idejas atgriezāties 2021. gada maijā.

Izvērtējot vairākus maršrūtus, LKA LKK studente izvēlējās Sarkandaugavas filiālbibliotēkas literāro pastaigu “Atklāj Sarkandaugavu!”. Notika darba grupas klātienē un attālinātas tikšanās un tapa scenārijs. Jūnijā plānota filmēšana.

2021. gada marta Informācijas dienā bibliotēku vadītājiem tika izteikts rosinājums – laikā, kad to atļaus sanitārais protokols bibliotēku darbam un valstī esošie ierobežojumi pandēmijas izplatības ierobežošanai, arī citām bibliotēkām, kurām bija izstrādāti maršruti, bet kas savulaik neiekļuva labāko pieciniekā, aktualizēt tapušās ieceres un iekļaut šo piedāvājumu bibliotēkas pasākumu klāstā. Sagatavojot pastaigu maršrūtus, ir veikts darbs, kas var būt interesantu pasākumu pamatā.

Tāpat kā pērnajā vasarā arī šogad pavasarī akcentēju faktu, ka laikā, kad bibliotēku pakalpojumu klāsts un it īpaši pasākumu rīkošanas iespējas jau ilgstoši ir ierobežotas, būtu tālredzīgi un lietderīgi atgriezties pie agrāk tapušajām novadpētniecības ekskursiju (tajā skaitā literāro pastaigu) iecerēm, jo, mazinoties epidemioloģiskajiem ierobežojumiem, pasākumi

ārtelpās, tajā skaitā bibliotēku organizēti, tiks atļauti ātrāk nekā liela pulcēšanās iekštelpās.

2021. gadā “Literārās pastaigas” iekļautas RCB darbinieku tālākizglītības programmā.

PROJEKTS “100 GRĀMATAS BĒRNIEM”

Projekts uzsākts 2017. gadā, un to finansēja Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Kultūras pārvalde. Projekts realizēts Latvijas valsts simtgades Rīgas pilsētas pasākumu un projektu apakšprogrammā 2017.–2021. gadam. Paredzēta tālāka projekta ilgstamība.

2019. gadā RCB Bibliotēku dienests, kura pārziņā tobrīd bija šīs izstādes koordinēšana, apzinot Latvijas bibliotēkas, izveidoja izstādes ceļošanas grafiku. 2020. gadā izstāde tika eksponēta četrās bibliotēkās: Salaspils novada bibliotēkā, Ventpils Pārventas bibliotēkā, Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis” un Maltas pagasta bibliotēkā. Ņemot vērā ārkārtas situāciju valstī, kas nozīmīgi ietekmēja arī bibliotēku darbu (bibliotēkas bija slēgtas apmeklētājiem un nodrošināja attālinātos pakalpojumus), kā arī citus no RCB neatkarīgus apstākļus, izstāde netika eksponēta visās

paredzētajās vietās. Iemesli bija ļoti dažādi: bibliotēku slēgšana klātienē apmeklētājiem ārkārtas situācijas dēļ, izstādes eksponēšanai paredzēto telpu nepieejamība apmeklētājiem, bibliotēku plānu maiņa, izstādes apjoma un tās izstādīšanai paredzētās telpas neatbilstība, ko bibliotēkas nebija ņēmušas vērā piesakoties. Tāpat uzņemošās bibliotēkas nebija padomājušas par to, cik liels transports ir nepieciešams un vai tāds ir viņu rīcībā, lai izstādi transportētu no vienas Latvijas vietas uz otru.

Jāsecina, ka ceļojošo izstāžu grafiku izstrāde ir lietderīga daļēji. Laika gaitā daudzu iespējamo sadarbības partneru plāni mainās. Šajā gadījumā, ņemot vērā izstādes plašo eksponēšanas areālu, ja kāds no *ķēdītes posmiem* – izstādes eksponēšanas vietām – pārtrūka, pastāvēja problēmas, kā nākamais sadarbības partneris izstādi saņems, jo grafiks bija saplānots tā, lai bibliotēkām būtu jāmēro pēc iespējas īsāks attālums. Ja attālums starp punktu A, no kura jānogādā punktā C, izkritot punktam B, ir simts un vairāk kilometri, bibliotēkas atsakās no izstādes uzņemšanas savās mājās.

2021. gadā notika RCB Bibliotēku dienesta iniciēta un īstenota darbinieku aptauja, kuras

Literārā pastaiga Pārdaugavā.

Foto: Daina Ģeibaka

rezultātā izstādes kolekcijai tika pievienotas vēl divas grāmatas. RCB darbinieki tika aicināti piedalīties aptaujā, balsot un pievienot kolekcijai 2019. un 2020. gada grāmatu bērniem. Aptauja tika veikta divās kārtās. 1. balsojuma kārtā vērtēšanai tika piedāvātas 2019. un 2020. gada bērnu grāmatas, kas atlasītas pēc vairākiem kritērijiem: Jāņa Baltvilka un “Zelta ābeles” balvai, kā arī Latvijas Literatūras gada balvai nominētās grāmatas, lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” iekļautās grāmatas, pirktākās un lasītākās bērnu grāmatas. Balsojuma 1. kārtā tika noskaidrotas trīs populārākās 2019. gada bērnu grāmatas un sešas populārākās (vairākas grāmatas bija saņēmušas vienādu balsu skaitu) 2020. gada bērnu grāmatas. 2. kārtā tika noskaidroti balsojuma uzvarētāji: Rasas Bugavičutes-Pēces grāmata “Puika, kurš redzēja tumsā” 2019. gadā un Agneses Vanagas grāmata “Pagalma enciklopēdija jeb Kas tad tas?” 2020. gadā.

Nākamā izstādes pieturvieta: Daugavpils, Latgales Centrālā bibliotēka.

PROJEKTS “ES MĪLU SAVU VALSTI”

Projekts uzsākts 2018. gadā. Starptautiskā ceļojošā bērnu zīmējumu izstāde “Es mīlu savu valsti” tapa kā veltījums Latvijas simtgadei. Projekta ieceres īstenošanu finansēja Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Kultūras pārvalde. Projekts noslēdzās 2021. gada sākumā.

2018. un 2019. gadā izstāde viesojās Igaunijā un Lietuvā, kā arī vairākās RCB bibliotēkās. Tajā ar saviem darbiem piedalījās jaunie mākslinieki no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Somijas un Ukrainas. Izstāde atainoja jaunās paaudzes skatījumu nacionālās identitātes un valsts ideālu kontekstā. Bērnu zīmējumos atēlotas asociācijas vārdiem “Es mīlu savu valsti” – redzama daba un cilvēki, dzimtās mājas un ģimene, ko bērni iekrāsojuši tādās krāsās, kādās viņi redz pasauli, tādējādi atklājot arī savas mentalitātes atšķirības krāsu izvēles ziņā.

Izstādes tapšanu un projektu atbalstīja Rīgas dome, Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments, Viļņas Centrālā bibliotēka (Lietuva), Tallinas Centrālā bibliotēka

Literārā pastaiga Šampēterī.

Foto: Daina Ģeibaka

Literatūras izstāde "Simts grāmatas bērniem"
Ventspils Pārventas bibliotēkā.

Foto no RCB arhīva

(Igaunija), Pērnavas pilsētas bibliotēka (Igaunija), Helsinku Centrālā bibliotēka (Somija), Kirovogradas apgabala universālā zinātniskā bibliotēka (Ukraina) un Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola.

2019. gadā RCB Bibliotēku dienests, kura pārziņā tobrīd bija šīs izstādes koordinēšana, izveidoja izstādes ceļošanas grafiku. 2020. gadā izstāde tika eksponēta J. G. Herdera Rī-

gas Grīziņkalna vidusskolā, Rīgas Čiekurkalna pamatskolā, Āgenskalna Valsts ģimnāzijā, Mežciema pamatskolā un Rīgas 66. vidusskolā. Ārkārtas situācijas dēļ zināmu gada daļu skolās mācības notika attālināti, tādēļ vairākas skolas izlēma, ka nav lietderīgi veikt loģistiku, iekārtot un eksponēt izstādi.

Gadu noslēdzot, projektu vadītājas p. i. Inese Ruskule secināja: "Protams, 2020. gads bija īpašs ar Covid-19 pandēmiju, tomēr iezīmējās kāda tendence – skolas aktīvi piesakās izstādes izvietojšanai savās telpās, taču, kad pienāk paredzētais termiņš, par izstādi ir aizmirsts, mainījušās atbildīgās personas, radušās citas intereses. Tādēļ ir jāpatur prātā, ka sadarbības plāni gada laikā (kā arī īsākā periodā) var mainīties ne tikai valstiski, bet arī katras institūcijas iekšienē."

PROJEKTS "PASAKU SUNS"

2020. gada ziemā tika uzsākts jauns sadarbības projekts, kura saknes ietiecas agrāk realizētā RCB projektā "Es lasu!", jo tajā piedalījusies arī ierosmes autore.

Īstenojot projektu "Es lasu!", 2018. gadā notika kanisterapijas nodarbības, kurās bērni ar lasīšanas problēmām tika aicināti lasīt priekšā speciāli apmācītiem suniem. Kanisterapijas (latiņu valodā "canis" nozīmē "suns")

Izstāde "Es mīlu savu valsti" Rīgas 66. vidusskolā.

Foto no RCB arhīva

Izstāde "Es mīlu savu valsti" J. G. Herdera Rīgas Grīziņkalna vidusskolā.

Foto no RCB arhīva

mērķis ir veicināt bērnos lasītprieku, kā arī ar terapijas suņa palīdzību palīdzēt pārvarēt runas un emocionālos traucējumus. Tiešs kontakts ar suni māca bērnam labestību un rūpes.

Projekta "Pasaku suns" sadarbības iniciatīva nāca no privātpersonas Elizabetes Sandas Ezes. Elizabete stāsta: "11. klasē mācījos Amerikā un saņēmu Amerikas valdības stipendiju. Tas notika programmas "Future Leaders Exchange Program" (FLEX) ietvaros. Togad ļoti daudz darbojos brīvprātīgajā darbā, tajā skaitā ar bērniem. FLEX programma mudina studentus, kas atgriezušies mājās, veidot savus brīvprātīgo projektus. 2018. gada rudenī atgriezies Latvijā, piedalījos RCB projektā "Es lasu!", kas man atstāja ļoti jaukas emocijas un vēlmi izveidot ko līdzīgu. Projekts "Pasaku suns" tiek īstenots ar FLEX programmas atbalstu."

Bija paredzētas četras nodarbības: divas RCB Bērnu literatūras nodaļā (RCB BLN), divas filiālbibliotēkā "Vidzeme". Pasākumu norise tika plānota divas reizes. Pirmo reizi pasākumiem bija jā sākas martā, taču Covid-19 pandēmijas dēļ valstī tika izsludināta ārkārtējā situācija, bibliotēkas slēdza durvis klātienē apmeklējumiem un sniedza tikai attālinātos pakalpojumus. Pasākumu norise bija aizliegta.

Otro reizi pasākumu norise tika plānota oktobrī. Oktobra vidū RCB BLN notika pirmais pasākums. Būtiska atšķirība no sākotnēji

iecerētā – pasākums notika kā individuāla nevis grupas nodarbība, jo bibliotēku darbā turpinājās Covid-19 pandēmijas ierobežojumi. Epidemioloģiskajai situācijai saasinoties, pārējie pasākumi uz nenoteiktu laiku tika pārcelti. Ceram tos īstenot 2021. gada otrajā pusē.

Secinājumi – prieks, ka daļība veiksmīgu RCB ieceru realizēšanā mēdz radīt jaunu projektu ierosmes un sekmēt turpmāku sadarbību.

PROJEKTS "PALDIES, MĀSIŅ!"

2020. gadā tika rīkota bērnu zīmējumu akcija "Paldies, māsiņ!". Tā tapa, sadarbojoties Rīgas Stradiņa universitātes bibliotēkas nodaļai "Pasaules Veselības organizācijas Depozitārija bibliotēka Latvijā", Pasaules Veselības organizācijai (PVO), RCB Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļai un RCB ārējam apkalpošanas punktam "Saulaino dienu bibliotēka" Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā (RCB ĀAP BKUS).

2020. un 2021. gadā bērnu zīmējumu izstāde tika eksponēta RCB ĀAP BKUS, Šampētera, Ilģuciema, Biķernieku un Juglas filiālbibliotēkās, kā arī filiālbibliotēkās "Strazds" un "Pūce". Izstādes eksponēšana turpināsies.

Īsi par projekta sākotnējo ieceri. No 2020. gada 9. līdz 30. martam tika rīkota bērnu zīmējumu akcija "Paldies, māsiņ! Tu liki man justies labāk!", lai pateiktos medicīnas māsām par viņu darbu, smaidu, atbalstu,

iedrošinājumu un rūpēm. Medmāsas un vecmātes ieņem būtisku lomu veselības aprūpes sistēmas nodrošināšanā. Pēc PVO datiem 50% no medicīnas personāla ir medmāsas un vecmātes, turklāt bieži vien šīs profesijas pārstāvji strādā garas darba stundas un ir zemu atalgoti. Tādēļ PVO atzīmē 2020. gadu kā medmāsu un vecmāšu gadu, izvirzot priekšplānā medicīnas māsu profesijas stiprināšanu un ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu. BKUS medicīnas māsas ik dienas strādā ļoti pašizliedzīgi.

Projekta norises laikā RCB ĀAP “Saulaino dienu bibliotēka” bibliotekāres aicināja slimnīcas nodaļās esošos bērnus atspoguļot zīmējumos ārstēšanās procesu, kurā nozīmīgu lomu ieņem medmāsas. Labākos zīmējumus tika plānots izvietot izstādē, ko bija paredzēts atklāt 2020. gada 7. aprīlī – Pasaules Veselības dienā. Izstādi bija iecerēts eksponēt no 7. līdz 30. aprīlim RSU Medicīnas izglītības tehnoloģiju centrā, Anniņmuižas bulvārī 26a, Rīgā. Starptautiskajā Māsu dienā 12. maijā zīmējumi dāvināti medmāsām.

Tāpat kā visu projektu gaitu, arī šo ieceri būtiski ietekmēja un transformēja dzīve pandēmijas ēnā. Zīmējumi tapa individuāli, RCB ĀAP BKUS kolēģēm uzrunājot slimnīcas darbiniekus, kuri savukārt šo vēsti pauda nodaļās, jo ārkārtas situācijas laikā bibliotēkas darbinieki nedrīkstēja apmeklēt pacientus un

kopīgas radošās nodarbības nevarēja notikt. Ar aicinājumu iesaistīt zīmējumu radīšanā savus bērnus un mazbērnus RCB Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļa (PSAN) vērsās arī pie RCB kolēģiem bibliotēkās. Tiesa, šis aicinājums neguva būtisku atsaucību.

Visi bērni, kuri piedalījās, saņēma interesantas Pasaules Veselības organizācijas sarūpētas balviņas. ĀAP BKUS tika nodrošināti radošajam darbam nepieciešamie materiāli. RCB PSAN izsaka lielu pateicību RCB ĀAP BKUS galvenajai bibliotekārei Ilzei Siliņai par lielo entuziasmu, sirdsdegsmi un darbu, kas tika ieguldīts sadarbības projekta veiksmīgā realizēšanā. Tika izveidota arī zīmējumu virtuālā izstāde, kas tika publiskota gan sadarbības partneru, gan RCB mājaslapā un sociālo tīklu kontos. Sabiedrības veselības jomas dramatisko notikumu dēļ un medicīnas darbinieku neatsveramā darba novērtējuma kontekstā šis sadarbības projekts 2020. gadā bija ļoti aktuāls. 2021. gadā turpinās izstādes eksponēšana RCB bibliotēkās.

Pandēmijas radītie izaicinājumi, ko mums nākas pieņemt, ir laiks domāšanas transformācijai, jaunu sadarbības un darba formu meklēšanai, kā arī citu iemaņu apgūšanai. Attālināšanās no ierastā ir laiks, kad ieraudzīt sevi, darbu, dzīvi un nākotni jaunā perspektīvā. Novērtēt esošo un aicināt sevi un citus sasniegt vairāk mainīgajos apstākļos.

*Bērnu zīmējumi izstādei “Paldies, māsiņ” BKUS.
Foto no RCB arhīva*

KOPĀ BŪT UN PALĪDZĒT: RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS UN FILIĀLBIBLIOTĒKU SOCIĀLI ATBILDĪGAIS DARBS

EVITA HOFMANE

RCB Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītājas p. i.

Rīgas Centrālā bibliotēka (RCB) un tās filiālbibliotēkas ir ikvienam Rīgas iedzīvotājam un pilsētas viesim pieejamas un demokrātiskas kultūras iestādes, kuru pamatpakalpojumi pieejami bez maksas. Bibliotekāro pakalpojumu nodrošināšanai iedzīvotājiem ierobežotas piekļuves vietās – VSIA Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā (BKUS), Rīgas patversmes dienas centrā, Ieslodzījuma vietu pārvaldes Rīgas Centrālcietumā – ir izvietoti RCB ārējie apkalpošanas punkti (ĀAP).

Visās bibliotēkās un ĀAP pieejama Rīgas pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju sagatavotā aktuālā informācija – gan iepazīšanai uz vietas, gan materiāli līdzņemšanai. Sadarbībā ar RD Labklājības departamentu pastāvīgi pieejama informācija un bukleti līdzņemšanai par sociālās palīdzības saņemšanas iespējām, kā arī patversmju darbību.

Bibliotēkas veic nozīmīgu un sociāli atbildīgu darbu. Aktualizējot šo darba jomu, ielūkosimies tajā, kas ticis darīts un paveikts periodā no 2018. līdz 2020. gadam. Daudzu bibliotēku pieredze vēsta, ka sadarbība uzsākta jau pirms daudziem gadiem un veiksmīgi turpinās. Rakstā sniegtā ieskata sagatavošanā izmantoti RCB un filiālbibliotēku darba pārskati un individuālas attālinātas intervijas ar bibliotēku vadītājiem un bibliotekāriem. Saņemtas konsultācijas no RCB Bibliotēku dienesta. Paldies kolēģiem par atsaucību un sniegto informāciju.

ĀRĒJIE APKALPOŠANAS PUNKTI

RCB ĀAP Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā darbojas kopš 2006. gada. Gadu gaitā uzkrāta pieredze un atrasts optimālākais veids, kā sniegt apmeklētājiem profesionālu

bibliotekāro apkalpošanu. Ārējais apkalpošanas punkts “Saulaino dienu bibliotēka” apkalpo slimnīcas pacientus, medicīnisko personālu un pacientu vecākus. RCB nodrošina ar informācijas resursiem, bet darbinieki apkalpo lietotājus un organizē pasākumus. Divas reizes nedēļā notiek pacientu apkalpošana palātās – Ķirurģijas un Hematoonkoloģijas nodaļās. Šo pakalpojumu nevar nodrošināt Covid-19 globālās pandēmijas laikā.

“ĀAP mērķauditorija ir BKUS slimnīcas pacienti, viņu vecāki un darbinieki. Visbiežāk bērni un pusaudži uz bibliotēku nāk pēc lasāmvielas, lai vērtīgi un interesanti pavadītu laiku veselējoties. Ļoti iecienītas ir piedzivojumu grāmatas, anekdotes, enciklopēdijas par cilvēka ķermeni, dzīvniekiem, tehniku, zīmēšanu. Labprāt tiek iepazītas lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” grāmatas. BKUS iekšējā (tikai slimnīcas darbiniekiem pieejamajā) mājaslapā regulāri tiek ievietota informācija par jaunieguvumiem, kuri saņemti RCB ĀAP,” vēsta darbinieki.

ĀAP Rīgas patversmes dienas centrā darbu uzsāka 2009. gadā – laikā, kad tika atklāts Rīgas domes dienas aprūpes centrs bezpajumtniekiem un maznodrošinātajiem iedzīvotājiem. Apmeklētāju apkalpošanu ĀAP veic filiālbibliotēkas “Rēzna” darbinieki. Krājumu veido no RCB krājuma norakstītajiem dubletiem un lietotāju dāvinājumiem. Dienas centra apmeklētājiem tiek piedāvāti daudzveidīgi pasākumi, piemēram, tikšanās ar Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) karjeras konsultanti, kura stāstīja, kā klients var pieteikties uz vakancēm un NVA organizētajiem pasākumiem. ĀAP sniegtās iespējas būtiski uzlabo apmeklētāju dzīves kvalitāti.

“RCB ĀAP darbojas katru darbdienu no 10.00 līdz 17.00. Piedāvātie pakalpojumi pieejami dienas centra klientiem, ievērojot centra iekšējos noteikumus. Centru ik dienu apmeklē ap 70 cilvēku. Tie ir gan cilvēki, kas dažādu iemeslu dēļ zaudējuši darbu un mājas, gan darba meklētāji no Latvijas lauku novadiem. Dienas centra ĀAP var lasīt grāmatas un žurnālus. Ierīkotas sešdesmit vietas lasīšanai. Lietotājus vairāk interesē periodiskie izdevumi, grāmatas par ceļojumiem un detektīvi. Bibliotēkā var lietot datorus. Bibliotekāri sniedz individuālas konsultācijas, kā sameklēt nepieciešamo informāciju un lietot e-pastu, kā orientēties tīmekļa lapās, kas var būt noderīgas darba meklējumos, u. tml. ĀAP var saņemt aktuālu informāciju par dažādu institūciju sociālajiem pakalpojumiem, piemēram, Rīgas domes Labklājības departamenta darbinieku sagatavoto informāciju par sociālajiem pakalpojumiem, kas pieejami Rīgas iedzīvotājiem. ĀAP ieplānojis sadarbību ar dažādām sociālas ievirzes organizācijām, piemēram, Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizāciju “Sustento”, kas dienas centra klientiem un ĀAP lasītājiem bibliotēkas telpās piedāvās psihologu konsultācijas un interešu grupu nodarbības. Saviem lasītājiem bibliotekāri iecerējuši organizēt arī informatīvus un saviesīgus pasākumus, kas būtu veltīti nozīmīgiem valstiskiem notikumiem un svētkiem,” vēsta filiālbibliotēkas “Rēzna” vadītāja Natālija Petrāne.

2019. gada aprīlī līdz ar cietuma reorganizāciju savu gandrīz desmit gadus ilgo darbību beidza RCB ĀAP Brasas cietumā. Tika noslēgts sadarbības līgums par bibliotekāro pakalpojumu sniegšanu un ĀAP darbību Ieslodzījuma vietu pārvaldes Rīgas Centrālcietumā. Centrālcietuma bibliotēkas telpas iekārtoja pēc RCB Bibliotēku dienesta izstrādāta funkcionālā plāna. Šī bibliotēka nodrošina metodisko palīdzību un informācijas resursu pieejamību, t. sk. periodisko izdevumu abonēšanu, bet neveic lietotāju apkalpošanu. Krājumu veido no RCB krājuma norakstītajiem dubletiem un lietotāju dāvinājumiem. Ko lasa šajā ĀAP? Stāsta kontaktpersona Beata Kempele: “Ieslodzītie vairāk interesējas par krievu autoru detektīviem, fantāzijas un fantastikas darbiem. Interesē arī vēsturiskā literatūra, biogrāfijas, dzeja. No periodiskajiem izdevumiem ļoti pieprasīti ir visi jaunie žurnāli, īpaši “Klubs”, “9 vīri”, žurnāli par tehniku, piemēram, “Auto”, tāpat arī “Ilustrētā Vēsture” un “Ilustrētā Zinātne”.”

BIBLIOTĒKU PIEEJAMĪBA UN PAKALPOJUMI PERSONĀM AR ĪPAŠĀM VAJADZĪBĀM

Personām ar īpašām vajadzībām RCB piedāvā daudzveidīgu pakalpojumu kopumu. Cilvēkiem ar redzes traucējumiem pieejamas lupas un RCB lietošanas noteikumi palielinātā drukā. 2019. gadā RCB un filiālbibliotēkās tika sniegta informācija par Latvijas Neredzī-

*RCB ārējais
apkalpošanas punkts
Rīgas patversmes
Dienas centrā.
Foto: Daina Ģeibaka*

go bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem. Lietotājiem ar uztveres grūtībām pieejami bibliotēkas noteikumi vieglajā valodā. Kopš 2006. gada visās bibliotēkās izvietoti “Ābolu plaukti” (īpašs marķējums – ābols) ar informatīviem izdevumiem par sociālo aprūpi un rehabilitāciju. Ierosme “Ābolu plauktiem” gūta Zviedrijā. Pieejami izdevumi, kas varētu uzlabot cilvēku ar īpašām vajadzībām dzīves kvalitāti un atvieglot informācijas meklēšanu par specifiskām problēmām arī viņu tuviniekiem, draugiem, sociālajiem darbiniekiem un ikvienam, kurš vēlas palīdzēt. Notiek sekmīga sadarbība ar aprūpētājiem (sociālajiem darbiniekiem, tuviniekiem u. c.), kuri iesaistās bibliotēku informācijas resursu piegādē, pirms tam palīdzot atlasīt literatūru un komplektējot grāmatu kopas.

Bibliotēku darbinieki saprot šīs jomas aktualitāti un domā par informācijas pieejamību. Piemēram, RCB Ilģuciema filiālbibliotēka meklē informāciju datubāzēs un apkopo to mapē ar šādām sadaļām: bibliotēku palīdzība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām; pakalpojumi cilvēkiem ar invaliditāti; nevalstiskās organizācijas, kas pārstāv cilvēku ar invaliditāti intereses; periodikā publicētie raksti; informatīvie bukleti. Ar skenēto un datorā saglabāto mapju saturu filiālbibliotēka pēc pieprasījuma dalās ar kolēģiem un attālināti sniedz to visiem interesentiem.

RCB un daļa filiālbibliotēku ir pieejamas cilvēkiem ar pārvietošanās grūtībām.

2020. gadā sadarbībā ar Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamentu, Latvijas Nedzirdīgo savienības Rehabilitācijas centru un Rīgas pašvaldības institūcijām RCB mājaslapā un sociālo tīklu kanālos ievietots informatīvs videomateriāls par RCB zīmju valodā.

IESKATS 2018. GADA DARBĀ

2018. gadā tika piedāvāta informācijas resursu saņemšana un nodošana dzīvesvietai tiem, kuri paši nespēj apmeklēt bibliotēku: individuālām personām (filiālbibliotēkas “Vidzeme”, “Rēzna”, Juglas, Bišumuižas, Bolderājas, Šampētera filiālbibliotēkas), sociālās

mājas “Mūsmājas” iedzīvotājiem u. c. (filiālbibliotēka “Rēzna”).

Divas reizes mēnesī tika apkalpoti rehabilitācijas centra “Mēs esam līdzās” pirmsskolas vecuma bērni (Čiekurkalna filiālbibliotēka). “Ar bērnu rehabilitācijas centru “Mēs esam līdzās” mūsu bibliotēka sadarbojas jau 15 gadus. (Piezīme: 2021. gadā). Šeit mācās un brīvo laiku pavada bērni ar kustību traucējumiem un autismu. No 2000. gada centriņu vairs neapmeklē skolas vecuma bērni, strādājam ar pirmsskolas vecuma bērniem – mainot grāmatas reizi divās nedēļās. Šajos gados esam guvušas ļoti lielu pieredzi, un, protams, ir liels gandarījums, jo šī darba atdeve ir milzīga. Mēs vienmēr esam gaidītas, jaunās grāmatas tiek izlasītas, izskatītas. Šiem bērniem ir jāpiemeklē nedaudz citādāka satura grāmatas, jo uztvere ir pārsvarā vizuāla. Šo gadu laikā esam kļuvušas savējās un ar milzīgu apbrīnu skatāmies uz pedagogiem, kuriem darbs ar bērniem ir sirdslieta. Esam gandarītas, ka, pateicoties mūsu bibliotēkas grāmatām, bērni ir sākuši lasīt, interesēties par literatūru, bieži vien, izlasījuši grāmatu, noskatās filmu vai otrādi. Īpaši patīkami bija saņemt pateicību no vecākiem, kuru bērni pirmo reizi mūžā izrādījuši interesi par kādu filmu vai grāmatu vai, grāmatas rosināti, patstāvīgi salikuši puzzle u. tml. Bibliotēka šajā centriņā vienmēr ir gaidīts viesis,” pozitīvajā darba pieredzē dalās Čiekurkalna filiālbibliotēkas vadītāja Aija Namavīra.

RCB filiālbibliotēkas “Strazds” galvenā bibliotekāre Ilze Rieksta stāsta: “Mūsu sadarbība ar Rīgas sociālās aprūpes centru (RSAC) “Mežciems” notiek jau piecpadsmit gadu. Piemēram, 2018. gadā, sadarbojoties ar RCB Pieaugušo literatūras nodaļu, notika dzejniekam Klāvam Elsbergam veltīts dzejas pasākums “Es mūžīgi tajā kalnā būšu”. K. Elsberga dzejoļu un atmiņu fragmentus lasīja drāmas kopas “Saulespuķe” aktrises. Daudzi RSAC “Mežciems” iemītnieki ir aktīvi grāmatu lasītāji, kuri regulāri interesējas par bibliotēkas jaunieguvumiem. Saziņā parasti izmantojam telefonu un iespēju klātienē informēt aktīvistus par jaunāko grāmatu sarakstiem. Bibliotēkas

darbinieks RSAC “Mežciems” parasti apmeklē 1–2 reizes mēnesī vai pēc vajadzības (atzīmējot īpašus notikumus, svētkus). Iemītņieki, kuri apmeklē lasītāju klubiņu, noteiktās dienās pulcējas RSAC “Mežciems” lasītavā, kur kopīgi pārrunājam izlasītās grāmatas, aktuālos kultūras un sabiedriskos notikumus. Katrā tikšanās reizē interesenti izsaka vēlmes, kādas grāmatas viņi vēlētos lasīt. Katru nodarbību parasti apmeklēja 15–20 cilvēku, vairākus klientus istabiņās apkalpoja sociālie darbinieki, jo arī invalīdi ar smagiem kustību traucējumiem vēlas lasīt grāmatas. RSAC “Mežciems” iemītņieku vecuma diapazons ir plašs – no 70 līdz 95 gadiem. Arī lasītāju intereses ir daudzpusīgas – lasa gan mūsdienu populāro daiļliteratūru (īpaši apgādu “Kontinents” un “Zvaigzne ABC” jaunus romānus), gan skatuves mākslai un ceļojumiem veltītās grāmatas. Periodiskos izdevumus RSAC nepiegādājām, jo prese tur tiek abonēta.”

Turpinājās sadarbība ar nevalstisko organizāciju “Velku biedrība” (filiālbibliotēka “Zemgale”). “Velku biedrība” ir nevalstiska organizācija, kas darbojas ar mērķi piedāvāt attīstības iespējas ģimenēm, kurās aug bērni ar smagiem garīgās attīstības un citiem funkcionālajiem traucējumiem, kā arī rūpēties par bērniem, kuri dzīvo nabadzībā. Par šo RCB filiālbibliotēkas “Zemgale” darba jomu stāsta galvenā bibliotekāre Natālija Klauža: “Katra mēneša pirmajā sestdienā RCB filiālbibliotēkā

“Zemgale” notika īpašo bērnu vecākiem veltīti atbalsta pasākumi, kurus vadīja psiholoģe Ilze Lielpētere. Mērķis bija palīdzēt vecākiem un visai sabiedrībai kopumā saprast un darīt visu iespējamo, lai ikviens bērns ar īpašām vajadzībām būtu pieņemts tāds, kāds viņš ir, lai varētu dzīvot emocionālā kopībā ar tuviniekiem, kā arī būtu nodrošinātas iespējas attīstīties, cik vien tas ir iespējams. Tikšanos laikā notika dalīšanās pieredzē, grūtību risināšanas paņēmieni izrunāšana. Psiholoģe vadīja sarunu ciklus, palīdzot sadzīvot ar zaudējuma sāpēm un veicinot savu spēku apzināšanos, izaugsmi un pašcieņu. Bibliotēkā notika prezentācija – informācijpratības pasākums vecāku atbalsta grupai: “Izdevumi vieglajā valodā. Izdevumi bērniem ar speciālajām vajadzībām”. Atbalsta grupas dalībniekiem bija iespēja skatīt bibliotēkā veidotas izstādes par tēmām, kas svarīgas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Secinājumi: ir pārāk maz izdevumu vieglajā valodā un grāmatu ar nedaudz lielāku druku vājredzīgiem cilvēkiem – Latvijā tā ir problēma. Informācijpratības pasākuma laikā notika praktisks darbs pie datora. Esam atkārtoti pārskatījuši RCB elektronisko katalogu, LNB katalogu u. c. Informācijpratības nodarbība ir notikusi arī nevalstiskās organizācijas “Velku biedrība” telpās. Piecus gadus mums notiek regulāra sadarbība ar Rīgas 3. pamatskolu (bijusī Rīgas 3. speciālā pamatskola). Kopā ar klašu audzinātājiem un

*Pasākums
RCB Juglas
filiālbibliotēkā.
Foto: Daina Ģeibaka*

skolas bibliotekāriem bibliotēkā regulāri tiek rīkoti pasākumi bērniem ar īpašām vajadzībām.”

Tematiski pasākumi cilvēkiem ar īpašām vajadzībām tika rīkoti sadarbībā ar dienas aprūpes centru “Cerību ligzda” (filiālbibliotēka “Rēzna”). Informācija par bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem, jaunieguvumu saraksti un aktuālā informācija tika piegādāta pensionāru un invalīdu biedrībām, aprūpes centriem, speciālajām skolām, publicitātes materiāli izvietoti arī ārstu praksēs. Veiksmīga sadarbība notika ar fondu “Nāc līdzās”, organizējot divu dalībnieču fotoizstādi (“Saulaino dienu bibliotēka” BKUS).

Sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo biedrību tika organizētas daiļrades izstādes un tikšanās ar biedriem bibliotēkā, lai palīdzētu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām labāk integrēties sabiedrībā (filiālbibliotēka “Strazds”). Ieskatu savā un kolēģu darbā sniedz filiālbibliotēkas “Strazds” vadītāja Jeļena Kuzņecova: “2018. gadā tika eksponēta Latvijas Neredzīgo biedrības Rīgas pilsētas teritoriālās organizācijas biedru rokdarbu izstāde “Caur rokām pasauli redzu”. Tajā bija apskatāmi dažāda vecuma cilvēku (ar nelielu vai minimālu redzes atlikumu, kā arī pavisam neredzīgu) darbi. Rokdarbi, apsveikuma kartītes un gleznas bija veidotas dažādās tehnikās: filcēti, tapoti, pārļoti, adīti, dekupēti, kā arī veidoti no māla, vaska un koka. Notika arī Latvijas Neredzīgo biedrības biedra Aleksandra Kišiņevska mākslas darbu izstāde “Miniaturas”. A. Kišiņevskis ir vājredzīgs, taču redzes problēmas nav šķērslis radoši izpausties. Viņš spēj uzzīmēt cilvēka portretu, tikpat kā neredzot savu modeli. Ar zīmēšanu mākslinieks aizrāvēs kopš pusaudža gadiem, absolvējis Latvijas Mākslas akadēmiju. Māksliniekam patīk eksperimenti ar stiliem, un tagad viņš zīmē tā, kā neviens cits Latvijā – punktēšanas manierē. Notika tobrīd desmit gadus vecā, neredzīgā Ernesta Marta Bultes radīto darbu izstāde. Darbi darināti no papīra, māla un metāla. Ikvienam interesentam bija iespēja satikt Ernestu un piedalīties viņa organizētās meistarklasēs.”

Griziņkalna filiālbibliotēka 2018. gadā

turpināja sadarbību ar Latvijas Sieviešu invalīdu asociāciju “Aspazija”, rīkojot rokdarbu izstādes, kā arī piedaloties ikgadējos asociācijas organizētajos Vasarsvētkos Griziņkalna parkā.

Par sadarbību ar dienas centru “Ķengarags” stāsta RCB filiālbibliotēkas “Daugava” vadītāja Anna Dunajevska: “Sadarbība tika aizsākta pirms vairākiem gadiem. Dienas centrs sniedza informatīvo atbalstu bibliotēkai, izvietojot afišas par rīkotajiem pasākumiem, kā arī bukletus par bibliotēkā pieejamajiem pakalpojumiem. Dienas centra dalībnieces ir ilggadējas bibliotēkas lasītājas. Liela daļa aktīvi apmeklē bibliotēkas organizētos pasākumus – tikšanās ar rakstniekiem, aktieriem, koncertus. Dienas centra “Ķengarags” koris “Optimisti” ierosināja uzstāties arī Daugavas filiālbibliotēkā. Kora dalībnieces un deju kopa “Čaklās kājas” 2018. un 2019. gadā ar literāri muzikāliem priekšnesumiem ieskandināja Lieldienas un sniedza Ziemassvētku koncertus. Koris dziedāja visiem zināmas, skaistas un tautā iemīļotas latviešu dziesmas, un ikviens varēja dziedāt līdzi. Skanēja arī dzejas lasījumi. Savukārt līnijdeju kolektīva priekšnesumi pārsteidza, iedvesmoja un iepriecināja visus klātesošos ar radošu, aktīvu un optimisma pilnu dzīvesveidu, ko demonstrēja dejotājas. Pasākumi vienmēr bijuši ļoti labi apmeklēti un kļuvuši par labu tradīciju.”

IESKATS 2019. GADA DARBĀ

Turpinājās informācijas resursu saņemšana/nodošana dzīvesvietā tiem, kuri paši nespēj apmeklēt bibliotēku: individuālām personām (Juglas, Bolderājas filiālbibliotēka), sociālās mājas “Mūsmājas” u. c. apmeklētājiem (filiālbibliotēka “Rēzna”). Sociālās mājas (Mazā Lubānas iela 8) iemītniekus, kuri nespēj patstāvīgi pārvietoties, filiālbibliotēkas “Rēzna” darbinieki divas reizes mēnesī nodrošināja ar lasāmvielu viņu dzīvesvietā. Dienas centra “Kastanis” apmeklētāji un citi interesenti varēja apmeklēt folkloras kopas “Silavoti” Meteņiem veltīto dziesmu koncertu.

Par savu un kolēģu darbu pieredzi stāsta Juglas un Mežciema filiālbibliotēku vadītāja Sandra Kokina: “Diviem lasītājiem ilgstoši

RCB Ķengaraga filiālbibliotēkas rīkotā ekskursija jauniešiem ar īpašām vajadzībām.

Foto: Daina Ģeibaka

un regulāri, bet trīs cilvēkiem pēc vajadzības piegādātas grāmatas mājās, diviem noorganizēta kaimiņu vai draugu palīdzība grāmatu piegādē. Ierasta lieta ir grāmatu kopu sagatavošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, lai uzturēšanās bibliotēkā viņiem nav nogurdinoša. Neliela pieredze radusies ar vairākiem cilvēkiem, kas pārslimojuši insultu, kā rezultātā zaudējuši daļu sociālo iemaņu. Lai trenētu lasīšanas spēju, sākām ar grāmatām lieldrukā (tādu gan ir nepietiekami), žurnāliem, kur daudz ilustratīvā materiāla, vēlāk tika meklētas grāmatas, kur teksti īsāki. Gūts abpusējs gandarījums par stāvokļa uzlabošanu.”

Pieredzē dalās RCB filiālbibliotēkas “Avots” vadītāja Inese Vanaga: “Pirms 2020. gada Covid-19 ierobežojumiem “Avots” kultūras un izglītības jomā veiksmīgi sadarbojās ar dienas centru senioriem “Ābeļzars”. 2018. gadā vienu reizi ceturksnī iepazīstinājām ar jaunāko grāmatu apskatu latviešu un krievu grupām; arī jaunāko žurnālu numuru un interesantāko rakstu akcentēšana senioriem bija ļoti saistoša, jo ne tikai grāmatas, bet arī žurnālus ne katrs no viņiem var atļauties iegādāties. Tieši krievu auditorija ir bijusi aktīvāka ar jautājumiem, papildinājumiem no savas pieredzes. 2019. gadā notika trīs pasākumi: “Es esmu latviešu aktrise” (V. Artmanei – 90), “Glezniecība ir visa mana dzīve” (M. Tabaka) un “A. Puškins – mīlestības burvis” (A. Puškinam – 230). Pirms minētajiem sarīkojumiem tika sagatavotas un dienas centrā izvietotas

izstādes, ar kurām dalībnieki varēja iepazīties un sagatavot jautājumus un papildinājumus. Šī auditorija, kas ne tikai apmeklē dienas centru dažādām aktivitātēm (psiholoģiskā atbalsta grupas, tematiskas grupas, aktīvo atpūtu, radošās darbnīcas), bet piedalās bibliotēkas rīkotajos kultūras pasākumos, ir lasošākā daļa. Nereti tēmas sarunu gaitā iesaka paši seniori (piemēram, par Viju Artmani). 2020. gada sākumā notika tikai viens plānotais pasākums – par gleznotāju Džemmu Skulmi. Jāteic, ka izveidojusies sadarbība ir laba, seniori ir ļoti ieinteresēti un gaida šos pasākumus. Nereti viņi bija sagatavojuši arī nelielas uzkodas un tējas un kafijas galdu, lai tikšanās izvērstos neformāla un mājīga. Katrā tikšanās reizē piedalījās vidēji 11–18 senioru.”

“Bibliotēkā “Strazds” ir piecas lasītājas, kuras pašas nevar atnākt uz bibliotēku. Viņas apkalpo sociālais darbinieks vai draugs. Parasti lasītājas sākumā piezvana un pasaka savas vēlmes. Tad mēs sameklējam literatūru un telefoniski pavēstām, ka var to saņemt. Visvairāk lasa bestsellerus, grāmatas par aktieriem, “Lata romānus”, “Vakara romānus”, informē filiālbibliotēkas “Strazds” vadītāja Jeļena Kuzņecova.

Dienas centram “Cerību līgзда” tika piedāvāti dažādi izglītojoši un izklaides pasākumi latviešu valodā un bilingvāli (filiālbibliotēka “Rēzna”). Notika sadarbība ar Biķernieku filiālbibliotēka piedāvāja pakalpojumus ģimenēm ar nepilngadīgiem bērniem Latvijas

*Apmeklētāji
Rīgas Centrālās
bibliotēkas
2. stāva izstāžu
zālē.*

Foto: Daina Ģeibaka

Sarkanā krusta krīzes centrā “Burtnieks”. “Šī krīzes centra mērķa grupa ir pilnas un nepilnas ģimenes ar nepilngadīgiem bērniem, kas tur uzturas īslaicīgi (līdz sešiem mēnešiem). Šīs grupas apmeklētāji galvenokārt ņēmuši skatīties filmas (DVD), nedaudz arī lasīt grāmatas. Datoru izmantojuši lai spēlētu spēles, izdrukātu un kopētu bankas izrakstus. Bērni aizpildīja dažādas viktorīnu lapas, zīmēja,” informē Bīķernieku filiālbibliotēkas vadītāja Inese Vanaga.

Lai palīdzētu cilvēkiem ar redzes problēmām integrēties sabiedrībā, turpinājās sadarbība ar Latvijas Neredzīgo biedrību. Filiālbibliotēkā “Strazds” tika organizētas daiļrades izstādes un tikšanās ar biedriem. Tika turpināta sadarbība ar Rīgas Strazdumuižas vidusskolu – attīstības centru neredzīgiem bērniem. Audzēkņi tika informēti par bibliotēkā pieejamajiem pakalpojumiem, datubāzēm un jaunieguvumiem, tika sniegtas datorkonsultācijas un uzziņas. 2019. gadā tika eksponētas Strazdumuižas vidusskolas audzēkņu darbu izstādes “Cimdotā Latvija”, “Ziedi” un citas”.

Darba pieredzē daļās RCB Ķengaraga filiālbibliotēkas vadītāja Inta Mežecka: “2009. gadā uzsākām sadarbību ar biedrības “Rīgas pilsētas “Rūpju bērns”” dienas centru “Cerību māja”. “Rīgas pilsētas “Rūpju bērns”” ir sabiedriska organizācija, kas rūpējas par cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem, risina viņu problēmas un veicina šo cilvēku integrāciju sabiedrībā. Centru apmeklē jaunieši ar īpašām vajadzībām, daudzi ir ar garīgās attīstības

traucējumiem. Bibliotēkas darbinieki apmeklēja centru, piedāvājot noklausīties grāmatu apskatus, rīko tematiskas tikšanās, pieaicinot rakstniekus, dzejniekus, dziedātājus, pētniekus u. c. Dienas centra iemītnieki viesojās arī Ķengaraga filiālbibliotēkā, nākot uz grāmatu apskatiem, ekskursijās, uz mākslas izstādēm un koncertiem. Izveidojusies cieša sadarbība, tikšanās notika katru mēnesi, izņemot vasaras mēnešus. Bibliotēkas telpās periodiski tika eksponētas audzēkņu radošo darbu izstādes, personālizstādes. Piedalījāmies arī nozīmīgos jubilejas pasākumos. Sakarā ar filiālbibliotēkas renovāciju un ierobežojumiem pandēmijas laikā pēdējo trīs gadu posmā (2018–2020) tikšanās notika retāk. Šajā laikā notika ekskursijas, radošo darbu izstāžu apmeklējumi (“Rīgas kaķi”, “Rīgas nami” u. c.), mākslas izstādes “Pasaku pasaule” apskats, tematiskās tikšanās “Barikāžu dienas”, “Meteņi” u. c. Sadarbībai ar dienas centru pievienojās arī skolēni no Rīgas Ķengaraga vidusskolas. Sarunās ar skolēniem un latviešu valodas skolotāju bērni izteica vēlēšanos apmeklēt centru un sagatavot tikšanās programmu. Daudziem skolēniem pēc šīs tikšanās radās vairāk izpratnes, līdzjūtības un līdzdalības šo cilvēku dzīvē. Bibliotēkas darbinieki pazīst centra iemītniekus, viņu raksturus un intereses, audzēkņi labprāt komunicē ar mums. Viens jauns cilvēks no “Cerību mājas” jau kopš 2013. gada ir aktīvs mūsu lasītājs. Katrs cilvēks ir unikāls!”

SOCIĀLI ATBILDĪGAIS DARBS 2020. GADĀ

2020. gadā turpinājās informācijas resursu saņemšana/nodošana dzīvesvietā tiem, kuri pašu spēkiem bibliotēku apmeklēt nespēj: individuāliem lasītājiem (Šampētera filiālbibliotēka), sociālās mājas “Mūsmājas” un dienas centra “Kastanis” apmeklētājiem (filiālbibliotēka “Rēzna”), sociālās aprūpes centra “Mežciems” klientiem (filiālbibliotēka “Strazds”). Sekmīga bija sadarbība ar aprūpētājiem – sociālajiem darbiniekiem, tuviniekiem u. c.

Vairākas filiālbibliotēkas 2020. gada sākumā organizēja izglītojošus un izklaides pasākumus apkaimēs esošo dienas centru klientiem (“Rēzna”, “Avots”, “Strazds”). Informācija par bibliotēkas pakalpojumiem, jaunieguvumu saraksti un aktuālā informācija tika piegādāta pensionāru un invalīdu biedrībām, aprūpes centriem, speciālajām skolām. Turpinājās sadarbība ar speciālajām skolām.

Par šo pieredzi vēsta RCB filiālbibliotēka “Pūce”: “Rīgas Pilsētas sākumskola ir viena no nedaudzām vispārīglītojošajām skolām, kura ļoti aktīvi integrē skolēnus ar īpašām vajadzībām. Mūsu filiālbibliotēka savu iespēju robežās sniedz pedagogiem un audzēkņiem nepieciešamo atbalstu. Pedagogi un skolēnus ar īpašām vajadzībām pavadošās personas papildina savas zināšanas ar bibliotēkas krājumā esošo literatūru par darbu ar saviem audzēkņiem. Arī bibliotekāri ļoti nopietni iedziļinās šajos jautājumos, tāpēc ir izveidojusies brīnišķīga sadarbība, veidojot gan pasākumus, gan strādājot ikdienā un aktīvi iesaistot šos bērnus”.

Globālās pandēmijas izraisīto epidemioloģisko ierobežojumu dēļ 2020. gadā samazinājās RCB organizēto pasākumu skaits bibliotēku telpās, dienas centros un sociālās aprūpes centros. “2020. gadā bija plānoti literāri pasākumi pansionātos. Diemžēl Covid-19 pandēmija lika atcelt iecerēto,” RCB Pieaugušo literatūras nodaļas 2020. gada darba pārskatā vēsta nodaļas vadītāja Gunta Ozola.

Juglas un Mežciema filiālbibliotēku vadītāja Sandra Kokina stāsta: “Izprotot sociālo

kontakta lomu, uzturēta komunikācija ar lasītājiem, kuri dažādu iemeslu dēļ kādu laiku nenāca vai arī vairs nevarēja atnākt uz bibliotēku. Arī apmeklētāji zvanīja, apvaicājās, kā klājas darbiniekiem, stāstīja par dažādām tēmām. Daudzu cilvēku dzīvē bibliotēkai ir būtiska nozīme dzīves kvalitātes saglabāšanā un uzlabošanā. Covid-19 vīrusa pandēmijas laikā, kad bibliotēkas bija apmeklētājiem slēgtas, bieži dzirdējām, ka tieši šis, viņuprāt, ir bijis smagākais ierobežojums. Bibliotekāri ir iepazinuši regulāros bibliotēkas lietotājus un viņu intereses. Strādājot slēgtā fonda apstākļos, lasītāju lasīšanas gaumes pārzināšana ir ļoti svarīga. Vēl viens aspekts, kam īpaši pievēršam uzmanību pandēmijas apstākļos, ir kontaktu uzturēšana telefona sarunās, e-pastā un sociālajos tīklos, iepriecināšana ar apsveikumiem svētkos. Labi raisās sarunas par TV redzēto, kas atsauc atmiņā bibliotēkas pasākumus un to īpašos viesus: rakstniekus un māksliniekus, kā arī redzēto kopīgos izbraukumus pa Latviju.”

Pieredzē dalās kolēģi ĀAP Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā: “2020. gada janvārī “Saulaino dienu bibliotēkā” lasītāji tikās ar bērnu grāmatu autori Līgu Rozentāli. Autore stāstīja par savas grāmatīņas “Žū-žū. Miega pelēns” tapšanu, miega rituāliem. Tika norunāta tikšanās novembrī, taču Covid-19 pandēmija ieviesa korekcijas bibliotēkas plānos, un klātienē tikšanos rīkot nevarējām. Galvenā bibliotekāre Ilze Siliņa noorganizēja improvizētu attālinātu tikšanos. Līga uz bibliotēku atsūtīja vēstuli lasītājiem. Vēstule tika publicēta RCB blogā bērniem. Tajā vēstīts par to, kā Līga savā ģimenē svin Latvijas dzimšanas dienu un kā to varētu darīt esošajos apstākļos.”

RCB Ķengaraga filiālbibliotēkas vadītāja Inta Mežecka atceras: “Dienas centra “Cerību mājas” sociālā darbiniece Dace Bondare vienā no tikšanās reizēm mums novēlēja: “Lai jums arī turpmāk ir tikpat dzirdīgas ausis, redzīgas acis un jūtīga sirds”.

Pateicībā par kolēģu darbu, ikvienam novēlu sirdsdegsmi, izturību un gandarījumu par paveikto. Dodot gūtais neatņemams!

KRĪZE KĀ IESPĒJA

(RCB DARBINIEKU APTAUJAS REZULTĀTI)

Pasaulē aizrit otrs gads Covid-19 zīmē. Kā šīnī laikā strādāja un jutās Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekārie darbinieki? Nelielu ieskatu par to var gūt, iepazīstoties ar 46 darbinieku atbildēm uz RCB administrācijas un Bibliotēku dienesta aptaujas jautājumiem. RCB strādā 170 bibliotekāro darbinieku, no kuriem aptaujā piedalījās 46. Te izkristalizējās galvenās Covid-19 laika bibliotēku darba tendences un atziņas, kas tiks ieskicētas šīnī apkopojumā.

1. Kādiem darbiem veltijāt galveno uzmanību laikā, kad bibliotēka tika slēgta lasītājiem?

Bibliotēkai ir apmeklētājiem redzamā un neredzamā puse. Parastā ikdienā tās abas līmeņojas atbilstoši savienoto trauku likumam, bet ārkārtas situācija ieviesa savas korekcijas. Tiklīdz publikai pieejamā daļa tika slēgta, aktivizējās darbs bibliotēkas lietotājiem neredzamajā pusē. Tomēr arī šīnī situācijā bibliotekāri vispirms domāja par bibliotēkas lietotājiem. Visi interesenti tika informēti par iespējamiem saziņas līdzekļiem ar bibliotēku, par pakalpojumiem, kādus un kādā veidā turpmāk sniegs bibliotēka. Tika darīts viss iespējama, lai bibliotēka sniegtu drošus un kvalitatīvus attālinātos pakalpojumus, bet bibliotēkas lietotāji būtu informēti un prastu tos izmantot.

lai bibliotēka sniegtu drošus un kvalitatīvus attālinātos pakalpojumus, bet bibliotēkas lietotāji būtu informēti un prastu tos izmantot.

Bibliotēka strādāja “gaidīšanas režīmā”, lai, atkal verot durvis lasītājiem, tā būtu daudz pievilcīgāka. Tika izmantota iespēja pievērsties darbiem, kuriem neatlika pietiekoši daudz laika, strādājot ierastajos apstākļos: labiekārtotas bibliotēkas telpas, plānoti jauni pasākumi un izstrādāti to scenāriji. Pastiprināta uzmanība tika veltīta bibliotēkas krājuma kvalitātes uzlabošanai, sakārtošanai un popularizēšanai, īpaši novadpētniecības krājuma pilnveidei un izpētei. Kā vienu no galvenajiem darba virzieniem krājuma atklāšanai aptaujas dalībnieki atzīmēja virtuālo izstāžu veidošanu. Bibliotekāri secināja, ka beidzot ir pietiekami daudz laika, lai varētu atlasīt, apstrādāt un sistematizēt iekrājušos informāciju, apgūt jaunas zināšanas, kas nepieciešamas attālinātam darbam.

2. Ko uzskatāt par savu nozīmīgāko veikumu Covid-19 apstākļos?

Kā nozīmīgs veikums tika atzīmēta sekmīga pielāgošanās nestandarta situācijai, darbu organizācija darbinieku drošības un veselības

Grāmatas
karantīnā RCB
Ķengaraga
filiālbibliotēkā.
Foto: Daina Ģeibaka

Pasākums Rīgas Centrālajā bibliotēkā.

Foto: Anna Dunajevska

nodrošināšanā, apzinīga noteikumu ievērošana, rūpes par savu un kolēģu veselību, nepazaudēts optimisms, spēja attālināto darbu noturēt tādā pat līmenī kā klātienē darbu, daļēji saglabāt bibliotēkas pakalpojumus.

Darbinieki pozitīvi novērtēja savu uzdrīkstēšanos sākt izmantot attālinātā darba un tiešsaistes rīku piedāvātās iespējas, apgūt visu jauno un neierasto. Bibliotekāri atzina, ka attālināti iegūtas jaunas un papildinātas esošās zināšanas tehnoloģiju lietošanā, apgūtas jaunas digitālās prasmes, datorprogrammas un attālinātā darba metodes.

Aptaujas dalībnieki lepojās ar krājuma, īpaši novadpētniecības krājuma, kvalitātes uzlabošanu, labiekārtotām telpām, jauniem pasākumu scenārijiem, ekskursiju maršrutiem, dalību projektos.

3. Kādu zināšanu un prasmju trūkumu izjutāt?

Trešdaļa respondentu atbildēja, ka nav izjūtuši nekādu zināšanu un prasmju trūkumu: “Tā bija parasta ikdiena, tikai drusku citos apstākļos.” Tomēr divas trešdaļas aptau-

jāto atzina, ka sākumā pietrūcis zināšanu un prasmju virtuālās vides izmantošanai, prezentāciju veidošanai, darbam ar tiešsaistes platformām, virtuālo izstāžu veidošanai, video uzņemšanai. Viens no aptaujas dalībniekiem secināja: “Man ir liela bijība pret virtuālajām tehnikām, bet sapratu, ka jāiet laikam līdzī.”

4. Kā pilnveidojāt profesionālās zināšanas un prasmes? Respondenti atzīmēja, ka nepieciešamās zināšanas un prasmes tika apgūtas RCB tiešsaistes nodarbībās,ursos, lekcijās, “Jauno bibliotekāru skolā”, kā arī LNB rīkotajos attālinātajosursos, konferencēs un semināros. Zināšanas tika gūtas arī pašmācības ceļā, meklētas interneta resursos, profesionālajā literatūrā, sarunās ar kolēģiem. Tikai viena atbilde bija: “Diemžēl, zināšanas un prasmes netika pilnveidotas.”

5. Kādos jaunos projektos piedalījāties? Kā vērtējat savu dalību tajos? Kādi bija ieguvumi?

Kā interesantāko, populārāko un vērtīgāko projektu, kurā piedalījušies, respondenti

Uz krēsliem nesēdēt!

Foto: Daina Ģeibaka

norādīja LNB projektu “Industriālais mantojums”. Dalība projektā rosināja papildināt novadpētniecības krājumu, gūt jaunas prasmes informācijas meklēšanā, izpētīt savas bibliotēkas novadpētniecības krājumu. Respondenti atzīmēja arī dalību LNB Bērnu literatūras centra lasīšanas veicināšanas projektā “Grāmatu starts” un Rīgas Stradiņa universitātes rīkotajā bērnu zīmējumu projektā “Paldies, māsiņ! Tu liki justies man labāk”.

6. Kā vērtējat attālināto darbu – tā plusi un mīnusi?

Bibliotēkas darba daudzveidība noteica diametrāli pretēju attālinātā darba vērtējumu, sākot no “Mana darba specifika ļauj strādāt no jebkuras vietas – vajag tikai datoru un labu internetu” līdz “Mans darbs praktiski nav iespējams attālināti”, sākot no “Attālinātu darbu neizmantoju, jo tajā ir vieni vienīgi mīnusi” līdz “Attālināti strādāt ir izdevīgāk, jo tiek ietaupīts laiks un resursi.” Tomēr lielākā daļa respondentu saskatīja gan attālinātā darba plusus, gan mīnus. Kā attālinātā darba plusi tika atzīmēti šādi: bibliotekāri un lasītāji kļuvuši disciplinētāki, ir iespēja netraucēti koncentrēties darbam, produktīvāk un kvalitatīvāk sabalansēt darba un atpūtas laiku, ietaupīt ceļā pavadīto laiku, neizmantojot sabiedrisko transportu, jauno darba formu un metožu apgušana un izmantošana, iespēja pievērsties

darbiem, kurus grūti paspēt, strādājot parastā režīmā, var vairāk laika veltīt profesionālai izaugsmei, izmantojot jaunas darba formas. Atzīmīgi tika novērtēta iespēja bibliotēkā visu mierīgi sakārtot un iztīrīt, pārdomāti piemeklēt grāmatu kopas individuāli katram lasītājam, labāk izzināt katra lasītāja vēlmēs, novērtēt robus savās zināšanās, tuvāk iepazīties ar jaunieguvumiem, individuāli plānot savu darba dienu, apgūt jaunas prasmes, epidemioloģiskās situācijas laikā justies pasargātiem, jo nav nepieciešamības iziet ārpus mājas, lai dotos uz darbu.

Kā attālinātā darba mīnusi tika atzīmēti šādi: dzīvās saskarsmes un komunikācijas trūkums ar bibliotēkas lietotājiem un kolēģiem, nav iespējas nekavējoties un klātienē apspriest problemātiskus darba jautājumus, nereti darbam mājās ir sliktāks tehniskais aprīkojums, ne visi darbam vajadzīgie dokumenti ir pieejami, ja mājās strādā vai mācās vēl kāds ģimenes loceklis, tad jāprot “sadalīt” telpu un tehniku, bieži darba laiku nākas pārsniegt – strādāt vakaros un brīvdienās, grūtāk koncentrēties darbam, bibliotēkas aktivitāšu trūkums, lasītājiem ierobežota pieeja grāmatu plauktiem, netiek sniegti visi bibliotēkas pakalpojumi, ne visi lasītāji saprata un pieņēma Covid-19 laika ierobežojumus. Tomēr tika secināts, ka arī turpmāk daļu no veicamajiem darbiem produktīvāk un kvalitatīvāk būtu paveikt mājās,

taču tika novērtēta arī klātienē komunikācijas nozīmība.

7. Kādas bija lasītāju pieprasītākās grāmatas, literatūras nozares un pakalpojumi? Vai un kas mainījās, salīdzinot ar laiku pirms ārkārtas situācijas?

Bibliotekāri atzina, ka lasītāju pieprasījums būtiski nemainījās. Vispieprasītākie joprojām bija jaunieguvumi: “Lasītāji vēlējas lasīt kaut ko jaunu, jauku, patīkamu.” Kā pieprasītākā tika atzīmēta daiļliteratūra, detektīvi, vēsturiskie romāni, romāni par mīlestību, ceļojumu apraksti. Bibliotekāri novēroja, ka nedaudz vairāk sāka lasīt klasiku. Aizvien ļoti pieprasītas bija grāmatas no “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” kolekcijas. Lasītāji interesējās par psiholoģiju, medicīnu, dārzkopību, kulināriju. Bibliotēkas lietotāji attālināti lūdza bibliotekāru palīdzību e-grāmatu lasīšanai, vairāk tika izmantots bibliotēkas katalogs, lai aplūkotu un rezervētu grāmatas.

Tomēr dažās bibliotēkās samazinājās senioru apmeklējums. Iespējams, to noteica grūtības apgūt jaunās bibliotēkas lietošanas noteikumus, kā arī vēlme pasargāt sevi no

kontakta ar apkārtējiem. Bibliotekāri atzīmēja: “Čaklie lasītāji lasīja vēl čaklāk un novērtēja iespējas attālināti izmantot bibliotēkas pakalpojumus.”

8. Kāds atbalsts jums bija nepieciešams?

Vairāki bibliotekāri norādīja, ka bija nepieciešams profesionāls atbalsts attālinātā darba apgūšanai, konsultācijas virtuālo prasmju uzlabošanai, jaunu zināšanu un prasmju apguvei, kā arī tehniskais nodrošinājums un finansiālais atbalsts, lai spētu iegādāties nepieciešamo datortehniku. Biežāk bija nepieciešami RCB Repozitārija pakalpojumi, kolēģu atbalsts un savstarpēja sadarbība, draudzīgas attiecības kolektīvā, ģimenes atbalsts. Atzinīgi tika vērtēts personiskās aizsardzības nodrošinājums, darba aizsarglīdzekļi. Aptaujātie atzina, ka bija nepieciešams morālais un psiholoģiskais atbalsts: “Grūti sadzīvot ar satraucošajiem skaitļiem par saslimušajiem un mirušajiem.”

Vienpadsmit aptaujāto atzīmēja, ka nekāds atbalsts nav bijis vajadzīgs. Bibliotekāri jutās sagatavoti stresa situācijām: “Tiku galā pati. Vēl pirms Covid-19 bija laba nodarbība ”Stress un tā pārvarēšana.””

RCB Bērnu literatūras nodaļa.

Foto: Daina Ģeibaka

RCB Biķernieku filiālbibliotēkā.

Foto: Daina Ģeibaka

9. Kas un kāda veida atbalstu jums sniedza darbam ārkārtas situācijā?

Respondenti norādīja, ka bibliotēkas administrācija nodrošināja visu nepieciešamo darbam ārkārtas apstākļos, tika saglabāta darba alga, ievērota darba drošība, kā arī darbiniekiem nodrošinātas iespējas pilnveidot profesionālās zināšanas. RCB Bibliotēku dienests sniedza profesionālu atbalstu, nolasot attālinātas lekcijas, konsultējot dažādos darba un tālākizglītības jautājumos. Bibliotekāri novērtēja iespēju strādāt: “Es biju priecīga, ka varu atrasties savā darba vietā un pildīt pienākumus.”

Aptaujas dalībnieki kā vērtīgu atzīmēja kolēģu un ģimenes sniegto atbalstu. Arī bibliotēkas lietotāji ir snieguši atbalstu bibliotekāriem: “Glābj neliels daudzums inteliģentu, intelektuālu labas literatūras cienītāju, ar kuriem patikami komunicēt.”

10. Vai ārkārtas situācijā saņēmat visu nepieciešamo informāciju no RCB administrācijas, struktūrvienību vadītājiem?

Aptaujas dalībnieki atzīmēja, ka ar RCB vadību izveidojās vislabākā sadarbība un in-

formācijas apmaiņa. Informācija tika saņemta laikus un nodrošināta iespēja strādāt ārkārtas apstākļos.

11. Kādas kolektīva tradīcijas izzuda, kādas izveidojās?

Tikai astoņi aptaujas dalībnieki atbildēja, ka nekādas tradīcijas nav izzudušas, jo kolektīvs tās ir centies saglabāt, ievērojot visas epidemioloģiskās prasības. Tomēr ne visiem tas izdevās – kā uz laiku zudušas tika atzīmētas visas kolektīva tradīcijas, kas bāzējās uz savstarpējiem kontaktiem: iknedēļas klātienes apspriedes, ekskursijas, kopīgas pasēdēšanas svētkos, kafijas pauzes, jubilāru sveikšana klātienē. Tiešos kontaktus pamazām nomainīja attālinātā saskarsme, kolektīva savstarpējā saziņa dažādās interneta platformās un interešu grupās. Bibliotekāri saglabāja optimismu: “Ticu, ka nekas nav zudis, vien “atcelts” uz kādu laiku.”

12. Kādas ir jūsu Covid-19 laika galvenās atziņas?

Nereti mēs pa īstam spējam novērtēt to, kas mums ir, tikai tad, kad tas ir zudis vai uz

kādu laiku aizliegts. Šinī krīzē bibliotekāri patiesi izjuta, cik svarīga loma sabiedrībā ir bibliotēkai:

“Esam vajadzīgi, jo grāmatas lasa joprojām un lasītāji ļoti atzinīgi novērtē, ka esam.”

“Pandēmijas radītajā krīzē sajutu un novērtēju darba vietas un ģimenes stabilās vērtības, pašlīdību. Bibliotēka un tās pakalpojumi “atdzimst” jaunā kvalitātē – kā vērtība.”

“Komunikācija, kopīgas tikšanās un pasākumi mums ir svarīgāki, nekā es domāju iepriekš. Cilvēkam bibliotēka ir vajadzīga vēl jo vairāk, nekā domāju iepriekš. Arī – cik atšķirīgi esam. Cik liels spēks ir viltus ziņām, cik svarīga loma ir bibliotēkām, lai mazinātu to ietekmi.”

“Cilvēks pie visa pierod, priecē tas, ka cilvēkiem bibliotēka ir vajadzīga.”

Bibliotekāriem nācās pierast un pielāgoties arī jaunajiem apstākļiem un saskatīt iespējas, kā mainīties, lai pastāvētu.

“Šis laiks ir atklājis jaunu darba pieredzi, tas noteikti ir liels ieguvums, mācīties darbu plānot arī no citas perspektīvas. Jāprot pielā-

goties, gluži kā ir teicis Rainis: “Pastāvēs, kas pārvērtīsies.”

“Neskatoties uz ārkārtas situāciju, laiks ir bijis mierīgāks, līdzsvarotāks, no administrācijas puses iejūtīgāks un draudzīgāks.”

“Pats galvenais – nepazaudēt optimismu un labvēlību pret citiem.”

“Nekas nav neiespējams – vajag tikai griezt!”

Pasaulē visam ir savs sākums un reiz pienāk beigas. Pēc Covid-19 izraisītajām pandēmijām un krīzēm Rīgas Centrālā bibliotēka atkal plaši vērs durvis un bibliotekāri bez maskām uzsmaidīs saviem lasītājiem. Viņi būs apguvuši krīzes un pandēmijas laika mācības – būs vēl zinošāki, saskatījuši savā darbā jaunas iespējas, novērtējuši tradīcijas un cilvēkus līdzās, bet bibliotēkas būs vēl spodrākas un to krājumi bagātāki. Rīgas Centrālās bibliotēkas darbinieki šo krīzi izmantoja kā iespēju mainīties – profesionāli un garīgi pilnveidoties.

Atbildes apkopojā INTA SALLINENE

RCB Bišumuižas filiālbibliotēkā.

Foto: Daina Ģeibaka

COVID-19 LAIKS RĪGAS SKOLU BIBLIOTĒKĀS

IKDIENA. PĀRMAIŅAS. IZAICINĀJUMI

Intervijā piedalās: **Daiga Bērziņa** (Rīgas 66. vidusskola)
Elīna Ratniece (Rīgas Pļavnieku pamatskola)
Antra Bukava (Rīgas Itas Kozakēvičas poļu vidusskola)
Elīta Rudzīte (Rīgas Kultūru vidusskola)
Elīta Kaļva (Rīgas Ziepniekkalna vidusskola)
Ņina Trahnova (Rīgas Valsts klasiskā ģimnāzija)
Inīta Bertmane (Pamatskola “Rīdze”)
Inīta Lūka, Zinta Paula (Ziemeļvalstu ģimnāzija)
Rūta Ramona Vanaga (Rīgas Valsts 3. ģimnāzija)
Sarma Cielēna, Inga Kļaviņa (Rīgas Juglas vidusskola)

Intervijas jautājumus sagatavoja RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā **Inta Sallinene**.

Intervijas dalībniekus uzrunāja un jautājumus nosūtīja RCB Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļas datortīklu administratore **Dace Vlasova**.

Iesniegtās atbildes apkopoja RCB Bibliotēku dienesta vadītāja **Vineta Baško**.

Covid-19 pandēmijas laiks ietekmējis ikvienu mūsu dzīves jomu, arī bibliotekāro dzīvi un norises. Publiskās bibliotēkas 2020./2021. mācību gadā apmeklētājus apkalpojušas dažādi, sniedzot gan pilnu, gan daļēju pakalpojumu klāstu, pat mēnesi bijušas slēgtas. Skolu bibliotēkām šis laiks ir bijis krietni sarežģītāks – dažās skolās, sākoties attālinātajam mācību procesam, skolēni skolu un bibliotēku nav apmeklējuši gandrīz visu mācību gadu, dažās turpinājuši izmantot skolas bibliotēku, periodiski saņemot mācībām un zinātniski pētnieciskajiem darbiem nepieciešamo literatūru; pedagogi un citi skolas darbinieki skolā ieraušies periodiski, tādēļ arī skolu bibliotēkas tikušas maz apmeklētas un bija spiestas mainīt savus ikdienas paradumus, tradīcijas un ierasto darba ritmu.

Mācību gada izskaņā aicinājām desmit Rīgas vispārīgglītojošo skolu bibliotekārus dalīties savās atmiņās par aizvadīto mācību gadu un atbildēt uz jautājumiem par dzīvi skolas bibliotēkā pandēmijas un ierobežojumu laikā.

Pulcēšanās ierobežojumu laikā intervija notiek attālināti.

Vispirms iepazīsimies. Lūdzu, pastāstiet, kā jūs sauc un cik ilgi strādājat skolas bibliotēkā?

Antra Bukava. Skolu bibliotēkās strādāju 11 gadus. Man ir darba pieredze, strādājot gan ļoti lielā skolā, kur skolēnu skaits ir 1500, gan mazā skolā. Šobrīd strādāju Itas Kozakēvičas poļu vidusskolā.

Inga Kļaviņa. Rīgas Juglas vidusskolā strādāju nepilnus 15 gadus.

Sarma Cielēna. Esmu skolas bibliotekāre 14 gadus, Rīgas Juglas vidusskolā strādāju nepilnus 12 gadus.

Elīna Ratniece. Rīgas Pļavnieku pamatskolas bibliotēkā strādāju 3 gadus.

Elīta Rudzīte. Darbu Rīgas Kultūru vidusskolā uzsāku 2013. gadā. Šī bija mana pirmā pieredze vispārējās izglītības iestādes bibliotēkā, iepriekš biju strādājusi gan biznesa augstskolas “Turība” bibliotēkā, gan Ventspils

Augstskolas bibliotēkā, bet skola ar pavisam citu darba ritmu – tas bija interesants izaicinājums. Astoni gadi kopā ar brīnišķīgu kolēģi Ritu Lapsiņu, tik dažādajiem bibliotēkas lietotājiem un kolēģiem tiešām paskrējuši nemanot.

Elita Kaļva. Rīgas Ziepiņkalna vidusskolas (agrākās Rīgas 94. vidusskolas) bibliotēkā strādāju 16 gadus.

Ņina Trahnova. Rīgas Valsts klasiskajā ģimnāzijā strādāju 8 gadus.

Inīta Bertmane. Pamatskolas “Rīdze” bibliotēkā strādāju 30 gadus.

Esmu **Inīta Lūka** un Ziemeļvalstu ģimnāzijas bibliotēkā strādāju jau 24 gadus. Kolēģe **Zinta Paula** šajā bibliotēkā strādā 15 gadus.

Rūta Ramona Vanaga. Rīgas Valsts 3. ģimnāzijas bibliotēkā strādāju nepilnus trīs gadus.

Daiga Bērziņa. Rīgas 66. vidusskolā strādāju gandrīz 4 gadus.

Lūdzu, nedaudz pastāstiet par saviem ikdienas darba pienākumiem.

Elita Kaļva. Visās skolu bibliotēkās darba ikdiena ir līdzīga, jo galvenais uzdevums ir viens – nodrošināt skolas izglītības programmu īstenošanai nepieciešamo mācību grāmatu, darba burtiņu un citu materiālu komplektēšanu, uzskaiti, apstrādi, klasificēšanu, uzglabāšanu un izsniegšanu. Šobrīd sakarā ar Covid-19 pandēmiju ikdiena ir mainījusies,

bet pirms tam darba diena parasti sākās ar to, ka no rīta pie dežuranta saņemu jaunākos preses izdevumus. Bibliotēkā tos zīmogoju, ātri izskatu un, ja ir kas aktuāls, atlieku potenciālajiem interesentiem. Izkārtāju periodiku stendā. Un tad jau klāt arī pirmie apmeklētāji. Parasti no rīta čaklākie ir jaunāko klašu skolēni, kuri vēl pirms stundām grib atdot izlasīto un paņemt ko jaunu. Tāpat bieži ierodas skolotāji, kuriem vajag steidzami ko nokopēt, izdrukāt vai ieskenēt. Dienas gaitā palīdzu bibliotēkas lietotājiem atrast nepieciešamo informāciju, izsniedzu grāmatas un žurnālus, pieņemu atnestos materiālus un novietoju tos atpakaļ plauktos. Bieži vien veicu grāmatu labošanu. Regulāri sekoju līdzī jaunākajiem notikumiem un veidoju grāmatu izstādes, kas veltītas rakstnieku jubilejām, svētkiem un svinamām dienām, sniedzu atbalstu pedagogiem dažādu konkursu, viktorīnu rīkošanā. Tāpat sekoju līdzī grāmatizdevēju jaunumiem un informēju par tiem pedagogus. Saskaņā ar finanšu iespējām veicu pasūtījumus, kurus pēc tam atbilstoši reģistrēju fondā, lai tie var nonākt pie lietotājiem. Bibliotēka visvairāk noslogota pēcpusdienās, jo tad skolēni pēc stundām labprāt pavada šeit brīvo laiku, gaida kādas nodarbības. Daži nāk vieni vai kopā ar klases biedriem, lai mācītos, citiem ir individuālās tikšanās ar skolotājiem, bet vēl kāds atnāk vienkārši aprunāties.

Rīgas Kultūru vidusskolas bibliotekāres Elita Rudzīte, Rīta Lapsiņa un RCB Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļas datortīklu administratore Dace Vlasova pēc ierobežojumu atcelšanas. Foto no D. Vlasovas personīgā arhīva.

*Rīgas Valsts 3. ģimnāzijas
bibliotekāre Rūta
Ramona Vanaga grāmatu
saņemšanas laikā.*

*Foto no R. R. Vanagas personīgā
arhīva.*

Sarma Cielēna, Inga Kļaviņa. Veicam visus tradicionālos bibliotekāros darbus. Lieļajās bibliotēkās ir specializētas nodaļas, kas katra dara kādu konkrētu darbu, taču skolas bibliotekāram ir jābūt universālajam kareivim, kas ikdienā spēj veikt gan savus, gan, pēc vajadzības, arī pedagoga darbus. Tā kā esam arī pedagogi, ja nepieciešams, aizvietojam skolotājus. Ikdienā saņemam un izsniedzam grāmatas, iesakām literatūru, informējam par iespējām izmantot RCB un LNB datubāzes, “3td e-grāmatu bibliotēku” un vietni letonika.lv. Strādājam ar krājumu: mācību grāmatu, darba burtnīcu, metodisko līdzekļu un digitālo līdzekļu komplektēšana. Daudz darba tiek veikts bibliotekārajā informācijas sistēmā BIS SKOLU ALISE.

Elīta Rudzīte. Mums abām ar kolēģi Ritu ir arī pedagoģiskā kvalifikācija, līdz ar to darbs neaprobežojas tikai ar pienākumu veikšanu bibliotēkā. Jau pirmajā darba gadā man tika piešķirts klases audzinātājas statuss, bieži nākas vadīt arī mācību stundas un prombūtnes laikā aizvietot kolēģus. Līdz ar to ik dienu jāspēj apvienot bibliotekāro un pedagoģisko darbu, kas arī attālinātajā mācību laikā reti kad iekļaujas ierasto darba stundu robežās.

Ņina Trahnova. Sniedzam atbalstu pedagogiem un skolēniem literatūras izvēlē, piedalāmies gan LNB lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”,

*Grāmatu karantīna Ziemeļvalstu ģimnāzijā.
Foto no I. Lūkas un Z. Paulas personīgā arhīva.*

gan Rīgas Valsts klasiskās ģimnāzijas lasīšanas veicināšanas projektā “Lasīt ir mūsu dabā”. Šī gada martā noslēdzām sadarbības līgumu ar LNB par SBA pakalpojumu saņemšanu. Lai pasūtītu nepieciešamos izdevumus, skolotāji, vecāki un skolēni sazinās ar mums telefoniski vai e-pastā. Regulāri informējam skolēnus un skolotājus par aktualitātēm portālos soma.lv, uzdevumi.lv, RCB, LNB, laikrakstā “Izglītība un Kultūra”, e-žurnālā “Skolas Psihologija”. Šogad daudzi darbi tiek veikti elektroniski –

gan testi skolēniem, gan sanāksmes skolotājiem. Daudz strādājam ar bibliotēkas elektronisko katalogu: veicam gan jaunieguvumu aprakstus, gan rekatalogizāciju, gan norakstīšanu.

Inita Lūka, Zinta Paula. Tāpat kā citās bibliotēkās, arī Ziemeļvalstu ģimnāzijas bibliotēkā līdztekus citiem darbiem regulāri izliekam lasītavā grāmatu izstādes par aktuālām tēmām un par savām aktivitātēm informējam skolas mājaslapā, vadām bibliotēkārās stundas un organizējam bibliotēkas pasākumus, piedalāmies skolas organizētajos pasākumos.

Kā Covid-19 laiks ietekmēja skolas bibliotēkas darbu?

Sarma Cielēna, Inga Kļaviņa. Lielās rošības, kas parasti bija bibliotēkā, kad nāca lasītāji, kad skolēni bibliotēkā mācījās, apmeklēja pasākumus, rakstīja projekta darbus un zinātniski pētnieciskos darbus, pēkšņi vairs nebija. Bijām spiesti pārorientēties uz attālinātu pakalpojumu sniegšanu un izdomāt, kā skolotājus un skolēnus nodrošināt ar mācību procesam nepieciešamo informāciju un literatūru. Tā kā skola ikdienā izmanto e-klasi un *MS Teams*, šīs platformas palīdzēja uzturēt saikni ar skolēniem un kolēģiem. Šajās plat-

formās iemanījāmie veidot arī pasākumus literatūras fakultatīvajām nodarbībām, LNB organizētajai lasīšanas veicināšanas programmai “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” un Nacionālajām skaļās lasīšanas sacensībām. Tā kā skolas bibliotēka jau ilgstoši piedalās “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” darbā, tad katru gadu savus žūrijas ekspertus centāmes iepriecināt ar kādu interesantu tikšanos ar rakstnieku vai mākslinieku ilustratoru. Šogad to īstenot nebija iespējams, tādēļ žēl, ka čaklajiem lasītājiem izpalika šādas tikšanās un iespēja saņemt viesu autogrāfu.

Elīna Ratniece. Ņemot vērā ierobežojumus, mācību gada sākumā skolēniem tika izveidots bibliotēkas apmeklējuma grafiks, taču epidemioloģisko prasību dēļ bērni viens ar otru bibliotēkā tikties diemžēl vairs nevarēja. Pašlaik, attālinātā mācību procesa laikā, bibliotēkā ir ievērojami samazinājies darbs ar bērniem. Visa saziņa notiek ar e-klases starpniecību. Bibliotēkas pamatdarbs gan nav apstājies: tiek veidoti pasūtījumi un papildināts bibliotēkas krājums un ikvienam interesentam ir iespēja sazināties un iegūt sev interesējošo literatūru.

Antra Bukava. Skolas bibliotēka, tāpat kā

Ziemeļvalstu ģimnāzijas bibliotēkāres Inita Lūka un Zinta Paula gatavoja grāmatu izsniegšanai mācību gada sākumā.

Foto no I. Lūkas un Z. Paulas personīgā arhīva.

*Rīgas Pļavnieku
pamatskolas
bibliotekāre Elīna
Ratniece skolas
bibliotēkā.*

*Foto no E. Ratnieces
personīgā arhīva.*

visa skola, strādāja gan daļēji, gan pilnībā attālināti. Es, tāpat kā skolotāji, steidzīgi apguvu *Zoom*, *MS Teams*, sāku pierast pie ilglaicīgas komunikācijas *WatsApp*, e-pastos, e-klasē. Pēc pāris mēnešiem šāda komunikācija vairs nelikās apgrūtināša un neērta. Bieži domāju, kā gan mēs agrāk bez visiem šiem rīkiem dzīvojām un strādājām? Nevarētu teikt, ka attālinātajā darbā mēs daudz zaudējam, gluži otrādi – tas bija pozitīvs spiediens apgūt jaunas lietas un nejusties kā “dinozauram” jaunu cilvēku vidū.

Elita Rudzīte. No vienas puses, kļuva daudz mierīgāk un klusāk – vairs nebija ierastās starpbrīžu kņadas bibliotēkas telpās, vairs nevarēja notikt tik pierastās sarunas, īpaši ar jaunāko klašu skolēniem, kuros rosināt lasīprieku, pārrunāt izlasīto, iesaistīt radošās aktivitātēs. No otras puses, tieši šis bija laiks, kad bibliotēkā beidzot bija iespēja intensīvāk darīt tos darbus, kuriem noslogotajā skolas ikdienas darba ritmā nebija iespējas veltīt tik daudz laika, cik nepieciešams.

Elita Kaļva. Covid-19 ieviestie ierobežojumi būtiski skāra arī skolas bibliotēkas darbu. Bibliotēka skolēnus klātienē vairs neapkalpoja,

taču tas nenozīmēja, ka viņiem nebūtu pieejami bibliotēkas pakalpojumi. Ikviens, izmantojot telefonu vai e-pastu, varēja sazināties ar mani. Skolas vestibilā pie ieejas durvīm ir novietots galds, uz kura bibliotēkas apmeklētājiem tiek noliktas pasūtītās grāmatas un materiāli. Mācību grāmatu saņemšana notiek pēc īpaši izveidotiem grafikiem. Agrāk vairāk tika izmantoti kopēšanas un datorizdrukas pakalpojumi, tagad daudz vairāk nākas skenēt dažādus materiālus, ko skolotāji pēc tam izmanto savā darbā.

Ņina Trahnova. Bibliotekāriem šī situācija ir īpaši sarežģīta, jo viena no svarīgākajām mūsu darba funkcijām ir darbs ar bibliotēkas lietotājiem un lasīšanas veicināšana. Klātienē gandrīz vairs nebija iespējams apkalpot lietotājus. Arī apmācības, nodarbības, kursi notika tiešsaistē.

Inīta Lūka, Zinta Paula. Skolas bibliotēkā gandrīz vairs nav apmeklētāju, bibliotēkas pakalpojumus izmanto tikai tie skolotāji, kuri strādā attālināti no skolas, un administrācijas pārstāvji. Retu reizi, kad iepriekš ir sarunāts, bibliotēku apmeklē arī skolēni un citi skolotāji. Pārējais darbs notiek kā parasti.

Rūta Ramona Vanaga. Šajā laikā tika

ieviestas daudzas pārmaiņas, jo īpaši mācību gada beigās, kad tika organizēta mācību grāmatu saņemšana no skolēniem.

Daiga Bērziņa. Mācību grāmatu izmantošana, protams, tika nodrošināta, taču bez fiziskas piekļuves bibliotēkai. Zuda tiešais kontakts ar lasītāju un ierastā kārtība nepieciešamo literatūru meklēt savas skolas bibliotēkā. Kaut grāmatas no bibliotēkas varēja saņemt pastarpināti, jāsecina, ka lasītāji meklēja citas iespējas, kā piekļūt grāmatām, vai iztika ar citiem informācijas resursiem.

Lūdzu, pastāstiet, kādiem darbiem vēltijāt galveno uzmanību laikā, kad bibliotēkas tika slēgtas lasītājiem?

Visas bibliotekāres vienbalsīgi apgalvo, ka laikā, kad skolās uzsākts attālinātais mācību process, lielāka uzmanība tika veltīta darbam ar bibliotēkas krājumu. Tomēr arī attālinātā mācību procesa īstenošanai nepieciešama informācija, grāmatas, periodiskie izdevumi, datubāzes un citi pakalpojumi, tādēļ skolu bibliotēkās klātienē tika apkalpoti skolotāji un nepieciešamības gadījumā – arī skolēni. Daudz laika bibliotekāri veltījuši savai tālākizglītībai.

Sarma Cielēna, Inga Kļaviņa. Šajā laikā galvenokārt strādājām ar bibliotēkas krājumu: komplektēšanu, krājuma pārskatīšanu, plauktu kārtošānu, grāmatu labošānu, atlasī norakstīšanai. Darbā ar BIS SKOLU ALISE galveno uzmanību veltījām jaunieguvumu katalogizēšanai, novecojušo izdevumu norakstīšanai, izsniegumu termiņu pagarināšanai, neaktīvo lasītāju datu dzēšanai. Darbā ar bibliotēkas apmeklētājiem daudz stāstījām par e-grāmatu bibliotēkas izmantošanu, par darbu ar “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” grāmatām un anketu aizpildīšanu. Skolēnus un skolotājus nodrošinājām ar viņiem nepieciešamo informāciju, meklējām to LNB un RCB bibliotēku katalogos, dažādās datubāzēs un citos interneta resursos. Tā kā mācību process netika pārtraukts, nācās ieguldīt lielu darbu, lai notiktu droša mācību grāmatu un citas literatūras maiņa, izsniegšana un saņemšana. Šo laiku aktīvi izmantojām arī profesio-

nālajai pilnveidei. Piedalījāmies RIIMC, LNB, RCB un citu organizācijuursos, semināros, vebināros, grāmatu atvēršanas svētkos un virtuālajās prezentācijās. Tāpat bijām priecīgas par iespēju Bibliotēku nedēļā pieslēgties un izbaudīt tikšanās ar literātiem dažādās Latvijas bibliotēkās. Izmantojām iespēju attālināti piedalīties arī Digitālās nedēļas pasākumos.

Elīna Ratniece. Turpināju kārtot bibliotēkas krājumu. Centos norakstīt visus nolietotos, novecojušos un pazaudētos eksemplārus. Tika apzināts bibliotēkas krājums skolas kabinetos un pārbaudīta tā reģistrācija.

Antra Bukava. Galvenā uzmanība tika veltīta krājuma sakārtošanai. Cik gan daudz darba tas prasa un cik grūti bija šo laiku atlicināt tad, kad skola pilna ar skolēniem un notiek aktīvs mācību process! Domāju, ka Covid-19 laiks daudzās skolās deva iespēju mierīgi pārskatīt savu saimniecību, padarīt iekavējušos “saimnieciskos darbus” krājumā un sakārtot datus elektroniskajā katalogā. Turklāt, kad bibliotēka bija slēgta lasītājiem, tā nebija slēgta attālinātai saziņai, arī grāmatas skolēni un vecāki varēja saņemt vai atdot. Izstrādājām sistēmu, kā to veikt nesatiekoties. Grāmatas atstāju speciāli iekārtotā vietā pie skolas dežuranta, atnestās grāmatas regulāri izņēmu no tām paredzētās kastes. Domāju, ka arī turpmāk būtu labi izmantot šo iespēju – grāmatas saņemt un nodot ikvienam ērtā laikā, tās vienkārši novietojot īpaši paredzētā vietā. Šis laiks kopumā lika mums kļūt radošiem un piespieda domāt, piespieda aiziet no stereotipiem un vecām iestrādņēm. Attālinātais darba periods pierādīja, cik labi, ja skolas bibliotēkā ir ieviests elektroniskais katalogs, kur skolēni un viņu vecāki var redzēt krājumā pieejamās grāmatas. Cik labi, ja skolas bibliotēka ir sasniedzama internetā – kaut vai izmantojot skolas mājaslapu vai elektronisko katalogu. Manuprāt, elektroniskā kataloga ieviešana un attālināta grāmatu pasūtīšanas iespēja būtu nepieciešama visās skolu bibliotēkās.

Elīta Rudzīte. Šajā laikā mans galvenais uzdevums bija ar dažādiem padomiem un pat psiholoģiskām sarunām atbalstīt audzināmo klasi attālināto mācību laikā. Otrs svarīgais

darbs – beidzot uzsākt bibliotēkas krājumā esošo japāņu un ķīniešu valodas izdevumu rekatalogizēšanu BIS SKOLU ALISE. Ļoti priecājos, ka strādāju skolā, kurā ir iespēja apgūt dažādas valodas. Pirms trim gadiem mani ieinteresēja iespēja kopā ar skolēniem reizi nedēļā vakaros piedalīties Konfūcija klases ķīniešu valodas nodarbībās. Šajā mācību gadā skolā bija plānota viesskolotāju maiņa, taču Covid-19 pandēmijas dēļ jauni skolotāji no Ķīnas neieradās, tādēļ ķīniešu valodas nodarbības turpinu apgūt individuāli. Tomēr iepriekšējos gados gūtās zināšanas man ļoti noder bibliotekārājā darbā – kaut vai lai saprastu, kura no grāmatām ir ķīniešu un kura japāņu valodā, ja tajā ir tikai hieroglifi.

Elita Kaļva. Galveno uzmanību veltīju saziņai ar bibliotēkas lietotājiem e-klasē, lai ikvienu nodrošinātu ar nepieciešamajiem materiāliem. Šajā laikā vairāk pievērsos arī tādiem darbiem, kam ikdienā pietrūkst laika: plauktu sakārtošanai un pārkārtošanai, atpūtkļošanai, grāmatu remontam. Tāpat veicu norakstīšanu un norakstīto materiālu nodošanu otrreizējai pārstrādei. BIS SKOLU ALISE katalogizēju dāvinājumus un jaunieguvumus, kārtoju tos plauktos. Uzsāku darbu pie grāmatu svītrkodu limēšanas.

Rīgas Juglas vidusskolas bibliotekāre Inga Kļaviņa pieņem grāmatas pēc karantīnas.
Foto no I. Kļaviņas personīgā arhīva.

Nina Trahnova. Liela uzmanība tika pievērsta bibliotēkas dokumentācijas sakārtošanai, darbam ar bibliotēkas krājumu. Gandrīz visu mācību gadu Rīgas Valsts klasiskās ģimnāzijas jaunuzceltajā korpusā, jaunajās bibliotēkas telpās, notika mācību raidījumu “Tava klase” filmēšana. Arī mēs – skolas bibliotekāri – sniedzām atbalstu raidījuma veidošanā, nodrošinot raidījuma dalībniekus ar nepieciešamo literatūru. *(Piebilde. Tieši Covid-19 ierobežojumu laikā Rīgas klasiskajā ģimnāzijā notika akreditācija un skola ieguva Valsts ģimnāzijas statusu, iegūstot arī jaunu nosaukumu – Rīgas Valsts klasiskā ģimnāzija. Protams, liela nozīme izglītības iestādes veiksmīgā akreditācijā ir labai un sakārtotai skolas bibliotēkai.)*

Rūta Ramona Vanaga. Šajā laika posmā galvenokārt strādājām ar bibliotēkas krājuma apzināšanu un sakārtošanu. Veicām apjomīgu grāmatu norakstīšanu, kā arī krājuma rekatalogizāciju sistēmā BIS SKOLU ALISE. *(Piebilde. 2020. gada sākumā Rīgas Valsts 3. ģimnāzijas bibliotekāres uzsāka darbu ar BIS SKOLU ALISE, rekatalogizēja visu bibliotēkā esošo informācijas resursu krājumu, uzsāka mācību grāmatu automatizētu izsniegšanu un saņemšanu un 2021. gada vasarā veica veiksmīgu automatizētu krājuma inventarizāciju. Šis ir nebijis gadījums, kad viena no lielākajām Rīgas skolām tik īsā laikā veic tik apjomīgu un atbildīgu darbu – gan krājuma rekatalogizāciju, gan inventarizāciju. Tas noticis ar lielu RCB Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļas datortīklu administratores Daces Vlasovas atbalstu un iesaistīšanos.)*

Daiga Bērziņa. Galvenokārt strādāju šādos virzienos:

Uzziņu darbs: lai īsā laikā, turklāt lielā skaitā nodrošinātu lasītājus ar dzejoļiem, kas veltīti dažādiem svētkiem, stāsta par Latviju, par putniem un citiem tematiem, jau 2019. gadā tika uzsākts darbs pie tematiskas bērnu oriģināldzejas (J līmenis) kartotēkas veidošanas. Šis darbs intensīvi tika turpināts attālinātā darba laikā. Šobrīd kartotēkā ir 6582 ieraksti.

Atbalsts skolotāju darbā: tā kā darbā ar kartotēku tika lasīta bērnu dzeja, tā tika izmantota dažādu uzdevumu sagatavošanai

Rīgas Itas Kozakēvičas poļu vidusskolas bibliotekāre Antra Bukava, saņemot grāmatas.
Foto no A. Bukavas personīgā arhīva

(darba lapas ar krustvārdu mīklām, mīklu-pantiem, uzdevumiem, kurus veidoja rotaļāšanās ar vārdiem un burtiem, atbildes uz jautājumiem par izlasīto dzejoļos u. c.).

Publicitātes darbs: lai sasniegtu un uzrunātu lielāku auditoriju bibliotēkas ierobežotā apmeklējuma dēļ, laikā, kad skolā mācījās sākumskolas un 5.–6. klašu bērni, bibliotēkas izstādes tika veidotas nevis bibliotēkas telpās, bet skolas vestibilā un gaitenšos. Lai lasītāji zinātu, kādas pamatkrājuma grāmatas pieejamas, vairākas reizes *Mykoob* tika sūtīts pamatkrājuma dokumentu saraksts (*Excel*). Skolas mājaslapā tika ievietota no RCB virtuālajām izstādēm izgūta un apkopota informācija par RCB pieejamām bērnu grāmatām.

Ko uzskatāt par savu nozīmīgāko veikumu Covid-19 apstākļos?

Sarma Cielēna. Prasmju pilnveidošana, strādājot attālināti.

Inga Kļaviņa. Rīgas Juglas vidusskolā, ēkā, kas atrodas Kvēles ielā, ir moderns, speciālistu augsti novērtēts skolas vēstures muzejs. Kopā ar vēstures skolotājiem esmu iesaistījies skolas vēstures informācijas materiālu apzināšanā un vākšanā. Tā kā pandēmijas laikā LNB

nodrošināja bezmaksas pieeju savām datubāzēm, šo iespēju izmantoju skolas vēstures materiālu izguvei. Pārlasot nacionālās periodikas datubāzes materiālus, varēju papildināt skolas vēsturi ar jauniem notikumiem, precizēt jau zināmu notikumu datumus. Atradu informāciju par skolas bijušajiem skolotājiem, par skolas stadiona celtniecību un kabinetu iekārtošanu, par māksliniekiem, kas piedalījušies skolas vestibilu izdaiļošanā. Klātienē LNB to būtu grūti izdarīt, jo pārlasīto materiālu apjoms bija ļoti liels, turklāt vērtīgo informāciju nācās atlasīt pa rindiņai vai rindkopai no kāda lielāka raksta.

Elīna Ratniece. Nolietoto, novecojošo grāmatu norakstīšana. Veiksmīgi tika noorganizēta akcija “Draudzīgais aicinājums”.

Antra Bukava. Strādāju pie krājuma katalogizēšanas BIS SKOLU ALISE. Kad nācās domāt, kā šajos apstākļos dzīvot un strādāt droši, pieņēmu lēmumu grāmatas katalogizēt, strādājot mājās. Izrādās, ja ģimene palīdz ar mašīnu, nastu nešanu un vešanu, tad viss ir iespējams. Tagad varu teikt, ka manās mājās, protams, secīgi un nelielos apjomos, ir “paviesojusies” vismaz trešdaļa no bibliotēkas grāmatu krājuma.

Elīta Rudzīte. Noteikti varu apgalvot, ka mans interesantākais un nozīmīgākais veikums ir japāņu un ķīniešu valodas grāmatu fonda rekatalogizēšana sistēmā ALISE. Protams, darbs vēl joprojām turpinās, jo man ir svarīgi elektroniskajā katalogā katram izdevumam pievienot arī skenētu grāmatas vāka attēlu, kas atvieglo grāmatas meklēšanu plauktā.

Elīta Kaļva. Darbs pie fonda kārtības un telpu noformējuma dod lielu gandarījumu, jo tam vienmēr ir trūcis laika. Priece arī tas, ka esmu sākusi svītrkodu līmēšanu. Liels bija mans gandarījums, kad pagājušā mācību gada beigās ļoti veiksmīgi izdevās saplānot grāmatu nodošanas grafiku atbilstoši epidemioloģiskajiem drošības noteikumiem.

Ņina Trahnova. Iespēja sniegt atbalstu skolēniem zinātniski pētniecisko darbu un citu projektu īstenošanā. Lieliska sadarbība ar skolotājiem, metodisko komisiju vadītājiem jaunās literatūras komplektēšanai. Lasīšanas

veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” organizēšana skolā, skolēnu un skolotāju iesaiste un noslēguma pasākuma organizēšana tiešsaistē. Pateicoties RCB datortīklu administratores Daces Vlasovas individuālajām konsultācijām un vebināram par BIS SKOLU ALISE cirkulācijas moduli, esam uzsākuši automatizētu grāmatu izsniegšanu un saņemšanu bibliotēkā, turpinām krājuma rekatalogizēšanu.

Inīta Lūka, Zinta Paula. Lai 2020. gada pavasarī varētu veiksmīgi no skolēniem saņemt izsniegtās grāmatas, tika veikts liels plānošanas darbs. Mums par lielu prieku skolēni tiešām visas grāmatas atdeva. Jau trīs gadus automatizēti (izmantojot BIS ALISE cirkulācijas moduli) izsniedzam mācību grāmatas vidusskolēniem un skolotājiem. 2020. gada septembrī automatizēti izsniedzām grāmatas arī 5.–9. klašu skolēniem. Diezgan lielu piepūli un izdomu vajadzēja, lai skolēni, kuriem otrajā mācību pusgadā vajadzēja saņemt kādas mācību grāmatas un burtnīcas, tās arī saņemtu, bet arī ar šo izaicinājumu mēs veiksmīgi tikām galā.

Rūta Ramona Vanaga. Veiksmīgs grāmatu nodošanas periods mācību gada beigās. Šajā laikā skolēni mācību grāmatas nesa maisiņos, kur virsū bija nepieciešamā informācija. Līdztekus nodošanai rekatalogizējām grāmatas un līmējām tām svītrkodus.

Daiga Bērziņa. Varbūt tas ir pieticīgi, taču jūtu gandarījumu par to, ka ar skolēniem veidoto uzdevumu starpniecību bibliotēkas krājums sasniedza savu lasītāju.

Inīta Bertmane. Pamatskolas “Rīdze” bibliotēkas krājuma automatizēta inventarizācija. *(Piebilde. Laikā, kad bija ieviesti pulcēšanās ierobežojumi un skolu apmeklēt nepiederošām personām nebija iespējams, RCB Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļas datortīklu administratore Dace Vlasova attālināti konsultēja un palīdzēja veikt automatizētu bibliotēkas krājuma inventarizāciju pamatskolā “Rīdze”. Šī bija pirmā RCB attālināti konsultētā un atbalstītā automatizētā inventarizācija, kas ir uzskatāma arī par lielu RCB sasniegumu.)*

Kā pilnveidojāt profesionālās zināšanas un prasmes?

Sarma Cielēna, Inga Kļaviņa. Piedalījāties Rīgas Izglītības un informatīvi metodiskā centra (RIIMC), LNB, RCB un citu organizāciju organizētos vebināros. Arī Rīgas Juglas vidusskola pati organizēja dažādas apmācības, kurās piedalījāties un mācījāties strādāt ar *MS Teams*. Tā kā vienlaikus esam arī pedagogi, apgūvām arī pedagogiem nepieciešamās prasmes.

Elīna Ratniece. Cenšos piedalīties RCB, LNB un RIIMC organizētajos semināros.

Antra Bukava. Pateicoties šai krīzei un “attālinātajai dzīvei un darbam”, radās iespēja apmeklēt tik daudz vērtīgu kursu un apmācību kā nekad! Rodas jautājums – kāpēc agrāk nevienam nenāca prātā rīkot kursus *Zoom* vai *MS Team* platformā? Tas taču ir tik ērti un tagad šķiet pat pašsaprotami! Es, netērējot laiku ceļam, apmeklēju kursus un apmācības trīskārt lielākā apjomā, nekā tas bija pirms Covid-19. Domāju, ka arī kursu organizatoriem bija iespēja piesaistīt daudz lielāku klausītāju pulku, nekā tas būtu iespējams klātienē. Iesaistīties, uzdot jautājumus var pat vēl drošāk un ērtāk, nekā tas būtu bijis lielā zālē ar mikrofonu.

Elīta Rudzīte. Noderīgas ir bijušas RCB klātienē un tiešsaistes nodarbības par dažādiem ar BIS ALISE saistītiem jautājumiem. Dace Vlasova vienmēr lieliski visu paskaidro un izstāsta ne tikai kopīgajos semināros, bet arī jebkurā brīdī, kad nepieciešama profesionāla konsultācija. Izcila sadarbība!

Elīta Kaļva. Covid-19 apstākļos parādījās līdz šim nebijusi iespēja – attālinātie kursi un semināri, kuru piedāvājumam regulāri sekoju līdzī un iespēju robežās piedalos. Piemēram, tagad, izmantojot LNB Bibliotēku attīstības centra *Facebook* lapu, katra mēneša pēdējā trešdienā pieslēdzos “Virtuālajai trešdienai bibliotekāriem” un ar interesi sekoju līdzī bibliotekārajām aktualitātēm.

Ņina Trahnova. Apmeklēju dažādas tiešsaistes nodarbības par darbu BIS SKOLU ALISE, saņēmu arī attālinātas konsultācijas, piedalījos LNB piedāvātajās attālinātajās nodarbībās un semināros. Arī *Facebook* iespējams apmeklēt dažādus interesantus seminārus.

Pamatskolas “Rīdze” bibliotekāre Inita Bertmane skolas bibliotēkā.

Foto no I. Bertmanes personīgā arhīva.

Inita Bertmane. Apmeklēju divus RCB rīkotos seminārus par darbu BIS ALISE (vienu – klātienē un vienu – attālināti).

Inita Lūka, Zinta Paula. Savas zināšanas pilnveidojām, piedaloties visos RCB rīkotajos attālinātajos semināros – paldies par šo iespēju RCB Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļas datortiklu administratorei Dacei Vlasovai un RCB kolēģēm. Piedalījāmies grāmatu apgādu “Lielvārds” un “Zvaigzne ABC” rīkotajos vebināros, LU medijpratības organizētajosursos.

Rūta Ramona Vanaga. Šajā periodā veiksmīgi piedalījos vairākosursos par medijpratību un skolas izglītību. Veiksmīgi piedalījos *TietoEvry*ursos, kā arī RCB organizētajos semināros.

Daiga Bērziņa. Zoom apguvu ar kolēģu palīdzību un pašmācībā, vērojot video *Youtube*. *Office 365* pamatus apguvu, izmantojot iespēju pedagogiem mācīties apgāda “Lielvārds” rīkotajos tiešsaistesursos.

Kā vērtējat attālināto darbu – tā plusi un mīnusi?

Sarma Cielēna, Inga Kļaviņa. Visvairāk izjutām tiešās komunikācijas trūkumu, jo bie-

ži tikai sarunā var noskaidrot, kas tieši skolēnam nepieciešams. Esam pieradušas, ka skolēni mums stāsta par saviem sasniegumiem skolā un ārpusskolas nodarbībās, rāda savus projektu darbiņus, foto, pašu filmētas filmiņas, zīmējumus un rokdarbus. Labprāt kopā ar skolēniem pārsprīdām lasītās grāmatas, redzētās filmas un teātru izrādes, klausījāmies jauno autoru pirmās dzejas vai dziesmas, priedzāmies par mājas mīluļu sasniegumiem vai šausminājāmies par viņu paveiktajiem nedarbiem, it īpaši ja bija cietušas bibliotēkas grāmatas. Attālinātajā mācību procesā šāda veida saskarsme vairs nebija iespējama, rezultātā – abpusēji zaudēta emocionālā saite. Trūka arī profesionālas un privātas saskarsmes ar kolēģiem un kopā būšanas laika, kad sarunās varējām izrunāt daudz dažādu risināmu jautājumu, varējām kopīgi pasmieties vai paskumt. Tagad jautājumus risinājām elektroniski vai telefoniski, bet tas aizņēma daudz ilgāku laiku nekā saruna klātienē.

Pozitīvais, ko šis laiks mums deva, ir iespēja daudz mācīties un apgūt jaunas prasmes. Iemācījāmies vadīt attālinātas nodarbības, veidot dažādus mācību materiālus un daudz ko citu, kas noder darbā ar skolēniem. Kā pluss jāatzīmē, ka šī profesionālā pilnveide bija mums pieejamāka un vienkāršāk organizējama, jo nebija jāpatērē laiks nokļūšanai konkrētajā vietā, turklāt daudzursos, vebināros un konferencēs varēja piedalīties vairāk cilvēku nekā parasti klātienē nodarbībās. Tādējādi varējām piedalīties pasākumos, kur klātienē ir ierobežots dalībnieku skaits un var pat nepaspēt pierakstīties. Iepriecināja arī tas, ka daudzi straumētie pasākumi pēc tam tika ievietoti internetā un ir apskatāmi jebkura laikā.

Elīna Ratniece. Plus – beidzot bija iespēja pieķerties tādiem darbiem, kuri parasti tika atlikti. Mīnuss – nebija iespējas klātienē komunicēt ar kolēģiem un bērniem. Bija jādomā, kā droši izsniegt un saņemt mācību literatūru.

Antra Bukava. Domāju, ka attālinātais darbs arī bibliotēkās ir uz palikšanu. To vajadzētu uztvert kā normālu darba sastāvdaļu,

Rīgas 66. vidusskolas bibliotēkas izstāde “iziet” no bibliotēkas.

Foto no skolas bibliotekāres Daigas Bērziņas personīgā arhīva.

nevis kā bonusu darbiniekam. Attālinātajam darbam ir arī blaknes – bieži tas ievilkas vēlu vakarā un paķer arī nedaudz laika no brīvdienām. Tomēr, ieviešot skolas bibliotēkā elektronisko katalogu un dodot iespēju bibliotekārēm daļu laika strādāt attālināti, skola tikai iegūst. Attālinātajā darbā var lieliski koriģēt kataloga ierakstus (statistikas parametru korekcija, cenu pārbaude, metodiskā krājuma izvērtēšana u. c.), aprēķināt iepirkumiem paredzēto finansējumu, veidot iepirkamo mācību grāmatu un līdzekļu sarakstu, strādāt ar piegādātājiem, organizēt iepirkumus, gatavot statistiskos pārskatus, atskaites, plānus, sadarboties ar klašu audzinātājiem, nosūtīt viņiem mācību stundās noderīgu informāciju, sapulcēs tikties Zoom vai MS Teams platformās, tāpat arī pieslēgties mācību stundām.

Elīta Kaļva. Kā vislielāko plusu vērtēju attālināto komunikācijas rīku parādīšanos.

Inīta Bertmane. Plus – nav katru dienu jāmēro ceļš līdz darba vietai (25+25 km), jo daudz ko var padarīt attālināti. Mīnuss – komunikācijas trūkums, pieļautas un labotas kļūdas, izsniedzot mācību grāmatas, grūtības mācību grāmatu atgūšanā.

Inīta Lūka, Zinta Paula. Mums tomēr jāatzīst, ka pilnvērtīgs un patiesi jēgpilns darbs bibliotēkā var notikt tikai klātienē.

Rūta Ramona Vanaga. Pārsvārā darbs notika klātienē, jo grāmatu apstrādi un norakstīšanu gandrīz nav iespējams veikt attālināti, toties grāmatu iegādi varēju organizēt attālināti. Domāju, tas ir pozitīvi, ka arī sēdes un sanāksmes var notikt attālināti.

Daiga Bērziņa. Plus – pateicoties Zoom un MS Teams, ātrāka un ērtāka sasniedzamība komunikācijai, piekļuve pasākumiem, kuri notika attālināti, un, ja būtu rīkoti telpās, iespējams, tajos nevarētu piedalīties visi interesenti; iespēja īsākā laikā un bez pārtraukumiem paveikt darbus, kuri ir laukietilpīgi (preses arhīvs, dzejas kartotēka). Mīnuss – skolas bibliotēkas lomas mazināšanās mācību procesa atbalstam.

Kādas bija lasītāju pieprasītākās grāmatas, literatūras nozares un pakalpojumi? Vai un kas mainījās, salīdzinot ar laiku pirms ārkārtas situācijas?

Sarma Cielēna, Inga Kļaviņa. Vidusskolēni attālināto mācību laikā galvenokārt gribēja izmantot internetā atrodamus materiālus – LNB datubāzes, filmas (filmas.lv), izrādes, e-grāmatas, muzeju eksponātu digitalizētos krājumus, digitālās ekskursijas, dažādu zinātnes nozaru interneta materiālus. “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” dalībnieki izmantoja iespēju dažas grāmatas izlasīt e-grāmatu bibliotēkā.

Elīna Ratniece. Bibliotēka pirms ārkārtas situācijas bija ļoti iemīļota vieta bērniem. Katru brīvu brīdi tika spēlētas dažādas spēles, pildīti mājas darbi un bērni jauki pavadīja laiku. Pašlaik tas viss ir apstājies un bibliotēkā valda liels klusums. Ārkārtas situācijas laikā no bibliotēkas pārsvārā tika ņemta obligātā literatūra un materiāli zinātniski pētnieciskajiem darbiem. Ļoti maz tika pieprasīta cita veida literatūra.

Elīta Kaļva. Sākoties ārkārtas situācijai 2020. gada martā, cilvēki bija nobijušies,

apjukuši. Tas atspoguļojās arī grāmatu pieprasījumā – īpaši pieprasīta kļuva viegla satura, izklaidējoša literatūra. Lielāka interese radās arī par periodiskajiem izdevumiem. Ārkārtas situācijas apstākļos bibliotēkas pakalpojumus sāka izmantot arī skolas tehniskie darbinieki, kuri agrāk nebija izrādījuši interesi par bibliotēku, bet tagad izmantoja iespēju lasīt un “at-slēgties no ikdienas stresa”. Skolēnu vidū gan pirms ārkārtas situācijas, gan tagad dominē pieprasījums pēc mācību procesam nepieciešamās literatūras.

Ņina Trahnova. Visa mācību gada garumā izsniedzām mācību literatūru, kā arī daiļliteratūru, kas nepieciešama mācību procesa nodrošināšanai. Populāras bija “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” grāmatas un nozaru literatūra. Literatūra brīvajam laikam un lasīpriekam vairāk bija aktuāla klātienē mācību laikā.

Inita Bertmane. Pandēmijas laikā pedagogi pastiprināti izrādīja interesi par daiļliteratūru.

Inita Lūka, Zinta Paula. Nenotika mūsu tradicionālie un jaukie “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” noslēguma pasākumi, tikšanās ar grāmatu autoriem un citas aktivitātes. Dažus ieplānotos pasākumus gan rudenī paspējām īstenot.

Rūta Ramona Vanaga. Samazinājās pieprasījums pēc daiļliteratūras, bet pieauga vajadzība pēc mācību grāmatām. Iespējams, ka skolēni latviešu autoru darbus atrada datubāzē letonika.lv. Mācību gadu uzsākot, skolotāji un skolēni arī laikus nodrošinājās ar papildu mācību materiāliem, jo drīz vien darbs atkal atsākās attālināti. Pieauga vajadzība pēc elektroniskiem materiāliem, tāpēc tika abonētas izdevniecību “Lielvārds” (soma.lv) un “Zvaigzne ABC” (maconis.lv) veidotās mācību platformas. Protams, sākoties ārkārtas situācijai, skolēni vispār neizmantoja bibliotēkā pieejamos datorus, kurus pirms tam lietoja intensīvi. Salīdzinot ar laiku pirms Covid-19 ierobežojumiem, darbs bibliotēkā ir mainījies.

Daiga Bērziņa. Pieprasītas bija latviešu oriģinālliteratūras grāmatas, kuras skolotāji noteica lasīšanai mācību stundās, kā arī ie-

priekšējo gadu mācību grāmatas, lai 12. klases skolēni sagatavotos eksāmeniem. Mainījās bibliotēkas apmeklējuma intensitāte, kā arī dramatiski samazinājās pamatkrājuma izsniegums. Ja skolas bibliotēkā būtu skeneris, iespējams, tādā veidā varētu nodrošināt lielāku bibliotēkas pakalpojumu izmantošanu, taču pagaidām tā bibliotēkā nav.

Kas un kāda veida atbalstu jums sniedza darbam ārkārtas situācijā?

Sarma Cielēna, Inga Kļaviņa. Daudz palīdzēja skolas administrācija, nosakot skolas attālinātā mācību procesa norises kārtību un personāla pienākumus pandēmijas periodā. Direktora vietnieki mācību darbā ar padomu palīdzēja noorganizēt grāmatu izsniegšanu un saņemšanu attālinātajā režīmā.

Elina Ratniece. Darbā kolēģi ir ļoti atsaucīgi. Ja bija nepieciešama kāda palīdzība, tā nekad netika atteikta. Ja rodas problēmas, tad vienmēr ir kāds kolēģis, kas sniedz pareizos padomus un atbalstu.

Elita Rudzīte. Izglītības iestādes vadība ir ļoti atsaucīga, regulāri komunicē un nodrošina ar visu nepieciešamo, arī ar tehniku, lai stingrāku ierobežojumu laikā būtu iespēja turpināt darbu attālināti.

Elita Kaļva. Vislielākais paldies jāsaka RCB Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļas datortīklu administratorei Dacei Vlasovai un RCB Bibliotēku dienesta galvenajai ekspertei bibliotēku jomā Vinetai Baško – divām speciālistēm, kurām var zvanīt un saņemt padomu vai atbalstu jebkurā ar darbu saistītā jautājumā. Piemēram, pagājušā gada pavasarī, kad nonācām ārkārtas situācijā, nebija nekādas saprašanas par saņemto grāmatu apstrādi, grāmatu turēšanu karantinā, dezinfekciju un citiem jautājumiem, tāpēc lūdzu padomu Vinetai Baško. Savukārt Dace Vlasova man ļoti palīdzēja ar mācību fonda rekatalogizāciju. Konstruktīvi un noderīgi bija arī viņas vadītie kursi par darbu ar BIS ALISE. Manuprāt, Dace Vlasova ir cilvēks, kurš atradis risinājumu un palīdzēs jebkurā situācijā. Viņa dod drošā pleca sajūtu.

Inita Bertmane. RCB speciāliste Dace

Vlasova man sniedza vislielāko atbalstu un palīdzību daudzu neskaidru jautājumu risināšanā, it sevišķi darbā ar krājumu un cirkulāciju.

Inīta Lūka, Zinta Paula. Jāsaka, ka kolēģi un visi apkārtējie šajā pandēmijas laikā ir ļoti atbalstoši. Paldies! Pirmkārt, jāatzīmē skolas vistuvāko kolēģu – mūsu abu – savstarpējs atbalsts un sapratne. Visādi atbalstīja arī skolas administrācijas pārstāvji. Noteikti jāpiemin RCB kolēģu Vinetas Baško un Daces Vlasovas ieinteresētība un regulāra dažādas informācijas sniegšana. Arī LNB kolēģi sūtīja dažādu aktuālu informāciju šajā Covid-19 laikā. Paldies!

Rūta Ramona Vanaga. Lielāko atbalstu sniedza skolas vadība un skolotāji – sākot no parastās saziņas līdz grāmatu pārvietošanai.

Daiga Bērziņa. Administrācija palīdzēja, radot skolā drošu epidemioloģisko vidi un iespējas veikt attālināto darbu, kā arī piedalīties attālinātajās mācībās. Savukārt kolēģi palīdzēja apgūt darbu *Zoom* platformā.

Kādas kolektīva tradīcijas izzuda, kādas izveidojās?

Visas intervētās bibliotekāres vienprātīgi atzīst, ka skolā gandrīz pilnībā izzuduši klātienē kontakti: sanāksmes, tikšanās un sarunas. Tās aizvietojuši *WhatsApp* zvani, tiešsaistes sarunas un sanāksmes *Zoom* un *MS Teams* platformās. Arī tradicionālās kolēģu sveikšanas tagad tiek īstenotas virtuāli. Tomēr bibliotekāres ir pārliecinātas, ka šīs pārmaiņas nav ilgstošas, tās ir tikai īslaicīgas un drīz jau atkal varēsīm atgriezties ierastajā ritmā.

Elīna Ratniece. Iespēju robežās centāties, lai galvenās tradīcijas neizzustu. Agrāk pasākumi tika organizēti klātienē, tagad tie tika organizēti tiešsaistes platformās. Ierobežojumu dēļ nenotika kolektīva ekskursijas un Ziemassvētku balle.

Ņina Trahnova. Saglabājās bibliotēkas līdzdalība ģimnāzijas organizētajos pasākumos – tas bija mūsu galvenais uzdevums. Taču pasākumi tika organizēti un notika virtuāli: gan tradicionālās Ģimnāzijas dienas svinības, gan talantu konkurss 1.–6. klasēm, gan

Rīgas Juglas vidusskolas bibliotekāre Sarma Cielēna, saņemot mācību grāmatas.

Foto no S. Cielēnas personīgā arhīva

Teātra dienas priekšnesums, kuru gatavoja ģimnāzijas teātra studija.

Antra Bukava. Es neteiktu, ka mēs kļuvām atsvešinātāki, gluži otrādi – iepazīnām viens otru neierastākos apstākļos. Protams, bija grūtības, bet nekas tā nesaliedē kā kopīgi pārvaramas problēmas. Vismaz man ir sajūta, ka ar kolēģiem esmu iepazīsies it kā no jauna, atklājusi viņos agrāk neiepazītas personības šķautnes.

Kādas ir jūsu galvenās Covid-19 laika atziņas?

Elīta Rudzīte. Mācīties pieņemt, ka dzīvē var būt dažādas situācijas, kas nav atkarīgas tikai no pašiem. Apgrūtinājumus pārvērst izaicinājumos un turpināt sevi noskaņot pozitīvi jebkurā brīdī.

Inīta Lūka, Zinta Paula. Saglabāt mieru un možu garu jebkuros apstākļos, jo vienmēr viss reiz beidzas.

Antra Bukava. Par spīti stresam un vispārējam apjukumam, kādu izjutām pašā sākumā, šis ir pārbaudījumu laiks, kas parāda, cik spējīgi esam pielāgoties, kā protam izpalīdzēt otram, kā spējam ātri apgūt jauno, sadarboties. Nekad agrāk nebiju iedomājusies, ka nāksies piedzīvot tik spraigu

periodu, kas ieviesīs tik paliekošas izmaiņas uz visiem laikiem. Esmu optimiste, jo pesimisti ir vairāk satraukti nekā optimisti. Tomēr mans optimisms nenozīmē, ka neredzu šīs situācijas ēnas pusi, taču sūroties ir bezjēdzīgi – šis periods ir jāpārdzīvo un jāpielāgojas jaunajai realitātei.

Inga Kļaviņa, Sarma Cielēna. Pietrūkst sarunu ar kolēģiem, lasītājiem, lasītāju apmeklējumu bibliotēkā, kopīgo pasākumu. Šajā laikā vienkāršāka ir tieši profesionālā pilnveide, tai var veltīt vairāk laika.

Elīna Ratniece. Mēs nekad nevaram zināt, kas notiks rīt. Nekad nevarēju iedomāties, ka ar pasauli var kas tāds notikt, ka pēkšņi pilnīgi viss apstājas... Šis laiks ir izaicinājumu pilns, un nevienam nav viegli, katram ir jāpārplāno savas ikdienas gaitas. Pašlaik, kad pasaule ir “apstājusies”, varam novērtēt to laiku, ko varam baudīt kopā ar ģimeni.

Ņina Trahnova. Var pielāgoties Covid-19 un attālināti strādāt ar krājumu, var pat nodrošināt attālinātus bibliotēkas pakalpojumus, bet skolas bibliotēka ir un paliek klātienē tikšanās vieta, kura veido piederības izjūtu savai skolai.

Inīta Bertmane. Visiem jāstrādā/jāmācās klātienē, jo tikai tad var gūt vislielāko prieku un labumu.

Rūta Ramona Vanaga. Šeit ļoti iederētos Raiņa teiktais “Pastāvēs, kas pārvērtīsies”.

Daiga Bērziņa. Arī šiem apstākļiem var pielāgoties un turpināt attīstību!

Elīta Kaļva. Skaidrs ir tas, ka tuvāko gadu laikā digitālie mācību materiāli ieņems arvien nozīmīgāku lomu ikdienas mācību procesā. Skolotājiem un skolu bibliotekāriem būs jāapgūst arvien jaunas iemaņas. Mācību procesā lielāka nozīme tiks piešķirta interneta sniegtajam iespējām. Taču ticu, ka tradicionālās grāmatas paliks kā nezūdoša vērtība. Grāmatas lasītājiem trenē prātu, sniedz zināšanas, papildina vārdu krājumu, stimulē atmiņu un koncentrēšanās spējas. Esmu pamanījusi, ka cilvēki šajā laikā novērtējuši lasīšanu kā lielisku veidu iekšējā miera vairošanai.

Nobeigumā jāsaka liels paldies visām intervijas dalībniecēm, ka atradāt laiku, atbildējāt uz jautājumiem un palīdzējāt veidot šo interviju! Paldies, ka ļāvāt ieskatīties savā ikdienā un dalījāties savās pārdomās! Paldies par optimismu, ticību un iekšējo spēku! Paldies par atziņu, ka ne viss šajā Covid-19 laikā ir bijis slikts. Esam mainījušies, esam piemērojušies jaunām situācijām, esam meklējuši un atraduši iespējas sevi pilnveidot, esam palīdzējuši citiem, esam labāk iepazīnuši sevi un citus, esam saglabājuši optimismu un gājuši uz priekšu!

Dace Vlasova RCB vada pēdējo klātienē semināru skolu bibliotekāriem 2020.gadā.

Foto no D. Vlasovas personīgā arhīva

Foto: Daina Ģeibaka

SADARBĪBĀ UN VIENOTĪBĀ

- **DZIDRA ŠMITA**
METLIB 2021 konference – personāla attīstībai
- **SANTA MŪRNICIECE**
Starptautiskā konference “Baltu mantojums”
- **LINDA GRĪNBERGA**
Rainis un Aspazija. Lietuvas kultūras saiknes

METLIB 2021 KONFERENCE – PERSONĀLA ATTĪSTĪBAI

DZIDRA ŠMITA

Rīgas Centrālās bibliotēkas direktore

Starptautiskās bibliotēku asociāciju un institūciju federācijas (IFLA) Metropoļu bibliotēku sekcija vieno bibliotēkas no visas pasaules pilsētām, kurās ir vairāk nekā 400 000 iedzīvotāju, izņēmums ir valstu galvaspilsētas, piemēram, Reikjavīka.

IFLA Metropoļu bibliotēku sekcija, agrākā Starptautiskā Metropoļu bibliotēku asociācija (INTAMEL), savu darbību sāka 1966. gadā, kad Prāgas pilsētas bibliotēka uz 75 gadu jubilejas svinībām uzaicināja daudzu valstu galvaspilsētu bibliotēkas. Šī tikšanās iedvesmoja un pārliecināja bibliotekārus par šāda tīklojuma nozīmīgumu pieredzes apmaiņā un profesionālajā attīstībā.

1967. gadā Kanādas pilsētā Toronto notika INTAMEL dibināšanas konference. 1976. gadā INTAMEL kļuva par IFLA Apaļā galda domnīcu, bet 2004. gadā – par pilntiesīgu IFLA sekciju, ko pazīstam ar nosaukumu IFLA Metropoļu bibliotēku sekcija jeb saīsināti Metlib. Kopš 1997. gada Rīgas Centrālā bibliotēka ir Metlib institucionālais biedrs.

Sākot ar 1968. gadu, tiek rīkotas sekcijas ikgadējās konferences, kas notiek dažādās pasaules metropolēs. 2005. gadā Rīgas Centrālajai bibliotēkai bija gods rīkot konferenci Rīgā. Tās temats bija “Bibliotēka un mūžizglītība – iedvesma personālam un lasītājiem”. Šo konferenci apmeklēja dalībnieki no 37 valstīm. Konference noritēja ļoti veiksmīgi un bija būtisks ieguldījums mūsu bibliotēkas un pilsētas starptautiskajā atpazīstamībā profesionāļu vidū (skat. informāciju “Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata 2005”).

Tomēr Metlib darbs neaprobežojas tikai ar konferenču rīkošanu. Sekcijas biedri regulāri apmainās ar informāciju, statistikas datiem, to analīzi, veic dažādus pētījumus, realizē starptautiskus projektus. 2021. gada konference Covid-19 pandēmijas izraisīto epidemiolo-

ģisko apsvērumu dēļ tika rīkota tiešsaistē. To attālināti organizēja Reginas pilsētas bibliotēka (Kanāda). Konferences tēma bija “Jūsu personāla komandas attīstība – 2030. gadu sagaidot” (*Your staff team – evolving to welcome 2030*). Ar interesantām pārdomām savā priekšlasījumā dalījās Ruta Hartmane (*Ruth Hartman*), Brēmenes publiskās bibliotēkas dažādības menedžere. Brēmene ir Rīgas sadraudzības pilsēta, un Rīgas Centrālā bibliotēka un Brēmenes publiskā bibliotēka ir sadarbības partneres.

Bibliotēkas sevi mēdz uzskatīt par sabiedrības spoguļiem. Nav šaubu, ka personāla daudzveidībai ir nozīme, īpaši metropoļu apkaimēs. Personāla dažādībai ir ne tikai reprezentatīva funkcija, tā palīdz arī piekļūt un veidot attiecīgas programmas un pasākumus dažādām, īpaši jutīgām mērķauditorijām. Tomēr kā piesaistīt šādu personālu? Kā to saglabāt, īpaši gadījumos, kad ir jāsaskaras ar nevēlēšanos sadarboties vai pat ar negatīvu attieksmi no citu kolēģu puses?

Brēmenes publiskā bibliotēka sadarbībā ar Vācijas Kultūras fondu projektā “360” pēdējos trīs gadus ir fokusējusies galvenokārt uz dažādībai orientētu personāla vadību. Īpaša uzmanība tika veltīta šādiem jautājumiem:

Pievērst profesionālu uzmanību tām mērķgrupām, kuru pārstāvji agrāk netika uzskatīti par potenciāliem darbiniekiem;

Izvērtēt bibliotēkas profesionālās atlases un darba interviju veidus un komunikāciju kanālus;

Veikta aptauja ar diviem jautājumiem:

– Kas mēs esam? Apkopoti demogrāfiskie dati ar fokusu uz dažādību.

– Kādi mēs esam? Vai ir tādas darbinieku grupas, kas jūtas neizdevīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar citiem?

Savā pieredzē bibliotēka ir dalījiesies

daudzos starpinstitucionālos simpozijos un piedalījusies darba grupās.

Savā prezentācijā “Kāpēc datu plūsma ir izšķiroša bibliotēku nākotnei?” Pilsētu bibliotēku padomes direktore Lurdesa Asevesa (*Lourdes Aceves*) uzsvēra, cik nozīmīga ir spēja lietot informāciju un atrast atbildes uz nopietniem jautājumiem, darot to vienkārši un viegli, prasmīgi un efektīvi, izmantojot jebkādus līdzekļus – medijus, valodu, finanses, datorus.

Ir 2030. gads. Automatizācija ir likvidējusi 375 miljonus darba veidu, piespiežot miljonus cilvēku mainīt darba vietas un attīstīt jaunas prasmes. Ierasta ir tendence, ka darbinieki no sistemātiski marginalizētām iedzīvotāju grupām saņem visstiprākos triecienus, tādējādi paplašinoties sociālajām plaisām. Tas ir tas, ar ko nākotnes kopienas var saskarties, ja tās nekavējoši nepalīdzēs sagatavot savu lokālo darba spēku. It īpaši steidzami tas jādara lielu pilsētu centros, kurus sagrāve skars vislielākajā mērā.

Kā būtiskiem informācijas un prasmju veidošanas centriem metropoļu un lielu pilsētu bibliotēkām ir vitāla loma, palīdzot kopienas locekļiem orientēties šajā revolūcijā. Taču veikt šo lomu nebūs iespējams, iekams bibliotēku komandām nebūs prasmju, kas nepieciešamas darbiniekiem 2030. gadā, patei-

coties stiprai, visu komandu iekļaujošai datu plūsmai.

Izpilddirektora un galvenā bibliotekāra Džona Peitmana (*John Pateman, Thunder Bay Public Library*) prezentācija bija veltīta rasisma problēmām valstī un pilsētā, kuras iedzīvotāju sastāvā ir vislielākais pamatiedzīvotāju skaits no visām Kanādas pilsētām, un bibliotēkā, kurā turpretī visi darbinieki ir baltās rases pārstāvji. Ir pieļauts ne mazums kļūdu, un ir ticis konstatēts, ka nav viegli un ērti runāt par rasisma problēmām darba vietā. Izaicinājums bibliotēkai ir pozicionēt publisko bibliotēku kā vadošu antirasistisku iestādi naidīgā vidē. Šajā procesā bibliotēkai ir jāpārskata valdošais profesionālais viedoklis, ka publiskai bibliotēkai jābūt neitrālai un apolitiskai. Bibliotēkai ir jāizkāpj no šī komfortablā mīta, lai solidāri nostātos blakus rasisma upuriem. Tas attiecas ne tikai uz lielu un augošu pamatiedzīvotāju kopienu, bet arī uz citiem pilsētas dažādajiem iedzīvotājiem. Iespējams, ka arī pandēmija kļūst par nozīmīgu katalizatoru, paātrinot antirasisma darbu bibliotēkā.

Konferences gaitā tās dalībnieki varēja noklausīties vēl citas šodienas mainīgajai videi veltītas prezentācijas. Laiks prasa vienkārši un viegli, prasmīgi un efektīvi rast atbildes uz sarežģītiem jautājumiem. Tas ir izaicinājums, ar ko jāsastopas arī publiskajām bibliotēkām.

STARPTAUTISKĀ KONFERENCE “BALTU MANTOJUMS”

SANTA MŪRNIECE

RCB Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja

Lai gan pagājuši vairāk nekā divi gadi kopš notikuma, kas aplūkots šajā rakstā, tomēr svarīgi atcerēties pasākumu, kas ar savu unikalitāti ieņēmis īpašu vietu bibliotēkas rīkoto norišu klāstā.

2019. gada 20. septembrī Rīgas domes sēžu zālē notika Rīgas Centrālās bibliotēkas (RCB) un Viļņas Centrālās bibliotēkas (VCB) kopīgi organizēta starptautiska konference “Baltu mantojums”. Tā bija veltīta Baltu vienības dienai, kas kopš 2000. gada ir Latvijas Saeimas un Lietuvas Seima pieņemta atceres un atzīmējama diena – 22. septembrī. Diena izvēlēta par godu 1236. gada 22. septembrī notikušajai Saules kaujai, kurā žemaišu un zemgaļu apvienotais karaspēks iznīcināja apvienoto krustnešu karaspēku. Konference “Baltu mantojums” bija profesionāli organizēts augstvērtīga satura pasākums. Gatavošanās tai ilga gandrīz gadu. Var uzskatīt, ka viss sākās jau 2018. gada septembrī, kad RCB rīkoja Baltu vienības dienai veltītu pasākumu – tikšanos ar tulkotāju, atdzejotāju un dzejnieku Jāni Elsbergu, kurš toreiz aizrautīgi stāstīja par savu darbu pie lietuviešu dzejas antoloģijas. Viņa stāstā klausījās gan RCB darbinieki, gan prāvs pulciņš lietuviešu valodas un kultūras interesentu. Pēc tam savstarpējās sarunās bibliotēkas darbinieku vidū sāka virmot idejas par vērienīgāku Baltu vienības dienas pasākumu. Arī RCB ilggadējā sadarbība un draudzība ar VCB vēl vairāk iedrošināja kopīgi organizēt ko daudz lielāku un nopietnāku.

Gāja laiks, idejas piezemējās, un galu galā izkristalizējās doma par konferenci. Tika izveidota darba grupa tās organizēšanai. Tobrīd vēl bija daudz neskaidru jautājumu: kāda būs programma; kādus lektoros piesaistīsim; par kādām tēmām vēlamies klausīties; kādā valodā konference notiks; kāds būs bibliotēkas

devums tajā; kā piesaistīsim publikas uzmanību; kur un kā iegūsim finansējumu; kā sauksim konferenci utt., u. t. jpr. Jo vairāk par to domājām un runājām, jo vairāk jautājumu radās un jo interesantāk kļuva. Agrāk vai vēlāk ikkatram jautājumam tika rasta atbilde.

Pirmkārt, nolēmām, ka konferencei būs bilingvāls formāts – tā notiks latviešu un lietuviešu valodā, bez trešās valodas iesaistīšanas, tādējādi klausītājiem būs iespēja dzirdēt abas dzīvās baltu valodas, saklausot tajās gan līdzības, gan atšķirības. Plānojām, ka lielākajai daļai konferences apmeklētāju būs abu baltu valodu zināšanas vai arī padziļināta interese par baltu valodām, tādēļ šāds konferences formāts tiem būs ērts un saistošs. Tā nonācām arī līdz konferences nosaukumam – “Baltu mantojums”. Sasaucoties ar nosaukumu, izgaismojās arī galvenās tēmas – valoda, literatūra un kultūra – t. i., mūsu mantojums. Iesniedzām konferences projekta pieteikumu Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Kultūras pārvaldes izsludinātajā kultūras pasākumu projektu konkursā un saņēmām finansiālu atbalstu. Rīgas dome sniedza atbalstu, piešķirot arī telpas pasākuma organizēšanai – Rīgas domes sēžu zāli.

Runājot par konferences saturu, bija skaidrs, ka vēlamies piesaistīt profesionāļus, kuros būtu vērtīgi un interesanti klausīties. Iesaistījām visus savus sakarus, lai bibliotēkas vārdā un vienlaikus arī nedaudz personīgi uzrunātu un uzaicinātu harizmātiskas un izcilas personības. Tas mums izdevās – dalību konferencē apstiprināja Edvarda Šmite, Anna Stafeca, Laimute Balode, Rūta Muktopāvela, Ērika Druņģīte un Edmunds Trumpa. Protams, bibliotēkas organizēts pasākums nebūtu pilnvērtīgs bez grāmatu izstādes. Bijām nolēmuši, ka izstādē tiks atspoguļoti tikai

latviešu un lietuviešu daiļliteratūras tulkojumi. Rezultātā konferences norises laikā Rīgas domes pirmajā stāvā bija apskatāma daiļliteratūras izstāde, ko veidoja vairāk nekā 150 grāmatas no RCB un VCB krājumiem – latviešu daiļliteratūras tulkojumi lietuviešu valodā un lietuviešu daiļliteratūras tulkojumi latviešu valodā.

Gatavošanās konferencei pamazām, bet mērķtiecīgi turpinājās visa gada garumā. Procesā bija iesaistīti gan RCB, gan VCB darbinieki, kuru ikdienas pienākumi saistīti ar visdažādākajām sfērām, – noderēja gan Bibliotēku dienesta padomi programmas veidošanā, gan bibliotekāru palīdzība grāmatu izstādes sagatavošanā, gan mākslinieču gatavotie plakāti, gan saimniecības nodaļas darbinieku palīdzība telpu noformēšanā un izstādes plauktu nogādāšanā uz Rīgas domi, gan juristes, ekonomistes, sabiedrisko attiecību speciālistes un projektu vadītājas darbs tieši konferences tapšanas procesā, gan, protams, administrācijas iedrošinošais atbalsts no sākuma līdz beigām. Kolēģu dažādie viedokļi un ierosinājumi, bet visam pāri – ikkatra profesionāli paveikts darbs – noslīpēja pasākuma veidolu.

Beidzot tā diena bija klāt. 2019. gada 20. septembra rītā Rīgas domes vestibilā vispirms sāka pulcēties pasākuma organizatori. Tika veikti pēdējie sagatavošanās darbi – viss, kas nepieciešams konferences dalībnieku reģistrācijai, kā arī rīta kafijai moža gara uzturēšanai. Pamazām sāka ierasties konferences dalībnieki un klausītāji. Ar savu ierašanos konferenci pagodināja pārstāvji no Lietuvas vēstniecības Latvijā, pārstāvji no Rīgas domes un Rīgas Izglītības, kultūras un sporta departamenta Kultūras pārvaldes, kā arī klausītāji no Latvijas un Rīgas bibliotēkām. Konferences atklāšanas uzrunas teica toreizējā Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta komitejas priekšsēdētāja Eiženija Aldermane un RCB direktore Dzidra Šmita. Tālāk jau atbilstoši programmai tika dots vārds lektoriem.

Plānojot konferences programmu, saprātām, ka tās sākumā nepieciešams “atgriezties 1236. gadā”, kad notika Saules kauja, pateicoties kurai atzīmējam Baltu vienības dienu. Kā mēs varētu ceļot laikā? Vislabāk to izdarīt, apmeklējot muzeju, kas specializējas attiecīgajā tēmā. Mūsu gadījumā tas bija Latvijas Kara muzejs, kura ekspozīcija veltīta

Ērika Druņģite un Santa Mūrniece konferencē “Baltu mantojums”.

Foto: Daina Ģeibaka

Latvijas karaspēku izveidei un kara tematikai. Izrādījās, ka, jau ienākot muzejā, tā vestibilā uzreiz ieraugāms Voldemāra Vimbas 1936. gadā gleznotais darbs “Sauls kauja”. Taču, lai, vērojot gleznu, iztēlotos, ka esam klātesoši šajā vēsturiskajā notikumā, tomēr vajadzīgs kāds lietpratējs, kurš izstāsta stāstu. Tādēļ uzrunājām mākslas vēsturnieci, Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktori Mg. art. Edvardu Šmiti.

Edvarda Šmite (1937) ir strādājusi mākslas zinātnē un muzejniecībā kopš 20. gadsimta 70. gadu sākuma, kad kļuva par tagadējā Latvijas Nacionālā mākslas muzeja darbinieci (1972–2015). Viņas pētnieciskā darbība uzplauka pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas, īpaši izvērsties 21. gadsimtā, kad cits citam sekoja apjomīgi, uz rūpīgām avotu studijām balstīti un jaunatklājumiem bagāti raksti par 19. gs. kultūras parādībām un personībām. Sevišķi ražīga darbu publicēšanā ir bijusi pēdējā desmitgade, kurā klajā laists krājums “Latvijas mākslas vēstures epizodes: 18. gs. beigās–20. gs. sākums” (2011), monogrāfijas par Kārli Hūnu (2016) un Johanu Heinrihu Baumanu (2017, kopā ar literatūrzinātnieku Paulu Daiju), kā arī plaši raksti par tā dēvēto “Kurzemes albumu”, kas ir Edvardas Šmites atrasts un atributēts papildinājums 19. gadsimta vizuālās kultūras vēsturei, Jūliju Federu un visvairāk – Jūliusu Dēringu. Pašlaik Edvardas Šmites galvenā nodarbe ir Karla Gotharda Grasa dienasgrāmatu un vēstuļu izdevuma sagatavošana, apgūstot arī sensacionālu jaunatradumu – liela apjoma sarakstes krājumu no Bernes Valsts bibliotēkas.

Edvarda Šmite: *“Pārskatot Latvijas vēsturi, nevar nepamanīt, cik asiņains bijis 13. gadsimtenis, kur saskaitāmas vismaz piecpadsmit lielas kaujas. Saules kaujā žemaiši un zemgaļi sakauj Zobenbrāļu ordeni. Kā atzīmē vēsturnieki, Lietuvā jau sāka veidoties valsts, kamēr Latvijā atsevišķu novadu vadoņi to tā arī nepaspēja. Draudīgie apstākļi lika meklēt sabiedrotos, un gadsimta gaitā tikuši sarunāti vai noslēgti dažādi sadarbības līgumi, kur Zobenbrāļu (vēlāk – Livonijas) ordenis vai krievi un leiši, kurši, zemgaļi, līvi vai latgaļi kārtojušies*

dažādās kombinācijās. Lai mēģinātu uzvarēt? Lai vismaz izdzīvotu? Protams, Baltu vienības dienās vissvarīgākā mums ir cīņas sadraudzība ar lietuviešiem.

Lietuviešu un latviešu savstarpējo attiecību vēsture ir pretrunīgiem un neviennozīmīgi interpretējamiem notikumiem bagāta. Jā, mēs esam brāļu tautas, mūsu izcelsme no viena avota netiek apstrīdēta, mūsu valodas izaugušas no viena celma. Bet Krievijas impērijā, kur kā atsevišķa kopība pastāvēja tā dēvētās Baltijas guberņas – Kurzeme, Vidzeme un Igaunija –, mēs bijām daudz ciešāk saistīti ar Igauniju... Savukārt senākos vēstures periodos, it sevišķi 11.–13. gadsimtā, netrūkst faktu, kad kāds no lietuviešu vai latviešu karavadoņiem konkrētā situācijā ir pieņēmis lēmumu iesaistīties cīņā pret saviem brāļiem. Kad 20. gadsimtā Igaunija, Latvija un Lietuva pasludināja savu neatkarību, zināmas pretrunas atklājās, pārskatot robežu jautājumu. Daļa Vidzemes pārgāja Igaunijas pārziņā, daļa senās Kurzemes – Lietuvas ziņā. Kā zinām, šis pārdalījums dažkārt tiek pieminēts pat mūsdienās, kad atzīmējam mūsu valstu neatkarības simtgadi.

Voldemāra Vimbas gleznas “Sauls kauja” tapšanu 1936. gadā, domājams, noteicis vairāku apstākļu kopums. Neapšaubāmi, nozīmīga bijusi gan tolaik uzsvērtā interese par nacionālās valsts senvēsturi, gan “Sauls kaujas” 700. gadadienas atcere. Atgādinājums par senu uzvaru izskan arī kā atgādinājums par tautas spēku, par tā pārmantojamību cauri gadsimtiem, par latvieti kā cīnītāju. Glezna “Sauls kauja” ir veidota kā plaša vēsturiska kompozīcija, kur autors licis runāt savam romantiķa temperamentam. Ticis realizēts, domājams, gleznas virsuzdevums – dot skatītājam ticību senajai uzvarai kā reālam notikumam, kā divu tautu kopdarbības iespējai un panākumam, tādējādi rosinot ticību abu tautu spēkam un nākotnei.”¹

Pēc visaptverošā Edvardas Šmites stāstījuma par mākslu un vēsturi, sekoja pāreja pie vēl vienas būtiskas baltu mantojuma daļas – valodas. Lai saprastu,

¹ Šeit un turpmāk kursīvā publicētas konferences lektoru referātu tēzes.

kādēļ latviešu un lietuviešu valodas lielajā indoeiropiešu valodu kokā atrodas uz viena zara, kas tām kopīgs un kas atšķirīgs, jāiedziļinās valodu veidošanās procesos. Ar priekšlasījumu “Baltu valodu atlants: kopīgais un atšķirīgais latviešu un lietuviešu valodas dialektos” konferencē piedalījās LZA korespondētājlocekle, Dr. philol. Anna Stafecka (1953). Viņa 1977. g. beigusi LU Filoloģijas fakultāti, bijusi zinātniskā līdzstrādniece Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzejā (1976–1979), kopš 1979. g. strādā Latviešu valodas institūtā. 1990. g. pētniece aizstāvējusi filoloģijas zinātņu kandidāta disertāciju, 1992. gadā šis grāds pielīdzināts LR Dr. philol. grādam. No 1992. g. Latviešu valodas institūta vadošā pētniece, ar latviešu valodas dialektiem saistīto projektu vadītāja. Kopš 2006. g. starptautiskā projekta “Baltu valodu atlanta pilotprojekts” (kopā ar Lietuviešu valodas institūtu Viļņā) Latvijas puses darba koordinatore.

Anna Stafecka: “Kopš 2006. gada latviešu un lietuviešu dialektu pētnieki strādā pie kopīga projekta Baltu valodu atlants (turpmāk

tekstā BVA). BVA ideju 1991. gadā 1. latviešu zinātnieku kongresā izvirza valodniece Marta Rudzīte. 2005. gadā BVA ideju aktualizē Lietuviešu valodas institūta dialektologi. 2009. gadā publicēts BVA pilotprojekta sējums, 2013. gadā izdots BVA Leksikas sējums Flora, tiek gatavots BVA Leksikas 2. sējums Fauna. BVA kartes pamatos atspoguļo abu baltu valodu paralēles leksikā un kopīgo un atšķirīgo semantikā. Daudz kopīgu vārdu ir abu baltu valodu vispārlietojamajā leksikā, piem., saule/saulē, vējš/vējas, lietus/lietus, sniegs/sniegas, zeme/žemē, upe/upē, rīts/rytas, egle/eglē, vilks/vilkas. Vēl vairāk kopīgu vārdu ir abu valodu dialektos, piem., la. debess, padebesis/lie. debesis ‘mākuonis’; la. Dieva juosta, Dieva luoks/lie. Laumēs juosta, Dievo lankas ‘varavīksne’; la. pūri/lie. pūrai ‘ziemas kvieši’. Semantikā atradīsim gan kopīgo, gan atšķirīgo. Līdzīga nosaukumu motivācija abās valodās ir, piem., nosaukumiem dieva guotiņa/dievo karvytē ‘mārīte’; asins zāle, ašņa zāle/ lie. kraujažolē ‘pelašķi’; la. cūkpiene/lie. kiaulpienē ‘pienene’; bezdelīgas/kregždēs ‘vasaras raibumi’. Abu valodu vispārlietojamajā leksikā sastopami

Voldemāra Vimbas glezna "Saules kauja". Glezna atrodas Latvijas Kara muzejā.

Foto: Laimonis Šmits

vārdi ar vienādu skanējumu, bet atšķirīgu nozīmi, piem., lie. pelkē latviski nozīmē 'purvs'; lie. purvas – 'dubļi'; lie. kūdra – 'dīķis'; liet. spalva – 'krāsa'. BVA kartes atspoguļo abu dzīvo baltu valodu galvenās paralēles."

Patiesi aizraujoši ir aptvert, cik daudz kopīga un vienlaikus arī atšķirīga ir latviešu un lietuviešu valodās. Par šo tēmu var klausīties vēl un vēl, tādēļ arī nākamais referāts konferences programmā bija par valodniecību – par lituānismiem Latvijas vietvārdos. Onomastikas pētījumos nepārspējama ir profesore, Dr. philol. Laimute Balode (1954). Viņa ir Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta vadošā pētniece un Helsinku Universitātes asociētā profesore. 1977. g. beigusi studijas Viļņas Universitātē. 1977.–1991. g. strādājusi Valodas un literatūras institūtā (vēlāk Latviešu valodas institūts). 1991.–1996. g. docente Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultātē un Latvijas Kultūras akadēmijā. 2001.–2018. g. profesore Latvijas Universitātē (Humanitāro zinātņu fakultātē). 1991.–1996. g. pasniegusi lituānistikas priekšmetus Latvijas Kultūras akadēmijā. No 1992. g. Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta vadošā pētniece. No 1996. g. pasniedz balistikas studijas Helsinku Universitātē. 2001.–2018. g. Lituanistikas centra direktore. Zinātnisko pētījumu galvenā tēma – onomastika, lielākoties latviešu un citu baltu valodu vietvārdi, hidronīmu, limnonīmu, potamonīmu derivācijas tipi, semantika, etimoloģija. 2018. g. saņēmusi Latvijas un Lietuvas Ārlietu ministriju pirmo Baltu balvu.

Laimute Balode: "Latvijas vietvārdu aina nebūtu pilnīga, ja netiktu runāts par visiem iespējamiem aizguvumiem – ģermānismiem, slāvismiem, somugrismiem u. c. Šis onomastikas zinātnes jomai veltītais referāts iepazīstina ar aizguvumiem no lietuviešu valodas (gan pilsētvardiem, gan mājvārdiem, ūdeņu nosaukumiem un citiem mikrotoponīmiem). Noteikt aizguvumu (īpaši mikrotoponīmu) vecumu ir ļoti grūti vai pat neiespējami.

Lai konstatētu potenciālo lituānismu, ir jāpievērš uzmanība vairākiem kritērijiem: fonētiskajam, morfoloģiskajam un leksiska-

jam. Leksiskais kritērijs jāmin vispirms, jo tieši leksiskais aizguvums vispirms krīt acīs kā "svešķermenis" attiecīgās valodas sistēmā (piemēram, pļava Paģire Panemunē < liet. pagīrys, pagirė 'mežmala'). Par vispārpieņemtām fonētiskajām lituānismu pazīmēm tiek uzskatīti: saglabātie tautosillabiskie savienojumi -an-, -en-, -in-, -un- vārda saknē (Gandras ceļš Nīcā, zemniekmāja Lankutis Dunikā), saglabāti -g-, -k- pirms priekšējās rindas patskaņiem (Ģiras krogs Aknīstē, Ķepala namelis Pērkonē) u. c.

Vislielākās neskaidribas rodas morfoloģisko kritēriju meklējumos: vairākos pētījumos par tādām pazīmēm tiek uzskatītas izskaņas -išķe, -iški/-išķi, -aiti/-aiši, -aviči, -ūni (Narvaiši Vadakstē, Varnaviči Kaplavā), tomēr nereti var tikt minētas arī citas izcelsmes hipotēzes (potenciālie sēlismi, kursismi, latgalismi). Par visdrošāko lituānismu var uzskatīt tādu leksēmu, kurā savijušies divi vai pat trīs no minētajiem kritērijiem. Aizguvuma ticamību pastiprina arī attiecīgā objekta lokalizācija Lietuvas pierobežā, kā arī paralēles lietuviešu onomastiskajā materiālā un apelatīvajā leksikā."

Par valodu nu būtu skaidrs, bet kas gan būtu latviešu un lietuviešu tautas bez dziesmas? Būtiska kultūras mantojuma daļa ir dziedāšanas tradīcija. Par Baltijas valstu Dziesmu un deju svētku tradīcijas ilgtspējas aspektiem konferencē stāstīja Dr. art. kultūras teorijā Rūta Muktupāvela. Viņa ir Latvijas Kultūras akadēmijas rektore, Latvijas Zinātnes padomes locekle, Latvijas Nacionālās kultūras padomes priekšsēdētāja, Latvijas Mākslas augstskolu asociācijas priekšsēdētāja, Latvijas pārstāve UNESCO Starpvaldību komitejā kultūras izpaušmju daudzveidības aizsardzībai un veicināšanai, LKA profesore, vairāk nekā 50 zinātnisko publikāciju kultūras teorijas, etnoloģijas un folkloristikas jomā autore.

Rūta Muktupāvela: "Latvijas, Lietuvas un Igaunijas nacionālās valstis tika dibinātas 1918. gadā, tomēr tradīcija rīkot dziesmu svētkus šajās zemēs ir vairāk nekā pusgadsimtu senāka. Dziesmu un deju svētki ir kļuvuši par kultūras tradīciju, kas ne tikai raksturo, bet arī vieno Baltijas valstis, nereti vien kļūstot par

vienu no nozīmīgākajiem etniskās piederības simboliem. Šobrīd Dziesmu un deju svētku tradīcija ir nostabilizējusies, tā ir aizsargāta gan ar nacionālā līmeņa normatīvajiem aktiem, gan starptautiskā ziņā – iekļaujot to UNESCO nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā. Tradīcijas ilgtspēja ir atkarīga no vairākiem faktoriem, tādiem kā publiskā finanšu sektora iesaiste, tradīcijas pārmantojamība ģimenē, mijiedarbība starp amatiermākslu un profesionālo mākslu, mākslinieciskās programmas pamatprincipi u. tml., tomēr īpaši plaša dažādu iedzīvotāju slāņu un vecumu pārstāvēniecība, iespēja demonstrēt lokālās identitātes dažādību, kā arī emocionālā pieredze ir tie trīs vaļi, kas uztur tradīciju un, cerams, palīdzēs saglabāt to arī nākotnē. Visi trīs minētie aspekti referātā tiek analizēti, balstoties uz 2017. gada kvantitatīvo aptauju, ko pēc Latvijas Kultūras akadēmijas pasūtījuma veica aģentūra “Kantar TNS Latvia”. Pētījuma ietvaros tika aptaujāti 3030 respondenti, 1010 katrā valstī.”

Konferences turpinājumā pievērsāmies literatūrai. Bijām uzaicinājuši lektori no Lietuvas – dzejnieci un tulkotāju Ēriku Druņģīti (*Ērika Druņģytė*). Ē. Druņģīte Klaipēdā studējusi lietuviešu filoloģiju un teatroloģiju, Kauņas Vītauta Dižā Universitātē aizstāvējusi doktora disertāciju, uzrakstot monogrāfiju par dzejnieku Vītautu Bloži. Īsu brīdi studējusi latviešu valodu un mitoloģiju Latvijas Universitātē, pasniegusi lietuviešu literatūru. Ē. Druņģīte ir dzejniece (izdevusi četras grāmatas, par pēdējo – “Patria” – saņēmusi piecas nozīmīgas literatūras prēmijas), tulkotāja, Lietuvas Rakstnieku savienības valdes locekle, kultūras un mākslas žurnāla “Nemunas” galvenā redaktore. Visvairāk tulkojusi no latviešu valodas: Liānas Langas dzejas sējumu, mūsdienu latviešu dzejas antoloģiju “Pavasaris būs kā vienmēr”, daudzu latviešu dzejnieku dzejoļus starptautisko dzejas festivālu “Poētiskais Druskininku rudens” un “Dzejas pavasaris” antoloģijās, literatūras žurnālos un avīzēs, kā arī Māras Zālītes romānu “Pieci pirksti”.

Ērika Druņģīte: “*Latviešu literatūra Lietuvā bija zināma un novērtēta padomju laikos. It*

īpaši dzeja. Pēc atmodas, kad visas durvis uz pasauli varējām atvērt, meklējām ārzemju klasiskus un mūsdienu rakstniekus. Sākās jauna ēra, kurā angļu, franču, spāņu, vācu valodās rakstīti teksti tapa par vērtību tikai tāpēc, ka nebija no bijušās Padomju Savienības. Lietuvā vienmēr darbojās daži cilvēki, entuziasti, kam bija svarīgi saglabāt tuvas attiecības ar Latviju – tās kultūru, literatūru, meklējot atbildes folklorā, mitoloģijā. Starp viņiem ir jau mūžībā aizgājušie dzejnieki Vītauts Blože, Sigīts Geda, Jons Strielkūns. Varam teikt, ka tikai tādu cilvēku darbs un personiskas pazīšanās dibināja mītu, ka esam tuvas brāļu tautas. Diemžēl nav nekādas kultūras politikas vai stratēģijas, kas veidotu reālu un auglīgu sadarbību abu tautu kultūras popularizēšanā mūsu valstīs. Tomēr varam lepoties ar tiem darbiem, kurus veica Alviņš Butkus Kauņā, Silvestrs Gaižūns Panevēžā, ar to, ko iztulkoja Vlads Bražūns, Arviņš Vaļonis, Renata Zajančauskaite, Dzintra Elga Irbīte, Laimants Jonušis, Laura Laurušaite un daudzi citi. Šobrīd pamanāma tendence, ka tomēr visvairāk tulko latviešu mūsdienu rakstnieku prozu, grāmatas, kuras ir populāras arī ārzemju grāmatu gadatirgos, tāpēc lietuviešiem ļoti labi pazīstami ir Noras Ikstenas, Jura Zvirgzdiņa, Māras Zālītes, Ingas Ābeles, Laimas Muktupāvelas vārdi. Es pati esmu lepna, ka sastādīju un atdzejoju mūsdienu latviešu dzejas antoloģiju, Māras Zālītes romānu “Pieci pirksti”. Katrs, kuram ir svarīga mūsu vēsture, cenšas kaut ko izdarīt, atstāt zīmi šajā svarīgajā latviešu un lietuviešu satuvināšanās procesā. Ja ne mēs, tad – kurš?”

Par jaunāko lietuviešu literatūru un tās tulkojumiem latviešu valodā stāstīja profesors Edmunds Trumba. Viņš dzimis 1968. g. 10. septembrī Viļņā, 2005. g. aizstāvējis promocijas darbu “Pelesas izloknes vokālās fonēmas un to varianti” (*Pelesos šnektos balsinēs fonemos ir jų variantai*; 2008. g. izdota monogrāfija). Kopš 2005. g. Latvijas Universitātes Baltu valodu katedras (vēlāk – Baltu valodniecības katedra) docētājs, pasniedz lietuviešu valodu un ar lietuviešu literatūru saistītos kursus. “Lietuviešu valodas dialektu hrestomātijas” (*Lietuvių kalbos*

tarmiu chrestomatija, 2004), izdevuma “Baltu valodu atlants. Prospekts” (2009), dažu lietuviešu dialektoloģijas digitālo mācību līdzekļu līdzautors, monogrāfijas “Latviešu ģeolingvistikas etīdes” (2012) un vairāku rakstu autors. Interesējas par baltu valodu vēstures, areālās lingvistikas, dialektoloģijas, perifērijas izlokšņu, lietuviešu literatūras un kultūras vēstures jautājumiem.

Edmunds Trumpa: *“Referātā aplūkoti pēdējos trijos gadu desmitos publicētie lietuviešu prozas (J. Ivanauskaite, K. Sabaļauskaite, R. Granausks u. c.) un dramaturģijas (L. S. Čerņauskaite, M. Ivaškevičs) darbi, kuras latviešu valodā tulkoja T. Rullis, D. Meiere, D. Avotiņa, I. Brūvere u. c. Tomēr abus šos žanrus tulkojumu skaita ziņā pārsniedz bērnu literatūras (V. V. Landsbergis, K. Kasparavičs u. c.) tulkojumi. Iespējams pat apgalvot, ka latviešu tulkotāji populārākajai lietuviešu bērnu literatūrai seko pa karstām pēdām.*

Uzmanība pievērsta visu laiku labāko grāmatu simtņiem Lietuvā, ko izveidojuši lasītāji un kritiķi – šo simtņu saturs dažādu iemeslu dēļ nesakrīt, pirmajā no tiem iekļūst galvenokārt agrākajos gados radītā klasika, otrajā – modernie darbi. Pastāv arī latviešu valodā tulkoto lietuviešu darbu simtņi, kura augšgalā nokļuvušie darbi pārstāv dažādus laikposmus, savā ziņā līdzsvaro klasisko un moderno, augstos estētiskos kritērijus un popularitāti.”

Konferences noslēgumā klausītājiem tika piedāvāta prezentācija “Baltu kultūru popularizējošie pasākumi Rīgas Centrālajā bibliotēkā”, ko sniedza šī raksta autore, Mg. philol., RCB projektu vadītāja Santa Mūrniece. S. Mūrniece (1988) dzimusi Jēkabpilī. No 2007. līdz 2012. gadam studējusi baltu filoloģiju Latvijas Universitātē, iegūstot maģistra grādu filoloģijā. Kopš 2010. g. strādā RCB – līdz 2012. g. vecākā bibliotekāre RCB filiālbibliotēkā “Rēzna”, no 2012. līdz 2018. gadam galvenā bibliotekāre RCB Pieaugušo literatūras nodaļā. Organizējusi un vadījusi pasākumus un izstāžu atklāšanas. Kopš 2018. g.

ir RCB projektu vadītāja. 2014.–2016. g. piedalījies ES “NordPlus” projektā “Senioru mācības – atklājot ceļus savstarpējai partnersadarbībai” kopā ar Līdčēpingas (Zviedrija) pilsētas bibliotēku un Pērnavas (Igaunija) un Utenas (Lietuva) publisko bibliotēku pārstāvjiem. Piedalījies vairāku RCB projektu īstenošanas procesā – “Mans stāsts par Rīgu” (2017), “Starptautiskā ceļojošā bērnu zīmējumu izstāde “Es mīlu savu valsti”” (2018), “Bibliogrāfiskais rādītājs “Mēs. Latvija, XX gadsimts”” (2019).

Santa Mūrniece: *“Gandrīz katru dienu Rīgas Centrālajā bibliotēkā notiek kāds pasākums. Neliela daļa pasākumu ir saistīti ar baltu kultūru. Jau trešo gadu sadarbībā ar Latvijas Dievturu sadraudzi un Latvijas Folkloras biedrību regulāri tiek organizēti baltu tradīcijām veltīti pasākumi. Regulāri notiek grāmatu atvēršanas svētki un tikšanās ar rakstniekiem – 2018. gadā RCB viesojās lietuviešu rakstnieks Simons Simonenkovs, grāmatas “Человек с собакой” (“Cilvēks ar sunīti”) autors un grāmatas tulkotāja un redaktore Inese Roze. Savukārt šī gada 2. martā Rīgas Centrālās bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā ikviens bija aicināts apmeklēt Evelīnas Dacjūtes un Aušras Kjudulaites grāmatas “Laime ir lapsa” atvēršanas svētkus. 2018. gadā tika īstenots projekts “Starptautiskā ceļojošā bērnu zīmējumu izstāde “Es mīlu savu valsti””, kur ar saviem darbiem piedalījās jaunie mākslinieki no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Somijas un Ukrainas. Izstāde viesojās arī Pērnavā un Viļņā.”*

Pēc konferences saņēmām ļoti labas atsauksmes gan no klausītājiem, gan lektoriem. Konferences saturs tika novērtēts kā lietderīgs un interesants. Izskanēja ierosinājums ieviest tradīciju arī turpmāk ik gadu organizēt Baltu vienības dienai veltītu konferenci – pamišus gan Rīgā, gan Viļņā. Bija plānots, ka 2020. gadā konference notiks Viļņā, diemžēl pandēmija šos plānus izjauca. Cerams, ka, situācijai uzlabojoties, tomēr varēsim īstenot savas ieceres.

2020. gada 21. septembrī, Baltu vienības dienas priekšvakarā, Rīgas Centrālajā bibliotēkā ar priekšlasījumu “Rainis un Aspazija. Lietuvas kultūras saiknes” uzstājās Raiņa un Aspazijas muzeja līdzstrādniece Mg. philol. Linda Grīnberga. Priekšlasījumā tika akcentēts dzejnieku dzīves un darbības posms Lietuvā un interese par Lietuvas vēsturi un kultūru, kā arī sadarbība ar Lietuvas kultūras darbiniekiem. Priekšlasījuma klausītāji varēja aplūkot lietuviešu autoru latviešu valodā tulkoto darbu izstādi.

Lindas Grīnbergas priekšlasījumu lietuviešu valodā bija iespēja noklausīties arī Viļņas Centrālās bibliotēkas darbiniekiem un apmeklētājiem. Viļņas Centrālajā bibliotēkā tika eksponēta RCB darbinieku sagatavota virtuālā izstāde, kas atspoguļo lietuviešu autoru darbu tulkojumus latviešu valodā.

RAINIS UN ASPAZIJA. LIETUVAS KULTŪRAS SAIKNES

Mg. philol. LINDA GRĪNBERGA

Raiņa un Aspazijas muzeja speciāliste

Latviešu un lietuviešu draudzība, vienotība un tuvums bija svarīgi dzejnieku dzīvē visa mūža garumā – kā abu tautu intelektuālās un kultūras attīstības ceļos, tā vēsturiski izšķirošos brīžos. Rainis dzimis 1865. gada 11. septembrī Dunavas pagastā, tagadējā Jēkabpils novadā. Bērnību un jaunības gadus Rainis pavadījis tēva nomātajās pusmuižās Sēlijā un Latgalē – tuvu lietuviešu kultūrai un valodai, kas likumsakarīgi ietekmējusi viņa bērnības iespaidus un tālāko radošo mūžu. Vide, kurā Rainis uzaudzis, veidojusi pamatu viņa personībai, vērtību sistēmai. Bērnības iespaidus un atmiņas veidoja Daugavas kuģinieki, apkārt skanošās daudzās svešās valodas, kas rosinājušas mazā Jāņa Pliekšāna domas par pasauli, valodas un kultūras bagātību. Sēlijā un Latgalē dzirdamās dzīvās izloknes un lietuviešu valodas tuvums, kurš tur jūtams vairāk nekā pārējā Latvijā, bagātināja Raiņa valodas izjūtu, vēlāk palīdzēja tulkojumos latviešu jaunvārdu darināšanā, par ko Raiņa laikā raisījušās ne mazums diskusiju. Siltums pret lietuviešu tautu, kultūru un valodu Rainim rit arī asinīs – ir nostāsti, ka Raiņa mātes radi nākuši no Lietuvas.

Interesanti veidojusies arī Raiņa humora izjūta, par kuras būtisku pamatu kļuvušas bērnībā dzirdētās tautasdziesmas: “Pirmie

iespāidi un paraugi, kas veicināja šo nosvēršanos uz humora un sevišķi satīras pusi, nāk laukam no mūsu latviešu, leišu un baltkrievu tautas dziesmām. No lietuviešu tautas dziesmām man bērnībā nāca liela bagātība no Marčuļa, un dziesmu starpā bija daudz nebēdīgi un pārgalvīgi jautru ubagu dziesmu; dažas tiku uzrakstījis vēlāk no atmiņas, ģimnāzijas gados, un pāris pēcāk tika ievietotas dažādos kalendāros un ir uzņemtas arī “Nemierīgā sirdī”. – Ģimnāzijas gados kopā dzīvoju pansijā ar kādu lietavieti, manu mīlo draugu Leonu Daraškeviču, kurš vēlāk tika par psihiatru. Viņš ļoti mīlēja savas leišu tautas dziesmas un viņu oriģinālo humoru.”¹

Lietuviešu tautas dziesmas Rainis iekļāvis tulkotās dzejas krājumā “Nemierīga sirds” (1921), kuras priekšvārdā raksta: “Ideja par šai līdzīgu grāmatu cēlusies jau ļoti sen, pašos bērnības gados, kad kā neaptverama smaršojošā un krāsās žiboša prērija sāka atvērties jaunai sirdij pasaules dzeja dažādo daudzo tautu valodās. (...) Mūsu un lietuviešu un baltkrievu tautas dziesmas izgāja skanēdamas pretī. Visa mana bērnība pilna brīnišķu skaņu un krāsu; visa peldējās kā lielā dzejas jūrā.”²

¹ Rainis, J. Humors. No: Rainis, J. *Kopotī raksti* : 30. sēj. Rīga : Zinātne, 1983, 18. sēj., 545. lpp.

² Turpat, 562. lpp.

*Linda Grīnberga Rīgas Centrālajā bibliotēkā.
Foto: Daina Ģeibaka*

Studējot Pēterburgas Universitātē, Rainim radās nopietna interese par baltu tautu folkloru, to rosināja lietuvieša, baltu tautu etnogrāfa doc. Eduarda Voltera (1856–1941) pētījumi un lekcijas, par kurām dzejnieks rakstīja korespondences laikrakstam “Dienas Lapa”. Rainis universitātei gatavoja materiālus par lietuviešu dzejnieku Kristijonu Donelai, tai skaitā Donelaiša darba “Gadalaiki” tulkojumu, kas vēlāk Paņevēžā gājis bojā. 20. gs. 20. gados Rainis un E. Volteru vieno sarakste. 1929. gadā E. Volters raksta Rainim un mūdiņa viņu pievēršties drāmas rakstīšanai par Lietuvas valdnieku Vītautu sakarā ar viņa 500. nāves gadadienas tuvošanos.

Gan daiļliteratūrā, gan publicistikā Rainis interesēja ne tikai latviešu tautas, bet visu baltu tautu pašnoteikšanās tiesības: “Mēs jau visi jutāmies kā apspiestas, beztiesīgas tautas locekļi un meklējam, kā šīs tautas vēsturi, kā tautisko būtību, lai pierādītu viņu tiesību pastāvēt kā tautai, ne vien kā indivīdiem. Mēs meklējam tāpat tiesiskās normas, kurās nokārtotos šo tautu pastāvēšana, un jau toreiz mēs atzinām un prasījām no citiem atzīšanu

tautu pašnoteikšanās tiesībām.”³ Baltu tautu folklorā, filoloģijā ir pirmo publicistikas rakstu galvenā tēma.

Aspazijas un lietuviešu kultūras saiknes vizuāli saskatāmas viņas daiļradē, kurā būtiski ir latviešu un lietuviešu folkloras elementi. Aspazijas luga “Vaidelote” ir viena no dramaturģes agrīnajām lugām, kuras pamatā mitoloģisko likumību vidē attēlota sievietes sacelšanās pret aizspriedumiem, cīņa par tiesībām veidot savu dzīvi saskaņā ar jūtām. Aspazija lūgā dod nosaukumu “Vaidelote. Drāma izlešu pagātnes”, sižeta un tēlu pamatā izmanto lietuviešu mitoloģiju un senās Lietuvas vidi (vaidelotes un krīvi, Mildas svētki un karalis Alģirds), taču idejiski attīsta savu romantisko interpretāciju, radot spilgtus sieviešu tēlus, kas maina tradicionālos priekšstatus par sievišķību, pauž indivīda brīvības centienus un iemieso garīguma un mīlestības ideālus. 1924. gadā izrādī “Vaidelote” Latvijas Nacionālais teātris spēlēja Kauņā.

Spilgti tautas pasaku tēmu Aspazija

³ Rainis, J. Humors. No: Rainis, J. *Kopotie raksti* : 30. sēj. Rīga : Zinātne, 1983, 18. sēj., 618. lpp.

Lindas Grīnbergas prezentācija Rīgas Centrālajā bibliotēkā

iedzīvina lugā “Zalkša līgava” (1928), kuru sākotnēji bija iecerējis rakstīt Rainis, taču darbs pie tās nevedās. Aspazija rod iedvesmu latviešu un lietuviešu tautas pasakās “Zalkša līgava”, “Jūras ķēniņa pils” un lietuviešu tautas pasakā “Egle – Zalkša līgava”. Aspazija folkloras slānim pievieno otru – laikmeta, sabiedrības, autores uzskatu un dzīves pieredzes izauklētu un piepildītu iekšējo slāni⁴, tajā iezīmējot arī savas attiecības ar dzīvesbiedru dzejnieku Raini un sievieti starp “nesamierināmām laicīgās un garīgās dzīves izpausmēm: laulību un brīvību, laulību un mīlestību (..), pienākumiem pret vīru un bērniem un sevis kā pašpietiekamas sievietes garīgo pilnveidošanos”⁵.

Šveices emigrācijā 1911. gadā Rainis raksta traģēdiju “Indulis un Ārija”. Lugas fonā ir Livonijas krusta kara vēsturiskie notikumi un baltu cīņas pret vācu bruņiniekiem, bet tās “filozofisko slāni veido doma, ka naidis nevar kļūt par vēstures virzītāju, tā vietā jānāk mīlestībai un gara brīvībai kā cilvēku un tautu saprašanās veicinātājam”⁶. Divu jauniešu mīles-

tības tēlojumam līdztekus risināta problēma par nākotnes valsti un tās ētiskiem pamatiem, kā arī akcentēta latviešu un lietuviešu vienotības ideja. Literatūrzinātnieks Benedikts Kalnačs, raksturojot lugas daudzšķautnību, raksta: “Raina lugā apvienojas psiholoģiskais, sociālais un filozofiskais tēlojuma līmenis, tā savieno vēstures notikumu tēlojumu ar nākotnes ideju atklāsmi. Vēsturiskajam laikmetam būtisko etnisko dalījumu atklāj galvenās lugā iezīmētās tēlu grupas, tie ir kurši, lietuvieši un vācieši. (..) Lietuviešu vidū centrālā figūra ir Mintauts (Mindaugs), kurš ir bargs un stingrs vadonis, tiecoties ar spēku apvienot dažādās ciltis vienotas Lietuvas mērķim. (..) Būtiskākie pretstati lugā ir Indulis un Mintauts, un tieši šo tēlu dialogā Indulis izsaka pats savu un lugas autora demokrātisko pārliecību “ikviens lai kungs”⁷”

20. gs. 20. gados dzejnieks turpināja tuvināt Latvijas un Lietuvas kultūras saites. No 1921. līdz 1925. gadam Rainis bija Latvijas Nacionālā teātra direktors, un teātrī 1922. gadā tika iestudēta G. Lansberga-Žemkaļņa drāma “Blinda”. Tam par godu Rainis uzrakstīja vārdus dziesmai “Brāļiem lietaviešiem”. 1924. gadā Rainis sadarbībā ar Kauņas teātra direktoru Ļudu Giru (*Ļudas Giras*) organizēja Latvijas Nacionālā teātra viesizrādes Kauņā. Tika nospēlētas četras izrādes: Raina

⁴ Raudive, S. Sieva, kas zināja čūskuvārdus. *Kroders*. Pieejams tiešsaistē: <https://www.kroders.lv/par-teatri/716?print>

⁵ Turpat.

⁶ Kalnačs, B. Indulis un Ārija. *Nacionālā enciklopēdija*. Pieejams tiešsaistē: <https://enciklopedija.lv/skirklis/96513-%E2%80%9CIndulis-un-%C4%80rija%E2%80%9D>

⁷ Turpat.

“Jāzeps un viņa brāļi”, Aspazijas “Vaidelote”, A. Brigaderes “Maija un Paija” un R. Blaumaņa “Trīnes grēki”. Jānis Kalniņš lietuviešu valodā izdotās grāmatas “Rainis” papildnodaļā raksta: “Šis brauciens, šis viesizrādes viņam šķita kā brauciens uz savu jaunību, varbūt pat vēl dziļāk pagātnē – bērnībā.”⁸ 1926. gadā Rainis uzņēmts kā Goda biedrs lietuviešu un latviešu Vienības biedrībā Kauņā, par ko aizkustināts raksta E. Volteram: “Mani dziļi aizkustina augstais pagodinājums, ko brāļu tauta man piešķirusi, un es izsaku savu izjustāko pateicību un apliecinu savu sirsnīgāko nodošanos Vienības biedrības mums visiem un man sevišķi tik tuviem mērķiem. Kur mums ir tagad brāļu tautu vienības biedrība, tur nākotnē jāizaug brāļu tautu vienībai pašai, visos tautu darbības laukos: kultūrā, sabiedrībā, politikā līdz galīgai vienībai; tanī ir mūsu visu spēku atraisījums un mūsu tautu nebeidzami dzīvā, ilgotā saules mūža cerība.”⁹

1925. gadā rakstot dzejisku autobiogrāfiju, bērnības epu “Saules gadi”, Rainis min vienotību ar Lietuvu, ko spilgti bija atgādinājis arī brauciens uz Kauņu 1924. gadā:

“Manī plūst latvju asins,
Maisītas ar lietuviešu
Darot mani vienotāju,
Dodot jaunu pienākumu.”¹⁰

Lietuvas tematikai daiļradē Rainis pievērsās arī pēdējā dzīves gadā, rakstot lugu “Vītauts”. Šai nepabeigtajai lugai ir plaši izstrādāta struktūra, varoņu raksturi, vide, laiks. Ideja radusies jau 1923. gadā, bet aktīvi Rainis pie tās strādā 1929. gadā, kad no etnogrāfa Eduarda Voltera saņem vēstuli, ka Lietuvā 1930. gadā tiks atzīmēti 500 gadi kopš valdnieka Vītauta nāves. Rainis izšķiras par plašu vēsturiski dramatisku triloģiju, par lugas virzītājspēku izvēloties Vītauta un Jogaila pretstatu cīņu.¹¹ Darbā Rainis izmanto vairā-

⁸ Kalniņš, J. (1983.) Rainis. *Raiņa gadagrāmata, 1983.* Rīga. 129. lpp.

⁹ Rainis, J. Vēstules. No: Rainis, J. *Kopotī raksti* : 30. sēj. Rīga : Zinātne, 1983, 23. sēj., 358. lpp.

¹⁰ Rainis, J. Saules gadi. No: Rainis, J. *Kopotī raksti* : 30. sēj. Rīga : Zinātne, 1983, 4. sēj., 328. lpp.

¹¹ Amoliņa, B. (1983.) Raiņa darbs pie iecerētās lugas

kas grāmatas, bet visvairāk Edgara Baumaņa sastādīto etnogrāfisko apcerējumu “Leiši” (1902), kas sniedz bagātīgas ziņas par senās Lietuvas kultūras, politikas un saimniecības jautājumiem. Grāmatā daudz Raiņa piezīmju un pasvītrojumu, par īpaši svarīgu atzīta nodaļa par valdniekiem Vītautu un Jogailu. Lugas vides un vēstures izpētei Rainis pievērsās ar lielu nopietnību – no grāmatas tiek izrakstīti sakāmvārdi un tautasdziesmas, kas apliecina latviešu un lietuviešu radniecību, kā arī vēsti par lietuviešu raksturu; tiek pētīti valodas dialekti un izloksnes, dabas apraksti, lietuviešu nodarbošanās, tradīcijas, ticība un rituāli.¹² Visvairāk izstrādāta lugā pirmā daļa, kurā rādītas Vītauta un Jogaila attiecības, Vītauta raksturs un briesošais konflikts, un trešā daļa par beidzamajām Vītauta gaitām. Mazāk izstrādāta daļa par Vītauta cīņām.

Kā rāda dzejnieku personīgā bibliotēka, Raiņa uzmanības lokā bija daudzi lietuviešu autori, taču īpašu vietu viņu vidū ieņem dramaturgs Vidūns. Rainim bija tuva viņa filozofija, pasaules izjūta, dramaturģijas stils. Raiņa un Aspazijas personīgajā bibliotēkā glabājas septiņi Vidūna darbi. Raiņa un Vidūna drāmās bija daudz kopēja – simbolisma estētika, vēsturiski un mitoloģiski sižeti, tautas attīstības idejas.¹³ Muzeja krājumā ir saglabājušās Vidūna vēstules Aspazijai, atbildot uz sveicieniem viņa 60. jubilejā, kā arī līdzjūtība Raiņa nāvē.

Daži neilgi posmi dzejnieku dzīvē arī saistās ar Lietuvu. Pēc Pēterburgas Universitātes pabeigšanas Rainis divus gadus strādā Viļņas apgabaltiesā par tiesas amatu kandidātu un gatavojas kandidāta grāda iegūšanai (1889–1890). Arī otrā reize ir saistīta ar darbu – 1897. gadā Rainis kopā ar Aspaziju dodas uz Paņevežu, lai uzsāktu advokāta darbību. “Mēs dzīvojām lielā namā tirgus vidū, augšējā stāvā, no kura viss bija pārredzams – daudzie ziedoņa pali, un zaļā zālīte...”¹⁴

“Vītauts”. *Raiņa gadagrāmata, 1983.* Rīga. 11.-21. lpp.

¹² Turpat.

¹³ Gaižūns, S. (1986). Vidūns Raiņa un Aspazijas dzīvē. *Raiņa gadagrāmata, 1986,* 123.-125. lpp.

¹⁴ Rainis un Aspazija dzīvē un mākslā : sarakstīšanās. Rīga : Kultūras Draugs, 1937. 129. lpp.

31. maijā sakarā ar preses prāvu pret redaktoru Raini, viņš tiek uz 26 dienām ieslodzīts Paņežņas cietumā, bet pēc tam pārvests uz Latviju. Pie nama Paņežņas centrā šodien redzama piemiņas plāksne.

Rainis un Aspazija, Latvija un Lietuva šodien. Cieša kultūras saikņu stiprināšana notiek, pateicoties memoriālo muzeju starptautiskai sadarbībai. Raiņa un Aspazijas muzejs un Memoriālo muzeju apvienība jau vairākus gadus veido sadarbību ar Lietuvas, Baltkrievijas un Krievijas memoriālajiem muzejiem, rīkojot starptautiskas izstādes un viesizstādes, kā arī konferences, izzinot personību muzeju kopīgo un atšķirīgo, daloties pieredzē un meklējot muzeju attīstības ceļus. 2020. gadā Raiņa un Aspazijas vasarnīcā Jūrmalā eksponēta Kaļiņingradas apgabala vēs-

tures un mākslas muzeja izstāde “Donelaitis un viņa laiks” – par lietuviešu dzejnieku Kristijonu Donelaiti. 2019. gadā organizēta starptautiska konference “Viena personība, vairāki muzeji. Quo vadis?”, kurā piedalījās referenti no Latvijas, Šveices, Lietuvas, Baltkrievijas, Krievijas un Polijas muzejiem. 2018. gadā atklāta starptautiska izstāde “Valodas un literatūras ceļos”, kas bija veltīta Eiropas kultūras mantojuma gadam. Izstādes veidošanā piedalījās Aleksandra Puškina Literatūras muzejs (Lietuva), Mairoņa Lietuviešu literatūras muzejs (Lietuva), Jankas Kupalas Valsts literatūras muzejs (Baltkrievija), Memoriālo muzeju apvienība (Latvija) Ādama Mickeviča Poļu literatūras muzejs (Polija) un Kaļiņingradas apgabala vēstures un mākslas muzejs (Krievija).

Foto: Daina Ģeibaka

RĪGAS CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA UN LKA LATVIJAS KULTŪRAS KOLEDŽA

- **GITA MIKUDA**
LKA Latvijas kultūras koledžas īstenotā studijprogramma
”Bibliotēkzinātne un informācija”
- **DAINA VALEINE**
LKA Latvijas kultūras koledžas bibliotēka – informācijas centrs
- **IESPAIDI UN ATZIŅAS PAR STUDIJĀM LKA LATVIJAS
KULTŪRAS KOLEDŽĀ**
RCB darbinieki – LKK studenti par studijām

LKA LATVIJAS KULTŪRAS KOLEDŽAS ĪSTENOTĀ STUDIJU PROGRAMMA “BIBLIOTĒKZINĀTNE UN INFORMĀCIJA”

Sagatavoja **GITA MIKUDA**

LKA Latvijas Kultūras koledžas

studiju programmas “Bibliotēkzinātne un informācija” direktore

STUDIJU PROGRAMMAS ATTĪSTĪBA

Studiju programma izstrādāta atbilstoši Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūras kvalitātes standartiem un vadlīnijām, Ministru kabineta 2010. gada 20. marta noteikumiem Nr.141 “Noteikumi par pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” un bibliotēku informācijas speciālista profesijas standartam. Programma tiek īstenota studiju virzienā “Informācijas un komunikācijas zinātnes”. Studiju virziens un programma izveidoti, pamatojoties uz darba tirgus pieprasījumu pēc attiecīgās kvalifikācijas speciālistiem. Programma ir unikāla ar to, ka Latvijā tā ir vienīgā pirmā līmeņa profesionālā studiju programma, kuras apguve nodrošina bibliotēku informācijas speciālista kompetencēm atbilstošas kvalifikācijas iegūšanu.

1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas īstenošana bibliotēku speciālistiem uzsākta 2002. gadā, kad tika dibināta Latvijas Kultūras koledža. Pirms tam bibliotēku speciālistu profesionālo sagatavošanu veica Latvijas Kultūras koledžas priekšteči: Rīgas Kultūras un izglītības darbinieku tehnikums un Latvijas Kultūras skola. 2004. gadā studiju programma “Bibliotēkzinātne un informācija” tika akreditēta (pārakreditēta 2010. gadā). Programmā iekļautie studiju priekšmeti bija atbilstoši tā laika sociālekonomiskajai situācijai un darba tirgus pieprasījumam. 2011. gadā Eiropas Sociālā fonda projekta¹ eksperti studiju programmu atzina par

¹ Eiropas Sociālā fonda projekts „Augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšana un priekšlikumi kvalitātes paaugstināšanai” (“Evaluation of Higher Education Programmes and Suggestions for Quality Improvement” Agreement No. 2011/0012/1DP/1.1.2.2.1/11/IPIA/VIAA/001)

ilgtspējīgu. 2013. gadā LR IZM akreditēja LKA Latvijas Kultūras koledžas (turpmāk – Koledža) īstenoto studiju virzienu “Informācijas un komunikācijas zinātnes” un tam atbilstošo studiju programmu “Bibliotēkzinātne un informācija”. Ņemot vērā Ministru kabineta 2020. gada 12. marta rīkojumu Nr. 103 “Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu”, studiju virziena “Informācijas un komunikācijas zinātnes” 2019. gadā paredzētā akreditācija tika atlikta un akreditācijas komisijas ekspertu vizītes Koledžā, kuru laikā vērtēta programma, tika organizētas 2021. gadā.

PROGRAMMAS MĒRĶIS UN SATURS

Ievērojot kultūrpolitikas nostādnes bibliotēku nozarē, un atbilstoši Koledžas darbības un attīstības stratēģijai ir noteikti studiju virziena “Informācijas un komunikācijas zinātnes” attīstības stratēģiskie mērķi:

1. attīstīt un īstenot kultūras mantojuma saglabāšanai un bibliotēku nozares attīstības perspektīvām saturiski atbilstīgu kvalitatīvu un mūsdienīgu studiju programmu “Bibliotēkzinātne un informācija”, sadarbībā ar darba devējiem un profesionālajām organizācijām aktualizējot nepieciešamās kompetences 4. līmeņa profesionālajai kvalifikācijai “Bibliotēku informācijas speciālists”;

2. lai popularizētu Koledžas tēlu un piedāvātās unikālās profesionālās studiju programmas iespējas bibliotēku nozarē, uzturēt operatīvu iekšējo un ārējo komunikāciju ar bibliotēku un citu informācijas institūciju vadošajiem speciālistiem un Koledžas absolventiem;

3. pilnveidot bibliotēku un informatīvo pakalpojumu nozares studijām nepieciešamo mūsdienīgām tehnoloģijām atbilstošo studiju

vidi, kas sekmētu ikviena indivīda informācijpratību, meklējot sadarbības iespējas ar Rīgas Centrālo bibliotēku, Latvijas Nacionālo bibliotēku un citiem darba devējiem.

Pēdējos gados būtiski ir uzlabots studiju programmas saturs, aktualizēti un ieviesti jauni studiju kursi, pārskatīts kursa darba specialitātē un kvalifikācijas darba saturs. Pamatojoties uz darba devēju un nozares profesionāļu ieteikumu, ir mainīts kvalifikācijas darba pamatuzstādījums – bibliogrāfiskā rādītāja par noteiktu tēmu vietā studentiem jāveic patstāvīgs pētījums par viņu pašu izvēlētu aktuālu tematu bibliotēkzinātnē un/vai informācijas zinātnē.

PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS

Studiju programmai raksturīga praktiska ievirze, integrējot studiju procesā ievērojamo skaitu praktisko nodarbību un četras studiju prakses, docētāju kvalifikāciju un profesionālo pieredzi. Pateicoties sadarbībai ar Rīgas Centrālo bibliotēku, Latvijas Nacionālo bibliotēku, Latvijas Universitātes bibliotēku, Latvijas Universitātes Akadēmisko bibliotēku un citu izglītības iestāžu bibliotēkām, kā arī publiskajām bibliotēkām, studentiem ir iespē-

ja gūt praktiskās zināšanas un kompetences vairākos studijuursos, kā arī studiju programmas apguvei izmantot šo bibliotēku resursus. Saskaņā ar programmas studiju plānu un studiju grafiku studentiem ir paredzētas četras prakses 16 kredītpunktu apjomā. Katra prakse ilgst četras nedēļas. Prakses mērķis ir dot iespēju studentiem nostiprināt teorētiskās zināšanas un iegūt studiju programmai atbilstošu praktisko pieredzi, kā arī veicināt pētniecisko prasmju pilnveidi.

Uzmanība tiek veltīta ne tikai profesionālai sagatavotībai praktiskajam darbam bibliotēkās. Studenti apgūst arī lietiskās pētniecības metodes, datu analīzi un vizualizāciju, izstrādā kursa un kvalifikācijas darbus – pētījumus par bibliotēku zinātnē, informācijas zinātnē, bibliogrāfijā vai grāmatniecībā aktuālām tēmām. Studiju darbos apkopota bibliotēku nozarē nozīmīga informācija, kas iegūta, analizējot noteiktas bibliotēkas darba jomas. Pēc autoru iniciatīvas studiju darbi vairākkārt iekļauti bibliotēku krājumos un piedāvāti publiskai apskatei.

Studiju programmas “Bibliotēkzinātne un informācija” mērķauditorija ir visi vidējo izglītību ieguvušie, kurus interesē darbam bib-

LKA LKK pasniedzēji No kreisās: Aldona Volkova, Gita Mikuda, Dženija Džirkale-Maļavkina.
Foto no G. Mikudas personīgā arhīva

lietākā nepieciešamo kompetenču ieguve, kā arī bibliotēku nozarē strādājošie, kuri vēlas apgūt jaunas, mūsdienīgas un darbam noderīgas vispārējās un arī specializētās zināšanas un pilnveidot profesionālās prasmes darbam

nozārē. Atbilstoši mērķauditorijai un bibliotēku informācijas speciālista profesijas standartam ir noteiktas uzņemšanas prasības.

Lielākā daļa studentu jau strādā bibliotēkās vai darbu bibliotēku jomā uzsāk studiju

*LKA LKK studenti nodarbībās.
Foto no G. Mikudas personīgā arhīva*

laikā. No absolventu aptaujām izriet, ka viņi ir nodarbināti bibliotēku nozarē un lielākoties ieņem struktūrvienību vadītāju, vecāko/galveno bibliotekāru vai vecāko/galveno bibliogrāfu amatus, turklāt nereti paaugstinājumi gūti neilgi pēc studiju programmas absolvēšanas. Kopumā absolventu datu analīze liecina par studiju programmā sniegto kompetenču atbilstību darba tirgus prasībām.

Pastāvīgi tiek uzlabots studiju kursu saturs un to apguves metodika studējošo zināšanu, prasmju un kompetenču attīstīšanai. Tiek veicināta arī akadēmiskā personāla kompetenču pilnveide, nodrošinot mācībspēkiem motivējošu un atbalstošu vidi – sakārtotu infrastruktūru, e-vidi, pieeju informācijas resursiem un pieredzes apmaiņu sadarbībā ar ārvalstu augstskolām. Notiek pastāvīga darba devēju iesaiste programmas satura pilnveidē, kas veicina konkurētspējīgu darba tirgus dalībnieku sagatavošanu un profesionālo kompetenču attīstības nodrošināšanu. Darba devēju pārstāvji ir iesaistīti valsts nos-

lēguma pārbaudījumu komisijā. Studējošie apgūst darba tirgum bibliotēku nozarē aktuālus studiju priekšmetus: “Projektu vadība”, “Informācijas sistēmas”, “Informācijas pakalpojumi lietotāju grupām”, “Informācijas avoti un meklēšana”, “Digitālo resursu pārvaldība atmiņu institūcijās”, “Informācijas dienestu un centru pārvaldība”, “Nacionālā bibliogrāfija”, “Novadpētniecība bibliotēkās”, “Bibliotēku vēsture un grāmatniecība”, “Profesionālā svešvaloda (angļu)”, “Bibliotēku vadība un likumdošana” u. c.

Tā kā studiju programma tiek īstenota nepilna laika formā, studentu ērtībai tiek pilnveidotas iespējas realizēt studiju kursus attālināti. Atsevišķi studiju kursi, piemēram, “Projektu vadība”, “Tiesību pamati un auctortiesības” daļēji jau tiek realizēti attālināti Moodle vidē. Tiek veidoti tiešsaistes lekciju videoieraksti, prezentācijas, mācību materiāli, kuros iestrādāti vingrinājumi mācību vietas apguvei, kā arī eksāmenu testi studentu gūto studiju rezultātu novērtēšanai. Darbs

Nodarbība Latvijas Mākslas muzejā
Foto no G. Mikudas personīgā arhīva

pie studiju kursu attālinātās realizācijas tiks turpināts arī turpmāk.

Studiju kursu laikā tiek organizētas mācību ekskursijas, vieslekcijas, praktiskās nodarbības, konsultācijas pētniecisko darbu un kvalifikācijas darbu izstrādei, tiek apmeklētas arī nozares aktuālās izstādes. Piemēram, studiju kursu “Informācijas sistēmas”, “Informācijas pakalpojumi lietotāju grupām” un “Novadpētniecība bibliotēkās” praktiskās nodarbības tiek organizētas Rīgas Centrālajā bibliotēkā un tās filiālbibliotēkās, apgūstot nozares labās prakses pieredzi un darba metodes.

Studiju kursā “Bibliotēku darba vadība un likumdošana” tiek apmeklēta Latvijas Universitātes Bibliotēkas Dabaszinātņu bibliotēka, bet studiju kursa “Digitālo resursu pārvalde atmiņu institūcijās” praktiskais ieskats tiek gūts Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Studiju kursa “Mākslas vēsture” padziļinātai apguvei nodarbības notiek Latvijas Mākslas muzejā.

Lai veicinātu studiju virzienā realizētās studiju programmas satura pielāgotību darba tirgus aktuālajām vajadzībām, tiek veikta arī darba devēju viedokļu apkopošana. Piemēram, lai noskaidrotu, kā prakses vietas, kas

ir arī potenciālās studentu darba vietas nākotnē, novērtē Koledžas studentu sagatavotību darba tirgum, katru semestri pēc prakses atskaišu iesniegšanas tiek apkopoti visi praktikanču raksturojumi, kurus sagatavo prakses vadītāji, prakses vietas pārstāvji. Analizējot praktikanču raksturojumus, tiek gan skatīts praktikanču raksturojumu saturs, gan apkopota statistika par studentu praksē paveikto darbu novērtējumu 10 ballu sistēmā. Šāda analīze ļauj monitorēt, vai prakses laikā īstenotie uzdevumi tiek veikti ne tikai kvalitatīvi, bet arī – vai prakses uzdevumi (un atbilstīgi studiju kursu saturs, jo uzdevumi tiek salāgoti ar studiju kursos apgūto saturu) atbilst aktuālajām darba tirgus prasībām.

UZŅEMŠANAS PRASĪBAS

Iestājam studiju programmā noteikti iestājpārbaudījumi – CE latviešu valodā un svešvalodā. Ja persona normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā tikusi atbrīvota no valsts pārbaudījumiem, konkursa rezultātus veido CE pielīdzināts vērtējums no izglītības dokumenta par vidējās izglītības iegūvi. Reflektantiem, kuri ieguvuši vidējo izglītību līdz 2004.gadam, kā arī personām, kuras ieguvu-

Praktiskās nodarbības bibliotekāriem.

Foto no G. Mikudas personīgā arhīva

šas vidējo izglītību ārvalstīs, vai personām ar īpašām vajadzībām centralizēto eksāmenu rezultātu sertifikāti nav nepieciešami. Vērtējuma ieskaitīšana notiek, pamatojoties uz atestātā izlikto vērtējumu.

SASNIEDZAMIE REZULTĀTI

Studiju programmas apguves rezultātā studentiem jāapgūst kompetences, kas atbilst šādiem kvalifikācijas kritērijiem:

- pārvalda bibliotēkzinātnei un informācijas zinātnei atbilstošas vispusīgas un specializētas faktu, teoriju, metodiku un tehnoloģiju zināšanas un pārzina nozari regulējošos normatīvos aktus un attīstības tendences;
- izprot bibliotēkas kā kultūras institūcijas vadības, darba kvalitātes un vides risku pārvaldības un cilvēkresursu vadības principus;
- spēj patstāvīgi izmantot teorētiskās zināšanas, veicot informācijas pakalpojumu sniegšanu un informācijas resursu pārvaldību atbilstoši profesijas pienākumiem;
- ievērojot organizācijas intereses, spēj argumentēti diskutēt ar klientiem, sadarbības partneriem un sabiedrību par dažādiem bibliotēku un informācijas pārvaldības jomas aspektiem;
- spēj organizēt savu, bibliotēkas vai tās struktūrvienības darbu mainīgos sociālekonomiskajos apstākļos;
- spēj patstāvīgi formulēt, aprakstīt un analizēt praktiskas problēmas bibliotēku informācijas speciālista profesijā un pieņemt lēmumus to risināšanai;
- motivēts plānot profesionālo izaugsmi saistībā ar nozares attīstības tendencēm, sadarbojoties ar citām kultūras un informācijas pārvaldības institūcijām.

KOPSAVILKUMS

Studiju programma “Bibliotēkzinātne un informācija” ir unikāla, jo vienīgā Latvijā sniedz pirmā līmeņa augstāko profesionālo izglītību bibliotēku un informācijas pārvaldības jomā.

• Iegūtā izglītība ir aktuāla un praktiski lietojama, tā atbilst darba tirgus attīstības tendencēm un pieprasījumam.

• Nepilna laika studiju forma, e-vides izmantošana ļauj studējošiem savienot studijas ar darbu.

• Kvalificēti docētāji lielākoties ir nozarē strādājoši profesionāļi ar praktiskā un pedagoģiskā darba pieredzi.

• Strukturēta programma, kurā nozares un specializācijas kursu rezultāti atbilst profesijas standartā ietvertajām kompetencēm.

• Četras studiju prakses, kas paredz galveno bibliotēkas informācijas speciālista pienākumu apguvi dažāda tipa bibliotēkās.

• Sadarbība ar Rīgas Centrālo bibliotēku, Latvijas Nacionālo bibliotēku, augstskolu un publiskajām bibliotēkām dod iespējas izmantot šo bibliotēku resursus studiju priekšmetu apgūvē.

PROGRAMMAS TURPMĀKĀS

ATTĪSTĪBAS REDZĒJUMS

1. Plašāka e-vides izmantošana studiju procesā, organizējot dažādas studiju formas un metodes, digitālo studiju materiālu pieejamība un saziņas iespēju daudzveidība.
2. Ciešāka sadarbība ar Koledžas citu studiju virzienu docētājiem, pilnveidojot studiju programmas saturu.
3. Aktīvāka docētāju un studentu iesaiste nozares pētniecības un profesionālajos pasākumos, izstādēs, semināros, konferencēs.
4. Docētāju pētnieciskās un radošās darbības aktivizēšana, t. sk. publikāciju sagatavošana informācijas pārvaldības nozarē.
5. Sadarbības ar nozares profesionāļiem padziļināšana un daudzveidīgošana.
6. Sadarbība ar Latvijas Universitāti, paredzot studiju pēctecību.
7. Sadarbība ar ārvalstu augstākās izglītības iestādēm, kas piedāvā studiju virzienam saturiski atbilstošas studiju programmas.

Koledža gaida jaunus studentus programmā “Bibliotēkzinātne un informācija”!

LKA LATVIJAS KULTŪRAS KOLEDŽAS BIBLIOTĒKA – INFORMĀCIJAS CENTRS

DAINA VALEINE

*LKA Latvijas Kultūras koledžas bibliotēkas vadītāja, studiju programmas
“Bibliotēkzinātne un informācija” koordinatore*

LKA Latvijas Kultūras koledžas bibliotēka ir bibliotēka ar tradīcijām – jau kopš 1946. gada tajā (tolaik Rīgas Kultūras un izglītības darbinieku tehnikums) sniegts informatīvais atbalsts studentiem un personālam. Šodien tā ir bibliotēka, kas piedāvā mūsdienīgus pakalpojumus un iesaisti koledžas studiju un pētniecības procesos.

Kopš izglītības iestādes pirmsākumiem bibliotēka kalpojusi par informācijas resursu centru, veidojot izglītības procesiem atbilstošu krājumu, iekļaujot tajā skatuves mākslas, režijas, deju un mūzikas nozares, pasākumu vadības, grāmatniecības un bibliotēkzinātnes monogrāfijas un periodiskos izdevumus, kā arī studējošajiem nepieciešamo ārzemju un latviešu lugu kolekciju. Bibliotēka allaž kalpojusi arī par prakses un mācību vietu topošajiem nozares speciālistiem.

Laika gaitā bibliotēka piedzīvojusi vairākas transformācijas. 2006. gadā toreizējās bibliotēkas vadītājas Kristīnes Zaļumas vadībā no padomju laiku šaurajām telpām bibliotēka pārtapa apmeklētājiem ērtākā vidē ar brīvpieejas krājumu, lietotājiem pieejamiem datoriem un bezmaksas bezvadu internetu. No 2007. līdz 2015. gadam bibliotēku vadīja Gita Mikuda. Bibliotēkas darba procesi pakāpeniski tika automatizēti, sākotnēji piedāvājot krājuma elektronisko katalogu bibliotēku informācijas sistēmā LIIS, bet no 2014. gada uzsākta BIS ALEPH izmantošana (no 2019. gada veicot pāreju uz BIS SKOLU ALISE).

2015. gada nogalē bibliotēkas vadītāja Gita Mikuda mainīja darba vietu. Turpināt bibliotēkas krājuma attīstību, uzsākt bibliotēkas procesu automatizāciju un bibliotēkas pakalpojumu modernizāciju, uzņemoties

koledžas bibliotēkas vadību, tika piedāvāts šī raksta autorei Dainai Valeinei. Tai laikā studēju LKA Latvijas Kultūras koledžas studiju programmā “Bibliotēkzinātne un informācija”, bet mana iepriekšējā darba pieredze saistījās ar grāmatvedību un klientu apkalpošanu “Latvijas Krājbankā”, kur nostrādāju apmēram septiņus gadus. Tāpat kā daudzi 90. gadu skolas absolventi, biju izvēlējusies grāmatveža ekonomista profesiju, tomēr vēlējos papildīt bērnības sapni – strādāt vietā, kur visapkārt ir daudz grāmatu, – tādēļ pievērsos studijām bibliotēku nozarē.

Uzsākot darbu bibliotēkā, būtisks bija Gītas Mikudas sniegtais atbalsts darba procesos, kā arī palīdzība no Latvijas Kultūras akadēmijas bibliotēkas vadītājas Juritas Šiferes, ar kuru mums joprojām ir liels darba tandēms. Studiju laikā gūtās zināšanas un prasmes lieti noderēja, īpaši praktiskie semināri un prakse Rīgas Centrālajā bibliotēkā. Darbā ar BIS ALEPH milzu atbalstu saņēmu no Kultūras informācijas sistēmu centra sistēmbibliotekāres Lailas Valdovskas.

Par izvēli darbam bibliotēku nozarē esmu gandarīta, jo tas paver daudzveidīgas darba jomas: gan darbu ar bibliotēkas lietotājiem, gan plānošanas un vadības pienākumus, komunikācijas vadību, pasākumu organizēšanu, prezentācijas un aizraujošo informācijas meklēšanu un pārvaldību. Lai papildinātu profesionālās zināšanas, no 2020. gada rudens esmu Latvijas Universitātes maģistru studiju programmas “Bibliotēkzinātne un informācija” studente. Jau pirmais studiju gads ir sniedzis daudz pārdomu, jaunu ideju, plānu un padziļinātu izpratni par darbu informācijas un bibliotēku pārvaldībā.

BIBLIOTĒKAS IESAISTE KOLEDŽĀ REALIZĒTAJOS RADOŠAJOS PROJEKTOS UN PASĀKUMOS

Darbs koledžas bibliotēkā ir aizraujošs, jo dod iespēju būt par liecinieku un atbalstu studentu un personāla realizēto dažādo radošo kultūras projektu un pasākumu tapšanā. Īpaši priecājamies par projektiem, kas tapuši ar bibliotēkas iesaisti, piemēram, 2018. gadā koledžas bibliotēkā realizētais skatuves mākslas studentes A. Beseres kursa darbs – iestudēta teātra izrāde.

Par ikgadēju notikumu bibliotēkā tapis Skatuves mākslas specializācijas organizētais 1. kursa studentu publiskais eksāmens – mācību pasākums “Nejaušais pavērsiens”, kurā radošā veidā tiek popularizēts koledžas bibliotēkas krājums. Studenti izlozes kārtībā saņem vienu bibliotēkas grāmatu, par kuru tiek veidota radoša performance.

2021. gadā sadarbībā ar koledžas foto un video specializācijas vadītāju Aleksandru Devini un studentu radošo grupu bibliotēkā tika atklāta fotoizstāde “Mana dzīves lapuse”, kurā fotogrāfiju galvenais elements ir grāmata un cilvēku attiecības ar to. Kā vēsta izstādes autori, “izstāde ir par to, cik svarīgu vietu grāmatas un atmiņas ieņem mūsu dzīvē. Kādam tā ir ikdienas lasāmviela,

otram iespēja aizmirsties un trešajam – vesela pasaule”.

Bibliotēkā tiek īstenoti arī pētnieciskas ievirzes pasākumi, piemēram, 2018. gadā organizētā studentu referātu publiskā prezentācija. Referāti tika aizstāvēti studiju konferencē “Māksla un organizāciju kultūra mūsdienu Latvijā” docenta I. Kraģa vadībā. Pēc lasījumiem referāti tika apkopoti un iesieti, veidojot konferences referātu krājumu, kas pieejams Koledžas bibliotēkā.

Lielu gandarījumu sniedz iespēja ikdienā sekmēt studentu individuālo izaugsmi un veiksmīgu studiju rezultātu sasniegšanu, kā arī būt par palīgu docētājiem kvalitatīva studiju satura veidošanā. Par bibliotēkas uzdevumu uzskatām spēju būt par stabilu un uzticamu partneri gan studējošajiem, gan akadēmiskajam personālam. Cenšamies to īstenot ikdienas darbā.

Īpaši nozīmīgi bibliotēkai ir mūsu studenti – topošie kolēģi, bibliotēku informācijas speciālisti. Koledžas bibliotēka piedalās studiju procesu papildinošo mācību semināru un ekskursiju organizēšanā sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku, Rīgas Centrālo bibliotēku, Latvijas Nacionālo arhīvu, SIA “Latvijas grāmata” u. c. organizācijām. Piedāvājam koledžas bibliotēku kā resursu praktisko

LKA LKK bibliotēka.

Foto no LKA LKK novadpētniecības krājuma

*Ieskats A. Beseres kursa darba izrādē "Aktieri".
Foto no LKA LKK novadpētniecības krājuma*

nodarbību veikšanai, sniedzot iespēju studentiem gūt darba iemaņas.

Koledžas bibliotēka ir atvērta studentiem, kuri vēlas veikt studiju laikā paredzēto darba praksi. Tikuši uzņemti arī praktikanti, kas nav koledžas studenti, piemēram, 2019. gadā Latvijas Mākslas akadēmijas bibliotēkas darbiniece bija praksē LNB profesionālās tālākizglītības programmā "Bibliotēku zinības", savukārt 2018. gada pavasarī Erasmus+ ietvaros vadīta prakse divām bibliotēku un informācijas jomas studentēm no Lietuvas Šauļu Valsts koledžas.

KOLEDŽAS BIBLIOTĒKAS DARBA VIRZIENI UN AKTUALITĀTES

Kas attiecas uz specifiskākiem, augstākās izglītības iestādes bibliotēkai atbilstošiem pakalpojumiem, bibliotēka aktīvi iesaistās koledžas e-studiju vides attīstībā. Bibliotēkas vadītājas pienākumos ietilpst studentu un docētāju konsultēšana un mācības par e-studiju vides izmantošanu. Tiek organizētas gan klātienē, gan attālinātās konsultācijas – gan individuāli, gan grupās.

Bibliotēka ir izstrādājusi un piedāvā docētājiem un studentiem e-studiju vides īsās instrukcijas. Sadarbībā ar koledžas foto

un video specializācijas studentiem tika izveidotas arī īsas video pamācības. E-studiju vides attīstībā koledžas bibliotēka piedalās, arī sniedzot atbalstu docētājiem studiju materiālu atlasē, skenēšanā un sagatavošanā ievietošanai e-studiju vidē.

Viena no bibliotēkas darba aktualitātēm ir iesaiste studentu noslēgumu darbu un docētāju publikāciju elektroniskās datubāzes attīstībā. Ir noslēgts līgums ar LNB par akadēmiskā repozitorija ACADEMIA izmantošanu, koledžā izstrādāta nepieciešamā dokumentācija, un bibliotēka varēs pilnvērtīgi iesaistīties datubāzes veidošanas procesos.

Lai pilnveidotu studējošo informācijpratību, bibliotēka no 2020. gada ir iesaistījies studiju kursa "Ievads studijās un pētniecībā" docēšanā, iepazīstinot ar bibliotēkas pakalpojumiem un sarīkojot divus praktiskos seminārus par informācijas meklēšanu un izgūvi, akadēmisko rakstīšanu, atsauču veidošanu un akadēmiskā godīguma principiem. Sadarbībā ar LNB Uzziņu un informācijas centru pirmo kursu studentiem organizētas papildu mācības informācijas meklēšanā. Šai studiju gadā mācības tika realizētas attālināti, par ko pateicamies atsaucīgajām LNB kolēģēm.

*Ieskats A. Beseres kursa darba izrādē "Aktieri".
Foto no LKA LKK novadpētniecības krājuma*

2020. gadā koledža pievienojās Vienotās datorizētās plaģiātisma kontroles sistēmas izmantošanā un koledžas bibliotēka uzsāka nodrošināt plaģiātisma rīka izmantošanu, tādējādi atbalstot koledžā realizētā studiju procesa akadēmisko godīgumu. Bibliotēka plāno arī organizēt mācības un seminārus studentiem un docētājiem, pievēršot vairāk uzmanības akadēmiskā godīguma aspektiem.

KOLEDŽAS BIBLIOTĒKA COVID-19 IEROBEŽOJUMU LAIKĀ

2020. gada pavasarī un rudenī bibliotēka bija klātienē apmeklējumiem slēgta, bet 2021. gadā, kad to atļāva normatīvie akti, tika noteikti individuāli, iepriekš pieteikti apmeklējumi, ievērojot epidemioloģiskās prasības. Visvairāk koledžas bibliotēkā šajā laikā pietrūka klātienē apmeklētāju, kā arī

*Praktiskās nodarbības koledžas bibliotēkā
Foto no LKA LKK novadpētniecības krājuma*

iecerēto un plānoto pasākumu, kurus nebija iespējams īstenot.

Par galvenajām problēmām šajā laikā varam uzskatīt neskaidro situāciju, lietotāju bailes un nedrošību. Daļa studentu bija lielu izaicinājumu priekšā – kā šajā gadā izstrādāt savus kursa darbus un kvalifikācijas darbus. Bibliotēkas darba prioritātes bija sniegt atbalstu un drošības izjūtu saviem lietotājiem, nodrošinot informācijas pakalpojumus attālināti, izmantojot *MS Teams* un *Zoom* platformas. Studentu pieprasības bija attālinātas konsultācijas, lai izrunātu jautājumus, kā atrast un izgūt informāciju kursa darbu un kvalifikācijas darbu izstrādei. Svarīgs pakalpojums ir digitāla informācijas piegāde – ievērojot autortiesības, tika skenēta un piegādāta informācija no nozares profesionālajām grāmatām, žurnāliem u. tml. Docētāju uzdevumā tika veikta informācijas izguve un piegāde, lai nodrošinātu studiju procesam nepieciešamo. Ērtuma un pieeja-

mības dēļ arī turpmāk plānojam piedāvāt šo formātu konsultāciju sniegšanai.

TURPMĀKIE PLĀNI UN PRIORITĀTES

Par bibliotēkas galvenajām prioritātēm turpmāk uzskatāma krājuma atjaunošana, komplektējot jaunāko nozaru literatūru angļu valodā. Šī gada aktualitāte ir arī studiju darbu elektroniskās datubāzes attīstība. Koledžas bibliotēkai jāvirza turpmāka bibliotēkas atpazīstamība un pozitīvs tēls, aktīvāk veidojot saziņu koledžas sociālajos tīklos, kā arī biežāk publicējot lietotājiem draudzīgu informāciju koledžas mājaslapas bibliotēkas sadaļā.

Ceram uz profesionāliem izaicinājumiem un radošu iesaisti koledžas studiju un pētniecības procesos arī turpmāk. Visiem bibliotēku jomas darbiniekiem vēlam aizraujošas idejas, kā arī pārliecību, iedvesmu un spēku tās īstenot!

IESPAIDI UN ATZIŅAS PAR STUDIJĀM LATVIJAS KULTŪRAS AKADĒMIJAS LATVIJAS KULTŪRAS KOLEDŽĀ (LKK)

RCB DARBINIEKI – LKK STUDENTI PAR STUDIJĀM

INDRA GOBA

RCB Šampētera filiālbibliotēkas galvenā bibliotekāre

Dodoties uz koledžu pirmajā studiju dienā, jutu gan priecīgu satraukumu, gan bažas – kā tas būs, vai spēšu studijas savienot ar darbu? Tā man bija pirmā tāda veida pieredze, iepriekš biju vai nu mācījusies vai strādājusi, nekad abas lietas nebija apvienotas. Tomēr, kā laiks pierādīja, bažas bija veltas. Lai gan slodze mēdz būt tiešām liela, man ir izdevies studijas veiksmīgi savienot ar darbu, vēl jo vairāk tāpēc, ka pirmoreiz es studējot apgūstu to profesiju, kurā jau strādāju.

Studijas koledžā lika aptvert, cik daudz es patiesībā nezinu par bibliotēkzinātņi, cik daudz dažādas informācijas slēpjas zem šī jēdziena un visa, kas ar to saistīts, un pārlicināties, cik nepieciešama ir bibliotekārā izglītība. Studijas koledžā ir palīdzējušas man iegūt pilnvērtīgas teorētiskās un profesionālās zināšanas, ko izmantot bibliotekārājā darbā, labāk izprast bibliotekārā darba procesus un stiprinājušas pārliecību par saviem spēkiem, kā arī likušas paraudzīties uz daudzām lietām ar pilnīgi citām acīm. Koledžā sastapu brīnišķīgus cilvēkus, atsaucīgas kursa biedrenes, kuras citādi diez vai būtu sastapusi un iepazīnusi tā kā tagad. Viņas sniedz papildu iedvesmu mācībām un veido pozitīvu studiju gaisotni. Kad mācības norisinājās klātienē, katru nedēļu uz koledžu devos ar prieku. Nenovērtējams pluss ir arī tas, ka lekcijas notiek sestdienās. Ne brīdi neesmu nožēlojusi savu izvēli.

ILZE SILIŅA

RCB BKUS Saulaino dienu bibliotēkas galvenā bibliotekāre

Latvijas Kultūras koledža ir vienīgā mācību iestāde Latvijā, kas piedāvā nepilna laika stu-

dijas programmā Bibliotēku informācijas speciālists. Tā man bija lieliska iespēja apvienot ikdienas darbu bibliotēkā ar studijām bibliotēku nozares specialitātē. Studēšana man paver plašu redzējumu uz bibliotēku darbības norisēm, to daudzveidību un papildina praktiskās zināšanas ar vērienīgu nozares teoriju. Profesionālā terminoloģija (bibliogrāfija, universālā decimālā klasifikācija, šifrs, autorzīmes, krājums, obligātais eksemplārs, starptautiskais standartnumurs, repozitārijs, novadpētniecība, starpbibliotēku abonements) iegūst saturu un sniedz izpratni par bibliotekārajiem procesiem. Lekcijas lasa pieredzējuši pasniedzēji, kuri mums atklāj bibliotēku darbību niansēs.

Ļoti liels studiju laika ieguvums ir paplašinātais iepazīto cilvēku loks bibliotēku nozarē. Ar to domāju gan pasniedzējus, gan kursa biedrenes. Mēs kursā esam 10 studentes – dažādas pēc rakstura, vecuma, izglītības un darba pieredzes. Un šī košā dažādība ir mūsu vērtība, jo tā mēs viena otru papildinām, izglītojam, atbalstām un iedvesmojam. Studiju darbs grupās un pāros ļauj mums citai citu labāk iepazīt, atklājot savas stiprās puses konkrētā uzdevuma veikšanai. Uzsākot pirmo kursu, no Rīgas Centrālās bibliotēkas sistēmas bijām četras, tas ātri radīja komandas garu un atbalsta izjūtu. Tagad priecājos, ka kursa biedrene Maija no Preiļiem piekrita manam aicinājumam nākt strādāt uz Rīgu un esam kļuvušas arī kolēģes. Kursā meitenes pārstāv dažādas bibliotēkas – skolas, augstskolas, publiskās, un tas ļauj teoriju saskatīt reālās dzīves situācijās, piemēram, apgūstot bibliotēku stratēģisko plānošanu, pakalpojumu, krājumu u. c. Pēc koledžas absolvēšanas gribētu uzturēt sakarus ar kursa biedrenēm Alūksnē, Iecavas novada Rosmē, Latvijas Kultūras akadēmijā. Šobrīd

Pirmais kurss skolas pagalmā.

Foto: Daina Valeine

tikai divas no kursa nestrādā bibliotēkā, bet apgūtās zināšanas noteikti ļaus atrast vēlamo darba vietu.

Pandēmijas laiks studijās ienesis savas korekcijas. Tas veicinājis jauno tehnoloģiju apgušanu, klausoties lekcijas un prezentējot mājas darbus attālināti, kā arī sestdienu rītos ļāvis ilgāk pagulēt. Esam zaudējušas interesantas un izglītojošas mācību ekskursijas uz Latvijas Bibliogrāfijas institūtu, Latvijas Valsts arhīvu u. c., lai tiktos ar profesionāļiem un klausītos viņu pieredzē. Augstu vērtēju iespēju studiju laikā pagūt apciemot Latvijas Nacionālo bibliotēku un klausīties Viestura Zandera stāstījumu par grāmatniecības vēsturi Latvijā. Apmeklējām arī Latvijas Nacionālā mākslas muzeja bibliotēku. Novērtēju iespēju mācību praksi iziet RCB Komplektēšanas un apstrādes nodaļā, kur tās vadītāja Ineta Kaļķe iepazīstināja ar nodaļas darbu.

Aicinu ikvienu kolēģi, kurš vēlas apgūt bib-

liotēku informācijas speciālista izglītību, nākt studēt uz LKK un papildināt savas zināšanas. Tas palīdzēs rast atbildes uz jautājumiem: kāpēc tieši tā un ne citādi, kā arī iegūt daudz jaunu paziņu, skolotājus un draugus, kuri deg par to, kas notiek bibliotēkā, un domā, ko vēl tajā uzlabot.

MAIJA GAILUMA

RCB filiālbibliotēkas “Zemgale” galvenā bibliotekāre

Uzsākot studijas, radās iespaids, ka tikai pēc koledžas pabeigšanas būs iespēja strādāt bibliotēkā. Tomēr notika tā, ka šī iespēja parādījās agrāk un, pateicoties tai, jau vairāk nekā gadu esmu galvenā bibliotekāre RCB filiālbibliotēkā. Lai gan pieredzes bibliotekārajā darbā man nebija, ļoti palīdzēja kolēģes un “Jauno bibliotekāru skola”.

Studijas palīdz izprast bibliotekārā darba specifiku, savukārt prakse, kas 2,5 gados ir

Nodarbības RCB Daugavas filiālbibliotēkā.
Foto: Lolita Graudiņa

Nodarbība LKK bibliotēkā.
Foto: Daina Valeine

Nodarbības vada LNB Bibliotēku konsultatīvā centra galvenā bibliotekāre Anda Saldovere.
Foto: Lolita Graudiņa

četras reizes, sniedz iemaņas darbam bibliotēkā. Studiju kursu dažādība, zinoši pasniedzēji, atsaucīga vadība – šādi var raksturot studijas LKK.

Protams, lielas pārmaiņas ieviesa Covid-19. Lekcijas tika pasniegtas attālināti, izmantojot tiešsaistes platformas *MS Teams* un *Zoom*. Izaicinājums pārvarēt tehniskās problēmas bija katrā reizē, taču kursa biedreņu un pasniedzēju zinošais atbalsts palīdzēja tās novērst. Uzskatu, ka man ir paveicies pirms vīrusa parādīšanās klātienē iepazīt kursa biedres un lielāko daļu pasniedzēju. Ir izveidojušās draudzīgas un cieņpilnas attiecības, jūtams atbalsts no pasniedzēju un kursa biedreņu puses. Tas sniedz iespēju ātrāk pārvarēt radušās neskaidrības studiju procesā.

SANITA GOLDŠMITE

RCB filiālbibliotēkas "Zemgale", RCB BKUS "Saulaino dienu bibliotēkas" un RCB Torņakalna filiālbibliotēkas vadītāja

Atkal atgriezies studenta statusā mani pamudināja vēlme būt labam bibliotekārā darba

profesionālim. Jaunībā ieguvu mūzikas pedagoga kvalifikāciju, bet vēlāk – bakalaura grādu pirmsskolas pedagogijā. Vairāk nekā desmit gadu nostrādāju pirmsskolas izglītības iestādē gan par muzikālo audzinātāju, gan par metodiķi, tomēr bibliotēka ir bijusi manā sirdī jau kopš bērnības. Un tad, kad radās iespēja papildīt sapni un sākt strādāt bibliotēkā, izmantoju šo iespēju un neesmu to nožēlojusi. Man patīk, ka katra darba diena nes jaunus izaicinājumus, pasaule nemitīgi mainās un bibliotekāram visu laiku ir jāapgūst jaunas zināšanas un prasmes.

Rīgas Centrālajā bibliotēkā strādāju jau 15. gadu. Darba gaitas iesāku mazajā Jaunciema filiālbibliotēkā, bet vēlāk man tika izteikts piedāvājums vadīt Torņakalna filiālbibliotēku un filiālbibliotēku "Zemgale". Esmu ļoti pateicīga par praktiskajām zināšanām, kuras man sniedza RCB Bibliotēku dienesta speciālisti. Mācījos, darot darbu, izvērtējot pašas pieļautās kļūdas, ieklausoties pieredzējušos kolēģos. Tas nebija viegls dzīves posms, bet nenoliedzami vērtīgs gan.

Izglītība manā vērtību skalā ieņem nozīmīgu vietu. Ik pa brīdim radās vēlme iegūt arī oficiālu izglītības dokumentu, bet dažādu apstākļu dēļ studēt saņēmos tikai tad, kad jau studēt sāka mani bērni. Neticami ātri ir pagājuši četri vērtīgi semestri LKA Kultūras koledžā. Studēt ir grūtāk nekā bija, kad studēju pirmo reizi, taču neapšaubāmi ir ļoti interesanti. Gribēju pilnvērtīgi iepazīt bibliotekāro jomu, tās speciālistus, autoritātes. No katras mācību stundas centos pasmelties informāciju, prasmes un iemaņas, kuras varētu noderēt praktiskajā darbā. Vērtīgas bija visas lekcijas.

IVETA VAIŠĻA

RCB Bibliotēku dienesta galvenā bibliotekāre

Lai gan mans darba stāžs Rīgas Centrālās bibliotēkas sistēmā bija jau vairāk nekā 20 gadu, tomēr bibliotekārās izglītības man nebija. Jau sen domāju par iestāšanos Latvijas Kultūras koledžā, lai iegūtu dokumentāli apstiprinātu profesiju. Šī ir vienīgā mācību iestāde, kas piedāvā apgūt nepilna laika studiju programmu "Bibliotēku informācijas speciālists". Tas ir lielisks veids, kā darbu bibliotēkā apvienot ar studijām.

Latvijas Kultūras koledžā ir ļoti jauki,

*Studenti un grāmatas.
Foto no Ivetas Vaišļas personīgā arhīva*

Nodarbības vada RCB KAN vadītāja Ineta Kaļķe.

Foto: Daina Ģeibaka

pretimnākoši un profesionāli pasniedzēji. Dažs varbūt nedaudz prasīgāks un stingrāks, tā ka reizēm mācībām bija jāvelta arī kāda nakts stunda. Kaut arī mans darba stāžs bibliotēkas sistēmā ir liels, Kultūras koledžas lekcijas ne tikai atsvaidzināja jau esošās zināšanas, bet deva arī jaunu un vērtīgu informāciju, ko varēšu izmantot sava darba kvalitātes uzlabošanai.

Mācīties ir viegli, saņemu atbalstu no RCB

direkcijas, kolēģiem un ģimenes. Un, protams, ar padomiem un idejām lielu atbalstu sniedz arī studiju biedrenes. Divi gadi – laiks, kurā šobrīd apgūstu bibliotekāro profesiju, – aizlidojis vēja spārniem, atlicis vēl pusgads. Visvairāk atmiņā paliks šis pandēmijas laiks. Liels paldies Latvijas Kultūras koledžas administrācijai par to, ka atrada veidu, kā studenti var pilnvērtīgi studēt un nebija jāpārtrauc studiju programma.

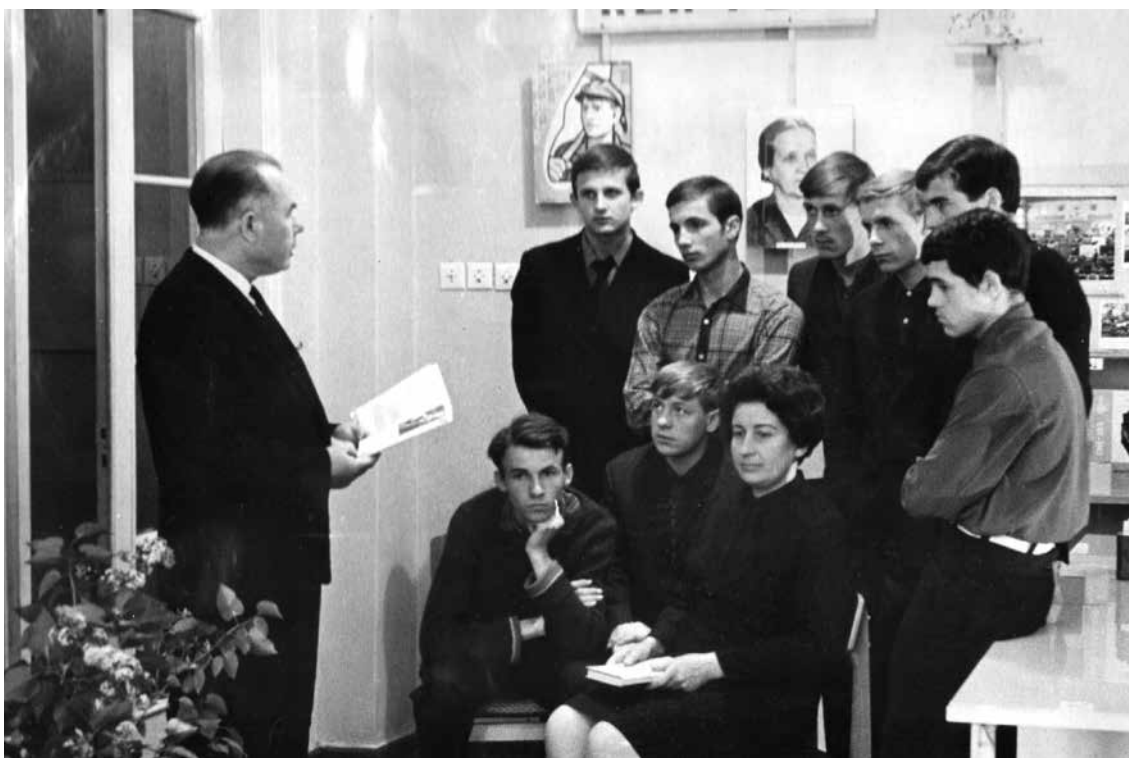

Foto: Daina Ģeibaka
Foto no RCB novadpētniecības krājuma

BIBLIOTĒKU VĒSTURE

- **GUNTA OZOLA**
“Radošās odziņas” dzimšanas dienas kūkā
(Sagaidot Rīgas Centrālās bibliotēkas 115 gadu jubileju)
- **INESE VANAGA**
RCB filiālbibliotēkai “Avots” – 75 (1946–2021)
- **INESE VANAGA**
RCB Biķernieku filiālbibliotēkai – 10 (2011–2021)
- **BAIBA ANDREJEVA**
RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka 40 gadu garumā.
Tradīcijas un pārmaiņas

“RADOŠĀS ODZIŅAS” DZIMŠANAS DIENAS KŪKĀ (SAGAI DOT RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS 115 GADU JUBILEJU)

GUNTA OZOLA

RCB Pieaugušo literatūras nodaļas vadītāja

Mainās laiks, un laikam līdzī mainās bibliotēka – tās atrašanās vieta, krājums, izvietojums, lasītāji, direktori, nosaukumi. Daudz ir pētīts un rakstīts par bibliotēkas vēsturi. Pašlaik mēs visi atrodamies ārkārtas situācijā – visa pasaule cīnās ar Covid-19 vīrusa izraisīto pandēmiju. Apstākļi ir neierasti, ir mainījies dzīves ritms, cilvēki dzīvo savās mazajās mikropasaulēs vienas mājsaimniecības ietvaros. Izraušanās uz āru ir darbs, uz kuru dodamies, lai pildītu savus pienākumus, ievērojot jaunus ierobežojumus un – noteikti ar cerībām, ka tas viss reiz beigsies un mēs atgriezīsimies aktīvā dzīves ritmā.

Šajā laikā esam apguvuši daudzas jaunas zināšanas un darba metodes. Lielu darba daļu aizņem attālināto pakalpojumu sniegšana, to ir kļuvis nevis mazāk, bet vairāk. Ikdienas informācijas resursu pasūtījumu sagtavošana ir ļoti laikietilpīgs process. Lai izpildītu lasītāja pasūtījumu, Rīgas Centrālajā bibliotēkā ir jāizpēta krājumi trīs stāvos, un katrā stāvā ir atsevišķas filiālbibliotēkas cienīgs krājuma apjoms. Bieži vien pasūtījums sastāv no dažādu krājumu informācijas resursiem, kuri jāatrod, jānoformē, jāpaziņo lasītājam rakstiski vai telefoniski. Pasūtījumu skaits visas dienas garumā (no plkst. 9.00 rītā līdz 20.00 vakarā) ir pāri simtam. Process beidzas ar lielu paldies un abpusēju gandarījumu par bibliotēkas sniegto pakalpojumu. Un tas ir tikai viens no daudzajiem darba pienākumiem, kurus veic bibliotēkas darbinieki.

Neliela informācija bibliotēkas apmeklētājiem: ja, ienākot bibliotēkā, neredzat lasītāju, bet tikai bibliotekāru pie datora, esiet mierīgi, bibliotekārs strādā – pretēji mītam, ka bibliotēkā var tikai sēdēt un lasīt grāmatas. Tādu laiku bibliotēkā nekad nav bijis. Mūsdienu bibliotekārs, bruņots mūsdienīgām zināšanām par tehnoloģijām, informācijas

apstrādi, literatūru, bibliogrāfiju, pētniecību un plaša spektra kompetencēm, prāvu daļu darba funkciju veic datorā. Tajā tiek meklēta informācija, apstrādāti informācijas resursu pieprasījumi, notiek dokumentu skenēšana, saglabāšana, datu apstrāde, jaunu zināšanu apguve utt. Bibliotēka pandēmijas laikā ir bijusi slēgta īsu laiku sprīdi, tā nerimstoši ir darbojusies, apguvusi jaunus darba virzienus un pienākumus, papildinājusi pakalpojumu klāstu. Par dzelzainu bibliotēkas darbības principu kļuvis Raiņa teiciens “Pastāvēs, kas pārvērtīsies”.

Šogad RCB svinēs savas pastāvēšanas 115 gadu jubileju. Bibliotēkas pašreizējā atrašanās vieta ir ēka, kuru daudzi pazīst kā bijušās “Rīgas Modes” Brīvības ielā 49/53. Aizņemam 2., 6. un 7. stāvu. Atrodamies šajā ēkā no 1996. gada. Jubilejas reizē gribas atcerēties, kā uzsākām un turpinājām darbu šajā ēkā, vairāk pakavējoties pie bibliotēkas radošā darba jeb “radošajām odziņām”.

Bibliotēka ir ne tikai grāmatu glabātuve, tā ir informācijas, zināšanu, kultūras un tikšanās vieta. Vieta radošām izpausmēm, kurā iespējams baudīt mākslas izstādes, koncertus, piedalīties interesantās diskusijās ar sabiedrībā pazīstamām personībām, satikt rakstniekus, māksliniekus u. tml. Lai bibliotēkā varētu noritēt pilnvērtīgi un kvalitatīvi pasākumi, ir nepieciešamas telpas, tāpēc 2012. gadā bibliotēkai tika piešķirts arī 2. stāvs, kas ļāva izvērst vēl aktīvāku darbību. 2. stāvs kļuvis populārs ar bibliotēkas un tās sadarbības partneru organizētajām mākslas izstādēm, tikšanās reizēm ar rakstniekiem, dzejniekiem, grāmatu izdevējiem, sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem. Tā, izvēršot sadarbību ar Latvijas Nacionālo kultūras centru, tika organizēta nu jau par ikgadēju tradīciju kļuvusi tērpu skate “Radošais nemiers”, kas

sākotnēji darbojās ar devīzi “Rīgas Modes atkal modē!” Tērpu skates pulcēja lielākās lietišķās mākslas studijas un individuālos meistarus no visiem Latvijas novadiem. Skate ritēja divas dienas un piesaistīja lielu skatītāju loku. Bibliotēka organizēja un uzņēma viesus, tas bija viens no lielākajiem gada pasākumiem. Daudziem bibliotēkas apmeklētājiem tie ir ļoti gaidīti svētki. Joprojām saņemam jautājumus no bibliotēkas apmeklētājiem: vai šogad būs iespēja satikt lietišķās mākslas meistarus? Vai skate notiks klātienē? Ņemot vērā ārkārtas situāciju valstī, 2020. gadā tērpu skate notika virtuāli.

Bibliotēkas darbinieki meklē iespējas, kā piesaistīt lasītājus. Sadarbojamies ar ārvalstu vēstniecībām, aktīvi iesaistījāmies pasākumos un procesos, kas bija saistīti ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā. Tika organizēts Eiropas Savienības informācijas punkts (ESIP). Tā mērķis ir paplašināt un padziļināt Latvijas iedzīvotāju informētību par ES. ESIP darbību koordinē un atbalsta Latvijas Republikas Ārlietu ministrija. Eiropas Savienības informācijas koordinators pienākumus līdztekus saviem tiešajiem darba pienākumiem veic PLN vadītāja Gunta Ozola. Piedaloties Eiropas informācijas sniedzēju fo-

rumos, iegūtas jaunas zināšanas, apgūti jauni informācijas resursi, notikušas interesantas tikšanās. Mūsu bibliotēkas apmeklētājiem piedāvāts plašs pasākumu klāsts. Sadarbībā ar vēstniecībām bibliotēka organizē interesantas tikšanās ar to pārstāvjiem. Apmeklētājiem ir iespēja iepazīt citu valstu kultūru, piedalīties saistošās diskusijās.

Sakarā ar daļu mūsu sistēmas filiālbibliotēku reorganizāciju Rīgas Centrālās bibliotēkas krājumam tika pievienots Svešvalodu filiālbibliotēkas, Vecrīgas filiālbibliotēkas un mūzikas filiālbibliotēkas “Tilts” krājums. Apjomīgais papildinājums ļāva RCB organizēt labi nokomplektētu Mākslas un mūzikas nodaļu. Tas savukārt ir piesaistījis mūzikas un mākslas skolu audzēkņus, augstskolu studentus, mācībspēkus. Mākslas un mūzikas krājuma nodaļa viņiem kļuvusi arī par radošo izpausmju, mākslas izstāžu un aktivitāšu vietu. Ieguvēji ir visi: lasītājiem ir iespēja baudīt topošo un profesionālo mākslinieku izstādes un koncertus, bet mākslinieki ieguvuši radošo aktivitāšu izpausmes platformu.

Laika posmā no 2005. līdz 2013. gadam RCB organizēja virkni starptautisku izstāžu, popularizējot Latvijas galvaspilsētas Rīgas vārdu pasaulē. Izstādes par Rīgu notika

Rīgas Centrālā bibliotēka.

Foto: Daina Ģeibaka

Rokdarbu klubiņš "Dzintras dzīpariņi".

Foto: Daina Ģeibaka

Tallinā, Viļņā, Ukrainā, Sanktpēterburgā, Norčepingā, Somijā.

Nevar nepieminēt kādu interesantu personību – amerikāņu rakstnieku Viljamu Bērtonu Makormiku, kurš, kādu laiku dzīvojot un strādājot Rīgā, apmeklēja RCB un atzina to par radošu un patīkamu vietu, kur mierā un klusumā rakstīt savu nākamo romānu. Tā tepat līdzās, mūsu bibliotēkā, radās romāni un stāsti. Rakstnieks tika uzaicināts piedalīties bibliotēkas organizētajā literatūras pēc-

pusdienā, kurā dalījās iespaidos par Latviju, Rīgu un savu radošo darbību.

Pie mūsu "radošajām odziņām" jāmin arī bibliotēkas apmeklētāju vidū populārais rokdarbnieku klubiņš "Dzintras dzīpariņi", kas darbojās no 2016. līdz 2019. gadam. Tā organizatore bija PLN galvenā bibliotekāre Dzintra Ķēniņa. "Dzintras dzīpariņi" pulcēja dažādu paaudžu rokdarbniekus. Daudziem rīdziniekiem un pat ārzemju viesiem, kuri uz laiku strādājā vai mācījās Rīgā, dalība klubiņā

RCB viesojas Ungārijas vēstniecības darbinieki un ungāru-latviešu valodas tulkotāja Elga Sakse.

Foto: Daina Ģeibaka

bija lieliska atpūta pēc darba vai mācību dienas. Tika pētīta bibliotēkā atrodamā rokdarbu literatūra un žurnāli, radīti skaisti darbi un atklātas brīnišķīgas izstādes – bibliotēkas apmeklētājiem un pašiem rokdarbniekiem par prieku. Klubīnš piedalījās un aicināja arī pārējos bibliotēkas apmeklētājus iesaistīties akcijā “Adām mazuļiem”, kuras laikā tapa zeķītes, cimdiņi, cepurītes un sedziņas pirms laika dzimušiem bērniņiem. Ziemassvētkos tas viss kā dāvana tika nogādāts Rīgas Dzemdību namam un Bērnu klīniskajai universitātes slimnīcai. Rokdarbnieku klubīnš “Dzintras dzīpariņi” trīs gadus piedalījās arī Vispasaules publiskajā adīšanas dienā.

2017. gadā rokdarbnieku klubīņa galvenais darbs bija aizsākt “Goda dvieļa” rotāšanu Latvijas valsts 100 gadu jubilejai. Tas bija ilgtermiņa pasākums, kurā līdz pat 2018. gada novembrim varēja iesaistīties ikviens bibliotēkas apmeklētājs, izšujot uz lina dvieļa kādu no latviešu etnogrāfiskajām zīmēm. Lai to paveiktu, tika pētītas latviešu rakstu zīmes bibliotēkas krājuma resursos. Daudziem bibliotēkas apmeklētājiem tā palika kā skaista atmiņa un goda lieta – piedalīties Latvijas valsts jubilejai veltītas dāvanas tapšanā.

RCB bibliotekāru vidū ir daudz talantīgu un radošu cilvēku: rokdarbu meistari, mākslinieki, motosporta un aktiermākslas entuziasti, ceļotāji, stāstnieki utt. Tā, piemēram, PLN galvenā bibliotekāre Inga Ziediņa 2020. septembrī priecēja visus ar savu personālizstādi “Mākslai pietuvināts”. Tajā bija skatāmi darbi popārta stilā, un izstāde saņēma pozitīvas atsauksmes no bibliotēkas apmeklētājiem.

Arī pandēmijas periodā RCB bibliotekāri nerimstoši strādā pie savām “radošajām odziņām”. Pie tām noteikti var minēt virtuālās izstādes, kuru tapšanā ir vairāki posmi: aktuālas tematikas izvēle, informācijas resursu atlase, mūsdienu prasībām atbilstošs noformējums un tehniskā izpilde, interneta resursu un izstādē iekļauto darbu apkopojums bibliogrāfiskajā sarakstā. Šis ir laikietilpīgs un izteikti radošs darbs. Virtuālās izstādes tiek veidotas plašai mērķauditorijai. Ar tām iespējams iepazīties RCB mājaslapā www.rcb.lv

RCB PLN galvenās bibliotekāres Ingas Ziediņas gleznu izstāde “Mākslai pietuvināts” (Pop Art).

Foto: Daina Ģeibaka

PLN bibliotekāri ir attīstījuši lielisku sadarbības partneru tīklu. Tajā tālajā 1996. gadā mēs pat iedomāties nevarējām, kā izaugsim un darbosimies šajā “Rīgas Modes” ēkā, kā izskatīsimies vizuāli un, pats galvenais, kādu skanējumu un apjomu iegūs mūsu vēlme būt atpazīstamiem, ar apjomīgu un kvalitatīvu krājumu, aktīvi apmeklētiem pasākumiem, plašu apmeklētāju un sadarbības partneru loku un vēl, un vēl... Tiek veikta arī RCB vēstures izpēte un novadpētniecības darbs Rīgas centra apgūvē. Bibliotēkas apmeklētāji klātienē un attālināti saņem kvalitatīvus pakalpojumus, bauda profesionālas un amatieru mākslas izstādes, koncertus, literārus uzvedumus, Rīgas muzeju ceļojošās izstādes, tiekas ar māksliniekiem, aktieriem, rakstniekiem, dzejniekiem, žurnālistiem u. c. pazīstamām personībām.

“Radošo odziņu” mūsu darbā ir daudz, un visu šajā rakstā nav iespējams uzskaitīt, taču, ja ieskatisieties RCB mājaslapas arhīvā, atradīsiet daudz kā interesanta. Daudz laimes un radošu garu Rīgas Centrālajai bibliotēkai un tās čaklajiem bibliotekāriem 115 gadu jubilejā!

RCB FILIĀLBIBLIOTĒKAI “AVOTS” – 75 (1946–2021)

INESE VANAGA

RCB filiālbibliotēkas “Avots” un Biķernieku filiālbibliotēkas vadītāja

2021 – 1946 = 75... tik vienkārša ir matemātika. Paši par sevi neko neizsakoši skaitļi, kuri iegūst nozīmi vien tad, kad saistāmos ar cilvēkiem, notikumiem un laiku, kurā dzīvojam.

2021. gadā, kad RCB filiālbibliotēka “Avots” svin savu 75 gadu jubileju, tā ir mūsdienīga, moderni iekārtota bibliotēka, izcils piemērs tam, kā zinošu un profesionālu cilvēku rokās (bibliotēkas arhitekts L. Šmits) bēdīgas un savu laiku krietni pārdzīvojušas telpas pārvēršas līdz nepazīšanai. Šodien filiālbibliotēka “Avots” no Stabu ielas trokšņiem un putekļiem noslēpusies iekšpagalmā – milzīgas liepas paēnā. Uz bibliotēku aicina plāksne pie ieejas vārtiem.

Sākotnēji, kopš izveides 1946. gadā, bibliotēka atradusies ielas mājā, piecstāvu nama otrajā stāvā. Stāsti par šo laiku fiksēti vien bijušās (tolaik 15. bibliotēkas) vadītājas Ernas Roburgas atmiņās: “Kad sāku strādāt šajā bibliotēkā (1951. gadā), tā atradās Stabu ielas 64. nama ielas mājas otrajā stāvā, ceturtā dzīvokļa telpās, kas sastāvēja no piecām istabām, gaitēna un virtuves. Vienā istabā bija bērnu nodaļa, otrā – abonements un lasītāju apkalpošana, trešajā – grāmatu krātuve, ceturtajā – lasītava. Piektā telpa blakus lasītavai bija vadītājas kabinets. Virtuvē saimniekoja apkopēja. Gaitenī bija iespējams izlikt uzskatāmo aģitāciju un ziņojumus. (...) 50. gados un 60. gadu sākumā bibliotēkas telpās vēl bija malkas apkure. Sākuma gados vēl nebija atklātas pieejas plauktiem. Tikai 1967. gadā, kad tika pabeigts sētas mājas kapitālais remonts, bibliotēka ieguva plašas telpas atjaunotās ēkas divos stāvos. Tad visās nodaļās lasītājiem bija iespēja iepazīties ar grāmatu fondiem.”

Par bibliotēkas darbības gadiem tās pirmajā mājvietā (sākot no 1946. līdz 1950. gadam, vadītāja bija M. Stankevica, vēlāk no 1950. līdz

1951. gadam – Biruta Dūda) diemžēl nav saglabāties neviens dokuments, tāpēc šis Ernās Roburgas ar roku rakstītās atmiņas ir vienīgā liecība par tā laika bibliotēkas dzīvi. Daži bibliotēkas vēstures dokumentos saglabātie padomju laika rīkojumi un pavēles liecina, ka bibliotēkām saskaņā ar tā laika ideoloģiju, bija jāveic strādājošo kvalifikācijas un kultūras līmeņa celšana, tādēļ uzņēmumos un cilvēku pulcēšanās vietās tika organizētas pārvietojamās bibliotēkas un grāmatu izsniegšanas punkti. Toreizējai 15. bibliotēkai bija jā rūpējas par strādājošo izglītošanu Hidrometeoroloģisko aparātu rūpnīcā, ražošanas uzņēmuma “Rīgas apģērbs” 1. filiālē, Celtniecības mehanizācijas pārvaldē, četrās milicijas bērnu istabās, parfimērijas veikalā “Lelde”, kā arī kinoteātros “21. jūlijs” un “Lāčplēsis”, kur tika izvietotas izstādes un pirms filmu seansiem lasīti literatūras apskati. Līdztekus darbam bibliotēkā un izglītojošiem pasākumiem ārpus tās Rīgas bibliotekāriem bija jāuzņemas šefība par kādu no Latvijas rajonu bibliotēkām, un 15. bibliotēkas toreizējā vadītāja Biruta Dūda bija atbildīga par Skrundas rajona bibliotēkām.

1951. gadā bibliotēku pārņēma un līdz 1974. gadam par vadītāju strādāja Erna Roburga, un tieši viņas vadības laikā 1967. gada septembrī tika izremontēta un bibliotēkas vajadzībām pielāgota grezna vēsturiska divstāvu ēka iekšpagalmā. Tā celta 1904. gadā kā dzīvojamā māja Johanam Kastrovskim un viņa kuplajai piecu bērnu ģimenei. Par saviesīgo dzīvi un lielo radu un draugu pulku liecina fotogrāfijas no ģimenes arhīva. Arī šajās senajās fotogrāfijās redzamas skaistās ēkas krāšņās aprises – dekoratīvā fasāde un logi ar arku pārsedzēm.

Vēstures dokumenti liecina, ka vēlākajos gados ēka izmantota dažādām saimnieciskām vajadzībām – tajā bija iekārtotas vairākas

Tagadējā RCB filiālbibliotēkas "Avots" (bijusī 15. bibliotēka) ēka Stabu ielā 64/3; iekšpagalms 1908. gada Līgo svētkos.

Nezināma autora foto no RCB filiālbibliotēkas "Avots" novadpētniecības krājuma

darbnīcas: 1925. gadā skārdnieku, 1928. gadā mehāniskā, 1940. gadā mucinieku, 1942. gadā mēbeļu un šūšanas darbnīca. Iespējams, padomju gados visā ēkā tikuši izmitināti iedzīvotāji, jo arī pēc ēkas pārbūves bibliotēkas vajadzībām 1967. gadā un līdz pat šodienai nama otrajā spārnā joprojām atrodas dzīvokļi.

Pēc Ernā Roburgas septiņus gadus – no 1974. līdz 1981. gadam – vadītājas darbu veica Lia Jankeloviča, bet, sākot no 1981. līdz pat 2006. gadam, – Biruta Zupāne. Šai laikā Latvijas sabiedrībā notika vēsturiskas pārmaiņas. Bibliotēkas kā kultūras un izglītības iestādes aktīvi reaģēja uz tām. Sākās Atmosdas laiks, dibinājās Latvijas Tautas fronte, un arī bibliotēka piedzīvoja gan krājuma ideoloģijas, gan darbinieku un darba virzienu maiņu. Sadarbojoties ar atjaunoto Rīgas Latviešu biedrību un iepazīstoties ar trimdas kultūras darbiniekiem, sirsnīga draudzība izveidojās ar dzejnieci no Kanādas Lolitu Gulbi, ar kuras gādību 1989. gadā bibliotēka saņēma dāvinājumā trimdas rakstnieku grāmatas. Šis

sūtījums veidoja pamatu trimdas literatūras kolekcijai, kuru papildināja Ritas Mežarāpas un Ritas Petričēkas no ASV daiļliteratūras sūtījumi, žurnāla "National Geographic" vairāku gadu komplekti un "Encyclopedia Americana" 30 sējumos.

1997. gadā, kad ar Rīgas domes Kultūras pārvaldes rīkojumu bibliotēku skaitliskos nosaukumus nomainīja vārdi, arī 15. bibliotēka tika pie skaista un skanīga vārda – "Avots".

Bibliotēkā ritēja spraigs darbs pie krājuma pārkvalificēšanas, līdz tam nezināmu uzzīņu (par uzņēmējdarbību, mārketingu, menedžmentu) meklēšanas, milzu darbs ar kartīšu katalogu, jauniem literatūras popularizēšanas pasākumiem. Taču rūpes jau toreiz sagādāja sliktais telpu stāvoklis, kas gadu no gada kļuva arvien katastrofālāks. Ilggadējās bibliotēkas vadītājas Birutas Zupānes skaistajā, kaligrāfiskajā rokrakstā rakstītajos gada plānos un pārskatos gadiem ilgi sastopams ieraksts: "Bibliotēkas telpām nepieciešams remonts; telpu stāvoklis pasliktinās. Bērnu literatūras

Ēkas iekšpagalms 1908. gada Līgo svētkos. Labajā pusē sēž nama īpašnieks Johans Kastrovskis (ar bārdu).

Nezināma autora foto no RCB filiālbibliotēkas "Avots" novadpētniecības krājuma

Rīgas 15. bibliotēku pārvieto uz tai pielāgotām telpām iekšpagalmā (pirmā no kreisās vadītāja Erna Roburga, otrā – garderobiste Elza Bauga), 1967.gads.

Nezināma autora foto no RCB filiālbibliotēkas "Avots" novadpētniecības krājuma

nodaļā kūstošie sniega ūdeņi appludina sienas un griestus – jāatslēdz elektrība. Bērnu literatūras nodaļa jāpārvieto uz sākotnējām telpām 2. stāvā.”

2006. gadā, nostrādājusi bibliotēkā 25 gadus, taču tā arī nesagaidījusi telpu remontu, B. Zupāne aizgāja pensijā un bibliotēkas vadību pārņēma bijušās RCB Ziemeļvalstu literatūras bibliotēkas vadītāja Inese Vanaga. Ar nozīmīgu administrācijas atbalstu bibliotēka atkal piedzīvoja pārmaiņas: tika nopietni pārskatīts krājums, daudz kas no tā atdots citiem lietotājiem, veikti arī vairāki saimnieciskie uzlabojumi – logiem noņemtas gadiem ilgi stāvējušās restes, pārbidītas mēbeles un plaukti. Tādējādi telpas ieguva vairāk plašuma un gaismas. Bibliotēkā šai laikā strādāja Inga Birjukova, Vēsma Ceriņa, Vija Dreiliņa, Gunta Siliņa un Silvija Veinberga. Viss kolektīvs aktīvi iesaistījās pārmaiņu procesos.

Līdztekus darbam ar krājumu un lasītājiem “Avotā” tika organizēti daudzi augstvērtīgi literāri un valodnieciski sarīkojumi, kas izcēlās ar nopietnām tēmām, izciliem lektoriem un plašu klausītāju loku. Pateicoties vecākās bibliotekāres Silvijas Veinbergas (Baltu filoloģijas maģistres, bijušās LU Filoloģijas fakultātes pasniedzējas) kontaktiem un ieinteresētībai, bibliotēkā viesojušies literatūrzinātnieki un valodnieki Valda Čakare, Māra Grudule, Tuseda Celmiņa, Anastasija Stikāne, Rūta Augstkalna, Pauls Daija, Lidija Leikuma, Anita Rožkalne, Dzidra Vārdaune un Ieva Kalniņa, libiešu valodas un kultūras pētnieki Tenu Karma un Zoja Sile, dzejniece Milda Losberga, literatūrzinātniece, matemātiķe un filoloģe Skaidrīte Zariņa un daudzi citi. Šai laikā RCB sadarbībā ar Rīgas pašvaldību uzsāka daudzsološu pasākumu ciklu “Populārs cilvēks bibliotēkā. Tējas pēcpusdienas kopā ar ...” Cikla mērķis bija reizi mēnesī kādā no filiālbibliotēkām sarīkot lasītāju tikšanos ar vadošajiem Rīgas pašvaldības darbiniekiem. “Avots” bija pirmais šī patiešām interesantā cikla tikšanās organizētājs, un mūsu populārais cilvēks bija RD Izglītības, kultūras un sporta departamenta toreizējā direktore Diāna Čivle.

Ne mazums aizraujošu brīžu bijis arī bērnu

nodaļā. Cik krāsots, griezts un veidots radošās nodarbībās, cik daudz jautājumu – gan nopietnu, gan smieklīgu – uzdots bibliotēkas darbiniekiem, kā arī tikšanās reizēs dzejniekiem un rakstniekiem! Uz bērnu jautājumiem ne reizi vien atbildējuši Viks, Valdis Rūmnieks un citi autori, fotogrāfe Guna Oškalna-Vējiņa dalījiesies ar fotografēšanas noteikumiem un noslēpumiem. Par daudzajām radošajām nodarbībām vasaras nometnēs “Ideju fabrika grāmatā” bibliotēka saņēmusi ne tikai daļībnieku sajūsmu, bet arī atzinības rakstu no RCB.

Esam strādājuši arī “pa naktīm” – Bibliotēku nedēļas laikā organizēta “Bibliotēku nakts “Avotā””, savukārt mūsdienu kultūras forums “Baltā nakts” deva ierosmi “Baltajai naktij “Avotā””. Abi nakts pasākumi piedāvāja apmeklētājiem īpašas vēlā vakara programmas – tikšanos ar populāriem apkaimes cilvēkiem, muzikālus priekšnesumus, izstādes, Latvijas televīzijas videofilmās “Telas garumā” (Stabu, Ģertrūdes, Bruņinieku iela) demonstrēšanu un bibliotēkas pakalpojumu pieejamību līdz pat plkst. 22.00.

Esam guvušas gandarījumu par savu darbu, dzirdējušas labus vārdus un saņēmušas pateicības no apmeklētājiem par krājuma plašumu un daudzveidību, pasākumu atraktivitāti. Esam uzklusājušas arī skumjas nopūtas par telpu bēdīgo stāvokli. Gadiem ilgi dzīvojam ar cerību, ka kādreiz tomēr pienāks pārvērtību diena.

Ieraksti par to, ka bibliotēkai akūti nepieciešams remonts, turpinājās arī nākamo gadu plānos un pārskatos. RCB direktore un administrācija neatlaidīgi un ilgstoši strādāja pie tā, lai Rīgas dome beidzot rastu nepieciešamos līdzekļus vēsturiskās ēkas iekštelpu un fasādes remontam. 2013. gads neapšaubāmi bija bibliotēkas veiksmes gads – 29. janvārī tika saņemts ilgi gaidītais RCB rīkojums “Par darba organizāciju Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēkas “Avots” slēgšanai uz remonta laiku”. Beidzot! 25. februārī pārtraucām lasītāju apkalpošanu un pievērsāmies remonta priekšdarbiem – krājuma izvērtēšanai, saiņošanai, mēbeļu un datortehnikas sagatavošanai

B. Zupāne, I. Solopa, E. Roburga abonementā.

Nezināma autora foto no RCB filiālbibliotēkas "Avots" novadpētniecības krājuma

pārvešanai. 11. martā bibliotēkas kolektīvs nodeva telpas būvniekiem, lai vēsturiskais 20. gadsimta sākumā celtais nams ar ķieģeļu fasādi, skaistajiem logiem un Rīgas ģerboni iegūtu jaunu dzīvi.

Kad uz renovācijas laiku tika pārtraukta "Avota" darbība, darbinieki uz laiku "pārcēlās" uz citām RCB filiālbibliotēkām: Biķernieku filiālbibliotēku (Inese Vanaga, Sarmīte Vaļka, Svetlana Saluna, Vēsma Ceriņa, Indra Kauķe), filiālbibliotēku "Daugava" (Evita Bite) un Torņakalna filiālbibliotēku (Ilga Jeršova). 2013. gada vasaras izskaņā remontdarbi bija pabeigti un atgriezāmies savās mājās, bet nu jau pavisam citā gadsimtā. Sākās iekārtošanās darbi.

Svinīgs, skaists un priecīgs izvērtās bibliotēkas atklāšanas sarīkojums 2014. gada 14. februārī plkst. 14.00. Svētkos piedalījās ne tikai administrācija un kolēģi, bet arī Rīgas domes priekšsēdētāja vietnieks Andris Ameriks, Rīgas Latgales priekšpilsētas Austrumu izpilddirekcijas izpilddirektors Dmitrijs Pavlovs un citi.

Tā paša 2014. gada decembrī jaunatklātajā

bibliotēkā notika vēl kāds ievēribas cienīgs pasākums – sadarbībā ar Amerikas latviešu laikrakstu "Laiks" tika atklāta grāmatizdevēja, apgāda "Grāmatu Draugs" dibinātāja Helmara Rudziša grāmatu kolekcija un lasītava. Tā tapa, pateicoties izdevēja radnieku dāvinājumam. Šis unikālais krājums nu pieejams ikvienam lasītājam. Nozīmīgs šīs kolekcijas papildinājums ir RCB Bibliotēku dienesta sagatavotais bibliogrāfiskais rādītājs "Helmars Rudzītis un izdevniecības "Grāmatu draugs" darbība trimdā".

Arī starp ievērojamākajiem notikumiem bibliotēkas ikdienas dzīve turpinājās. Sadarbībā ar apkaimes skolām un bērnudārziem organizētas bibliotēkārās stundas un tematiskas ekskursijas, radošās nodarbībās gatavotas kūkas, un minētas miklas, skatītas filmas un darītas citas aizraujošas lietas. Ar bērniem aizrautīgi darbojās Alise Barkauska, Aiga Piķe, vēlāk Renāte Āboliņa.

Vienmēr ir domāts arī par senioriem – gan individuāliem apmeklētājiem, gan dienas centra "Ābeļzars" senioru grupu. Tieši viņiem

organizēti jaunāko grāmatu apskati, tematiski apskati un izstādes, kuru iniciatori nereti ir paši seniori. Šai sadarbībā savas idejas profesionāli un mākslinieciski veiksmīgi joprojām realizē galvenā bibliotekāre Ilga Jeršova.

Filiālbibliotēkas “Avots” lasītāji vienmēr ir interesējušies par teātri. Tikšanās ar teātra cilvēkiem pulcinājušas plašas interesentu grupas. Selmas Lāgerlēvas “Kristus leģendas” bibliotēkā lasījusi Latvijas Nacionālā teātra aktrise Baiba Indriksone, teātra literārās daļas vadītāja Rita Melnace ļāvusi ieskatīties teātra aizkulisēs, par savu darbu stāstījusi Valmieras Drāmas teātra aktrise Baiba Valante, bet Rīgas svētku laikā Latvijas Neredzīgo biedrības Strazdumuižas amatierteātra literāri muzikālajā uzvedumā “Es ticu cilvēkam savam” dzejnieces Ārijas Elksnes lomā iejutusies Dailes teātra aktrise Anita Grūbe.

Arī bibliotēkas lasītāji nekad nav atteikušies dalīties ar savu pieredzi un iesaistījuši bibliotēku neparastos pasākumos un projektos. “Avota” meitenes bijušas galvenās varones horeogrāfijas uzvedumā, ko Laikmetīgās dejas dienu pilotprojektā “Dejas diena tavā darbā” veidoja ilggadīgā lasītāja, Latvijas Kultūras akadēmijas asociētā profesore, horeogrāfe un dejojotāja Ramona Galkina. Dejas dienu laikā pilsētas iedzīvotājiem bija iespēja noskatīties desmit horeogrāfijas dažādu profesiju rīdnieku izpildījumā. Savukārt laikā, kad Rīga bija Eiropas kultūras galvaspilsēta (2014), kļūt par vienu no biedrības “Pagalmi” organizēto pasākumu dalībnieci bibliotēku uzrunāja lasītāja, biedrības vadītāja, māksliniece Mārīte Ločmele. Aktuālie “Pagalmu” sarīkojumi ir beigušies, taču joprojām, kad bibliotēkā ienāk jauni cilvēki sportiskās drēbēs, bieži arī svešvalodās runājoši, un nosauc tikai mums vien zināmo paroli, darbinieces dodas pēc neliela koferiša, kas glabājas bibliotēkas palīgtelpā. Tā ir slēpņošana – “augsto tehnoloģiju paslēpes”, kuras mērķi ir visā pasaulē izvietot un meklēt konteinerus – ģeoslēpņus. Viens no tiem “paslēpies” arī “Avotā”.

Joprojām turpinās pirms daudziem gadiem aizsāktā sadarbība ar biedrību “Latvija – Zviedrija”. Tās ir interesantas tikšanās un

priekšlasījumi par Zviedrijas kultūru, mākslu, folkloru, valodām, ekonomiku. “Avotā” satiekas Zviedrijas vēstniecības darbinieki (nereti arī vēstnieks) un visi, kurus interesē Zviedrija un Ziemeļvalstis. Jau gadiem ziemas tumšākajā laikā gaismu nesušas Lūcijas (Lūcijas diena), skanējuši zviedru muzikālie priekšnesumi un ēstas zviedru tradicionālās februāra kūkas semlas.

Pārskatot nedaudzos bibliotēkas vēstures materiālus, izšķirstot albumus, neklātienē satiekamies ar kolēģēm, kuras dzīvē nekad nesam sastapušas, ar izstādēm, kuras nekad nesam redzējušas, un pasākumiem, kuros nekad neesam piedalījušas, tomēr tā ir arī mūsu dzīve, jo esam piederīgas “Avotam” un šodien tajā rit mūsu darba dzīve.

Par paveikto siltus vārdus atsauksmju grāmatā bibliotēkai veltījuši apmeklētāji.

Vislielākā pateicība par atsaucību, jo esmu šīs bibliotēkas apmeklētāja no 1948. gada un citās vispār nedomāju iet. Tādu atsaucību un iejūtību, kā arī izskaidrojumu par grāmatām reti var satikt. (Velta Šulte)

Liels paldies par šo bibliotēku, kura man kā pensionārei ir īstais glābiņš... (A. Šlivka)

Visas bibliotēkas meitenes ir ļoti labas un izpalīdzīgas. Visas man viņas patīk! (Rolands)

Lieliskā bibliotēka! Paldies. Atradu visu, ko dikti vajadzēja! (Jevģenija Martinsone)

Ļoti jauka un laba bibliotēka. Administratora patīkamas kā tikko ceptas maizes smarža.

Šī ir viena no vislieliskākajām bibliotēkām, kuru mēs zinām. Gan iekšpagalms, gan pats bibliotēkas iekārtojums ir super! Un arī grāmatas lieliskas... pat tādas, ko citur nevar atrast. Nu tagad šī oficiāli būs mūsu bibliotēka!

Mīļās, cienītās bibliotēkas “Avots” darbinieces – bitītes! Paldies par laipnību, rūpēm par lasītāju, jūsu profesionalitāti! Beidzot jums ir pieklājīgas telpas, kaut arī neizremontētājā bibliotēkā jūs pratāt radīt mājīgumu un gaišu auru, bijāt profesionāles savā darbā. Patīkami apmeklēt bibliotēku, kuras darbinieki mīl, ciena un perfekti prot savu darbu. (..) Paldies par darbu mūsu tautas izglītošanā, jūs esat kultūras gaismas nesējas. Bibliotēka “Avots”

Ēkas renovācija .

Foto: Inese Vanaga

patiesi ir kultūras gaismas avots Stabu ielas apkaimē. (Janīna Doroško)

Atskatoties uz bibliotēkas 75 gadiem, bijām plānojušas skaistas svinības, taču Covid-19 ienesa savas korekcijas. Šis ir laiks, kad daudz kas jāatliek, jāpārplāno, jāmeklē jauni, neordināri risinājumi, jāapgūst jaunas zinā-

šanas un kādreiz, pārskatot bibliotēkas vēsturi, šis neapšaubāmi būs neparasts posms, kuru akcijā “Prozas lasījumi+Karantīna+Tu” 2020. gada decembrī ieskicē filiālbibliotēkas galvenā bibliotekāre Renāte Āboliņa: “Šis mums bija un ir grūts laiks. Mums visiem. Kad ierastais pēkšņi kļuvis nereāls. Tagad mēs viens otru ieraugām savādāk... Kādam šis laiks bija/ir labvēlīgāks, citam ne tik, bet – mums visiem ir jūtas kopā. Biežāk jāuzsmaida kādam pretimnācējam, biežāk jāpasaka labi vārdi kādam tuvajam vai pavisam svešam cilvēkam... Neparastais gads tuvojas izskaņai... gads, kas mums nebija viegls arī bibliotēkā, bet mēs cīnījāmies, lai mums visiem būtu labi, lai mēs varētu gan iepriecināt savus lasītājus, gan paši gūt prieku no tikšanās reizēm ar viņiem. Grāmatas ir mūsu iespējas uz mirkli, kaut uz mirkli atslēgties no ār pasaules, kaut mazliet sajūties kā iepriekš. No lasītājiem dzirdēts: “Tikai, lūdzu, neslēdzieties ciet, jo ko mēs bez jums darīsim? Viss cits var būt slēgts, bet ko mēs darīsim bez grāmatām?” Ikdienas mazie uzmundrinājuma vārdi “prieks jūs atkal redzēt, turieties, lai jums laba veselība” šai laikā iegūst īpašu nozīmi. Šis mazās, bet tik svarīgās frāzes ļoti iepriecina mūs, bibliotēkas darbiniekus, vēlreiz apliecinot, ka esam svarīgi saviem lasītājiem.”

Pandēmijas laiks.

Nezināma autora foto no RCB filiālbibliotēkas “Avots” novadpētniecības krājuma

RCB BIĶERNIEKU FILIĀLBIBLIOTĒKAI – 10 (2011–2021)

INESE VANAGA

RCB filiālbibliotēkas “Avots” un Biķernieku filiālbibliotēkas vadītāja

IEVADS

“Patiess bija prieks satīties šīnī jaunajā, skaistajā, plašajā, mūsdienām atbilstošajā bibliotēkā ar savām iemīļotajām, jaukajām Latvijas vislabākajām bibliotekārēm no “Burtnieka”” tā jaunās RCB Biķernieku filiālbibliotēkas atsauksmju un ierosinājumu grāmatā 2011. gada sākumā ierakstījusi bibliotēkas ilggadīgā lasītāja I. Vītola, vēlot visam jaunās bibliotēkas kolektīvam “mīlestību, veselību, labestību un izturību turpmākajā darbā”.

Aiz desmit bibliotēkas logiem nu jau desmit gadus mainās gadalaiki – pavasara svaigumu nomaina vasaras zaļums, kas vēlāk pārvēršas krāsainās lapās, lietus lāsēs un dubļu peļķēs, līdz ziema visu pārklāj ar baltu, mirdzošu sniegu. Un tad atkal pavasaris, un krūmiem spraucas ārā pirmās lapiņas tik mazas kā peļu austiņas... Tas viss starp grāmatām, plauktiem, lasītājiem, datoriem, bērnu čalām. Nāk lasītāji, taujā pēc grāmatām, padoma, grib padalīties par izlasīto un saņemt jaunas grāmatas, atnes savām mīļajām bibliotekārēm kādu saldumu, pašceptus pīrādziņus.

Rit pierastā bibliotēkas dzīve, un Purvciema un Teikas apkaimes iedzīvotāji jau apraduši ar kādreiz tik ļoti gaidīto ģimenes bibliotēku, kas šobrīd kļuvusi par neatņemamu apkaimes dzīves sastāvdaļu. Laiks, kā tas parasti notiek, pagājis nemanot, un šogad bibliotēka svin jau desmito dzimšanas dienu.

TAPŠANA

Atgriežoties ne tik senā vēsturē, vairs tikai vecākie bibliotēkas apmeklētāji atceras, kā 2008. gadā RCB optimizācijas rezultātā darbību beidza filiālbibliotēka “Burtnieks” Burtnieku ielā 26, kas apkalpoja apkaimes iedzīvotājus. Lasītāji bija norūpējušies, sastraukti un neapmierināti, jo nu jāmēro tālāks ceļš uz citām RCB filiālēm. Toreiz viņi

vēl nezināja, ka ar RCB 2010. gada 27. septembra rīkojumu ceļā pie viņiem ir jaunā Biķernieku filiālbibliotēka. Ka tiek iepirktas jaunas grāmatas, pasūtīti žurnāli un laikraksti, iegādāti jauni datori, ka tiek darīts viss, lai Purvciemā atkal būtu bibliotēka.

Tieši tāpēc iedzīvotājiem bija dubults prieks, uzzinot, ka tai pašā Burtnieku ielā atklās jaunu bibliotēku. Šī bija lasītāju ļoti, ļoti gaidīta bibliotēka. Tā atrodas pirmajā stāvā un bibliotēkas aktivitātes garāmgājējiem ļabi redzamas, tāpēc jau tās iekārtošanas laikā apkaimes iedzīvotāji izrādīja lielu interesi un ikreiz, kad darbu laikā atvērām logu, lai vēdinātu telpas, bija jāatbild uz bieži uzdoto vienu vienīgu jautājumu: “Kad varēs nākt pēc grāmatām?” Bibliotēka tapa viegli – ar lielu mīlestību, plānveidīgi, bez liekiem stresiem un aizķeršanās. No rokas gāja viss, sākot ar mēbeļu un plauktu izvietojumu, datortehnikas uzstādīšanu un pieslēgšanu, lieliem un maziem saimnieciskiem darbiem, grāmatu apstrādi un kārtošanu, līdz pat pirmajai mākslas izstādei un atvēršanas svētkiem.

2010. gada rudens un ziema bija visspraiģākais iekārtošanās laiks. 7. oktobrī tika atvestas jaunās mēbeles un sākās krājuma kārtošana un izvietojšana. Un, lai arī jaunā bibliotēka nebija tieša RCB filiālbibliotēkas “Burtnieks” darba pārmantotāja, tajā atgriezās iepriekšējās bibliotēkas darbinieces Valentīna Šiškova un Sanita Staģīte. Tieši viņas veica vislielāko darbu jaunās bibliotēkas iekārtošanā.

ATKLĀŠANAS SVĒTKI

2011. gada 14. janvāris bija priecīgu satraukumu pilns. Skaistajos jaunās bibliotēkas atklāšanas svētkos saņēmām administrācijas, kolēģu, draugu un kaimiņu vēlījumus jaunajam sākumam un nākamajai dienai, kad bibliotēka sagaidīja savus apmeklētājus.

RCB Biķernieku filiālbibliotēkas plaukti gaida grāmatas.

Foto: Inese Vanaga

Savukārt pirmās darba dienas rītā ar nepacietību gaidījām pirmos lasītājus, jo ziņu par jaunatklātās bibliotēkas darbības sākumu vēstīja gan afiša pie bibliotēkas ārdurvīm, gan informācija, kas jau labu laiku pirms tam ceļoja no mutes mutē.

Daudz ūdeņu aiztecējis kopš pirmās atklāšanas dienas, pirmā lasītāja apmeklējuma, pirmās izstādes, pirmā sarīkojuma, un ne visas aktivitātes ir vienlīdz labi palikušas atmiņā un fiksētas fotomirkļos. Tālab šai nelielajā jubilejas rakstā vien dažī spilgtākie mirkļi.

Bibliotēkas kolektīvs pirmajā svētku dienā: no kreisās: apkopēja Maiga Pundiņa, galvenā bibliotekāre Valentīna Šiškova, bibliotēkas vadītāja Inese Vanaga, vecākā bibliotekāre Sanita Staģīte.

Foto: Daina Ģeibaka

Galvenās
bibliotekāres: Indra
Kauķe un Valentīna
Šiškova.

Foto: Inese Vanaga

DARBINIEKI

Kopš bibliotēkas atklāšanas vairākkārt ir mainījies darbinieku sastāvs – Sanita Staģīte, sagaidījusi savu otro bērniņu, atrada darbu tuvāk mājām, Ziemeļblāzmas filiālbibliotēkā. Kolektīvā ienāca Indra Kauķe, kura aizrautīgi un veiksmīgi strādāja ar bērniem, vēlāk kolektīvam pievienojās bijušās RCB Mākslas literatūras nodaļas vadītāja Dace Sika. Nepieciešamības gadījumā palīdzīgu roku vienmēr sniegušas arī filiālbibliotēkas “Avots” kolēģes.

Diemžēl 2019. gads ienesa pārmaiņas labi sakomplektētajā kolektīvā, un Indras Kauķes un Valentīnas Šiškovas vietā bija atkal jāmeklē darbinieki. Bibliotēkas lasītāja Valda Kalniņa interesējās par darba iespējām bibliotēkā un no 2019. gada rudens no kļuva par mūsu kolēģi. 2020. gada 30. janvāris bibliotēkas darbinieku un lasītāju dzīvē ienesa ļoti skumju notikumu – negaidīti mūžības ceļos devās Biķernieku filiālbibliotēkas galvenā bibliotekāre Valentīna Šiškova (03.09.1965.–30.01.2020.) Valentīna Šiškova RCB sāka strādāt 1986. gadā, viņa ir bijusi filiālbibliotēkas “Burtnieks” vadītāja un kopš Biķernieku filiālbibliotēkas atklāšanas visu savu enerģiju un mīlestību veltīja galvenās bibliotekāres pienākumiem šajā filiālē. Mums joprojām dažkārt “pietrūkst vienas

Filiālbibliotēkas vadītāja I. Vanaga

Foto: Valentīna Šiškova

dzēves kāsi”, taču darbs un dzīve turpinās, un bibliotēkas jubilejas gadu sagaidām trijātā – vadītāja Inese Vanaga un galvenās bibliotekāres Dace Sika un Valda Kalniņa.

Galvenās bibliotekāres Dace Sika un Valda Kalniņa.

Foto: Inese Vanaga

KRĀJUMS

Desmit gadu laikā sākotnēji nelielais 9242 vienību krājums pieaudzis līdz 12 159 vienībām 2020. gada beigās un apmierina teju ikviena bibliotēkas lietotāja pieprasījumu. Izveidojies noteikts lasītāju loks, bibliotēkas darbinieces pārzina savu lasītāju gaumi un intereses, tālab var piedāvāt tieši to, ko lasītājs vēlas. Daudziem apkaimes iedzīvotājiem bibliotēka ir arī tuvākais punkts, kur nokopēt vai izdrukāt nepieciešamos materiālus, izmantot datorus. Nevar izskaitīt stundas, kas pavadītas blakus senioriem, ierādot pirmās datorprasmes, palīdzot pārvarēt bailes no “peles” un priecājoties kopā ar viņiem par pirmo patstāvīgi nosūtīto vēstuli e-pastā vai samaksāto elektrības rēķinu.

Tās ir nelielas bibliotēkas priekšrocības – pazīt savus lasītājus vaigā, zināt viņu vēlmes, dažkārt arī dzīvesstāstus, tādējādi kļūstot par nozīmīgu daļu no apmeklētāju ikdienas.

IZSTĀDES UN PASĀKUMI

Līdztekus bibliotekārajam darbam jau ar pirmo bibliotēkas atklāšanas dienu biblio-

tēkā notiek arī mākslas izstādes. “Lai gan gleznošana ir individuāla nodarbe, tās mērķis ir komunikācija ar apkārt esošajiem cilvēkiem,” tā bibliotēkas pirmās izstādes “Sarunas ar tevi” autore, māksliniece Olga Adele rakstīja savas izstādes pieteikumā.

Desmit gadu laikā sarīkotas vairāk nekā 50 mākslas izstādes – bibliotēkas telpas greznojušas profesionālu autoru gleznas, fotogrāfijas, zīda apgleznojumi. Vienmēr rasta iespēja “izstādīties” arī jaunažiem, iespējams, potenciālajiem māksliniekiem – Rīgas Purvciema vidusskolas jaunāko un vecāko klašu skolēniem, pirmsskolas izglītības iestāžu bērniem. Ceļojošā RCB projekta “Viena diena bibliotēkas dzīvē” fotomākslinieka Valtera Poļakova izstāde radīja apmeklētājos neviltotu prieku un pārsteigumu, kādā no fotogrāfijām ieraugot sevi vai atpazīstot draugus. Rolands Bruno Butāns, Edmunds Glūdiņš, Māra Alksne, Laine Kainaize, Eiženija Freimane, Jūlijs Lekuzis, Maija Liepa, Māra Kalniņa, Baiba Ūlande ir tikai daži no daudzajiem māksliniekiem, kuru darbi uzrunāja gan bibliotēkas darbiniekus, gan apmeklētājus.

Arī pandēmijas laikā bibliotēkā mainās mākslas izstādes – VEF Kultūras pils Tautas glezniecības studija “Varavīksne” ar ciklu “Latvijas ziema” ienesa bibliotēkā ziemīgas noskaņas. Vēlāk ar Laines Kainaizes gleznojumiem ienāca vasaras lirisms. Priecēja pavisam jaunā mākslinieka, Rīgas 6. vidusskolas 3. klases skolēna Everta Klīves jaunrades pieteikums “Everta dažādās dimensijas mākslā”, kā arī ceļojošā bērnu zīmējumu akcijas darbu izstāde “Paldies, māsiņ! Tu liki man justies labāk!”

Katru gadu apmeklētājus priecē arī grāmatu mākslas konkursa “Zelta ābele” skaistākās dzejas, prozas, dokumentālās, zinātniskās un uzzīņu literatūras grāmatas, kā arī mākslas grāmatas un izdevumi bērniem un jauniešiem, kas ir vienlīdz literārs un māksliniecisks košums.

Nelielās telpas un krājuma izvietojums nav piemērots plašākiem pasākumiem, taču

ierobežotam apmeklētāju lokam adresēti sarīkojumi bibliotēkā ir pulcinājuši savus interešentus. Romantiskākais un dziesmotākais pasākums bija Limbažu dziedātājas Anitas Ozolas fotogrāfiju un dziesmu pēcpusdienu, savukārt nopietnākais – tikšanās ar Valsts policijas Teikas iecirkņa darbiniekiem pasākumā “Droša apkaimes vide senioriem”.

SKOLĒNI UN POLICISTI

Tieši Valsts policijas Teikas iecirkņa darbinieki ir bibliotēkas tuvākie un atsaucīgākie kaimiņi un sadarbības partneri. Jau vairākus gadus skolēnu “Karjeras dienā” kopā ar policiju īstenojam projektu “Stāsts par divām profesijām – bibliotekārs un policists”. Stāstu par savu profesiju izstāstām pašas, bet policijas pārvaldes darbinieki skolēnus ievēd pavisam citā pasaulē, iepazīstinot ar savu ikdienu, policijas iecirkņa struktūru, ekipējumu, patruļmašīnām. “Stāsts par

Anitas Ozolas dziesmu pēcpusdienu.

Foto: Inese Vanaga

divām profesijām” ir no skolēnu vislabprātāk apmeklējamiem pasākumiem, jo ne viens vien jauniešs šajā pasākumā piedalās vairākkārt.

Bibliotēkā vienmēr ir gaidīti bērni – gan individuāli, gan organizētās bērnudārzu un jaunāko klašu skolēnu grupās. Mazajiem apmeklējamiem stāstām par grāmatu pasauli, zināšanām, fantāzijām un iespējām, ko var gūt, lasot un pētot rakstus. Ikvienu tikšanās reizi papildina literārās un tematiskās izstādes, un bērni dodas mājās ar kādu izvēlētu mīļu grāmatu.

Cik daudz papīra, līmes, aplikāciju, pērlīšu, lenšu un dzīvās dabas materiālu ticis izmantots radošajās nodarbībās, lai izveidotu savu grāmatu varoni, apsveikumu māmiņai, atklātnītes Ziemassvētkos vai Lieldienu zaķi! Priecājamies ik reizi, kad mazie apmeklētāji ar pārliecību apgalvo, ka interesantākā vieta uz pasaules esot bibliotēka.

LASĪTĀJI – RAKSTĪTĀJI

Vienmēr gaidām ikvienu apmeklētāju, taču īpaši lepojamies ar tiem, kuri ne tikai lasa, bet arī paši raksta grāmatas. Nozīmīgu vietu bibliotēkas grāmatplauktos ieņem mūsu spožāko lasītāju – sporta žurnālista un radio leģendas Gunāra Jākobsona, bērnu grāmatu

autore un ļoti daudzu izdevniecības “Zvaigzne” grāmatu redaktore Gundegas Sējas, biologa, literāta un gleznotāja Gunāra Tirziņa, kā arī nesen Eiropas Savienības balvas literatūrā saņēmusī rakstniece Lauras Vinogradovas – grāmatas.

NOBEIGUMS

Tas viss starp grāmatām, plauktiem, lasītājiem, kuri taujā pēc grāmatām, padoma, grib padalīties par izlasīto un saņemt jaunas grāmatas, atnes savām mīļajām bibliotekārēm kādu saldumu, pašceptus pīrādziņus. Joprojām rit pierastā bibliotēkas dzīve. Gan nedaudz ierobežota, bez bērnu čalām, bez lasītāju piekļuves grāmatplauktiem un datoriem, tādējādi vairāk nekā jebkad ļaujoties uz bibliotekāru ieteikumiem. Tāds šobrīd laiks. Covid-19 laiks.

“Gribu izteikt lielu pateicību bibliotēkas darbiniecēm par jauko apkalpošanu. Ļoti mājīga un draudzīga atmosfēra.” Ar cieņu Laimdota Riekstiņa. 2020.06.11.

Viss turpinās, un esam pārliecinātas, ka reiz atkal atgriezīsimies ierastajā darba ritmā. Pašas sev un savai bibliotēkai jubilejā vēlam tieši to pašu, ko mūsu lasītāji – “mīlestību, veselību, labestību un izturību turpmākajā darbā.”

Izdevuma sagatavošanas laikā galvenā bibliotekāre Dace Sika aizgāja mūžībā.

RCB SARKANDAUGAVAS FILIĀLBIBLIOTĒKA 40 GADU GARUMĀ

BAIBA ANDREJEVA

RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkas vadītāja

TRADĪCIJAS UN PĀRMAIŅAS

2021. gada maijā apritēja 40 gadi, kopš RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka atvērta ēkā, kurā tā atrodas arī pašlaik, – Aptiekas ielā 14A. Ēka uzcelta 1981. gadā speciāli bibliotēkai. Pirms tam šajā vietā atradās 20. gadsimta sākumā strādniekiem celta divstāvu koka māja. No 1929. gada daļu no pirmā stāva tajā aizņēma jaunatnes bibliotēka, kuru 1925. gadā atvēra Latvijas Bērnu palīdzības savienība un kura sākumā atradās turpat netālu – Aptiekas ielā 23/25. Tā arī bija 20. bērnu bibliotēkas priekštece, vēlāk kļūstot par Sarkandaugavas bērnu bibliotēku klubu, bet tagad ir Rīgas Centrālās bibliotēkas Sarkandaugavas filiālbibliotēka.

Ceļš pie jaunas un toreiz ļoti mūsdienīgas ēkas nebija viegls. No 1978. līdz 1981. gadam, celtniecības laikā, bērnu bibliotēka mitinājās Rīgas 6. bibliotēkas Aptiekas ielā 8 garderobes un gaitenju telpās (un tas ar vairāk nekā 30 000 eksemplāru lielu krājumu!). Bērniem gan pieaugušo bibliotēka ļoti patika, it īpaši tās lielā lasītava, no kuras viņi uz laiku gandrīz vai bija izspieduši pieaugušos lasītājus.

Kas tad notika bērnu bibliotēkā klubā pēc atklāšanas? Darbojās zīmēšanas pulciņš, dzīvnieku draugu klubs, šaha skola, dramatiskais pulciņš un pat izpletņu lēcēju pulciņš. Notika dažādi pasākumi bērniem: grāmatu apskati, muzikāli rīti, literārie vakari, dabas stundas. Neizpalika arī ideoloģiskā audzināšana: tika vadītas vīrišķības stundas, ateistiskās izglītības stundas, sarkanā kaklauta svētki. Tika domāts arī par bērnu izklaidi: rīkoti spēļu pasākumi un diskotēkas, sadarbībā ar kinoteātri “Sarkandaugava” notika multfilmu seansi. Pirmajā stāvā atradās spēļu istaba ar novusu, biljardu, šahu, dambreti un citām spēlēm, kā arī mūzikas istaba ar vairāk nekā 1000 skaņu

RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkas ēka.

Foto no RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkas novadpētniecības krājuma

plašu kolekciju un aparatūru, lai varētu tās noklausīties. Vismazākajiem apmeklētājiem bija domāta pasaku istaba. Otrajā stāvā atradās abonements un lasītava bērniem ar pāri par četrdesmit tūkstošiem lielu grāmatu krājumu.

80. gadu sākumā presē parādījās vairāki raksti par jauno bibliotēku ar izteiksmīgiem virsrakstiem: “Pirmā valstī”, “Pasakas, spēles un mūzika – bibliotēkā”, “Gan bibliotēka, gan klubs”, “Ja tev pēc stundām nav ko darīt...”, “Bērnu kultūras centrs”. Daži citāti no tā laika preses izdevumiem: “Pašreiz Rīgā ir 48 masu bibliotēkas, no kurām 15 ir bērnu. Un vēl pieaugušo bibliotēkās darbojas 17 bērnu nodaļas. Taču tādas, kādu atvēra Aptiekas ielā 14, līdz šim nebija. (..) Turklāt jaunā bērnu bibliotēka ir neparasti skaista.”¹; “Tos, kuri dzīvo un mājās patālāk no Sarkandaugavas, šurp kaut reizi derētu atvest skolotājiem, jo ne vien Rīgā un republikā, bet arī visā Savienībā nekur cetur neviena bibliotēka šādi neeksperimentē. Stāsta Rīgas pilsētas izpildkomitejas Kultūras pārvaldes vecākais inspektors Ļevs Gaļinkins: “Mēs izvīrījam divus mērķus – tuvināt bērnus literatūrai, grāmatām un vienlaikus dot

¹ **Kundziņš, A.** Pasakas, spēles un mūzika – bibliotēkā. *Pionieris*, 1982, 10. sept.

*Astoņdesmitie gadi.
Zīmēšanas pulciņš
bibliotēkā.*

*Foto no RCB Sarkandau-
gavas novadpētniecības
krājuma*

*1999.g. Vizināšanās
zirga pajūgā
Metēdīnā.*

*Foto no RCB Sarkandau-
gavas filiālbibliotēkas no-
vadpētniecības krājuma*

viņiem iespējas bibliotēkā arī citādi interesanti un saturīgi pavadīt brīvo laiku.”²; “Pirms dažiem gadiem mazie sarkandaugavieši saņēma jaunu bibliotēku. Tagad tā jau pārtapusi par bibliotēkas klubu. “Doma izveidot šādu jauna tipa bibliotēku radās jau sen, – stāsta kluba vadītāja Raisa Hazanoviča, – taču iesākumā nebija piemērotu telpu. Arī citu grūtību bija gana, jo mums nebija no kā mācīties, no kā pārņemt pieredzi. Vēl šodien esam vienīgais bibliotēkas klubs ne tikai Rīgā, bet visā republikā.”³

Laiks ritēja uz priekšu, gaisā sāka virzot pārmaiņu vēji. Pārmaiņas pasaulē un valstī mainīja arī bibliotēkas darbu. Deviņdesmitie nāca ar jaunām cerībām un jauniem izaicinājumiem.

² **Bērziņa, V.** Bērnu bibliotēkas klubs. *Cīņa*, 1982, 16. dec.

³ **Kamols, Ē.** Gan bibliotēka, gan klubs. *Rīgas Balss*, 1985, 6. marts.

Bērni joprojām aktīvi apmeklēja bibliotēku, joprojām notika daudzi un dažādi pasākumi. Sarkandaugavā dzīvo daudz krieviski runājošu ģimeņu. Saistībā ar bibliotēku bieži sāka skanēt vārds “integrācija”. Nozīmīgu vietu sāka ieņemt pasākumi, lai pietuvinātu bērnus latviskai kultūrvidei – tika nodibināti sakari ar vairākām folkloras kopām, svinēti latviešu gadskārtu svētki, bibliotēkas apmeklētajiem organizētas bezmaksas ekskursijas uz kultūras objektiem: Latvijas Etnogrāfisko brīvdabas muzeju, Krišjāņa Barona muzeju, Latvijas Mākslas muzeju, Latvijas kultūras muzeju “Dauderi” u. c. Bibliotēka sāka pozicionēt sevi kā latviskās kultūras centru. Laikraksts “Diena” rakstīja: “Sarkandaugavas bērnu bibliotēka klubs pamazām pārtop par latviskās kultūras centru. Patlaban tiek izstrādāts projekts, kas darāms, lai šo ēku rekonstruētu

2004. g. Dramatiskā studija “Dzīvesprieks”.

Foto no RCB Sarkandaugavas novadpētniecības krājuma

2017.g. Ģimenes dienai veltīts pasākums.

Foto no RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkas novadpētniecības krājuma

un tā varētu kļūt par nozīmīgu vietu cittautiešu integrēšanai latviskajā sabiedrībā.”⁴

90. gadu otrajā pusē pakāpeniski atklājās un kļuva ļoti aktuāla ielas bērnu problēma. Lūk, ko par bibliotēku rakstīja preses izdevumi 90. gadu beigās un 21. gadsimta pašā sākumā: “Vis ir bez maksas, tāpēc šeit bieži viesi ir gan daudz bērnu ģimeņu bērni, gan bērni no maznodrošinātām vai nelabvēlīgām ģimenēm”⁵; “Sarkandaugavā – bijušajā rūpniecības rajonā, kur tagad valda bezdarbs, – daudzas ģimenes dzīvo trūcīgos apstākļos un vecākiem tikko pietiek naudas, lai varētu skolot atvases. Nabadzības dēļ bērniem bieži vien arī liegta iespēja apmeklēt ārpuskolas iestādes. Vakar šajā rajonā pēc remonta oficiāli atkal atklāja bērnu bibliotēku klubu, ko

vecāki un arī mazie apmeklētāji nodēvējuši par “Gaismas pili”⁶; “Remonta otrā kārtā iecerēta sadarbībā ar Rīgas bērnu tiesību aizsardzības centru, jo turpmāk domāts vairāk uzmanības veltīt bērniem no nelabvēlīgām ģimenēm, kuru Sarkandaugavas rajonā esot diezgan daudz. “Pie mums nāk arī bērniņi no tādām ģimenēm, kas ir ieskaitāmas riska grupās. Vienkārši atnāk paskatīties televizoru, parunāties. Nav jau viegli ar viņiem strādāt, jo mājās viņi nav audzināti. Te viņi mācās, kā kontaktēties ar pieaugušajiem, ar saviem vienaudžiem,” – stāsta N. Antāne”⁷. Atceras bijusī RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkas darbiniece, tagad filiālbibliotēkas “Rēzna” galvenā bibliotekāre Jeļena Futa: “Te

⁶ **Cirule, Jugita.** Sarkandaugavā atklāj klubu bērniem. *Rīgas Balss*, 2000, 11. okt.

⁷ **Strazda, Līga.** Jauns veidols bērnu bibliotēkai. *Diena*, 2000, 11. okt.

⁴ **Āboliņa, Dzintra.** Sarkandaugavas bibliotēka top par latviskās kultūras centru. *Diena*, 1998, 7. aug. 5. lpp.

⁵ **Turpat.**

2015. g. Ziemassvētku
pasākums bibliotēkā.

Foto no RCB Sarkandauga-
vas filiālbibliotēkas novad-
pētniecības krājumiem

2012. g. Jāņu ielīgošana "Dauderos".

Foto no RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkas novadpētniecības krājuma

es iepazīnu labdarību. Vai nu tie bija tādi laiki vai tāds rajons, bet bērni no nelabvēlīgām un nabadzīgām ģimenēm bibliotēkā uzturējās no atvēršanas līdz slēgšanai. Sarkandaugavā toreiz tika likvidētas daudzas rūpnīcas, valdija bezdarbs. Ir ļoti grūti strādāt, ja zini, ka bibliotēkā ir izsalkuši bērni. Dalījāmie ar viņiem savās pusdienās.”⁸

⁸ Futa, Jelena. Aptieka dvēselei. Saruna ar RCB filiālbibliotēkas "Rēzna" galveno bibliotekāri Jēlenu Futu. Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata, 2017, Rīga : RCB, 2018, 121. lpp.

Bibliotēka mainījās līdzī laikiem. 2000. gadā tika saņemti pirmie datori. Diafilmas un skaņu plātes vispirms nomainīja audio un video kasetes, tad CD un DVD. 2003. gadā mūzikas istaba kļuva par multimediju nodaļu. Ar laiku novusu nomainīja Xbox 360 Kinect spēles. Darbs ar bērniem turpinājās – joprojām aktīvs un radošs. Piemēram, 2004. gadā bibliotēkas darbinieki organizēja dramatisko studiju "Dzīvesprieks" ar mainīgu aktieru sastāvu – jebkurā brīdī tajā varēja iesaistīties bibliotēkas lasītāji, kuri izrādīja par to interesi. Studija

darbojās līdz 2010. gadam un sagatavoja vairākus iestudējumus, ar kuriem uzstājās ne tikai bibliotēkā, bet devās arī viesizrādēs uz apkaimes skolām, Rīgas Centrālo bibliotēku, Olimpisko sporta centru un Latvijas Leļļu teātri.

Katrā dzīvē, arī bibliotēkās, ir izšķiroši momenti. Bieži vien tie ir paredzami, citreiz negaidīti. 2009. gads bija vairāku bibliotēku reorganizācijas gads. RCB Sarkandaugavas bērnu filiālbibliotēka tika apvienota ar Sarkankalna filiālbibliotēku un kļuva par vienu bibliotēku visai ģimenei. Sarkankalna filiālbibliotēkai bijis garš un bagātīgs darba mūžs. Tā dibināta 1924. gadā kā sestā pēc skaita Rīgas bibliotēka. Sākumā tā atradās Sīmaņa ielā 14/16. 1957. gadā Rīgas pilsētas 6. bibliotēka pārcēlās uz jaunām telpām Aptiekas ielā 8, kur arī atradās līdz 2009. gada apvienošanai. Tagad pat grūti iedomāties, ka varētu būt kaut kā citādi. Vai tiešām kādreiz ir bijis laiks, kad šīs grāmatas nav stāvējušas

blakus plauktos, šie cilvēki nestrādāja kopā, daloties pieredzē un papildinot viens otru, un vecāki kopā ar bērniem neapmeklēja vienu bibliotēku, kura domāta visai ģimenei?

Ir tāds austrumu sakāmvārds: “Ja sajūti pārmaiņu vēju, ir jābūvē nevis vairogs, bet vējdzirnavas”. Skan iedvesmojoši, vai ne? Pēc apvienošanās darbs ar ģimenēm kļuva par nozīmīgāko bibliotēkas darba sastāvdaļu. Katru gadu notiek Ģimenes dienai veltīti pasākumi, piemēram, “Bungu jampadracis, jeb Viss kājām gaisā” (sadarbībā ar BJC “Laimīte”, 2019); “Kas garšo Sarkangalvītei”: pasaku varoņu kulinārais vakars (2018); “Kā putni ligzdiņā”: svētki lasošām ģimenēm sadarbībā ar Zinātnisko teātri Laboratorium.lv (2017); “Tauriņi te, tauriņi tur, tauriņi visur” (sadarbībā ar Latvijas Leļļu teātri, 2016). Ģimenes ar bērniem atzinīgi novērtē Jāņu dienai veltītus pasākumus, kuri tradicionāli notiek sadarbībā ar Latvijas Nacionālā vēstures muzeja “Dauderi” nodaļu, piemēram Jāņu

*Tikšanās ar rakstnieci un mākslinieci Agnesi Aizpurieti.
Foto no RCB Sarkandaugavas novadpētniecības krājuma*

2019. g. Literārā pastaiga “Atklāj Sarkandaugavu!”.

Foto: Daina Ģeibaka

ielīgošana sadarbībā ar KTMC “Ritums” folkloras kopām “Krulla”, “Ciguzis”, “Zvīgzna” (2015); “Jāņu siera glābšanas misija: brīvda-bas kvests” (2019). Viens no populārākajiem un visplašāk apmeklētajiem pasākumiem ģimenēm katru gadu ir tradicionālais bibliotēkas Ziemassvētku pasākums ar cirka studijas priekšnesumiem, rotaļām, radošām aktivitātēm un dāvanām no Ziemassvētku vecīša. Piemēram, akcijā “Palīdzēsim vilkam” ar teatralizētu uzvedumu pēc oriģinālscenārija skatītāji palīdzēja vilkam, kurš izbēga no grāmatas, atrast sev īsto pasaku, iesaistoties rotaļās un radošās aktivitātēs (2015). Savukārt “Ziemassvētku ceļojumā apkārt pasaulē” kopā ar feju Befanu no Itālijas un Rūķi Nissi no Norvēģijas pasākuma apmeklētāji uzzināja un izmēģināja paši, kā svin Ziemassvētkus un sagaida Jauno gadu dažādās valstīs (2017).

Ilggadēja tradīcija ir tikšanās ar rakstniekiem bibliotēkā. Rakstnieku viesošanās ir īpaši gaidīts pasākums, kas katru gadu pulcē daudz interesentu. Gadu garumā bibliotēkā ir viesojušies tādi rakstnieki kā Margarita Stāraste, Zenta Ērgle, Viks, Dzidra Rinkule-

Zemzare, Jāzeps Osmanis, Uldis Auseklis, Māra Zālīte, Vitauts Ļūdēns, Jānis Baltvilks, Dagnija Dreika, Lija Bīdaka, Māra Cielēna, Inese Zandere, Māris Bērziņš, Arno Jundze, Jānis Joņevs un daudzi citi.

Bibliotēkā laika gaitā izveidots bagātīgs novadpētniecības krājums, apmeklētājiem tiek piedāvāti daudzveidīgi novadpētniecības pasākumi: erudīcijas spēles par Sarkandaugavu skolēniem, ekskursijas pa bibliotēkas apkaimi un literārās pastaigas bērniem un pieaugušajiem.

Bibliotēkā vienmēr ir bijis ļoti aktīvs un daudzpusīgs darbs ar bērniem: ekskursijas pa bibliotēku, bibliotēkārās stundas, tematiskie pasākumi, komandu spēles, spēļu turnīri, radošās aktivitātes, dažādas akcijas. Pēdējos gados ļoti populāri kļuvuši kvesti jeb izlaušanās vai piedzīvojumu spēles. Bibliotēkā notika vairākas tādas spēles (“Noslēpumains vēstījums pudelē”, “Kaķis maisā”, “Harija Potera atgriešanās” u. c.). Spēļu laikā notiek norāžu meklēšana, slepeno vēstuļu atšifrēšana un burvju vārdu tulkošana, orientēšanās pēc plāna, atslēgu atrašana un noslēpumu kambaru atvēršana, pārbaudījumi veiklībā

2019.g. Kvesta spēle
bērniem.

Foto: Daina Ģeibaka

un attapībā, uzdevumu risināšana, izmantojot visas piecas maņas un pielietojot iztēli. Šāda veida pasākumi veicina bērnu interesi par bibliotēku un grāmatām, atraktīvā veidā sniedz priekšstatu par bibliotēkas nodaļām un krājuma izkārtojumu, attīsta zinātkāri un vēlmi uzzināt kaut ko jaunu.

Bibliotēkai ir kupls draugu pulks – plaša sadarbības partneru loks no kultūras, izglītības un sabiedriskām iestādēm. Sadarbojamies ar visām apkaimes skolām un pirmskolas izglītības iestādēm. Jau daudzu gadu

garumā bibliotēkai ir veiksmīga sadarbība un pozitīva pieredze, organizējot kopīgus pasākumus ar Latvijas Nacionālā vēstures muzeja nodaļu “Dauderi” un Bērnu un jauniešu centru “Laimīte”. Mūsu ilggadējie draugi un pasākumu atbalstītāji ir Latvijas Leļļu teātris un Latvijas Nacionālā opera un balets.

Četrdesmit gadu garumā bibliotēka ir gan mainījusies un attīstījusies, gan arī saglabājusi savas tradīcijas. Pārmaiņas palīdz mums pāriet augstākā līmenī. Tradīcijas pievieno vērtību un dod spēku virzīties tālāk. Nākotnē.

Foto: Daina Ģeibaka

KOLĒĢUS UZKLAUSOT

- **DACE VLASOVA**

Nekas nav neiespējams – vajag tikai gribēt!

- **ILZE SILIŅA**

Dzīve ar visu, kas tajā lemts

NEKAS NAV NEIESPĒJAMS – VAJAG TIKAI GRIBĒT!

INTAS SALLINENES saruna ar

RCB Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļas (ISAN) datortīklu administratori
DACI VLASOVU.

Dace Vlasova – Latvijas Bibliotekāru biedrības Gada bibliotekārs 2019.

Foto: Daina Ģeibaka

Dace Vlasova ir speciāliste, bez kuras nav iedomājams sekmīgs Rīgas Centrālās bibliotēkas un Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku darbs.

Jūsu darba lauks bibliotekāriem ir kā “neredzamā fronte”, visbiežāk pamanāma tikai tad, kad gadās kāda kļūme un nepieciešama palīdzība. Kādi ir RCB datortīklu administratores galvenie darba pienākumi?

Manā pārziņā ir BIS SKOLU ALISE administrēšana. Galvenie darba virzieni ir kolēģu konsultēšana un apmācība, datu kvalitātes uzturēšana visos BIS SKOLU ALISE moduļos Rīgas skolu bibliotēku kopkatalogā. Jomas, kurās vajag palīdzēt kolēģiem, ir ļoti dažādas: katalogizācija, krājuma rekatalogizēšana, grāmatvedības jautājumi, krājuma inventarizācijas, pavadzīmes un statistikas parametri un daudzas citas. Tās visas uzskaitīt būtu ļoti ilgi. Visu šo jautājumu risināšana prasa plašas zināšanas gan par tehniskām lietām, gan par bibliotekāriem un finanšu jautājumiem.

Šobrīd katalogā ir apvienotas 90 skolu

bibliotēkas, kurās strādā 132 kolēģi. Galvenais ir nodrošināt, lai darbs katru dienu ritētu raiti un bez aizķeršanās. Nemaz tik neredzams šis darbs nav, jo kopš brīža, kad sāku pildīt šos darba pienākumus, kolēģi bieži vien ir teikuši, ka var redzēt, ka es atkal kaut ko esmu “sakārtojusi”, uzlabojusi. Kļūmes gadās, un tad, protams, ir svarīgi, lai būtu kāds, kurš var tās ātri novērst. Šeit uzsvars ir uz “ātri”, jo katram viņa problēma ir svarīgākā un gribas, lai atkal raiti varētu turpināt darbu.

Kādas izmaiņas Covid-19 laiks ienesis jūsu darba ikdienā?

Smejos, ka varētu strādāt jebkurā pasaulē vietā, ja vien ir labs dators un stabils interneta pieslēgums, bet, protams, arī man savā darba ikdienā daudz ko nācās mainīt. Pirmkārt, līdz tam ierasta lieta bija skolu bibliotēku vizitācijas – divas, trīs, saspringtākajās dienās (inventarizāciju laikā) pat četras, piecas vienā dienā. Kad pēkšņi tas vairs nebija iespējams, iestājās milzīgs apjukums.

Jo iemesli, kāpēc devos vizitācijās, līdz ar Covid-19 jau nekur nepazuda. Nācās meklēt risinājumus, kā kolēģus konsultēt attālināti. Viss, ko varēju parādīt klātienē, nu bija jāpārceļ virtuālajā vidē. Tas prasīja diezgan lielu izdomu un improvizēšanu. Sākumā ļoti daudz izmantoju *WhatsApp*, bet ļoti ātri sapratu, ka šīs izmaiņas darba vidē ir uz ilgu laiku, tāpēc pašmācības ceļā sāku apgūt *MS Teams* un *Zoom* platformas, lai varētu klātienē vizitācijas aizstāt ar tiešsaistēm. Tomēr jau pagājušajā gadā bija skaidrs, ka nekas nespēs aizstāt klātienē komunikāciju, un tā man un kolēģiem ir ļoti būtiska. Jau jūnija sākumā man bija saplānotas visas augusta darba dienas, lai apmeklētu skolu bibliotēkas. Arī šobrīd, kad sazvanāmi ar kolēģiem, atskan jautājums: “Nu kad tas viss būs beidzies, tu taču atbrauksi?”

Otrkārt, lielu uzmanību veltu tam, lai divas reizes gadā (pavasara un rudens skolēnu brīvlaikos) skolu kolēģiem, kuri strādā BIS SKOLU ALISE, būtu iespēja visiem kopā piedalīties konkrētām tēmām veltītās nodarbībās. Covid-19 ieviesa savas korekcijas un klātienē pasākumi “pārcēlās” uz virtuālo vidi. Pagājušā gada oktobrī vēl izdevās sanākt kopā RCB Brīvības ielā, bet šī gada martā

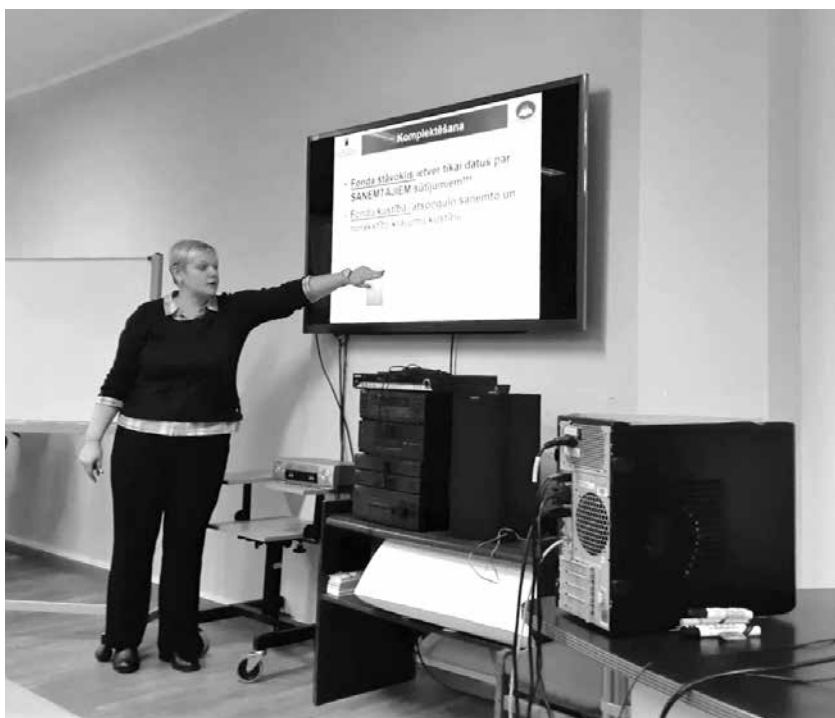
nodarbības jau notika attālināti. Fakts, ka nodarbību četrās dienās piedalījās 167 dalībnieki, liecina, ka kolēģiem šādas apmācības ir nepieciešamas. Pricējos, ka jau decembrī atsaucos skolu kolēģu aicinājumam, oktobra nodarbību atkārtoti novadīju *MS Teams* vidē. Pārlicinājos, ka tā ir ļoti laba alternatīva.

Treškārt, izrādījās, ka arī ar krājuma inventarizācijām saistītos jautājumus var risināt attālināti. Pricējos, ka šogad izdevās veiksmīga pamatskolas “Rīdze” bibliotēkas krājuma inventarizācija un tūlīn, tūlīn tā tiks uzsākta Rīgas Valsts 3. ģimnāzijā. Nekas nav neiespējams – vajag tikai gribēt.

Kādus secinājumus krīzes laiks ļāvis izdarīt nākotnes darba uzlabošanai?

Šis krīzes laiks parādīja, cik liela nozīme ir spējai ātri adaptēties jaunajos, nebijušos darba apstākļos. Cik svarīga loma ir tehnoloģijām, to pieejamībai ārpus darba vietas, kā arī cik svarīga ir spēja ātri apgūt un pielietot jaunus tehniskos risinājumus attālinātam darbam. Nākotnes darbā noteikti izmantošu plašās saziņas iespējas, ko paver *MS Teams* un *Zoom* platformas.

Ar 2020. gada 24. aprīļa Latvijas Bibliotekāru biedrības (LBB) Gada balvas 2019 komisijas lēmumu jūs tikāt apstiprināta par

Seminārs skolu kolēģiem Rīgas Natālijas Draudziņas vidusskolā.

Foto no Daces Vlasovas personīgā arhīva

*Saruna ar kolēģi Rīgas
Kultūru vidusskolas
bibliotekāri un
pedagoģi
Elitu Rudzīti.
Foto: Daina Ģeibaka*

LBB Gada bibliotekāru 2019. Kā lielākais jūsu veikums tika atzīmēts – ap 40 skolu bibliotēku inventarizācija BIS ALISE. Kā jutāties, saņemot šādu novērtējumu?

Pirmajā brīdī pat nesapratu, kas ir noticis. Atceros, ka man tobrīd bija jārisina ļoti svarīgs jautājums par mācību grāmatu saņemšanas optimizāciju BIS SKOLU ALISE – lai kolēģiem tas būtu sistēmā vieglāk izdarāms jaunajos, vēl nebijušos apstākļos. Tāpēc e-pastu redzēju, bet uzreiz neizlasīju. Kad jau sapratu, kas ir noticis, un sāku saņemt apsveikumus, mulsumu nomainīja milzīgs prieks un pagodinājums. Smejot, ka tā ir bibliotekārās vides “Oskara” statuete. Nekad nebūtu iedomājusies, ka jebkad saņemšu šādu apbalvojumu. Nekad! Kārtējo reizi apstiprinās, ka – nekad nesaki nekad. Bet bez Andras Vītas (RCB direktora vietniece) gan jau piepildītos “nekad”. Jo viņa bija pirmā, kas redzēja mani šajā amatā.

Vislielākais gandarījums ir tas, ka šai balvai mani izvirzīja tieši skolu kolēģi. Man pašai ļoti daudz nozīmē tas, ka viņi ir pieņēmuši mani ar manu darbu un komunikācijas stilu, ka ir noticējuši manai vīzijai par to, kā strādāt visiem kopā BIS SKOLU ALISE un ne tikai. Ko vēl vairāk vēlēties?! Es gan arī smejos, ka tagad nevaru ne uz brīdi atslābt.

Ja runājam par jūsu pieminētajām inventarizācijām, tas bija tiešām traks periods. Ta-

gad atskatoties ir grūti noticēt paveiktajam lielajam darba apjomam. Bet viens nav karotājs, tāpēc man ir jāsauc ļoti daudzi paldies gan RCB administrācijai, gan RD Izglītības, kultūras un sporta departamenta (IKSD) vadībai par atbalstu. Tāpat liels paldies IKSD Finanšu pārvaldes Budžeta izpildes nodaļas vadītājas vietniecei Baibai Cekulei par padomiem grāmatvedības jautājumos. Ļoti laba sadarbība jau no pirmās dienas izveidojās ar *TietoEVRY in Latvia* funkcionālajiem konsultantiem, kuru konsultācijas un iesaiste problēmu risināšanā bija neatsveramā vērtē. Un kur nu bez mana cīņu biedra – RCB Bibliotēku dienesta vadītājas Vinetas Baško! Bet vismilzīgākais paldies ir jāsauc maniem skolu kolēģiem, jo viņi izdarīja tiešām milzīgu darbu, lai varētu krājumu inventarizācijas veikt automatizēti. Arī viņiem tas bija traks laiks un garas darba stundas.

Kādi aktuāli uzdevumi jums tagad ir jāveic Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēkās?

Šobrīd liela uzmanība tiek veltīta, lai sakārtotu datus katalogā. Tie ir gan komplektēšanas, gan katalogizācijas, gan cirkulācijas moduļu dati. Darba ir ļoti daudz, jo ilgi nebija vienota standarta. Šobrīd kopā ar kolēģiem darām visu, lai BIS SKOLU ALISE esošie dati būtu korekti un precīzi. Tāpat nekur nav pazudusi konsultēšana – šobrīd tā

notiek attālināti. Divas reizes gadā – rudens un pavasara skolēnu brīvlaikos – tradicionāli organizēju nodarbības skolu bibliotekāriem.

Kas jums darbā sniedz vislielāko gandarījumu? Kas sarūgtina?

Pirms gada es noteikti uzskaitītu daudzas lietas – ļoti labā sadarbība ar kolēģiem, veiksmīgās inventarizācijas, datu kvalitātes uzlabošanās katalogā, bet tagad varu teikt, ka tas ir atzinības raksts nominācijā LBB Gada bibliotekārs 2019. Šī balva ir kā apkopojums visam manam daudzpusīgajam darbam. Gādās arī pa kādam piecsekunžu sarūgtinājuma brīdim, bet tas drīzāk ir cilvēciskais faktors. Es vispār skatos uz lietām konstruktīvi – ko tur “sarūgtināties”, jādomā, kā visu atrisināt.

Kādu ceļamaizi dzīvei jums iedeva vecāki?

Man ir bijusi ļoti laimīga un mierpilna bērnība, bez satricinājumiem vai kādām negācijām. Laikam tāpēc es uz visu raugos pozitīvi, bez burkšķēšanas. Tas arī ir labākais, ko vecāki var iedot savam bērnam ceļamaizei – laimīgu bērnību.

Kāda nozīme jūsu dzīvē ir grāmatai?

Grāmatas man apkārt ir bijušas no agras

bērnības, jo mamma vienmēr pirka visas grāmatas, kādas vien bija iespējams dabūt. Mums bija plaša bibliotēka, un es arī lasīju ļoti daudz. Vēlāk mācījos ģimnāzijā – humanitārajā novirzienā – kur bija izdalītas gan ārzemju, gan latviešu literatūras stundas. Arī izvēles eksāmenu kārtāju literatūrā un saņēmu augstāko novērtējumu – 10. Tāpat tajā laikā aizsākās projektu nedēļas, kuras pavadīju skolas bibliotēkā, bet mērķa strādāt bibliotēkā man gan nebija. Grāmata man vairāk ir izklaide, atpūta. Šobrīd gan lasu daudz mazāk, vairāk sanāk iedziļināties 3. klases mācību grāmatu saturā. Bet visu laiku interesējos, kas jauns izdots. Arī bērnu un jauniešu literatūrā, lai būtu lietas kursā. Pētu izdevniecību mājaslapas. Draudzene smejas, ka es zinu daudz labāk par viņu visas jaunās grāmatas, kaut viņa strādā tieši bibliotēkā.

Kāpēc izvēlējāties bibliotekāra profesiju, un kāds bija ceļš uz to?

Man jāsaka, ka bibliotekāra profesija atrada mani. Tas bija 2003.–2004. gads. Rakstot bakalaura darbu, man bija nepieciešams liels informācijas apjoms no latviešu un krievu valodā iznākošiem laikrakstiem. Tā kā biju

Kopā ar Eviju Lapiņu RCB Imantas filiālbibliotēkā pēc Ziemassvētku ludziņas uzveduma bērniem.

Foto no Daces Vlasovas personīgā arhīva

jau Rīgas Stradiņa universitātē sapazinusies ar sev tuvu cilvēku Eviju Lapiņu (RCB Imantas filiālbibliotēkas galvenā bibliotekāre), loģiski, ka devos uz Imantas filiālbibliotēku šīs informācijas meklējumos. Mani pamanīja bibliotēkas vadītāja Tamāra Minajeva un pēc laika piedāvāja nākt strādāt. No sākuma biju diezgan skeptiska par šo piedāvājumu, gatavojos kāzām, bija pavisam citas domas un plāni. Atnācu parunāt, domāju – teikšu, ka nevaru tagad, man kāzas, gaidīt jau neviens negaidīs, bet... gaidīja. Viss notiek tā, kā tam jānotiek. RCB ir mana pirmā darbavieta, un acīmredzot tā tam bija jānotiek. Nevienam mirkli man nav nācies nožēlot, ka manā darba dzīvē viss notika tieši tā.

Vai atceraties savu pirmo darba dienu?

No pirmās darba dienas man ir palicis prātā kāds spilgts moments. Tas bija jau krietni pasen – kad katrā filiālē vēl bija alfabētiskais un sistemātiskais kartīšu katalogs. Man tika uzticēts pirmais uzdevums – salikt jauno grāmatu kartītes abos katalogos. Es arī saliku... visas alfabētiskajā katalogā. Nācās “pašiverēt”, lai šo kļūdu novērstu.

Kā veidojās jūsu bibliotekārā darba karjera?

Tā ir bijusi ļoti loģiska un secīga, bez krašiem pavērsieniem. Pirmā darba vieta bija RCB Imantas filiālbibliotēka, pēc tam Pieaugušo literatūras nodaļa (PLN) un nu – ISAN datortīklu administratore. Katra iepriekšējā darba vieta ir devusi ļoti lielu pieredzi nākamajai. Un, ja man nebūtu tik lielas bibliotekārā darba pieredzes, šajā amatā būtu daudz grūtāk strādāt, jo arī tagad ir nepieciešama izpratne par visiem bibliotekārajiem procesiem, ne tikai par tehniskām sistēmas lietām.

Kolēģi, kas palīdzēja, pamācīja, iedvesmoja...

Visi kolēģi, ar kuriem kopā esmu strādājusi vai strādāju, atstāj kādu “lielumiņu vai mazumiņu” manā darba dzīvē. Ar kādu padomu, sarunu. Kolēģes no Imantas filiālbibliotēkas bija mani izglītotāji bibliotekārajā darba vidē. Iepazīstināja ar visām bibliotekārā darba niansēm. PLN bija pamatīga darba skola. Tādu pieredzi kā tur neiegūt nekur ci-

tur. Tā ir ļoti vērtīga arī manā tagadējā amatā.

Bet ir trīs cilvēki, kurus gribētu izcelt īpaši: Tamāra Minajeva (Imantas filiālbibliotēkas vadītāja), Iriša Arāja (bijusī PLN vadītāja) un Nelli Ivanovska (ilggadēja RCB darbiniece). Tamāra un Iriša manā skatījumā bija diametrāli pretējas vadītājas, bet no abām guvu daudz vērtīga turpmākajam darbam. Ar Nelli iepazinās, uzsākot darbu PLN, un laika gaitā ļoti satuvinājāmies. Uzturējām ciešu kontaktu arī pēc tam, kad viņa bija beigusi aktīvās darba gaitas. Viņas dzīves gudrība un plašās zināšanas man deva ļoti, ļoti daudz.

Uz kādiem dzīves jautājumiem šobrīd meklējat atbildes?

Esmu samērā pragmatisks cilvēks, tāpēc nemēdzu ielaisties apcerēs par eksistenciāliem jautājumiem. Uzskatu, ka dzīve ir “jādzīvo nost”. Nav vērts spriedelēt, kā būtu, ja būtu. Domāju – ja kaut ko ļoti gribas, bet tomēr nekādi nevar to iegūt, tad nemaz nevajag.

Kas jūs uztrauc mūsdienu pasaulē, arī bibliotekārajā?

Skaidrs, ka ir jau notikušas ļoti daudzas pārmaiņas gan globāli, gan mazākā mērogā, bet tās ir skārušas ikvienu, arī bibliotekāro vidi. Taču ļoti daudz pārmaiņu vēl ir priekšā, jo nekas nav konstants – visu laiku notiek pārmaiņas un attīstība. Manuprāt, nav vērts par to uztraukties, bet pēc iespējas ātrāk jāspēj adaptēties. Ne visas pārmaiņas ir pozitīvas, bet tāda ir lietu kārtība – lai mēs spētu novērtēt labo, ir jābūt arī sliktajam.

Kādu iztēlojaties RCB nākotni?

Šeit man nāk prātā slavenais Cepļa kunga teiciens, kuru drusku pārfrāzēšu – mēs bijām vareni, esam vareni un būsime vareni. Veselīga pašapziņa visiem noder. Protams, būs mainījušās darba formas, bet nemainīga paliks sniegto pakalpojumu kvalitāte un pieejamība ikvienam. Ja pavisam konkrēti, tad gribētos, lai jau tuvākā nākotnē būtu pieejama RCB aplikācija viedierīcēs.

Pirmais ko jūs darīsiet pēc krīzes situācijas?

Ja runājam par darbu, tad pavisam

noteikti došos uz kādu no skolu bibliotēkām, pa ceļam kādā kafejnīcā izdzerot krūzīti labas kafijas. Privāti – man ir paveicies, ka man tuvie cilvēki tepat blakus vien ir, bez visa pārējā var iztikt.

Tiekoties ar jums, vispirms sajūtu milzīgu pozitīvas enerģijas lādiņu, dzīvesprieku un ieinteresētību problēmu risināšanā. Ja jūs sevi raksturotu, tad teiktu, ka...

...es tiešām esmu nelabojama optimiste, kurai viss vienmēr ir līdz pusei pilns un nekad pustukšs.

Nedaudz par ģimeni...

Daudzi vēl pirms manis ir teikuši, ka laime mīl klusumu. Un es viņiem piekrītu. Ģimene ir mans stiprais balsts, mana aizmugure. Ne velti viņi trakajā skolu bibliotēku inventarizāciju posmā nav nomainījuši mājas durvju atslēgas vai izlikuši mani ar visu datoru aiz durvīm. Gluži pretēji – ģimene bija mans spēka avots un atbalsts.

Ko vēl es jums nepajautāju?

Jums vēl ir iespēja pajautāt...

Jā, šo iespēju noteikti izmantošu nākotnē, kad satiekoties Daces smaids vairs neaizsegs sejas aizsargmaska. Vienmēr ir taču ļoti patīkami sarunāties ar pozitīvi noskaņotu, zinošu un darbīgu kolēģi.

Kad vārdi ir lieki.

Foto no Daces Vlasovas personīgā arhīva

DZĪVE AR VISU, KAS TAJĀ LEMTS

INTAS SALLINENES saruna ar RCB ārējā apkalpošanas punkta “Saulaino dienu bibliotēka” Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā galveno bibliotekāri **ILZI SILIŅU**.

Rīgas Centrālās bibliotēkas ārējais apkalpošanas punkts “Saulaino dienu bibliotēka” ir īpašs, jo atrodas Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā (BKUS) un apkalpo tās pacientus, viņu apmeklētājus un slimnīcas personālu. Šogad 19. decembrī “Saulaino dienu bibliotēka” atzīmēs 15. dzimšanas dienu.

Lai strādātu bibliotēkā, kas atrodas bērnu slimnīcā, nepietiek būt tikai augstas raudzības bibliotēku zinātnes profesionālim. Ne visi bibliotekāri grib un var strādāt slimnīcas vidē. RCB ārējā apkalpošanas punkta “Saulaino dienu bibliotēka” galvenā bibliotekāre Ilze Siliņa apmeklētājiem sirsnīgi uzsmaida jau astoto gadu. Lai ieskatītos bibliotēkas ikdienā, aicinu Ilzi uz sarunu.

Kad un kāpēc izvēlējāties darbu tieši “Saulaino dienu bibliotēkā”?

Kopš 2006. gada strādāju Bērnu slimnīcā par interešu izglītības pedagogu, kurš bērniem un pusaudžiem piedāvā dažādas interesantas nodarbes, lai īsinātu laiku un novērstu domas no sāpēm un raizēm. Tā paša gada decembrī durvis vēra RCB ārējais apkalpošanas punkts “Saulaino dienu bibliotēka”, un mans darba pienākums bija pavadīt pacientus līdz bibliotēkai un atpakaļ līdz nodaļai. Slimnīca ir ļoti liela, un tajā var viegli apmaldīties, tāpēc bērni nodaļu var atstāt tikai pieaugušo pavadībā. Gan man, gan bērniem un pusaudžiem bibliotēka bija ļoti iemīļota vieta. Mēs tajā apmeklējām interesantus pasākumus, izvēlējāmies grāmatas lasīšanai. Pusaudžiem toreiz tā bija vienīgā iespēja slimnīcā lietot internetu un datorpakalpojumus. Biju sadraudzējusies ar bibliotekārēm Ilzi Margu un Artu Broļņicku. 2013. gada vasarā apmeklējot bibliotēku, uzzināju, ka Arta izdomājusi darīt ko citu un Ilze sev meklē kolēģi. Viņa ieteica man kandidēt uz šo darba vietu, un es aizdomājos... Kāpēc gan nepamēģināt? Pēc pārrunām ar RCB administrāciju tiku pieņemta darbā. 2013. gada septembrī uzsāku strādāt RCB ārējā apkalpošanas punktā “Saulaino dienu bibliotēka” BKUS.

Vai atceraties savu pirmo darba dienu, emocijas?

Pirmo darba dienu atceros kā jauna ceļa sākumu, kad priekšā tik daudz nezināma, bet interesanta un vilinoša. Ilze ar lielu mieru un pacietību ierādīja man darāmos darbus. Ar katru dienu vairāk pārliecinājos, cik no malas bibliotekāra darbs izskatās viegls, bet patiesībā tur slēpjas daudz zināšanu, prasmju un pieredzes. Ilze labprāt dalījās ar pieredzes stāstiem, es ar interesi tos visus klausījos un mēģināju iegaumēt. Labprāt uzņēmos vadīt pasākumus, palīdzēju plānot mākslas izstādes, uzmeistarāju Bikibuku plauktu. Ilze ir brīnišķīga skolotāja, viņa man iemācīja ļoti daudz: par grāmatu klasificēšanu, krājuma izvietošanu bibliotēkā, par pasākumu organizēšanu, vadīšanu un lasītāju apkalpošanu. Esmu bezgala pateicīga Ilzei par visu, ko viņa man ierādīja! Ar Ilzi kopā piedzīvots daudz interesanta, iepazīti dažādu jomu profesionāļi ar mirdzošām acīm, gūta pieredze, kas noteikti bagātina manu dzīvi. Ilze man atklāja bērnu literatūras konferences, kuras kopš 2014. gada apmeklēju ar lielu interesi, katru gadu baudot profesionālu sniegumu un zināšanas. 2016. gadā Ilze pieņēma aicinājumu strādāt Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centrā un es “Saulaino dienu bibliotēkā” paliku viena. Ar Ilzi joprojām esam labas draudzenes, un mums vienmēr ir interesantas sarunas.

Kādas rakstura īpašības un prasmes nepieciešamas slimnīcas bibliotekāram?

Jābūt empātiskam un atvērtam komunikācijai ar dažāda vecuma lasītājiem, labi jāpārzina krājums, jo slimnieciņu vecāki bieži lūdz ieteikt grāmatu savam bērnam. Domāju, ka man darbā palīdz tas, ka pārziņu slimnīcas struktūru, zinu nodaļu profilus, pazīstu ārstus un māsiņas, citus speciālistus un Bērnu slimnīcas fonda darbiniekus. Šis zināšanas palīdz veiksmīgi komunicēt un ātri reaģēt uz radušos situāciju.

Ja jūs sevi raksturotu, tad teiktu, ka...

... esmu zinātkāra, komunikabla, empātiska, izpalīdzīga, atbildīga, sirsnīga. Visu laiku alkstu apgūt ko jaunu, apmeklēju kursus, seminārus, meistarklases, patīk komunicēt ar ziņoņiem un pieredzes bagātiem cilvēkiem.

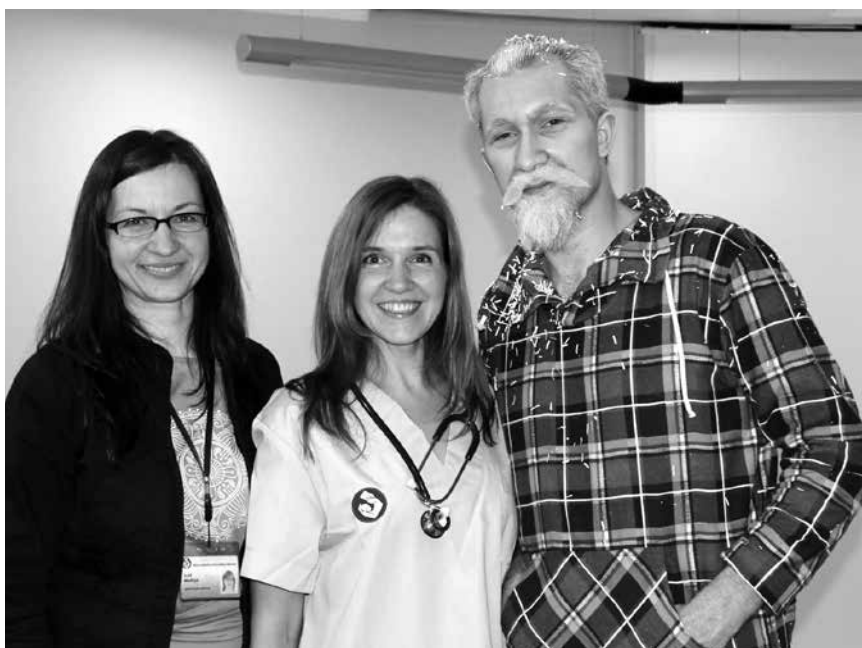
Kāda izglītība iegūta un darba pieredze uzkrāta, pirms kļuvāt par bibliotekāri?

Mana pirmā profesija ir mākslinieciskās apdares grāmatsējēja. Pēc pamatskolas uzsāku mācības 5. poligrāfijas mākslas arodvidusskolā. Tie bija četri brīnišķīgi gadi, kas man saistās ar Vecrīgu (Poligrāfijas skola atradās blakus Doma baznīcai), Jāņa Erenštreita vadīto skolas meiteņu kori, skolas tautas deju kolektīvu un TDA "Gatve". Skolā apguvu ne tikai vidusskolas mācību vielu, bet arī profesiju, un tā man patika. Meistarīte Valda Ozola iemācīja iesiet grāmatas, blociņus, gatavot skaistus grāmatu vākus, kārbīņas, somas un

jostas. Prakses tika aizvadītas tipogrāfijā, un tas man likās interesanti, jo citādi nebūtu bijusi iespēja palūkoties cehos, kur top grāmatas, smaržo pēc svaigas drukas un smird pēc kaulu līmes.

Pēc tam iestājos Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolā un studēju Pirmskolas un sākumskolas fakultātē, iegūstot sākumskolas skolotāja kvalifikāciju un Pedagoģijas bakalaura diplomu. Studējot ceturtajā kursā, vienlaikus sāku strādāt Oskara Kalpaka Rīgas Tautas daiļamatu pamatskolā, direktore man uzticēja audzināt 1. klasi. Tas bija interesants laiks, mācījos pati un mācīju mazos. Man bija brīnišķīga klase, un tā bija vērtīga pieredze, bagāta ar daudziem izaicinājumiem, veiksmēm un kļūdām, sirsnību un prieku.

Nākamā darba vieta ir Bērnu kliniskā universitātes slimnīca, kurā pieteicos uz vakanci – interešu izglītības pedagogs. Darbs slimnīcā ļauj iepazīt reālo dzīvi ar visu, kas tajā lemts. Te ir iespēja redzēt lielas sāpes, dziļu līdzpārdzīvojumu, sāpīgu šķiršanos un patiesu prieku, novērtējot veselību. Reizēm emocionāli tas ir ļoti grūti. Es ļoti cienu ārstus un māsiņas, kuri ik dienu spēj palīdzēt mazajiem un lielajiem bērniem. Tā ir laime pazīt šos sirsnīgos profesionāļus, kuri reizēm paveic prātam neaptveramas lietas, lai glābtu

*Starp Ilzi Margu un Raini (aktieris Romāns Bargais) pēc muzikālās izrādes "Saulīte slimnīcā".
Foto: Daina Ģeibaka*

bērna dzīvību un veselību. Novērtēju to, ka līdzās ir slimnīcas kapelāni un psihologi, kuri atsaucīgi sniedz atbalstu.

Strādājot bibliotēkā, novērtēju savus tuvākos kolēģus Maiju Gailumu un filiālbibliotēkas vadītāju Sanitu Goldšmiti un draudzīgas komandas darbu, kurā katrs uzņemas pienākumus, realizējot savus talantus un prasmes. Tikai darbojoties kopā, var paveikt daudz.

Tagad jūs studējat Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledžā Bibliotēku informācijas speciālista programmā. Kā vērtējat jau apgūtās zināšanas un prasmes? Vai tās palīdz ikdienas darbā?

Jā, visu laiku mani urdīja nemiers par izglītības trūkumu bibliotēku specialitātē. Šobrīd, studējot Bibliotēku informācijas speciālista programmā, pārliecinātos, ka studijas ir pareiza izvēle. Tās sniedz zināšanas par bibliotēkzinātņu. Ikdienā praktizēju lasītāju apkalpošanu, izstāžu un pasākumu organizēšanu, bet koledžā iepazīstu bibliotēku kopumā

Jāņi bibliotēkā.

Foto no Ilzes Siliņas personīgā arhīva

Papīra domātājs uz grāmatu stenda ir Ilzes roku darbs.

Foto: Daina Ģeibaka

ar tās vēsturisko attīstību. Novērtēju iespēju mācību praksi iziet RCB Komplektēšanas un apstrādes nodaļā, kur tās vadītāja Ineta Kaļķe iepazīstināja ar Komplektēšanas un apstrādes nodaļas darbu. Es uzskatu, ka studijas LKK paplašina manu zināšanu loku un rada izpratni par bibliotēku daudzveidību. Žēl, ka Covid-19 pandēmijas dēļ atbilstoši studiju programmai mums ir liegts klātienē apmeklēt Latvijas Bibliogrāfijas institūtu, Latvijas Valsts arhīvu un citas institūcijas. Novērtēju iespēju klausīties lekcijas pie profesionāļiem: Aldonas Volkovas, Ilonas Kauces, Dainas Valeines.

Viens no jūsu studiju pētījumu tematiem ir slimnīcu bibliotēkas. Kādi ir galvenie šī pētījuma secinājumi? Vai “Saulaino dienu bibliotēkai” ir “māsas” Latvijā un ārzemēs? Ko no tām varam mācīties?

Uz šiem jautājumiem labprāt atbildēšu pēc kursa darba aizstāvēšanas.

Covid-19 zīmē bibliotēkās rit otrais

darba gads. Kādas izmaiņas tas nesis jūsu bibliotēkas darbā?

Visvairāk pārdzīvoju to, ka šobrīd strauji samazinājies kontakts ar BKUS pacientiem. Mobilās bibliotēkas pakalpojumi tagad ir liegti, bet regulārā lasītāju apkalpošana nodaļās nodrošināja bibliotēkas atpazīstamību, un apmeklētāju mums netrūka. Tas pats jāsaka par bibliotēkas un slimnīcas rīkotajiem pasākumiem, kuri notika bibliotēkas telpās un piesaistīja jaunu lasītāju uzmanību. Šobrīd izbaudām iepriekš ieguldītā darba augļus – tie bērni, kas slimnīcā uzturas atkārtoti un iepazīnuši mūs pirms pandēmijas, nāk paši, izvēlas grāmatīņu un atgriežas slimnīcas palātā. Tas liek domāt par jaunu bibliotēkas reklāmu izvietošanu slimnīcas nodaļās. Piestrādājam pie komunikācijas ar BKUS sabiedrisko attiecību nodaļu un regulāri iesūtām jauno grāmatu apskatus, kas tiek ievietoti darbinieku mājaslapā, tādējādi popularizējot bibliotēkas krājumu un pakalpojumus. Esam ļoti pateicīgas bibliotēkas vēstnešiem – interešu izglītības pedagogiem, kuri darbdiēnās, komunicējot

ar slimnīcas pacientiem, izstāsta par iespēju apmeklēt bibliotēku un lasīt grāmatas. Pēc viņu ieteikuma nāk vecāki un izvēlas grāmatu sev un bērnam. Šobrīd vairāk nekā iepriekš novērtējam bibliotēkas atrašanās vietu – tā atrodas pie slimnīcas 1. reģistratūras pretī kafejnīcai, līdz ar to cilvēki, ienākot slimnīcā, caur logiem jau pamana košos grāmatu plauktus un nāk apjautāties par bibliotēkas lietošanas noteikumiem.

Vai arī šim “krīzes mākonim” saredzat “zelta maliņu”?

“Zelta maliņa” ir straujā tehnoloģiju apguve, kas piedāvā saturu attālināti, piemēram, apmeklēt daudzus seminārus, pasākumus, kuros lasītājs tiekas ar grāmatu autoriem. Virtuālo izstāžu izstrādes apguve, manuprāt, paliks kā vērtība ilgtermiņā.

Vai šis laiks nesis kādas būtiskas izmaiņas turpmākajā bibliotēkas darbā?

Grūti teikt, laiks rādīs.

Vai “Saulaino dienu bibliotēkas” bibliotekāriem tika piedāvāta iespēja vakcinēties reizē ar mediķiem?

Jā, mēs abas ar kolēģi Maiju pieteicāmies

*Dziesmu svētkos ar Bērnu slimnīcas kori.
Foto no Ilzes Siliņas personīgā arhīva*

Dziesmu svētkos.

Foto no Ilzes Siliņas personīgā arhīva

BKUS vakcinācijas kabinetā un esam saņēmušas abas potes.

Sabiedrībā nereti valda uzskats, ka bērni grāmatas nelasa, bet “Saulaino dienu bibliotēkas” izsniegums pierāda pretējo – bērni lasa grāmatas. Intervijā portālā sievietes-pasaule.lv jūs sakāt: “Bērni lasa. Viņi ir zinātkāri.” Teikto pamatojat ar 2020. gada pieprasītāko grāmatu topu pirmsskolas, sākumskolas un pamatskolas vecuma bērniem. Kā jūs ieinteresējat bērnus lasīšanā?

Ja bērns vai pusaudzis ir atnācis uz bibliotēku un vēlas lasīt, atliek vien aprunāties, kas viņu interesē, kādas nodarbes sagādā prieku, un tad jau var mēģināt piedāvāt konkrētu žanru grāmatas. Tā noteikti ir saruna, kas palīdz iepazīt lasītāju un tad izvēlēties piemērotāko grāmatu. Ar mobilo “Saulaino dienu bibliotēku” ir citādi. Es pārvietojamajā plauktā salieku grāmatas dažādām vecuma grupām, starp tām ir dzeja, daiļliteratūra un nozaru literatūra. Pieklauvējot pie palātas durvīm, vienmēr ir neziņa, ar ko būs tikšanās. Bet tas ir īss mirklis, veras durvis, es sasveicinos, izstāstu, kas esmu un ko piedāvāju un vēroju klausītāja reakciju.

Ir bērni, kuri uzreiz ar mirdzošām acīm vēlas uzzināt, kas ir plauktā. Ir bērni, kas vēro mani un nogaida, kas būs tālāk. Es stāstu un parādu grāmatas, lai viņi var apskatīt un izvēlēties. Ir bērni, biežāk pusaudži, kas skaidri pasaka: paldies, nē. Es cienu un respektēju arī šo atbildi un novērtēju tiešu un patiesu komunikāciju. Es nezinu, kāpēc uzrunātais tā atbild, iespējams, viņš tūlīt dosies mājās, lasa elektroniski, nav garastavokļa vai viņam ir citas intereses. Komunicējot ar lasītājiem, paļaujos uz intuīciju, un man vienmēr ir lasītāji, kurus reģistrēt, iepazīstināt ar lietošanas noteikumiem un izsniegt grāmatas. Nodaļās piedzīvotas ļoti dažādas situācijas, īpaši emocionāla bija hematoloģijas pacientu apkalpošana, tur pieredze ir citāda, jo bērni slimnīcā atrodas mēnešiem ilgi. Par to es varētu stāstīt daudz.

Kādu literatūru visvairāk pieprasa pieaugušie bibliotēkas apmeklētāji – medīki, bērnu vecāki?

Tās ir divas ļoti atšķirīgas mērķauditorijas. Bērnu vecāki biežāk izvēlas vieglu un pozitīvu literatūru, jo personīgā pieredze, kas saistās ar bērna traumu vai diagnozi, ir smaga

un tai pretī jāliek kas dvēseli spēcinošs. Me-diķi iecienījuši sērijas “Mēs. Latvija, XX gad-simts” grāmatas, tagad ar lielu aizrautību lasa jaunās sērijas “Es esmu...” grāmatas. Populā-ri ir detektīvi, trilleri un ģimenes sāgas.

Kas jums sniedz vislielāko gandarījumu darbā?

Gandarījumu sniedz iespēja iepriecināt la-sītāju ar viņu interesējošu grāmatu. Izbaidu tos brīžus, kad lasītājam iemirdzas acis, ska-toties uz piedāvāto grāmatu, un viņš no bib-liotēkas iziet apmierināts. Ja lasītājs atgriežas, sakot: ”Paldies, man ļoti patika! Ieteiksiet vēl kādu grāmatu?” – esmu ļoti gandarīta.

Man ļoti patīk iepazīties ar mākslinie-kiem, grāmatu ilustratoriem, viņi ir perso-nības, ar kurām raisās interesantas sarunas. Aicinu māksliniekus iekārtot “Saulaino die-nu bibliotēka” personālizstādes. Pirms pan-dēmijas organizēju pasākumus, kuros slim-nīcas pacienti varēja satikt mākslinieku un ar viņu kopā radoši darboties. Tas vienmēr ir sagādājis jaunu, neparedzamu, bet ļoti inter-esantu pieredzi.

Kādu ceļa maizi dzīvei jums iedeva ve-cāki?

No vecākiem esmu saņēmusi lielu mīles-tību un atbalstu. Ģimeni kopš bērnības sa-jūtu kā savu drošības salu, kur viens uz otru palaujas un cits citam palīdz. Ģimenē apgūst atbildību par savu rīcību, darba tikumu un mīlestību uz savu zemi. Es izaugu kopā ar divām māsām, un bērnība man saistās ar dziedāšanu, zīmēšanu, dejošanu, ogošanu dārzā un mežā. Tās ir skaistas vasaras laukos, peldoties Abavā, strādājot dārzā un iepazīstot dažādus ārstniecības augus.

Kāda nozīme jūsu dzīvē ir grāmatai?

Grāmatai ir būtiska nozīme. Bērnībā man ļoti patika bilžu grāmatas, un arī skolas laikā daudz laika pavadīju pie mākslas grāmatām. Mājās bija bagātīgs grāmatu klāsts, uz biblio-tēku nebija vajadzības iet. Jubilejās un citās svētku reizēs man bieži dāvināja grāmatas, jo tāda bija ģimenes tradīcija un grāmatas toreiz bija lētas, bet visi apzinājās to literāro vērtību. Nevaru nosaukt vienu mīļāko grā-matu, domāju, ka katrā dzīves posmā man tā

ir cita. No pēdējā gadā izlasītajām grāmatām ļoti patika Andra Kalnozola “Kalendārs ma-ni sauc”, Laimas Kotas “Cilvēks ar zilo put-nu”, de Vigāna “Lojalitātes”, Daces Rukšānes “Krieva āda”.

Lūdzu, iepazīstiniet ar savu ģimeni. Kā-das ir jūsu ģimenes tradīcijas?

Ģimene ir mana miera osta, spēka vieta un atbalsta komanda, laulībā nodzīvoti 24 gadi, šovasar sudrabkāzas. Dēlam Emīlam ir 22 ga-di un meitai Elzai 19. Mums patīk piektdienas vakaros kopā cept picu un skatīties labas fil-mas. Esam teātra un koncertu cienītāji, un mums patīk apceļot Latviju. Ģimene vienmēr atbalsta manas idejas, dēls atsaucīgi piedalī-jās bibliotēkas videofilmu “Līze Analīze un citi slimnīcas skaitāmpanti”, “Saulaino dienu bibliotēka iesaka lasīt”, “Apburtā princese” veidošanā. Meita iesaistījies bibliotēkas pasākumos, palīdzot radīt vajadzīgo noska-ņu. Man ļoti patīk Līgo svētki, kad visas mā-sas kopā ar ģimenēm sabrauc pie vecākiem, pošamies tautas tērpos, pinam vainagus un, daudz balsīgi dziedot, pie ugunsкура pava-dām gada īsāko nakti.

Laiks sev un vaļaspriekiem...

Vaļasprieki man ir vairāki, man patīk dziedāt Bērnu slimnīcas jauktajā korī, ap-meklēt floristikas darbnīcas “Ziedulaiva” organizētos seminārus un meistarklases, ap-gūstot arvien jaunus materiālus un tehnikas. Esmu grāmatu klubiņa “Ar grāmatu azotē” dalībniece. Mēs tiekamies reizi mēnesī un runājam par izlasīto grāmatu, apspriežam jaunumus kultūras laukā. Man patīk rokdar-bi, esmu apguvusi daudz dažādas tehnikas, ļoti saista leļļu izgatavošana.

Vai jums ir sava mājas bibliotēka?

Mērķtiecīgi veidoju ģimenes bibliotēku, iegādājoties grāmatas, kas uzrunā, rosina do-māt un augt. Manā grāmatu plauktā ir daudz mākslas grāmatu, bez kurām es nevaru iedo-māties savu dzīvi.

Kad mūsu dzīvi vairs nenoteiks Co-vid-19, ko jūs darīsiet vispirms?

Izbaudīšu iespēju apmeklēt kultūras pasā-kumus un apkalpot lasītājus Bērnu slimnīcas nodaļās.

Foto: Daina Ģeibaka

SVARĪGĀKO NOTIKUMU HRONIKA

- Svarīgāko notikumu hronika. Sastādījusi
AIGA BALODE

RCB SVARĪGĀKO NOTIKUMU HRONIKA

AIGA BALODE

RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā

2020. GADA JŪLIJS–2021. GADA JŪNIJS

RCB darbs šajā laika posmā notika Covid-19 apstākļos, ievērojot epidemioloģiskās drošības pasākumus infekcijas izplatības ierobežošanai. Bibliotēkās tika nodrošināti pamatpakalpojumi: informācijas resursu izsniegšana/pieņemšana (krājums nebija pieejams brīvpieejā); iepriekšējā un kalendārā gada žurnālu izsniegšana izmantošanai ārpus bibliotēkas (lasītavas apmeklētājiem slēgtas); ierobežota piekļuve datorpakalpojumiem. Citi bibliotēkās pieejamie pakalpojumi: CB un vairākās filiālbibliotēkās līdz 2,5 stundām dienā bija iespēja strādāt “izolētā lasītavā”, lietotāji ar savu datortehniku 2,5 stundas dienā varē-

ja izmantot darbavietu bibliotēkas telpās, CB bija iespēja līdz 2,5 stundām dienā spēlēt “klusās klavieres” jeb instrumentu, kas darbojas bezskaņas režīmā. Ievērojot valstī noteiktos pulcēšanās ierobežojumus, notika pasākumi, interešu grupu nodarbības, literārās pastaigas un ekskursijas pa apkaimi (Sarkandaugavas, Čiekurkalna filiālbibliotēka, filiālbibliotēka “Pārdaugava”), kā arī virtuālās izstādes/slaidrādes RCB tīmekļa vietnē. Ņemot vērā valstī īstenotos pasākumus Covid-19 ierobežošanai, no 21. decembra līdz 2021. gada 11. janvārim RCB nodaļas un filiālbibliotēkas apmeklētāju apkalpošanai klātienē bija slēgtas.

2020. GADS (JŪLIJS–DECEMBRIS)

Jūlijs

9. jūlijā RCB Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas pārstāves apmeklēja Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēku “Zinītis” tās jaunajās telpās. Bibliotēkā bija izvietota RCB ceļojošā izstāde “100 grāmatas bērniem”. Ar bibliotēkas darbu iepazīstināja bibliotēkas vadītāja Dace Labdzere.

Jūlijā RD IKSD Audita un revīzijas nodaļa veica RCB auditu.

Augusts

26.–29. augustā filiālbibliotēkā “Pārdaugava” tika ierīkots Rīgas domes vēlēšanu iecirknis, kurā kā brīvprātīgās darbojās arī RCB darbinieces.

30. augustā Čiekurkalna filiālbibliotēkas pagalmā notika Čiekurkalna attīstības biedrības sadarbībā ar RCB rīkoti Čiekurkalna apkaimes svētki – plaša apkaimes izzināšanas un kultūras programma. Svētku laikā notika grafiti mākslinieka Daiņa Rudens sienas gleznojuma “Pasaka par vēr-

diņu” atklāšana. RCB darbinieki svētkiem sagatavoja prāta spēles un viktorīnas. Pirms svētkiem RCB sakārtoja un tīrīja jauniegūto āra teritoriju.

Septembris

10. septembrī saskaņā ar RCB profesionālās pilnveides programmu RCB darbinieki tīkās ar rakstnieci un dzejnieci, literatūrzinātnieci, literatūrkritiķi, Latvijas Rakstnieku savienības mēnešraksta “konTEKSTS” galveno redaktori Sandru Ratnieci. Pasākums notika Dzejas dienu zīmē.

21. septembrī apstiprināts RCB filiālbibliotēku/struktūrvienību saraksts un RCB struktūrshēma.

21. septembrī, Baltu vienības dienas priekšvakarā, CB ar priekšlasījumu “Rainis un Aspazija. Lietuvas kultūras saiknes” uzstājās Raiņa un Aspazijas muzeja līdzstrādniece Mg. philol. Linda Grīnberga. Priekšlasījuma klausītāji varēja aplūkot lietuviešu autoru

latviešu valodā tulkoto darbu izstādi. Lindas Grinbergas priekšlasījumu lietuviešu valodā bija iespēja noklausīties arī Viļņas Centrālās bibliotēkas darbiniekiem un apmeklētājiem. Viļņas Centrālajā bibliotēkā tika eksponēta RCB darbinieku sagatavota virtuālā izstāde, kas atspoguļoja lietuviešu autoru darbu tulkojumus latviešu valodā. Septembris Viļņas Centrālajā bibliotēkā bija izsludināts par Latvijas kultūras mēnesi.

Oktobris

2., 5., 6. un 10. oktobrī sadarbībā ar RD Labklājības departamentu CB, kā arī Daugavas un Imantas filiālbibliotēkās notika izglītojošas nodarbības RCB darbiniekiem: “Stress un izdegšana darba vietā”, “Darba un ģimenes pienākumu apvienošana” un “Fiziskā noguruma mazināšana”. Nodarbības vadīja psiholoģe, krīžu centra “Skalbes” vadītāja Zane Avotiņa un klinikas “DiaMed” fizioterapeite Sintija Gedzune.

7. oktobrī LNB Atbalsta biedrība un RCB aicināja uz tikšanos ar publicisti, rakstnieci Marinu Kosteņecku. Ar rakstnieci sarunājās LNB Atbalsta biedrības direktore Kārīna Pētersone.

17. oktobrī, īstenojot projektu “Pasaku suns”, CB notika kanisterapijas nodarbība. Nodarbību atbilstoši programmai “*Future Leaders Exchange Program*” (FLEX) vadīja projekta iniciatore Elizabete Sanda Eze.

19. oktobrī CB, piedaloties Rīgas domes, RD Izglītības, kultūras un sporta komitejas, Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skolas un RCB pārstāvjiem, tika atklāta Romja Bēma Rīgas pilsētai dāvinātās kolekcijas akvareļu izstāde “Romis Bēms Eiropas ceļos”. Izstādes viesus uzrunāja RD IKSD priekšsēdētāja Iveta Ratinika un RD IKSD Kultūras pārvaldes priekšniece Baiba Šmite.

20. oktobrī saskaņā ar RCB profesionālās pilnveides programmu notika tiešsaistes nodarbība “Latvijas kultūras kanons”, ko vadīja LNB projekta “Latvijas kultūras kanons” koordinatore Anita Smeltere.

20., 21. un 22. oktobrī CB notika informatīvi semināri Rīgas vispārizglītojošo skolu

bibliotekāriem par darbu ar BIS SKOLU ALISE. Seminārus vadīja RCB ISAN datortīklu administratore Dace Vlasova.

No 21. oktobra līdz 21. decembrim 13 RCB un filiālbibliotēku darbinieki piedalījās Kultūras ministrijas atbalstītajā tiešsaistes mācību kursā bibliotēku un muzeju speciālistu digitālo prasmju attīstībai “Tiešsaistes pasākumu organizēšana un virtuālo izstāžu veidošana”. Mācību kursu organizēja LNB.

30. oktobrī CB aicināja uz tikšanos ar rakstnieci, žurnālisti un publicisti Natāliju Ketneri un viņas jaunās grāmatas – dokumentālā detektīva “Kas jūs esat, baron Alfons?” (“Кто вы, барон Альфонс?”) – prezentāciju.

Novembris

6. novembrī Ķengaraga filiālbibliotēkā notika tikšanās ar rakstnieci Rolandu Bulu.

25. novembrī notika RCB kā reģiona galvenās bibliotēkas atkārtota (ceturtā) akreditācija. Bibliotēkas atbilstību akreditācijas nosacījumiem izvērtēja Bibliotēku akreditācijas ekspertu komisija, kuras sastāvā bija Astra Pumpura (Ventpils bibliotēka), Dzintra Dzene (Limbažu Galvenā bibliotēka), Dzintra Punga (Jelgavas Zinātniskā bibliotēka). Saņemts pozitīvs akreditācijas atzinums ar slēdzieni par atbilstību akreditācijas nosacījumiem un reģiona galvenās bibliotēkas statusa piešķiršanu.

26. novembrī RCB direktore Dzidra Šmita iepazīstināja Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru 2020. gada rudens sanāksmes dalībniekus ar RCB darba organizāciju Covid-19 apstākļos.

Pateicoties Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalstam projektā “Vērtīgo grāmatu iepirkums Latvijas publiskajām bibliotēkām”, RCB saņēma 905 (109 nosaukumi) grāmatu eksemplārus 9633,38 EUR vērtībā.

Decembris

17. decembrī notika tiešsaistes nodarbība Rīgas vispārizglītojošo skolu bibliotekāriem “Informācijas resursu eksemplāru norakstīšana BIS SKOLU ALISE komplektēšanas

modulī. Darbs BIS SKOLU ALISE cirkulācijas modulī”. Nodarbību vadīja RCB ISAN datortīklu administratore Dace Vlasova.

Iznāca “Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata 2019–2020”. Septiņpadsmitā RCB gadagrāmata ir īpaša ar to, ka ietver pusotra gada pieredzi un tajā lasāmi raksti arī par bibliotēkas darbu Covid-19 vīrusa pandēmijas laikā.

2020. gadā filiālbibliotēkā “Pārdaugava” notika 2019. gadā iegādātās RFID (radiofrekvences identifikācijas) drošības sistēmas uzstādīšana, testēšana (drošības vērti un darbstacija – RFID aktivizators/deaktivizators) un bibliotekāru apmācība darbam ar iekārtām. Tika uzsākta arī iekārtu izmantošana lasītāju apkalpošanā.

2020. gadā RD Īpašuma departaments veica Bolderājas filiālbibliotēkas izlases veida atjaunošanas darbus un uzbrauktuves uzbūvi, ierīkoja gāzes apkures sistēmu.

Lai pateiktos medicīnas māsām par viņu darbu un rūpēm, tika rīkota bērnu zīmējumu akcija “Paldies, māsīņ! Tu liki man justies labāk!”. Akcija noritēja, sadar-

bojoties Rīgas Stradiņa universitātes bibliotēkas nodaļai “Pasaules Veselības organizācijas Depozitārija bibliotēka Latvijā”, Pasaules Veselības organizācijai (PVO) un RCB ārējam apkalpošanas punktam “Saulaino dienu bibliotēka” BKUS. Zīmējumu autori saņēma piemiņas veltes, ko sarūpēja PVO. No jūnija līdz septembrim bērnu zīmējumu izstāde bija skatāma “Saulaino dienu bibliotēkā”, oktobrī – Šampētera filiālbibliotēkā, novembrī un decembrī – Biķernieku filiālbibliotēkā.

Turpinājās RCB veidotās Latvijas simtgadei veltītās ceļojošās latviešu autoru bērnu grāmatu izstādes “100 grāmatas bērniem” eksponēšana Latvijas bibliotēkās: augustā – Jelgavas Bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis”, novembrī – Maltas pagasta bibliotēkā.

RCB organizētā starptautiskā bērnu zīmējumu izstāde “Es mīlu savu valsti”, kas tapusi kā veltījums Latvijas simtgadei, bija apskatāma Āgenskalna Valsts ģimnāzijā (septembrī), Rīgas Mežciema pamatskolā (oktobrī) un Rīgas 66. vidusskolā (novembrī).

2021. GADS (JANVĀRIS–JŪNIJS)

Janvāris

No 18. janvāra RCB Bibliotēku dienesta vadītāja ir Vineta Baško.

18. janvārī, ņemot vērā izmaiņas RCB personālā, apstiprināts atjaunotais RCB Krājuma komplektēšanas padomes sastāvs.

19. janvārī notika tiešsaistes nodarbība Rīgas vispārizglītojošo skolu bibliotekāriem “Skolas bibliotēkas statistikas datu iesniegšana Latvijas Kultūras datu sistēmā”. Nodarbību vadīja RCB Bibliotēku dienesta vadītāja Vineta Baško un ISAN datortīklu administratore Dace Vlasova.

No janvāra RCB tīmekļa vietnē apskatāms virtuālo izstāžu cikls “Rīgai – 820”, kas aicina iepazīties ar Rīgai veltītiem tematiem un informācijas resursiem par kultūru, zinātni, satiksmi, mūziku, literatūru un mākslu Rīgā, par ievērojamiem rīdziniekiem un Rīgas apkaimēm.

Marts

9., 11., 16. martā saskaņā ar RCB profesionālās pilnveides pasākumu programmu tiešsaistē notika tiešsaistes sapulču un videokonferenču programmatūras *MS Teams* apmācības, ko vadīja ISAN vadītājs Gatis Šantars.

15., 16., 17. un 18. martā notika tiešsaistes nodarbības Rīgas vispārizglītojošo skolu bibliotekāriem par darbu ar BIS SKOLU ALISE. Nodarbības vadīja ISAN datortīklu administratore Dace Vlasova.

23. martā saskaņā ar RCB profesionālās pilnveides pasākumu programmu tiešsaistē notika virtuālo izstāžu veidošanai un ievietošanai RCB tīmekļa vietnē veltīta informatīva sanāksme, ko vadīja RCB Bibliotēku dienesta galvenās ekspertes bibliotēku jomā Aiga Balode un Zinta Geršmane.

Martā tika uzsākta RD IKSD Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros finansētā

RCB projekta “Tavs un mans Čiekurkalns” realizācija. RCB sadarbības partneris projektā ir sabiedriskā organizācija Čiekurkalna attīstības biedrība. Projekta mērķis ir rosināt dažādu vecumu un interešu grupu apkaimes iedzīvotājus kopīgām aktivitātēm, sekmējot iedzīvotāju sociālo integrāciju, lai mazinātu izolētību un vientulību senioru vidū. Ieplānoti bezmaksas kultūras pasākumi, sarunu vakari un ceļojošā izstāde “Tavs un mans Čiekurkalns: dzimtu stāsti”.

Aprīlis

7., 13., 20. un 27. aprīlī saskaņā ar RCB profesionālās pilnveides programmu tiešsaistē notika semināri RCB jaunajiem bibliotekāriem. Tos vadīja RCB Bibliotēku dienesta un ISAN speciālisti.

Lai papildinātu RCB veidoto grāmatu kolekciju “100 grāmatas bērniem”, Bibliotēku nedēļā no 19. līdz 25. aprīlim RCB darbinieki piedalījās balsojumā par labāko 2019. un 2020. gadā Latvijā izdoto latviešu autoru bērnu grāmatu. Balsojumam tika atlasītas grāmatas, kas nominētas dažādiem apbalvojumiem, saņēmušas balvas, kā arī tikušas visvairāk pirktas un lasītas. Par 2019. gada bērnu grāmatu izvēlēta Rasas Bugavičutes-Pēces “Puika, kurš redzēja tumsā”, bet 2020. gada grāmata ir Agneses Vanagas “Pagalma enciklopēdija jeb Kas tad tas?”.

Maijs

6. maijā saskaņā ar RCB profesionālās pilnveides programmu notika tiešsaistes seminārs “Aktualitātes pašvaldībā personas datu aizsardzības jomā”, ko vadīja RD Datu aizsardzības un informācijas tehnoloģiju drošības centra vadītāja Signe Plūmiņa.

13. un 18. maijā saskaņā ar RCB profesionālās pilnveides programmu notika informatīvs tiešsaistes seminārs “Darbs ar BIS ALISE. Bibliotēkas lietotāju apkalpošana”, ko vadīja ISAN datortiklu administratore Lelde Vilka.

20. maijā RD IKSD gada balvu kultūrā “Baltais zvirbulis” nominācijā “Rīgas pilsētas pašvaldības kultūras un kultūrizglītības iestādes

darbinieks” par nozīmīgu ieguldījumu RCB virtuālo pakalpojumu uzlabošanā un attīstībā saņēma RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Aiga Balode.

20. maijā saskaņā ar RCB profesionālās pilnveides programmu notika tiešsaistes seminārs “Informācijas meklēšana LNB e-resursos”, ko vadīja LNB Uzziņu un informācijas centra Informācijas pakalpojumu un starpbibliotēku abonementa nodaļas vadītāja Ginta Zalcmāne.

25. un 26. maijā attālināti notika IFLA Metropoļu bibliotēku sekcijas gadskārtējā konference, ko rīkoja Kanādas pilsētas Reginas bibliotēka. Konference bija veltīta personāla attīstībai. RCB konferencē pārstāvēja direktore Dzidra Šmita.

Maijā uzsākta RD IKSD Kultūras pasākumu programmā finansētā RCB projekta “Tikšanās vieta – bibliotēka!” īstenošana. Projektā radošos darbus par bibliotēku tēmu veido mākslas skolas audzēkņi. Vairākas projekta norises tiek realizētas sadarbībā ar rakstnieci un ilustratori Liliju Berzinsku un rakstnieci Eviju Gulbi.

Jūnijs

10. jūnijā notika Sarkandaugavas filiālbibliotēkas literārās pastaigas “Atklāj Sarkandaugavu!” informatīvā video filmēšana. Tostarp RCB un Latvijas Kultūras akadēmijas Kultūras koledžu noslēgtās sadarbības ietvaros īstenoja koledžas studenti Laila Juškeviča, Agnese Brūvele un Tristans Priedols. Scenārija sagatavošana, filmēšanas process un video apstrāde, balstoties uz literārās pastaigas maršrutu, iekļauta studentu mācību procesā.

28. jūnijā apstiprināta “Informācija par personas datu apstrādi Rīgas Centrālajā bibliotēkā”.

30. jūnijā Čiekurkalna filiālbibliotēkas pagalmā notika diviem projektiem veltīts pasākums – Čiekurkalna iedzīvotāju integrācijai apkaimes vidē īstenotā RCB projekta “Tavs un mans Čiekurkalns” un Čiekurkalna attīstības biedrības projekta “Bibliotēkas dārzs” prezentācija.

SUMMARY

The Yearbook of the Riga Central Library can rejoice over coming of age and celebrate! The occasion could be marked with a red letter being unprecedented in the library world of Latvia as 2021 is the 18th year the Yearbook is published. It has gone with the times, changed and evolved keeping pace with its readers since 2003.

No year is like another and neither are yearbooks. This Yearbook is also off-beat and special, as is the period from July 2020 to July 2021, which it reflects.

“Listening to Opinions” is the section of the Yearbook appreciated and awaited by the readers. This time the opinions of Linda Langenfelde, Vanda Bērziņa, Vija Kilbloka and Jana Dreimane-key players in the publishing industry and library experts, have been voiced.

The second year of Covid -19 pandemic brought challenges to the Riga Central Library and its branches, but failed to have too much impact on their work. One can read about the life of libraries during Covid-19 pandemic in the traditional section of the Yearbook “At home”. This time provided an opportunity to implement the planned projects and start new ones, to work socially responsible, to help those in need of support. At the time the library doors were closed to visitors, librarians had more time for training, learning and reflection. When the libraries reopen after the Covid-19 pandemic and crises, librarians, will have learned the lessons from it, allowing them to be more intelligent, prepared and resilient, seeing more opportunities in their work and the value of socialization. Employees of the Riga Central Library used this crisis as an opportunity for professional growth and personal development.

A new section “Cooperation and Unity” has been introduced turning the spotlight on the unity of the Baltics, the roots of

Lithuanian culture, providing insight into the findings and recommendations of the METLIB conference on the development of library staff. Libraries tend to see themselves as mirrors of society. Therefore, the diversity of library staff has more than a representative function. It helps to design relevant programmes and activities for a variety of particularly vulnerable audiences. However, how to attract such staff? How to maintain the diversity of the staff, especially in cases when lack of cooperation or even negative attitude of other colleagues affects the workplace?

Another new section of the Yearbook is “Riga Central Library and Latvian Culture College”. Having worked together for decades the two institutions have accumulated a wealth of experience. Several generations of RCB librarians have been educated at the college. It is still a popular educational institution of our young colleagues and many RCB librarians have been or are guest lecturers at the college. Five RCB librarians are studying at the college this academic year. The publications will present the offer of the College, current events, and student feedback.

The “History of Libraries” section of the yearbook is a traditional one. The Riga Central Library is already celebrating its 115th anniversary. Information about the most significant events in the history of the RCB and three other libraries celebrating their anniversaries can be found in this section.

As usual, we end the Yearbook with the chronicle of the most important events. Its records confirm that life in libraries goes on.

The creators of the Yearbook wish you a pleasant and informative meeting with the “Yearbook of the Riga Central Library, 2020-2021”.

Translated by VALERIJA ZIRDZIŅA

